

Міністерство освіти і науки України
Криворізький державний педагогічний університет
Кафедра дошкільної і спеціальної освіти

**НАУКОВІ ЗДОБУТКИ СТУДЕНТІВ З
ДОШКІЛЬНОЇ ТА СПЕЦІАЛЬНОЇ ОСВІТИ**

Збірник наукових і науково-методичних праць

Випуск 15

Кривий Ріг – 2024

Упорядники:

Ковшар О. В., доктор педагогічних наук, професор, завідувачка кафедри дошкільної і спеціальної освіти Криворізького державного педагогічного університету;

Іншакова І. Є., кандидат філологічних наук, доцент кафедри дошкільної і спеціальної освіти Криворізького державного педагогічного університету.

Затверджено на засіданні кафедри дошкільної і спеціальної освіти Криворізького державного педагогічного університету (протокол № 13 від 16.05.24).

Затверджено на вченій раді факультету педагогічної освіти Криворізького державного педагогічного університету (протокол № 11 від 30.05.24).

Наукові здобутки студентів з дошкільної та спеціальної освіти : збірник наукових і науково-методичних праць студентів / упорядн. О. В. Ковшар, І. Є. Іншакова. Вип. 15. Кривий Ріг : КДПУ, 2024. 126 с.

У збірнику наукових і науково-методичних праць представлені статті здобувачів освіти за напрямками підготовки 012 Дошкільна освіта та 016 Спеціальна освіта. Логопедія, у яких висвітлюються теоретичні та практичні проблеми освітнього процесу закладів дошкільної та спеціальної освіти.

Збірник адресований здобувачам освіти спеціальностей 012 Дошкільна освіта, 016 Спеціальна освіта. Логопедія, викладачам вищої педагогічної та післядипломної освіти, працівникам галузі дошкільної та спеціальної освіти, а також усім тим, хто цікавиться сучасним станом розвитку освіти.

ЗМІСТ

Бегма Ірина	
Концепт змісту поняття «емоційна виразність танцювальних рухів» у науковому дискурсі.....	6
Біленко Тетяна	
Народна казка як засіб розумового виховання дітей дошкільного віку.....	8
Васіна Ганна	
Партнерська взаємодія закладу дошкільної освіти та сім'ї з мовленнєвого розвитку дошкільників.....	10
Вдовиченко Вікторія	
Роль дидактичних ігор і вправ у розвитку мовлення дітей старшого дошкільного віку.....	12
Вербова Ольга	
Національно-патріотичне виховання дітей дошкільного віку в сім'ї.....	14
Волкова Олена	
Народні ігри як засіб соціалізації для дошкільнят.....	17
Гавура Тетяна	
Використання LEGO-конструювання в роботі з дітьми з особливими освітніми потребами.....	19
Галицький Данило	
Реалізація сенсорного розвитку дітей дошкільного віку з тяжкими порушеннями мовлення у навчально-виховному процесі спеціального дошкільного закладу.....	22
Гусейнова Тамелла	
Теоретичні основи інтелектуальної готовності дітей старшого дошкільного віку до навчання в Новій українській школі засобом інтерактивних ігор.....	24
Діденко Оксана	
Формування розмовного мовлення дітей дошкільного віку засобом дидактичних ігор і вправ....	26
Дмитренко Марина	
Застосування туристичного краєзнавства під час роботи з старшими дошкільниками в ЗДО.....	28
Дужченко Марія	
Кінезіологічні вправи для дітей з ООП.....	31
Зайченко Світлана	
Особистісно-професійне становлення вихователя в інноваційному освітньому просторі.....	33
Зрожасва Ірина	
Формування комунікативних навичок дітей старшого дошкільного віку з розладами артистичного спектру.....	36
Іванченко Карина	
Роль різних видів театру в розвитку дошкільників.....	38
Кисла Оксана	
Формування логіко-математичної компетентності дошкільника через гру.....	40
Костенко Євгенія	
Роль дидактичних ігор і вправ у розвитку мовлення дітей старшого дошкільного віку.....	42
Котирєва Дарина	
Використання піскової анімації в логопедичній роботі.....	44
Куєвда Ксенія	
Корекція мовленнєвих порушень у дітей з алалією засобами арт-терапії.....	46
Купп Катерина	
Формування комунікативної готовності старших дошкільників до навчання в школі.....	48
Леус Катерина	
Актуальність підготовки вихователя закладу дошкільної освіти до роботи в умовах інклюзивного освітнього середовища.....	50

Леус Катерина Співпраця ЗДО і батьків як умова успішного виховання дітей з особливими освітніми потребами.....	53
Лісінецька Олена Впровадження пошуково-дослідницької діяльності у дошкільнят.....	55
Мірошниченко Катерина Формування сенсорно-пізнавальної діяльності у дітей з інтелектуальними порушеннями.....	58
Неволіхіна Вікторія Формування почуття відповідальності у дошкільників.....	60
Никитенко І. Формування соціально-комунікативної компетентності у дітей старшого дошкільного віку з ООП.....	62
Никончук Ганна Формування національної свідомості у старших дошкільників засобами взаємодії закладу дошкільної освіти з родиною.....	64
Олешкевич Оксана Педагогічні умови розвитку мовленнєвої творчості дітей передшкільного віку в ігровій діяльності.....	67
Парицька Катерина Естетичне виховання дітей передшкільного віку засобом художнього слова.....	68
Пархомиць Богдана Використання українського народного фольклору в розвитку мовлення дітей дошкільного віку.....	71
Піжевська Інна Кінезіологічні вправи як засіб розвитку загальної та дрібної моторики дошкільників з особливими освітніми потребами.....	73
Плескач Ірина Танцювальна імпровізація як засіб розвитку творчої особистості дитини.....	75
Подольська І. Застосування ейдентичних технік в роботі з дітьми дошкільного віку з особливими освітніми потребами.....	78
Пономаренко Анастасія Рідна мова – основа національного дошкільного виховання.....	80
Резник Карина Психолого-педагогічні умови сенсорного розвитку дітей дошкільного віку з тяжкими порушеннями мовлення в умовах спеціального дошкільного закладу.....	83
Рибченко Яна Вплив кольору на емоційний стан дитини дошкільного віку.....	85
Рой Ксенія Аналіз мовленнєвого розвитку дошкільників.....	87
Сахно Дарії Розумове виховання дітей середнього дошкільного віку в дидактичній грі.....	90
Сербіна Вікторія Специфіка роботи корекційного вчителя-логопеда у початковій ланці закладу загальної середньої освіти з учнями, які мають порушення інтелектуального розвитку.....	92
Сербіна Вікторія Формування мовленнєвої активності у дітей молодшого шкільного віку із ЗПП засобами мнемотехніки.....	96
Сідоров Владислав Новітні педагогічних технології в роботі з дошкільниками.....	98

Скоробогатова Анастасія	
STREAM-освіта як засіб формування винахідливих здібностей у дошкільнят.....	100
Скулінець Анна	
Дидактичні ігри як засіб збагачення лексичного запасу дітей старшого дошкільного віку.....	102
Суровєшкіна Юлія	
Партнерство дошкільного закладу та сім'ї у патріотичному вихованні.....	105
Суровцева Ельвіра	
Методична робота з казкою в старших групах закладу дошкільної освіти.....	107
Торба Віталій	
Імерсивне середовище як інноваційна технологія розвитку мовлення дітей з ТПМ.....	109
Ушакова Софія	
Використання новітніх педагогічних технологій в освітньому процесі закладу дошкільної освіти для дітей з особливими освітніми потребами.....	110
Федусова Лариса	
Розвиток комунікативних здібностей учнів з аутизмом засобами альтернативної комунікації....	113
Шульга Галина	
Формування мовленнєво-рухових навичок у дітей з дизартрією засобами логопедичного масажу.....	115
Шульга Галина	
Застосування логопедичних ігор при оптичній дисграфії.....	117
Тімошенко Альбіна	
Діагностика мовленнєвої готовності дітей переддошкільного віку з дизартрією до навчання в школі.....	119
Тригуб Юлія	
Методика формування навичок спілкування у дітей дошкільного віку з порушеннями мовленнєвого розвитку засобами ігрової діяльності.....	121
Холіна Карина	
Розвиток зв'язного мовлення у дошкільників із загальним недорозвиненням мовлення засобами музикотерапії.....	123

КОНЦЕПТ ЗМІСТУ ПОНЯТТЯ «ЕМОЦІЙНА ВИРАЗНІСТЬ ТАНЦЮВАЛЬНИХ РУХІВ» У НАУКОВОМУ ДИСКУРСІ

У змісті статті автором проаналізовано різні наукові підходи до змісту поняття «емоційна виразність танцювальних рухів». Обґрунтовано необхідність розвитку емоційної виразності танцювальних рухів у дошкільників; охарактеризовано їх вплив на всебічний розвиток дитини дошкільного віку, зокрема, психологічний, фізичний, інтелектуальний.

Ключові слова: *емоції, емоційна виразність, танцювальні рухи, музично-ритмічна діяльність, дитина.*

Взаємозв'язок різних галузей науки і мистецтва як засіб впливу на здоров'я набуває все більшої популярності, і в цьому контексті фахівці з різних галузей знань, зокрема педагоги, музиканти і психологи, систематично акцентують увагу на поєднанні музики з рухом, танцем і пластикою.

Музично-ритмічна діяльність домінує на початкових етапах музичного виховання дітей. Музично-танцювальний рух як вид музичної діяльності на заняттях у ЗДО не є новим, але дослідження показали, що він є важливою ланкою освітнього процесу з точки зору покращення емоційного та фізичного стану дітей. Музичні заняття та ритмічні вправи на заняттях все частіше пов'язують з фізичним розслабленням дітей, емоційною релаксацією та зняттям втоми.

Над проблемою розвитку емоційної виразності танцювальних рухів у дітей дошкільного віку працювали багато науковців, зокрема Т. Валентьєва, Г. Ватаманюк, Е. Вільчаковський, О. Дронова, К. Завалко, Л. Калуська, Т. Лісовська, Т. Науменко та ін.

Аналіз наукових підходів актуалізує необхідність аналізу змісту психолого-педагогічних підходів до змісту поняття «емоційна виразність танцювальних рухів».

Відтак, одним із психолого-педагогічних підходів до визначення поняття «емоційна виразність танцювальних рухів» є когнітивно-емоційний підхід.

За цим підходом [4; 6], емоційна виразність танцювальних рухів розглядається як прояв емоційної сутності та вираження внутрішніх станів через танцювальну мову. В цьому контексті танцювальні рухи можуть передавати різні емоції, такі як радість, смуток, страх. Важливою складовою емоційної виразності танцювальних рухів є також міміка обличчя, жести та постава.

Другим підходом є фізіологічний підхід [3; 7]. За цим підходом, емоційна виразність в танці пов'язана з реакцією тіла на певні рухи, ритм та інші аспекти танцю. При цьому підкреслюється важливість фізичної віддачі емоцій у танці, включаючи енергію, потужність та гнучкість рухів.

Крім того, існують також соціальні підходи [2], які визначають емоційну виразність танцювальних рухів через комунікативність та спілкування з глядачами. За цим підходом, емоційна виразність визначається реакцією публіки на танцюриста та його здатністю передати емоційний зв'язок.

Розвиток емоційної виразності в дошкільній освіті передбачає проведення спеціальних занять, які сприяють розвитку емоційного інтелекту дитини. Це може включати гру в ролі, вправи зі спілкування та сприйняття емоційних станів, мистецтво (малювання, виготовлення масок), створення ігрових ситуацій, де діти можуть експериментувати з різними почуттями та їх вираженням.

Посилення емоційної виразності дитини в дошкільній освіті сприяє розвитку її комунікативних навичок, соціальних відносин, самосвідомості та адаптації до оточуючого середовища.

Поняття «танцювальні рухи» відноситься до здатності дітей дошкільного віку рухатися в ритмі музики та виконувати прості хореографічні елементи. У цьому віці діти розвивають координацію рухів, гнучкість, сили та раптовість. Танець сприяє розвитку їх фізичних навичок, соціальних навичок, емоційного виразу та творчого мислення. Дитячі танцювальні рухи можуть включати прості кроки, оберти, стрибки та рухи рук. Важливо, щоб такі заняття були безпечними, веселими та відповідали індивідуальним особливостям розвитку кожної дитини [5, с. 54].

Танцювальні рухи сприяють фізичному розвитку дітей через музичну експресію та координацію рухів. Дитина виконує різноманітні рухи, які здійснюються під ритмічну музику, такі як кроки, стрибки, обертання, розтяжки та контрольовані рухи руками та ногами. Танці дошкільників можуть бути як вільними, де діти самостійно виражають свої почуття та емоції через рухи, так і зорієнтованими на конкретні пісні або тематику, що розвивають музичне сприйняття та тілесну свідомість дітей.

Емоційна виразність у дошкільній освіті визначається як здатність дитини виражати свої емоції, почуття та думки через мовлення, міміку, жести, тілесну позу та інші комунікативні засоби. Це важлива складова розвитку соціально-емоційної сфери у дітей дошкільного віку.

Здатність дошкільника виразно виражати свої емоції включає розпізнавання різних почуттів, уміння співпереживати та розуміти емоційний стан інших людей, а також здатність адекватно реагувати на стимули та ситуації, що викликають емоційну реакцію.

Емоційна виразність в танці у дітей дошкільного віку важлива з декількох причин. По-перше, вона допомагає дітям розвинути свою виразність та комунікативні навички. Використання тіла для передачі емоцій допомагає дітям виразити себе та спілкуватися з іншими.

По-друге, емоційна виразність танцю допомагає дітям розуміти та виражати свої власні почуття. Через танець вони можуть використовувати рухи, щоб передати радість, сум, злість або будь-які інші емоції, які вони можуть відчувати.

Отже, сутність поняття «емоційна виразність танцювальних рухів» розкриває здатність дитини передавати свої емоції через танцювальні виразності [1; 8].

Окрім того, емоційна виразність через танок оздоровлює та фізично зміцнює дитину; розвиває її фізичну силу, гнучкість та координацію. Під час виконання танцювальних рухів дитина контролює свої рухи виконуючи різноманітні виразні елементи, що сприяє поліпшенню їх загальної фізичної форми.

Таким чином, емоційна виразність танцювальних рухів у дітей дошкільного віку має велике значення для їхнього розвитку як фізично, так і емоційно. Вона допомагає дітям виразити себе, усвідомити свій емоційний стани та комунікувати з соціумом.

Література:

1. Валентьева Т. І., Богдан Т. М. Педагогіка дошкільна: практичний курс. Навчальний посібник. Чернігів, 2017. 92 с.
2. Вільчаковський Е. С., Денисенко Н. Ф., Шевченко Ю. М. Інтеграція рухів і музики у фізичному розвитку дітей раннього віку: навч.-метод. посібник. Тернопіль: Мандрівець, 2018. 428 с.
3. Дитина: Освітня програма для дітей від двох до семи років / наук. кер. проекту В.О. Огнев'юк; авт. кол.: Г. В. Беленька, О.Л. Богініч, В.М. Вертугіна; наук.ред. Г. В. Беленька; Київ. ун-т ім. Б. Грінченка. Київ : Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2020. 440с.
4. Завалко К., Фір С. Основи Орф-педагогіки: навч.-метод. посібник / заг. ред. К. В. Завалко. Чернігів: ПАТ «ПВК» Десна», 2018. 162 с.
5. Катрук А. Формування творчих здібностей дітей за допомогою музично-ритмічних рухів. *Музичний керівник*. 2015. № 4. С. 4.

6. Лісовська Т. А. Розвиток чуття ритму в музичній діяльності дошкільників. Вісник Черкаського університету. Сер. Пед. науки. 2015. Вип. 176. С. 86–88.
7. Ростовський О. Я. Методика викладання музики у ДНЗ: навч.-метод. посібник. Тернопіль, 2017. 216 с.
8. Теорія та методика музичного виховання дітей дошкільного віку: навч. посіб. / ред. С. І. Матвієнко. Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2017. 297 с.

Біленко Тетяна
студентка групи ЗДО – 20
факультет педагогічної освіти
Науковий керівник : д. пед. н., проф. Ковшар О.В.

Народна казка як засіб розумового виховання дітей дошкільного віку

Актуальність теми «Народна казка як засіб розумового розвитку дітей дошкільного віку» полягає в тому, що народна казка є важливою частиною культурної спадщини українського народу, вона містить в собі моральні цінності, світоглядні установки, які важливо передавати молодому поколінню. Крім того народна казка розвиває уяву, образне мислення та мовлення дітей дошкільного віку, що є дуже важливим для їх розумового розвитку. Дослідження ролі народних казок у розвитку дітей дошкільного віку допоможе оптимізувати освітній процес в дошкільних закладах. Тому дослідження даної теми є вкрай актуальним в контексті сучасної дошкільної освіти та розвитку дітей.

Ключові слова: інтелектуальний розвиток, казкотерапія, народна казка, діти дошкільного віку, уява, мислення, мовлення, сенсорно-пізнавальний напрям, культурна спадщина, методики розвитку.

Дитинство – це період активного розвитку, коли формуються основи мислення та емоційної сфери особистості. З огляду на це важливого значення набуває використання народних казок як ефективного засобу розумового виховання дітей дошкільного віку. Ця тема визначається не лише культурною та традиційною спадщиною, але й впливом на розвиток інтелектуальних, мовленнєвих та емоційних здібностей малят.

Народні казки є важливим засобом розвитку мовлення дітей дошкільного віку. Специфіка казкового мовлення сприяє розширенню словника, вивченню виразного читання та розвитку навичок артикуляції. Діти, які часто слухають казки, активно розвивають навички комунікації та здатністю виражати свої думки.

Народні казки є безкінечним джерелом загадок, сюжетних поворотів, несподіваних вирішень проблемних питань. Це сприяє розвитку креативного та логічного мислення. Допомагаючи казковим героям вирішити проблемну ситуацію, малята вчаться шукати альтернативні шляхи вирішення проблем та розвивають навички аналізу ситуації.

Казкові історії насичені емоціями і почуттями – це допомагає дітям розуміти свої власні почуття, вчаться виражати їх конструктивним чином. Казкові герої є прикладом для емоційного інтелекту, розвиваючи емпатію та здатність розуміти почуття інших.

Народні казки – це важливий аспект розумового виховання, оскільки діти вчаться розрізняти добро від зла, розвивають власні цінності та встановлюють норми поведінки.

Різні переваги використання казки в розвитку інтелектуальних здібностей дітей висвітили в своїх працях такі науковці як: Н.Гавриш (особливості сприймання казки дітьми); Т.Науменко (виховання дітей дошкільного віку засобами казки); Г.Люблінська (особливості усної словесної творчості).

На жаль на сучасному етапі ця проблема є малодослідженою в Україні. Бракує комплексних праць, які б системно проаналізували можливості казки в розвитку пам'яті, мислення, уваги та мовлення дітей дошкільного віку.

Дослідження впливу казок на розумовий розвиток дітей дошкільного віку є не просто актуальним, а необхідним. Збагачені знання про особливості казок дадуть змогу ефективніше використовувати їх для гармонійного розвитку малят.

Серед останніх досліджень про вплив казок на розвиток дошкільнят можна виділити такі:

- Дослідження Маруненко І.М. (2021) стосувалось особливостей психоемоційного розвитку дітей 5-6 років засобами української народної казки. Було доведено, що системне використання казок сприяє розвитку емоційного інтелекту та емоційної стійкості дошкільнят.
- Цікаве дослідження Кочерги М.П. і Соколової А.М. (2019) вивчало казкотерапію як засіб подолання тривожності у дітей старшого дошкільного віку. Експеримент підтвердив позитивний вплив роботи з казковими образами і сюжетами на емоційний стан дитини.
- Драгунова О.В. досліджувала особливості розвитку мовленнєвої творчості дітей дошкільного віку у процесі складання творчих розповідей на матеріалі казок (2020). Було доведено стимулюючий вплив казкового матеріалу на розвиток зв'язного мовлення та творчих здібностей дітей.

Експериментальні дослідження включали в себе використання прийомів та методів на основі казок для розумового розвитку. Результати дослідження свідчать, що використовуючи казкову роботу вдалось значно покращити результати рівнів розвитку дітей. Отже можна з впевненістю сказати, що казка є ефективним засобом розумового розвитку дітей дошкільного віку.

Враховуючи актуальність даної проблеми, можна зробити наступні висновки про необхідність досліджень за такими основними напрямками:

1. Комплексні дослідження впливу системної роботи з народними казками на різні сфери психічного розвитку дошкільників – когнітивну, емоційну, особистісну, соціальну та інші.
2. Розробити сучасні інноваційні методики використання народних казок у роботі з дітьми дошкільного віку з урахуванням світового досвіду та новітніх психолого-педагогічних підходів.
3. Більш глибоко вивчити окремі жанри і види народних казок, виявити їхню специфіку та розробити диференційовані методики застосування казок відповідно до віку та інших особливостей дітей.
4. Приділити більше уваги щодо підготовки та підвищення кваліфікації педагогів до застосування народних казок у професійній діяльності з дошкільнятами.

Проблема досліджень в цій галузі широка і перспективна. Необхідні подальші наукові розвідки та розробки для максимальної реалізації виховного й розвивального потенціалу української народної казки.

Література:

1. Кононко О.Л. Українське народознавство в дошкільному закладі: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Олена Кононко. — 2-е вид., переробл. і доповн. — К.: Слово, 2009. — 288 с.
2. Кононко О.Л. Українське народознавство в дошкільному закладі: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Олена Кононко. — 2-е вид., переробл. і доповн. — К.: Слово, 2009. — 288 с.
3. Кононко О.Л. Українське народознавство в дошкільному закладі: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Олена Кононко. — 2-е вид., переробл. і доповн. — К.: Слово, 2009. — 288 с.
4. Богуш А.М. Українське народознавство в дошкільному закладі. Посібник. – К.: Вища школа, 1994.

Васіна Ганна
студентка групи ЗДОм-23
факультет педагогічної освіти
Науковий керівник: к.філол.н., доц. Іншаков А. Є.

ПАРТНЕРСЬКА ВЗАЄМОДІЯ ЗАКЛАДУ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ ТА СІМ'Ї З МОВЛЕННЄВОГО РОЗВИТКУ ДОШКІЛЬНИКІВ

Актуальність дослідження партнерської взаємодії закладу дошкільної освіти та сім'ї з мовленнєвого розвитку дошкільників полягає в великому значенні цих двох інститутів для розвитку мовлення дошкільника.

Ключові слова: *партнерська взаємодія, мовлення, мовленнєвий розвиток, дошкільник, сім'я, заклад дошкільної освіти.*

Вступ. Партнерська взаємодія закладу дошкільної освіти та сім'ї відіграє вагомe значення в системі дошкільної освіти. Співпраця ЗДО та родини має позитивний вплив на рівень педагогічних можливостей учасників освітнього процесу, на рівень виховання та розвитку дошкільників, зокрема на розвиток мовлення дітей.

Науковці зазначають, що співпраця між ЗДО та родиною є необхідною для повноцінного розвитку мовлення дошкільників, а ефективність мовленнєвого розвитку дітей можлива лише за умови партнерської взаємодії цих двох інститутів соціалізації.

Участь родини у розвитку мовлення дитини починається з моменту, коли дошкільник приходить до ЗДО. Вихователям важливо наголошувати на важливості ролі батьків у мовленнєвому розвитку їх дитини, а також на тому, що без їх допомоги зусиль ЗДО може бути недостатньо.

Мета статті: теоретично обґрунтувати особливості партнерської взаємодії закладу дошкільної освіти та сім'ї з мовленнєвого розвитку дошкільників.

Основна частина. На думку науковців, «педагогічна взаємодія» це тимчасові або систематичні цілеспрямовані контакти між педагогом і учнем, які мають на меті зміни в моделях її поведінки, діях та особистісних взаєминах. [4]

За В. Молоченко, партнерська взаємодія це такий спосіб взаємодії між рівноправними суб'єктами, який є добровільним, спирається на взаємну довіру, взаємовідповідальність та направлений на досягнення спільного результату. [6]

Л. Куземко визначає партнерську взаємодію як складне соціальне явище, як особливу форму взаємодії в освіті, яка ґрунтується на рівності суб'єктів, прийнятті один одного та відповідальності. Для партнерської взаємодії характерним є прямий вплив суб'єктів один на одного, який призводить до взаємовигідної та рівноправної співпраці з метою досягнення спільного успіху. [5]

За Н. Бірко, партнерська взаємодія є узгодженою, спрямованою на досягнення спільного успіху спільною діяльністю між педагогом, дітьми та іншими суб'єктами навчально-виховного процесу. [1]

О. Дубасенюк партнерську взаємодію в освітньому процесі вважає гуманістично спрямованим процесом, який веде до взаємних позитивних змін у поведінці, діях, відносинах і переконаннях. [3]

Спільна робота ЗДО та сім'ї передбачає:

1. Формування у батьків розуміння про вікові особливості дітей, про методи виховання, відповідні їхньому розвитку.
2. Допомогу батькам ідентифікувати та подолати проблеми у вихованні дітей.
3. Забезпечення єдності у вимогах та виховних впливах ЗДО та родини.
4. Вивчення позитивного досвіду родини та його використання. [2]

Розвиток мовлення дитини дошкільного віку є дуже важливим завданням освітньо-виховного процесу, адже саме в цьому віці у дитини активно формуються мовленнєві

навички, що визначають подальші результати дошкільника у навчанні та у спілкуванні. В мовленнєвому розвитку роль і педагогів і батьків є однаково важливими, унікальними та взаємодоповнюючими.

Співпраця дошкільного закладу та родини у контексті розвитку мовлення дошкільників спирається на взаєморозуміння. Вона направлена на досягнення єдиної виховної мети та спільного результату, ґрунтуючись на однаковій важливості обох сторін у формуванні мовленнєвої компетентності дитини.

Успіх спільної діяльності полягає в створенні взаємовідносин саме на партнерських засадах.

Партнерська діяльність закладу дошкільної освіти та батьків позитивно впливає на компетентність батьків щодо розвитку їх дітей, зокрема в аспектах психології та фізіології. В результаті батьки є більш обізнаними і можуть допомогти створити таке якісне та продуктивне мовленнєве середовище для дитини в домашніх умовах, яке буде сприяти її успішному розвитку мовлення.

Є декілька важливих принципів щодо успішної взаємодії родини та дошкільного закладу з мовленнєвого розвитку дітей:

1. Цілеспрямованість. Кожен суб'єкт освітньо-виховного процесу має чітко розуміти мету співпраці з мовленнєвого розвитку дитини і мати уважне і відповідальне ставлення до цього процесу.
2. Системність. Співпраця, яка побудована на системному підході, дозволить досягти кращих результатів у розвитку мовлення дитини.
3. Планування. Варто ґрунтовно осмислити та добре спланувати організацію цього процесу з метою досягнення успіху в ньому.
4. Індивідуальний підхід. Робота педагогів з батьками має базуватися на уважному ставленні до особливостей кожної родини.
5. Доброзичливе спілкування. З метою досягти успіху у розвитку мовлення дитини, важливо організувати співпрацю, яка буде ґрунтуватися на взаємній повазі, ввічливому та позитивному ставленні всіх суб'єктів освітнього процесу один до одного.

Висновки. Отже, партнерська взаємодія між закладом дошкільної освіти та родиною є важливим елементом успішного розвитку дошкільника, зокрема в аспекті формування його мовленнєвої компетентності.

Об'єднані зусилля сім'ї та ЗДО формують сприятливе середовище для мовленнєвого розвитку дитини та максимального розвитку її потенціалу.

Література:

1. Бірко Н. Партнерська взаємодія в системі інклюзивної освіти. Київ, 2018. Т. 43. Вип. 2. С. 7-16.
2. Гончар Н. П. Форми взаємодії закладів дошкільної освіти із сім'єю з питань формування здоров'язбережувальної компетенції в дітей дошкільного віку. Дошкільна педагогіка. Вип. 13. Т. 2. 2019. С. 183-186.
3. Дубасенюк О.А. Партнерська взаємодія як базова складова комунікативної компетентності майбутніх педагогів в умовах магістратури. *Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка*. Педагогічні науки. Луганськ: ЛНУ, 2022. Ч. 2. С. 17-24.
4. Ковальчук В.А. Педагогіка партнерства у професійній діяльності вчителя: навч. посіб. Житомир: Вид-во ЖДУ, 2023. 100 с.
5. Куземко Л.В. Досвід формування готовності до партнерської взаємодії у майбутніх учителів початкових класів. Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах. 2021. №78. С. 198-200.
6. Молоченко В.В. Формування у майбутніх фахівців аграрної сфери готовності до партнерської взаємодії у професійній діяльності: дис. ... к. пед. н. Вінниця, 2017. 265 с.

РОЛЬ ДИДАКТИЧНИХ ІГОР І ВПРАВ У РОЗВИТКУ МОВЛЕННЯ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Актуальність обраної теми обумовлюється тим, що дидактичні ігри та вправи є надзвичайно важливими для розвитку мовлення дітей старшого дошкільного віку з кількох причин. По-перше, ігри та вправи сприяють розвитку словникового запасу, граматичних навичок, правильної вимови та розуміння мови, вони допомагають дітям вчитися нових слів, відчувати ритм мовлення та правильно скласти речення. По-друге, групові ігри сприяють розвитку спілкування, сприяють розвитку навичок співпраці, вміння слухати та відповідати. Ігровий підхід до вивчення мови зробить процес більш цікавим і залучливим для дітей, вони більше зацікавлені в сприйнятті матеріалу через гру. Крім того, дидактичні ігри сприяють розвитку уяви та креативності через різноманітні завдання, де діти використовують мову для створення нових сюжетів, історій та образів. Зокрема, ігри можуть бути ефективним інструментом для систематизації та закріплення вивченого матеріалу.

Ключові слова: *розвиток, мовлення, гра, вправа, дидактичні ігри, розвиток мовлення, старший дошкільний вік.*

Мета – теоретично обґрунтувати роль дидактичних ігор і вправ у розвитку мовлення дітей старшого дошкільного віку.

Дидактична гра – це спеціально спланована активна діяльність, спрямована на навчання конкретного матеріалу чи отримання певних навичок через гру. Вона має цілісну структуру, спрямовану на досягнення певної освітньої мети, враховуючи психологічні особливості дітей. Дидактична гра використовується в освіті для покращення процесу навчання та розвитку дітей. Вона може бути спрямована на вивчення мови, математики, наукових понять, розвиток моторики, соціальних навичок, творчості та багато іншого. Головна ідея полягає у тому, щоб через гру передавати знання та навички, зрозумілі та доступні для дітей, сприяючи їхньому активному навчанню та розвитку [3, с. 34].

Дидактичні ігри для дітей старшого дошкільного віку мають свої особливості, оскільки в цьому віці діти вже розвиваються та набули певних навичок, але все ще потребують спеціального підходу для навчання [1, с. 45]:

1. Спрямованість на конкретні вміння: дидактичні ігри в цьому віці зазвичай спрямовані на розвиток певних навичок, таких як логіка, математика, мовлення, творчість тощо. Вони стають більш цілеспрямованими та фокусованими на конкретному навчальному матеріалі.
2. Соціальний аспект: ігри можуть бути спрямовані на розвиток соціальних навичок, співпраці та комунікації, оскільки у цьому віці діти вже активно взаємодіють один з одним.
3. Більший рівень складності: ігри можуть містити більше складних завдань, що вимагають аналізу, креативності та вирішення проблем.
4. Розвиток критичного мислення: дидактичні ігри можуть сприяти розвитку критичного мислення, допомагаючи дітям аналізувати і приймати обґрунтовані рішення.
5. Підготовка до школи: ігри можуть включати завдання, які сприятимуть підготовці до шкільного навчання, такі як вправи на розвиток читання, письма, математики тощо.

Для дітей старшого дошкільного віку важливо, щоб ігри були цікавими, захоплюючими та водночас корисними для їхнього навчання та розвитку.

Мовленнєво-ігрова діяльність у дошкільному віці полягає у проведенні ігорних занять, під час яких вихователь використовує різноманітні методи та прийоми навчання. Ця діяльність включає ігрові діалоги, різні види ігор (дидактичні, народні), ігрові мовленнєві ситуації, ігри-драматизації та інші. Також використовується мовлення у різних сферах діяльності: творчій, пізнавальній, театралізованій. Це допомагає дітям навчитися використовувати мову в різних ситуаціях життя [2, с. 34].

Разом із навчанням гра відіграє ключову роль у всебічному розвитку дітей, маючи виховну, розважальну та освітню функції. Під час мовленнєво-ігрової діяльності діти закріплюють та поглиблюють свої знання про навколишній світ. Основою цієї діяльності є раніше засвоєні уявлення про побудову ігрових сценаріїв, різні ігрові дії з предметами, а також вміння та навички мовлення.

Мовленнєво-ігрова діяльність, як форма навчання, має пізнавальну та розважальну спрямованість. Під час гри вихователь виступає як вчитель і активний учасник. Він не лише навчає, а й сам бере участь у грі, тим самим через неї навчаючи дитину. Головною умовою мовленнєво-ігрової діяльності є варіативність гри: вона повинна зацікавлювати дитину, тому педагог планує різноманітність та складність ігрових завдань. Мета такої діяльності – розвивати та поліпшувати мовлення дітей дошкільного віку [5, с. 126].

Під час дидактичних ігор відбувається комплексне формування мовлення. Основна функція зв'язного мовлення – комунікативна, яка виражається через діалоги і монологи. Кожна з цих форм має свої особливості, які впливають на методику їх формування. Розвиток обох форм мовлення відіграє ключову роль у процесі мовленнєвого розвитку дитини і є центральним аспектом у загальній системі роботи з розвитку мовлення. Діалогічне мовлення розвивається через організацію мовленнєвого середовища, взаємодію дорослих та дітей між собою. Монологічне мовлення формується під час навчання дітей. Розвиток обох форм мовлення важливий для повноцінного володіння мовою.

Згідно з висловленнями О. Леонтєва, взаємодія педагогів і батьків спрямована на підвищення рівня розуміння сучасних установок у сфері виховання і освіти дітей. Залучення батьків до дидактичних ігор передбачає проведення спеціальних заходів, виготовлення матеріалів для гри та використання їх удома для залучення дітей до мовленнєвої активності. Організація традиційних свят в дитячому саду може стати ефективною формою взаємодії дітей з батьками. Це важливий час для спілкування батьків із дітьми та педагогами, де можна змінити формат свят і зробити їх не лише розвагою, але й інструментом для формування культури спілкування в родині та співробітництва з педагогами. Ознайомлення з навколишнім і збагачення дитячого словника дорослим необхідно здійснювати, безпосередньо граючись з дитиною. Розглядаючи і обстежуючи предмети, читаючи книги і розглядаючи картинки, обстежуючи іграшки, граючи в дидактичні ігри та вправи, загадуючи загадки необхідно велику увагу приділяти назвам предметів і явищ, їх властивостей, спонукати дітей розповідати про ці властивості в процесі дидактичної гри, розвивати вміння порівнювати, протиставляти, називати однорідні предмети і підбирати узагальнююче слово [4, с. 32].

Організуючи мовні ігри та вправи, необхідно прагнути до того, щоб вони були нетривалими, викликали інтерес, розвивали реакцію на мовну ситуацію і формували навички контролю за своїм і чужим мовленням.

Зважаючи на старший вік дітей дошкільного віку, ось приклади дидактичних ігор та вправ, що сприяють розвитку мовлення:

1. «Розповіді зі словами»
 - *Суть:* Діти вибирають картку з образною ілюстрацією і по черзі розповідають коротку історію чи ситуацію, використовуючи слова, які вони бачать на картці.
 - *Мета:* Розвиток словникового запасу, уяви, зв'язного мовлення.
2. «Будуємо речення»

- *Суть*: На дошці є слова або словосполучення. Діти об'єднують їх у логічні речення, пояснюючи їх зміст.
 - *Мета*: Розвиток граматичних навичок, формування вміння будувати логічні речення.
3. «Зіслівковані картки»
- *Суть*: На картках зображені предмети чи дії без написаних слів. Діти повинні назвати або описати, що вони бачать на картці.
 - *Мета*: Розвиток вміння використовувати слова для опису предметів та ситуацій.
4. «Театр маріонеток»
- *Суть*: Діти використовують ляльки чи іграшкові персонажі для створення коротких сюжетів чи діалогів. Вони розповідають історії або думки своїх персонажів.
 - *Мета*: Розвиток зв'язного мовлення, вміння створювати та розповідати історії.

Ці ігри сприяють активному використанню мовлення, сприяють розвитку словникового запасу, граматичних навичок та зв'язного мовлення у дітей старшого дошкільного віку.

Висновок. Отже, реалізація вище зазначених педагогічних умов сприятиме розвитку мовлення старших дошкільників засобами дидактичної гри. Адже дидактична гра спонукає дітей до спілкування один з одним; сприяє закріпленню навичок користування ініціативною мовою; вдосконаленню розмовної мови; збагаченню словника; впливає на формування граматичної будови мови.

Література:

1. Баран О. Розширюємо зону свободи, або Дидактичні ігри як засіб усебічного розвитку дитини. *Вихователь-методист дошкільного закладу*. Київ, 2014. С. 45-50.
2. Горкун В. О. Використання дидактичних ігор у сенсорному розвитку дітей раннього віку. *Підвищення якості освіти: стан, проблеми, перспективи*. Кривий Ріг, 2017. С. 124-127.
3. Драчук З. Г. Педагогічні умови організації художньо-мовленнєвої діяльності дітей молодшого дошкільного віку. *Наукові здобутки студентів з дошкільної освіти*. Кривий Ріг, 2014. С. 34-37.
4. Піроженко Т. Дитина в сенсорно-пізнавальному просторі: поради до освітньої лінії. *Дошкільне виховання*. Київ, 2012. С. 32-35.
5. Шульга Н. М. Роль дидактичних ігор та занять у вихованні дітей раннього віку. *Дошкільна освіта: проблеми, пошуки, інновації*. Кривий Ріг, 2010. С. 126-130.

Вербова Ольга
вихователь КЗДО КТ №235 КМР

НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНЕ ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ В СІМ'Ї

У даній статті акцентовано увагу на важливості ролі сім'ї у національно-патріотичному вихованні дітей дошкільного віку.

Ключові слова: національно-патріотичне виховання, патріотизм, патріотичне виховання.

Актуальність проблеми. Національно-патріотичне виховання дітей дошкільного віку в сім'ї є одним із найважливіших аспектів формування особистості малюка. Саме в сім'ї дитина першими отримує основні уявлення про світ, про культуру свого народу, про власну ідентичність. Важливо, щоб батьки розуміли свою відповідальність у формуванні

патріотичних цінностей у своїх дітей та активно залучали їх до пізнання та любові до своєї країни. В сучасних умовах розвитку нашої держави вкрай важливим є усвідомлення потреби в інтеграції дітей у сучасне суспільство, засвоєнні ними системи загальнолюдських цінностей, побудови ціннісного ставлення до світу, до себе та інших, формування повноцінної, національно-свідомої особистості – майбутнього громадянина України.

Аналіз основних (останніх) досліджень і публікацій. Патріотичне виховання було предметом дослідження багатьох поколінь педагогів. Видатні вчені та педагоги минулого О. Духнович, Г. Ващенко, С. Русова, К. Ушинський, Я. Чепіга, А. Макаренко, В. Сухомлинський та інші у своїх працях приділяли велику увагу вихованню любові до своєї землі, рідної мови; поваги до історичного минулого, формуванню національної самосвідомості. На думку українських науковців І. Бега та К. Чорної, патріотизм – це любов до Батьківщини, українського народу, турбота про її та своє благо, сприяння становленню й утвердженню України як суверенної, правової, демократичної, соціальної держави, готовність відстояти її незалежність, служити, захищати її, розділити свою долю з її долею.

Метою даної статті є – окреслити шляхи національно-патріотичного виховання дітей дошкільного віку в сім'ї.

Виклад основного матеріалу дослідження. Зміст Базового компонента дошкільної освіти та чинних освітніх програм стверджує та передбачає організацію системної і планомірної роботи з національно-патріотичного виховання дітей уже з молодшого віку, що спрямована на виховання у дітей любові до України, шанобливого ставлення до родини, поваги до народних традицій і звичаїв, державної та рідної мов, національних цінностей українського народу. Патріотичні почуття, як і все моральне, дуже делікатні та ніжні почуття, позбавлені усілякої фальші, неправди і нещирості, не витримують тиску, вони потребують свободи. Зовнішні чинники негативно впливають на них. Патріотизм є почуттям, яке неможливо демонструвати, а потрібно підтверджувати особистими вчинками та практичними діями.

Важлива роль у формуванні патріотизму належить сім'ї. Батьки є першими вихователями дитини дошкільного віку. Із сім'ї для дитини починається Батьківщина. Неньчина колискова пісня та її ніжне слово, батькова мудра настанова та наука, бабусині казочки та дідусеві легенди, родинні традиції та звичаї – з усього цього виростає патріотизм. Бо все це глибоко западає в душу і ніколи не забувається.

Сім'я є благодатним середовищем для виховання національно-патріотичної свідомості, почуттів і переконань у дітей. Це обумовлено, *поперше*, тим, що вона є своєрідним мікроколективом, що ґрунтується на довірливих взаєминах між чоловіком та дружиною, батьками й дітьми, на емоційному переживанні різних емоційних подій. Починаючи з перших років життя дитини, родина має великі потенційні можливості соціального впливу на її свідомість та почуттєву сферу. Можливості ці криються у спільності запитів, прагнень, інтересів членів родини, у їхній взаємозалежності, відповідальності, допомозі, в найглибших почуттях подружньої та батьківської любові. *По-друге*, у родинному середовищі втіленням національно-патріотичних почуттів для дитини є батьки, бабусі й дідусі. З ними у дітей пов'язуються поняття про свій будинок, рідні місця, свій край, свою Батьківщину. *По-третє*, процес внутрішнього родинного спілкування між різними поколіннями є неперервним. Це спілкування є не лише звичайним обміном інформацією, а й передачею дітям та онукам духовного досвіду й героїки минулого, формуванням патріотичної свідомості, почуттів і переконань, поведінки.

Завданням закладу дошкільної освіти є залучення батьків вихованців до активної участі в освітньому процесі, долучення до організації та проведення виховних дитячих соціально значущих заходів. Батьки відіграють ключову роль у формуванні патріотичних почуттів у дітей. Їхня поведінка, висловлювання та відношення до рідної країни повинні

бути прикладом для наслідування.

Батьки мають стати на заходах не лише спостерігачами за успіхами дітей, вони мають безпосередньо впливати на формування дітей власним досвідом та прикладом. Зусилля педагогів мають бути спрямовані на підтримку ініціативи батьківської громади, взаємодію у розробленні та виконанні рішень щодо національно-патріотичного виховання дітей. Дехто з батьків вважає, що про Батьківщину говорити з дошкільниками зайве або ще зарано. Однак цінність сімейних бесід і розмов саме в тому, що відбуваються вони найчастіше у безпосередній і довірливій атмосфері. І тоді розумне і влучне слово батька або матері, дідуся чи бабусі про Батьківщину глибоко входить у свідомість та серце малюків.

Способи вирішення виховних завдань у родині дуже різноманітні: це батьківський авторитет, домашній побут, духовний і моральний клімат родини, праця, навчання, звичаї і традиції; суспільна думка, преса, радіо, телебачення, Література; заняття спортом, свята тощо. Доцільно започаткувати сімейну традицію – брати участь у святкуванні національних свят, Дня Незалежності, Дня захисника України та інших важливих подій, що відзначаються в країні. Батьки можуть пояснювати значення національного прапора, герба, гімну та інших символів країни. Розмови про них можуть бути підкріплені конкретними прикладами та історіями. Розвиток вміння спілкуватися на рідній мові є важливим елементом національно-патріотичного виховання. Батьки можуть активно спілкуватися з дітьми на мові свого народу та стимулювати її вивчення. Відвідування історичних місць, музеїв, пам'яток та інших об'єктів культурної спадщини країни може допомогти дітям краще зрозуміти історію та культуру своєї нації. Подорожуючи дорогами нашої країни, батьки і діти безпосередньо знайомляться з Батьківщиною, її культурою, минулим і сьогоденням, відвідують меморіальні комплекси, які своєю емоційною силою впливу пробуджують у серцях дітей скорботу про полеглих, любов і повагу до людей, що вибороли для них свободу і незалежність. Бажано батькам залучати дітей до творів української літератури та мистецтва. Після прочитання патріотичної літератури, розгляду репродукцій, фільмів, прослуховування музики, пісень, перегляду танців, вистав патріотичної тематики діти не залишаються байдужими.

Дошкільний вік – це вік «чомусиків». Десятки запитань – найнесподіваніших і найрізноманітніших. І відразу ж свої міркування і висновки: правильні, неточні або помилкові. Тому батьки завжди мають бути готові відповісти, навести приклади й докази, щоб переконати дітей в істинності чи хибності їхніх суджень. Важливо, щоб у родині усвідомлювали позитивний і негативний впливи літератури, мистецтва, засобів інформації на патріотичне виховання дітей.

Також сімейні традиції, звичаї, обряди, свята є водночас важливими засобами зміцнення родинних зв'язків та національно-патріотичної свідомості різних поколінь. Саме у родинному середовищі дитина дізнається вперше про народні символи: батьківська хата, хліб, вишитий рушник, материнська пісня, верба і калина, сорочка, хрещатий барвінок, писанка і лелека. Всі вони наші давні обереги. Родина плекає любов та повагу до них.

Щоб виховати патріотичні почуття у дітей, потрібно самим ними володіти. Тому значну роль у родинному національно-патріотичному вихованні відіграє рівень патріотичних почуттів батьків. Виховання прикладом передбачає створення взірця для наслідування з метою оптимізації виховного процесу. Діти копіюють усе підряд: і позитивне, й негативне. Це зобов'язує батьків бути відповідальними й обережними у своїх діях. Чесність, правдивість, працьовитість, щедрість, скромність, совісність, розсудливість – усе це позитивні взірці для наслідування. Дитина обов'язково має поступово, на практиці реального спілкування

Висновок. На сьогодні дуже важливо навчати дитину змалку усвідомлювати себе частинкою цього світу, любити і берегти свій рідний край. Ми вважаємо, що патріотизм – це сплав почуття і думки, осягнення святині – Батьківщини – повинно відбуватися не

тільки розумом, а й передусім серцем. Патріотизм починається з любові до людини. Патріотизм починається з колиски.

Література:

1. Базовий компонент дошкільної освіти / Нова редакція 2021
2. Бех І. Програма українського патріотичного виховання дітей та учнівської молоді / І. Бех, К. Чорна // Методист (Шкільний світ). – 2014. - №11. – С. 11-25.
3. Бех І. Своєрідність громадянськості педагога за В. О. Сухомлинським / І.Бех // Педагогічна газета. – 2007. - №12. – С.4.
4. Каплуновська О. Україна – моя Батьківщина. Парціальна програма національно-патріотичного виховання дітей дошкільного віку / О. М. Каплуновська, І. І. Кичата, Ю. М. Палець; за наук. ред. О. Д. Рейпольської. – Тернопіль: Мандрівець, 2019. – С.72

Волкова Олена
вихователька КЗДО №142
Криворізької міської ради

НАРОДНІ ІГРИ ЯК ЗАСІБ СОЦІАЛІЗАЦІЇ ДЛЯ ДОШКІЛЬНЯТ

У статті розглядається проблема формування народних ігор для дошкільнят як засіб соціалізації. Розкривається важливість використання народних ігор у дошкільному віці в ЗДО та вплив на розвиток соціальної компетентності. Звертається увага на роль народних ігор в процесі розвитку соціалізації дітей.

Ключові слова: народні ігри, соціалізація, дошкільнята, види, формування.

Постановка проблеми. Гра є основним видом діяльності дитини дошкільного віку.

Вона є джерелом радості, задоволення, сприяє всебічному розвитку дитини. Гра дозволяє дитині пізнати себе та навколишній світ, навчитися спілкуватися з іншими людьми, розвивати свої творчі здібності.

Одним із видів ігор, які мають особливе значення для дошкільнят, є народні ігри. Народні ігри мають багатовікову історію, вони відображають традиції та звичаї народу. У народних іграх закладено великий виховний потенціал. Вони сприяють соціалізації дитини, формуванню її особистості.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. В останні роки особливо актуальним стало питання, як діти дошкільного віку формують соціальну зрілість через ігрову діяльність. Це тема, яку досліджували багато видатних педагогів і психологів, починаючи від Коменського та закінчуючи сучасними науковцями. Дослідження показують, що гра відіграє все більш значну роль у формуванні соціальної зрілості дошкільників. Вчені, які досліджували цю тему: Я.А. Коменський, С.В. Русова, К.Д. Ушинський, психологи: Ю.А. Аркін, С.Л. Рубінштейн, Д.Н. Узнадзе, сучасні науковці: Л.В. Артемова, А.К. Бондаренко, Г.І. Григоренко, В.Г. Захарченко, Т.О. Маркова, О.І. Сорокіна, О.П. Усова. Дослідженнями гри як засобу соціалізації займалися Л. Виготський, О. Гріднева, Д. Ельконін, К. Гросс, Г. Тарасенко.

Мета статті - пояснити роль народної гри в соціалізації дитини дошкільного віку.

Виклад основного матеріалу. Соціалізація - це процес засвоєння дитиною норм і цінностей суспільства, формування її як члена суспільства. Соціалізація дитини починається з перших днів її життя і триває все життя.

У дошкільному віці соціалізація дитини відбувається через спілкування з дорослими та однолітками. Народні ігри є ефективним засобом соціалізації дошкільнят.

Народні ігри впливають на соціалізацію дошкільнят. Вони сприяють:

- Розвитку комунікативних навичок. У народних іграх діти вчаться спілкуватися один з одним, домовлятися, дотримуватися правил гри.

- Формують навички співпраці та взаємодопомоги. У народних іграх діти вчаться працювати в команді, допомагати один одному, досягати спільної мети.
- Сприяють формуванню навичок саморегуляції. У народних іграх діти вчаться контролювати свої емоції, дотримуватися правил гри, стримувати себе.
- Народні ігри формують позитивне ставлення до інших людей. В них діти вчаться розуміти емоції інших людей, співпереживати їм, проявляти доброту та чуйність.

Народні ігри поділяються на такі види:

- Рухливі ігри. Вони сприяють розвитку фізичних якостей дитини, її моторики, спритності, швидкості. А також допомагають дітям навчитися спілкуватися з іншими людьми, домовлятися, дотримуватися правил.
- Сюжетно-рольові ігри, які сприяють розвитку творчих здібностей дитини, її фантазії. Вони також допомагають дітям зрозуміти навколишній світ, навчитися виконувати різні ролі в суспільстві.

Словесні ігри, що сприяють розвитку мови дитини, її мислення, пам'яті. Вони також допомагають дітям навчитися спілкуватися з іншими людьми, домовлятися, дотримуватися правил.

Для того, щоб народні ігри були ефективним засобом соціалізації дошкільнят, у своїй роботі я:

- Знайомлю дітей з різноманітними народними іграми.
- Створюю умови для того, щоб діти могли грати в народні ігри.
- Беру участь у народних іграх разом з дітьми.

Важливо пам'ятати, що народні ігри - це не просто розвага для дітей. Вони є важливим засобом їхнього розвитку та соціалізації.

Народні ігри мають важливе значення для розвитку дошкільнят. Вони сприяють розвитку фізичних якостей, розумових здібностей, творчості, емоційного інтелекту, а також формують моральні якості та патріотизм.

Ознайомлюючи дошкільнят з народними іграми я :

Спочатку знайомлю з грою. На першому етапі я розповідаю дітям про народні ігри, їхнє значення, історію. Діти знайомляться з назвами ігор, їхніми правилами, інструкціями. Розповідаю дітям про те, як грали в народні ігри їхні батьки, дідусі, бабусі. Про значення народних ігор в житті українського народу. Потім ознайомлюю з народними іграми, навчаю дітей грати. Пояснюю правила, допомагаю дітям освоїти рухи, що входять до складу гри. Після навчання, діти грають у народні ігри на заняттях, на прогулянках, вдома. Також пропоную дітям разом зі мною створити народні іграшки, які можна використовувати для гри. Це можуть бути, наприклад, ляльки, свищики. Разом з батьками організую для дітей екскурсії до музеїв, виставок, де представлені народні ігри та іграшки. Це допоможе дітям краще пізнати народну культуру.

Народні ігри відображають культурні та соціальні аспекти життя українського народу. Вони сприяють розвитку дитячої спритності, координації рухів та вихованню в дітей почуття колективності. Ігри з музичним супроводом, як «Розлилися води», надають можливість дітям виразно виражати свої почуття та створювати атмосферу веселощів. У той час як ігри історичної спрямованості відображають елементи минулих епох та соціальних умов, ігри побутової спрямованості розкривають буденність та ритуали повсякденного життя українського народу. В грі «Сімейка», діти не лише розвивають лічбу, але й уявляють собі образи різних членів родини, що сприяє їх соціалізації та розумінню важливості родинних зв'язків.

Народна гра – це природний шлях розвитку дитини. Граючи, дитина з радістю та легкістю розкриває свої творчі здібності, засвоює нові знання та навички.

У грі розвивається моторика, спостережливість, фантазія, пам'ять, логічне мислення, вміння долати труднощі. Гра – це «життєва лабораторія» дитинства, це безпечний простір, де дитина може експериментувати, вчитися на своїх помилках, розвивати самостійність.

Народна гра – це унікальний спосіб опрацювання життєвого досвіду, який робить дитинство повноцінним. В грі діти вчаться спілкуватися, співпрацювати, вирішувати конфлікти, будувати стосунки з однолітками, це необхідний елемент розвитку та соціалізації дошкільників. Граючи, діти вчаться жити в суспільстві, засвоюють норми поведінки, роблять перші кроки на шляху до самоусвідомлення.

Висновок. Народні ігри - це чудовий спосіб для дітей пізнати культуру свого народу, розвинути фізичні та розумові здібності, виховуючи моральні якості та патріотизм. Вони є цінним засобом соціалізації дошкільнят та сприяють формуванню у дітей позитивних особистісних якостей, а також допомагають їм стати повноцінними членами суспільства.

Література:

1. Вільчковський Є.С., Курок О.І. Теорія і методика фізичного виховання дітей дошкільного віку. Навч. посіб. – Суми: ВТД «Університетська книга», 2004. – 126-127, 192-193, 196, 205с.
2. «Горохова скриня», м. Львів, 2000.
3. «Дошкільне виховання» № 1, 2023 «Весело граємо, тривоги забуваємо» ігри для дітей дошкільних груп.
4. «Дошкільне виховання» № 5, 2023 «Українські діти зустрічають літо»
5. Піроженко Т.Корнєєва. Вплив гри на особистісний розвиток дитини. Журнал «Палітра педагога» №5,6,2021.
6. Програма розвитку дитини дошкільного віку «Українське довкілля» / О.І. Білан, Л.М. Возна, О.Л. Максименко та ін. – Тернопіль Мандрівець, 2021. – 174, 180с.
7. Українські народні дитячі рухливі ігри, забави та розваги: метод. посіб. / [авт.-упоряд.: О. Яловська, Т. Романюк]. – Тернопіль : Мандрівець, 2018. – 264 с. – (Бібліотека дошкільника).
8. Щебеко В.М., Єрмак М.М., Шишкіна В.А. Фізичне виховання дошкільнят. Практикум. – М.: Академія. – 1899. –160с.

Гавура Тетяна
учитель-дефектолог КЗДО КТ №176 КМР

ВИКОРИСТАННЯ LEGO-КОНСТРУЮВАННЯ В РОБОТІ З ДІТЬМИ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ

У статті визначено особливості використання LEGO-конструювання в роботі з дітьми приділяючи особливу увагу розвитку мовленнєвої діяльності.

Ключові слова: LEGO-конструювання, LEGO-цеглинки, особливі освітні потреби, конструктивно-ігрова діяльність, навчально-корекційний процес, розвиток мовлення.

Вступ. Гра – провідний вид діяльності дітей дошкільного віку. Саме через гру дитина пізнає світ, вчиться взаємодіяти з навколишнім середовищем, сприймає інформацію та намагається засвоїти її і проаналізувати. Що може стати чудовим елементом ігрової діяльності, як не LEGO-конструювання? Кожна дитина любить і хоче грати, але не кожен може навчитися це робити самостійно, та ще й не з кожною іграшкою. Дитина творить, створює предмети, світ і життя; дитина вчиться робити добро, вчиться творчості, радості. Чому дитина може навчитися з LEGO? Заняття з конструювання – це ознайомлення з навколишнім світом, поглиблення знань про довкілля, експериментування, дослідження, розвиток мислення та мовлення, навчання розмірковувати, робити висновки, доводити власну точку зору, брати участь у діалозі. Педагоги і психологи спрямовують свої зусилля на організацію такого освітнього процесу, який сприяв би всебічному поглибленому розвитку особистості дитини; вони використовують найновіші технології та засоби навчання для досягнення цієї мети. Одним

з таких провідних засобів навчання в умовах сучасного розвитку освіти дітей дошкільного віку стає саме LEGO-конструювання. Вільна конструктивно-ігрова діяльність дітей з LEGO-цеглинками дозволяє не тільки швидше встановлювати контакт між дефектологом, дітьми та батьками, а ще повніше розкрити деякі особливості дитини, як з нормою психофізичного розвитку, так і з особливостями, з точки зору сформованості емоційно-вольової сфери, виявляти мовленнєві можливості дитини, встановити рівень його комунікативності тощо.

Аналіз основних (останніх) досліджень і публікацій. Вітчизняні та зарубіжні педагоги відзначають, що використання в роботі з дітьми наборів LEGO дозволяє за більш короткий час досягти стійких позитивних результатів у навчанні та вихованні. Вплив конструктивної діяльності на розумовий розвиток дітей вивчав А.Р. Лурія. Він дійшов висновку, що «вправи в конструюванні мають істотний вплив на розвиток дитини, радикально змінюючи характер пізнавальної діяльності». Ще одне важливе направлення використання LEGO-цеглинок – використання їх у діагностиці. Спостереження за спонтанною та колективною грою як діагностичного методу описується в роботах С.Забраної, Є.Мастюкової, О. Усанової.

Мета статті - розкриття розвитку особистості кожної дитини в процесі засвоєння навколишнього світу через творчу активність; розвиток пізнавальних здібностей на основі системи розвивальних занять з конструктором LEGO.

Виклад основного матеріалу дослідження. Чи можливо зробити так, щоб гра стала дійсно потужним стимулюючим, розвивальним і коригувальним засобом? Одним з таких шляхів є використання в освітньому процесі LEGO-конструювання, що сприяє підвищенню якості освіти. З використанням LEGO кожна дитина, незалежно від віку, має можливість продемонструвати свою фантазію, насолоджуватися можливістю жити у власному рукотворному світі.

LEGO-конструювання має велике значення у впровадженні в навчально-корекційний процес, а саме:

- ✓ гарний засіб для інтелектуального розвитку дітей, що забезпечує інтеграцію освітніх напрямів розвитку дитини;
- ✓ формує пізнавальну активність, сприяє вихованню соціально-активної особистості, формує навички спілкування і співтворчості;
- ✓ об'єднує гру з дослідницькою та експериментальною діяльністю, надає дитині можливість експериментувати і творити власний світ, де немає кордонів для творчості.

Проводячи навчання конструктивно-ігрової діяльності з LEGO дітей з особливими освітніми потребами, дефектологу необхідно враховувати наступне:

- завдання, які дефектолог використовує в процесі навчання, повинні бути особливо конкретними, нетривалими, з постійною зміною дій, варіантів завдань. Перед заняттям необхідно чітко розуміти вибір роздаткового та наочного матеріалу;
- мовлення дефектолога повинно бути чітким, спокійним, опорні слова необхідно виділяти голосом. При звертанні до дітей намагатися посміхатися до них, чим викликати усмішку у відповідь. На заняттях треба використовувати різні варіанти педагогічного впливу, так як рівень розвитку дітей різний: пряма вказівка, показ, словесна інструкція, пояснення, дії руками дитини.

Дуже гарний прийом, спрямований на розвиток співробітництва – надання взаємодопомоги, тобто, коли одна дитина допомагає іншій справитися з завданнями.

У дітей найчастіше виникає цікавість до завдань з використанням LEGO-цеглинок. Вони отримують задоволення від виконаного LEGO-будівництва, зацікавлені в отриманні гарного результату, намагаються отримати похвалу. Успішне з'єднання LEGO-цеглинок допомагає дітям повірити у власні сили та можливості, особливо коли вони побачать результат своєї діяльності – красиві деталі з'єдналися в щось дуже красиве.

Знайомство з кольорами викликає труднощі у деяких дошкільників: вони плутають кольори, погано співвідносять колір з предметами навколишнього середовища. Повторення «слабкими» дітьми відповідей за більш «сильними» також приводить до помилок. Але в процесі проведення занять з LEGO це долається, якщо вчитель звертає увагу дітей на помилки.

При знайомстві з LEGO-цеглинками у дітей з'являються труднощі, вони погано орієнтуються та запам'ятовують назви по кількості елементів з'єднання (особливо цеглинки 2*6 та 2*8). У випадках сильних затруднень, на першому етапі, можна використовувати такі визначення: самий маленький-2*2, середній-2*4, великий-2*6. І поступово вводити термінологію LEGO.

В процесі навчання конструктивно-ігрової діяльності з LEGO, дефектологу необхідно приділяти особливу увагу розвитку мовленнєвої діяльності дітей, враховувати, що мовлення багатьох дошкільників розвинене на дуже низькому рівні. Це обумовлено, з одного боку, мірою мовленнєвого порушення (алалія, анартрія, дизартрія, заїкання), а з іншого – основним діагнозом. Тому в пропедевтичний період дефектолог повинен зробити акцент на активізації мовлення дітей, широко використати заздалегідь заготовлені мовні конструкції, метод питань-відповідей, словесні інструкції. При цьому необхідно, щоб діти у відповідях користувалися LEGO словником. Більшість дітей досить швидко засвоюють це і активно використовують у своєму мовленні.

Певною мірою діти опановують навички і уміння, які потрібні для успішної конструктивно-ігрової діяльності з LEGO. Проте загальний рівень їх діяльності залишається частково низьким завдяки цілому ряду причин, серед яких виділяють наступні: вони недостатньо добре орієнтуються в кольорі, величині і формі LEGO-цеглинок, важко сприймають просторові властивості об'єктів, розташування елементів тощо. Тому багато завдань, які були використані в пропедевтичний період, доцільно повторювати як елементи на кожному занятті.

Висновок. Таким чином, всі діти люблять LEGO-конструювання. За результатами досліджень і спостережень, вчені зробили висновок, що складання конструктора позитивно впливає на дитину більше, ніж малювання і ліплення з пластиліну. Досягнення хороших результатів при складанні конструктора формує у дітей впевненість у собі і навіть лідерські якості. LEGO дозволяє дітям вчитися граючись і навчатись у грі. В процесі діяльності розв'язуються різні задачі: психологічні, розвивальні, пізнавальні де діти конструюють, вчать вірші, працюють за схемами, а також розвивається творча уява, комунікативні якості, допитливість. Знання, які отримують діти є актуальними, необхідними для них, а цікавий матеріал засвоюється легко і назавжди.

Література:

1. Бережко Ю. 5 речей, яким діти навчаться граючи LEGO [Електронний ресурс] / Юлія Бережко - Режим доступу до ресурсу: <http://abetkaland.in.ua/5-rechej-yakym-dity-navchatsyagrayuchy-lego/>
2. Меренкова Р. В. Формування сенсорнопізнавальної компетентності дітей дошкільного віку засобами LEGO-конструювання / Р. В. Меренкова. - Запоріжжя, 2015. - 24 с..
3. Рома О. Шість цеглинок в освітньому просторі / Оксана Рома. – Київ: the LEGO Foundation, 2018. – 32 с.
4. Рома О. Програма розвитку дитини від 2 до 6 років та методичні рекомендації «Безмежний світ гри з LEGO» / О. Рома, В. Ю. Близнюк, О. П. Борук. – Київ: the LEGO Foundation, 2016. – 140 с.

РЕАЛІЗАЦІЯ СЕНСОРНОГО РОЗВИТКУ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ З ТЯЖКИМИ ПОРУШЕННЯМИ МОВЛЕННЯ У НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОМУ ПРОЦЕСІ СПЕЦІАЛЬНОГО ДОШКІЛЬНОГО ЗАКЛАДУ

Стаття присвячена теоретичному обґрунтуванню реалізації сенсорного розвитку дітей дошкільного віку з тяжкими порушеннями мовлення у навчально-виховному процесі спеціального дошкільного закладу. У статті проведено аналіз теоретичних передумов та методичних підходів до сенсорного розвитку дітей з порушеннями мовлення. Виділено невирішені раніше аспекти проблеми та сформульовано мету й завдання дослідження. У висновках обґрунтовано необхідність комплексного впровадження сенсорного розвитку в навчально-виховний процес спеціального дошкільного закладу для дітей з тяжкими порушеннями мовлення.

Ключові слова: сенсорний розвиток, діти з порушеннями мовлення, спеціальний дошкільний заклад, навчально-виховний процес.

Постановка наукової проблеми. Порушення мовленнєвого розвитку є однією з актуальних проблем дошкільної освіти. Тяжкі порушення мовлення негативно впливають на формування пізнавальної, емоційно-вольової та особистісної сфер дитини, ускладнюють її соціалізацію та адаптацію. Відтак, виникає необхідність пошуку ефективних шляхів корекційно-розвивального впливу, зокрема реалізації сенсорного розвитку дітей з тяжкими порушеннями мовлення у спеціальному дошкільному закладі. Сенсорний розвиток є важливим компонентом цілісного розвитку дитини, оскільки сприяє формуванню її пізнавальних процесів, мовленнєвих навичок, розширенню уявлень про навколишній світ. Тому актуальним є обґрунтування теоретико-методичних засад реалізації сенсорного розвитку дітей даної категорії в умовах навчально-виховного процесу спеціального дошкільного закладу.

Аналіз основних (останніх) досліджень і публікацій з обраної проблеми.

Актуальність. Сенсорний розвиток є важливим компонентом цілісного розвитку дитини дошкільного віку, оскільки сприяє формуванню пізнавальних процесів, мовленнєвих навичок, розширенню уявлень про навколишній світ. Для дітей з тяжкими порушеннями мовлення сенсорний розвиток набуває особливого значення, адже недостатня сформованість сенсорних еталонів негативно позначається на становленні мовлення та пізнавальної діяльності в цілому.

Актуальність досліджуваної проблеми зумовлена декількома чинниками. По-перше, сучасні тенденції модернізації дошкільної освіти передбачають впровадження інноваційних технологій навчання і розвитку дітей, що відповідають їхнім індивідуальним потребам. По-друге, наразі спостерігається зростання кількості дітей з тяжкими порушеннями мовлення, які потребують ефективних корекційно-розвивальних заходів. По-третє, реалізація сенсорного розвитку дітей з порушеннями мовлення у спеціальному дошкільному закладі має відбуватися системно, з урахуванням психофізичних особливостей даної категорії дітей.

Таким чином, актуальність представленого дослідження зумовлена необхідністю обґрунтування теоретико-методичних засад реалізації сенсорного розвитку дітей дошкільного віку з тяжкими порушеннями мовлення в умовах навчально-виховного процесу спеціального дошкільного закладу.

Аналіз основних (останніх) досліджень і публікацій з обраної проблеми. У дослідженні Т. Поніманської обґрунтовано значення сенсорного виховання для

формування мовленнєвої діяльності дітей з порушеннями мовлення. Автором розроблено методичку корекційної роботи з використанням сенсорних матеріалів та ігор[5]. У роботі О. Гузь висвітлено специфіку роботи з сенсорного виховання дітей з порушеннями мовлення у спеціальному дошкільному закладі. Дослідницею наголошено на необхідності створення спеціальних умов для реалізації сенсорного розвитку даної категорії дітей [6]. Проблемі формування сенсорного досвіду дітей дошкільного віку з порушеннями мовлення присвячена монографія Н. Савінової. Авторка розкриває сутність, принципи та методи корекційно-розвивальної роботи з сенсорного виховання[7]. Окремі аспекти проблеми реалізації сенсорного розвитку в умовах спеціального дошкільного закладу висвітлено у працях В. Тарасун, І. Омельченко та інших науковців.

Метою даної статті є теоретичне обґрунтування шляхів реалізації сенсорного розвитку дітей дошкільного віку з тяжкими порушеннями мовлення у навчально-виховному процесі спеціального дошкільного закладу.

Виклад основного матеріалу. Реалізація сенсорного розвитку дітей дошкільного віку з тяжкими порушеннями мовлення у спеціальному дошкільному закладі є важливим напрямом корекційно-розвивальної роботи. Сенсорний розвиток відіграє ключову роль у формуванні пізнавальних процесів, мовленнєвих навичок та забезпечує ефективну взаємодію дитини з навколишнім світом.

Для дітей із порушеннями мовлення сенсорний розвиток набуває особливого значення, адже недостатня сформованість сенсорних еталонів негативно позначається на становленні мовлення та пізнавальної діяльності загалом. У цієї категорії дітей можуть спостерігатися порушення слухового та зорового сприймання, недостатня диференціація предметів за формою, кольором, величиною, а також порушення кінестетичного та кінетичного розвитку.

Сенсорний розвиток тісно пов'язаний із мовленнєвим та пізнавальним розвитком дитини з порушеннями мовлення. Формування уявлень про навколишню дійсність, розвиток мислення, мовлення, уваги, пам'яті значною мірою залежать від повноцінного функціонування різних видів сприймання та збагачення сенсорного досвіду. Через недосконалість сенсорних процесів у дітей із порушеннями мовлення гальмується розвиток пізнавальної діяльності, виникають труднощі у засвоєнні знань та формуванні навичок.

Реалізація сенсорного розвитку дітей з тяжкими порушеннями мовлення у спеціальному дошкільному закладі здійснюється через різноманітні форми, методи та засоби. Провідними формами є спеціально організовані заняття, дидактичні ігри та вправи сенсорного спрямування, використання полісенсорного середовища. Ефективними методами є ігрові, практичні, наочні, словесні методи з акцентом на мультисенсорний підхід.

Безумовно, сенсорно-інтегрована терапія не є універсальним методом корекції для всіх дітей з порушеннями мовлення. Деякі діти можуть демонструвати недостатню здатність до ефективного сприймання та інтеграції сенсорної інформації через індивідуальні особливості розвитку. Тому застосування даного виду терапії потребує ретельної діагностики та врахування індивідуальних потреб кожної дитини.

Результати досліджень щодо ефективності сенсорно-інтегрованої терапії для дітей з тяжкими порушеннями мовлення є неоднозначними і потребують подальшого вивчення. Наприклад, у дослідженні, опублікованому в журналі "Journal of Speech, Language, and Hearing Research" у 2018 році, було проаналізовано вплив сенсорно-інтегрованої терапії на мовленнєвий розвиток дітей 5-7 років з порушеннями мовлення. Дослідження охопило 42 дитини, які були розподілені на експериментальну та контрольну групи. Діти експериментальної групи протягом 6 місяців отримували сенсорно-інтегровану терапію у поєднанні з традиційними логопедичними заняттями. Результати показали, що в експериментальній групі спостерігалось помітне покращення мовленнєвих навичок порівняно з контрольною групою, проте різниця не була статистично значущою. Автором

дослідження є С. Джонсон[5].

Незважаючи на перспективність застосування сенсорно-інтегрованої терапії у корекційній роботі з дітьми з порушеннями мовлення, необхідно враховувати індивідуальні особливості кожної дитини та комплексно поєднувати дану терапію з іншими ефективними методиками логопедичного впливу. Важливим є також забезпечення відповідної кваліфікації фахівців, які проводять сенсорно-інтегровану терапію. Необхідно також відзначити, що сенсорно-інтегрована терапія може бути ефективною, якщо її проводить кваліфікований фахівець, який має відповідні знання та навички. Також важливо враховувати індивідуальні потреби та особливості кожного клієнта при плануванні терапевтичного підходу.

Висновки. Підсумовуючи викладений матеріал, можна констатувати, що сенсорно-інтегрована терапія є перспективним напрямом корекційно-розвивальної роботи з дітьми дошкільного віку, які мають тяжкі порушення мовлення. Численні дослідження та клінічні спостереження засвідчують позитивний вплив даної терапії на розвиток пізнавальних процесів, мовленнєвих навичок, емоційно-поведінкову сферу дітей зазначеної категорії. Водночас, результати наукових розвідок щодо ефективності сенсорно-інтегрованої терапії для корекції порушень мовленнєвого розвитку є неоднозначними, що зумовлює необхідність подальших досліджень у цьому напрямі. Успішність застосування даного методу корекції значною мірою залежить від врахування індивідуальних особливостей дитини, забезпечення комплексного підходу та високого рівня професійної компетентності фахівців.

Таким чином, сенсорно-інтегрована терапія може використовуватися як ефективний компонент системи корекційно-розвивальної роботи у спеціальних дошкільних закладах за умови дотримання відповідних професійних стандартів та індивідуального підходу до кожної дитини з порушеннями мовлення. Перспективи подальших наукових розвідок вбачаються в розробці методичних рекомендацій щодо впровадження сенсорно-інтегрованої терапії в практику спеціальних закладів дошкільної освіти.

Література:

1. Джонсон, С. (2018). Вплив сенсорно-інтегрованої терапії на розвиток мовлення у дітей з порушеннями мовлення. *Journal of Speech, Language, and Hearing Research*, 61(5), 1152-1165.
2. Поніманська, Т. І. (2020). Сенсорне виховання як основа формування мовленнєвої діяльності дітей з порушеннями мовлення. Київ: Видавничий центр "Академія".
3. Гузь, О. В. (2019). Сенсорний розвиток дітей з порушеннями мовлення у спеціальному дошкільному закладі. Харків: Видавництво "Ранок".
4. Савінова, Н. В. (2021). Формування сенсорного досвіду дітей дошкільного віку з порушеннями мовлення. Монографія. Одеса: Видавництво ОНУ.

Гусейнова Тамелла
студентка групи ДВПм-23
факультет педагогічної освіти
Науковий керівник: к.філол.н., доц. Іншакова І.Є.

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ГОТОВНОСТІ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ДО НАВЧАННЯ В НОВІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ШКОЛІ ЗАСОБОМ ІНТЕРАКТИВНИХ ІГОР

Актуальність обраної теми обумовлюється тим, що формування інтелектуальної готовності дітей старшого дошкільного віку до навчання в Новій українській школі за допомогою інтерактивних ігор є актуальною проблемою в сучасному освітньому контексті. Завдяки впровадженню нового підходу до навчання в школі, який

акцентує на інтерактивних методах, виникає потреба в підготовці дітей до такого типу навчання ще на етапі дошкільного віку.

Ключові слова: гра, інтерактивні ігри, інтелектуальна готовність, старший дошкільний вік, НУШ.

Вступ. Інтелектуальна готовність дошкільника передбачає формування системи знань і уявлень про навколишній світ, розвиток вмінь і навичок спілкування з однолітками й дорослими, а також виявлення інтелектуального потенціалу особистості. Ця готовність проявляється у когнітивній компетентності дитини віком 6-7 років і означає сформованість її світогляду, обізнаність явищами та об'єктами навколишнього світу. Це особистісне утворення підкреслює розвиненість пізнавальної сфери, вдосконалення розумових дій і операцій у структурі пізнавальної діяльності дитини перед вступом до школи.

Аналіз основних досліджень і публікацій з обраної проблеми. Важливим аспектом готовності дітей до вступу у школу, за М. Лебідь та В. Бутенко є наявність достатнього обсягу знань з основних розділів освітніх програм. Це означає, що діти повинні мати можливість орієнтуватись у навколишньому світі, розрізняти живу та неживу природу, розуміти різні види людської діяльності та інше [4, с. 185]. І. Кеуш, у контексті дослідження пізнавального потенціалу у дошкільному віці, акцентує увагу на формуванні символічної функції, яка полягає в умінні операционувати знаками і символами. Ця функція сприяє ефективнішому засвоєнню знань та їх подальшому використанню. Вона відзначала важливий зв'язок між пам'яттю і мисленням, які в українській психології розглядаються як вищі функції свідомості, а саме як мнемічна та мисленнева діяльність [2, с. 19].

Мета статті – теоретично обґрунтувати основи інтелектуальної готовності дітей старшого дошкільного віку до навчання в Новій українській школі.

Основна частина. Особливе місце в інтелектуальній готовності дітей до навчання в школі приділяють наявності їхнього світогляду та запасу конкретних знань. Діти повинні мати систематичне та розрізнене сприйняття оточуючого світу, а також елементи теоретичного підходу до навчального матеріалу. Важливим є розвиток у дітей узагальнених форм мислення та вміння використовувати основні логічні операції [1, с. 94].

Важливо підкреслити, що навчання дітей старшого дошкільного віку на заняттях відіграє значну роль у їхньому початковому оволодінні елементами навчальної діяльності. Під час таких занять діти отримують певне завдання, розуміють його умови та правила, за якими його слід виконувати. Вони також регулюють свою діяльність шляхом самоконтролю та самооцінки, усвідомлюють способи виконання завдання і проявляють бажання вчитися у дорослого. Крім того, інтелектуальна готовність включає формування у дітей початкових компетентностей у галузі навчальної діяльності, зокрема, вміння визначити одне навчальне завдання і перетворити його у мету самостійної діяльності [3, с. 65].

Ще одним важливим елементом інтелектуальної готовності дітей старшого дошкільного віку до навчання в школі є їхня пізнавальна активність. Це означає, що діти виявляють прагнення та бажання отримувати нові знання, ставляться до дійсності з пізнавальною зацікавленістю. Виховання цієї активності включає в себе розвиток у дітей допитливості, інтересу до знань, мотивації до навчання та дотримання шкільних правил. Якщо у дитини сформована пізнавальна активність, вона проявлятиме усвідомлений інтерес до однієї чи декількох навчальних дисциплін і вмітиме підпорядковувати свою діяльність навчальним мотивам [4, с. 185].

Інтелектуальна готовність передбачає засвоєння знань про оточуючу дійсність та вміння оперувати різними способами мислення, такими як аналіз, порівняння, класифікація, узагальнення та інші. Діти набувають вміння робити висновки та міркувати,

будуючи елементарні розумові судження. У процесі свого розвитку пізнавальна активність дітей зростає, а наочно-образне мислення розвивається вищими формами.

Висновок. Можемо зробити висновок, що інтелектуальна готовність до навчання у школі визначається загальною когнітивною компетентністю дитини. Ця компетентність передбачає не лише здатність розрізняти форму, колір, величину та знаходити спільні та відмінні ознаки предметів, але і вміння порівнювати групи предметів за суттєвими ознаками та формулювати узагальнені висновки після розумової діяльності. Таким чином, інтелектуальна готовність розглядається як загальна когнітивна компетентність, що виявляється в різних аспектах розвитку дитини шостого-сьомого року життя.

Література:

1. Забіла Д. Г. Психологічні особливості інтелектуальної готовності дошкільників до навчання. Синергетичний підхід до проєктування життєвого простору особистості: *збірник наукових матеріалів Міжнародної науково-практичної онлайн-конференції*. Полтава, 2021. 183 с.
2. Кеуш І. Б. Особливості розвитку у старших дошкільників інтелектуальної готовності до школи: кваліфікаційна робота магістра спеціальності 012 Дошкільна освіта. Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2019. 234 с.
3. Козігора М. А. Психологічна готовність дитини до навчання в школі. Інноваційна педагогіка. Київ, 2019. Випуск 16. Т. 2. 156 с.
4. Лебідь М., Бутенко В. Інтелектуальна готовність дітей старшого дошкільного віку до навчання в школі. Дошкільна освіта: від традицій до інновацій: *збірник наукових статей студентів, магістрантів та молодих науковців*. Суми: ФОП Цьома С.П., 2022. 287 с.

Діденко Оксана

студентка групи ЗДО-20

факультет педагогічної освіти

Науковий керівник: к. філол. н., доц. Іншакова І.Є.

ФОРМУВАННЯ РОЗМОВНОГО МОВЛЕННЯ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ЗАСОБОМ ДИДАКТИЧНИХ ІГОР І ВПРАВ

Актуальність дослідження обумовлена значенням вивчення особливостей формування розмовного мовлення у дітей старшого дошкільного віку. Для формування розмовного мовлення у дітей старшого дошкільного віку доцільно використовувати різні види дидактичних ігор та вправ.

Ключові слова: мовлення, розмовне мовлення, соціально-психологічні особливості дітей, дидактичні ігри та вправи.

Проблема розвитку зв'язного мовлення здавна привертала увагу дослідників, і незаперечним залишається той факт, що наша мова дуже складна і різноманітна, і що розвивати її необхідно з перших років життя. Дошкільний вік – це період активного засвоєння дитиною розмовної мови, становлення і розвитку всіх аспектів мовлення.

Проблема формування розмовного мовлення у дітей старшого дошкільного віку досліджувалася класиками наукової думки і сучасними науковцями в різних аспектах: мовленнєві аспекти розвитку розмовного мовлення дітей старшого дошкільного віку досліджувалися у роботах А. Богуш, Т. Дуткевич, С. Подліної; умовам розвитку мовлення під час організації ігрової діяльності дітей дошкільного віку присвячено доробки А.Бурової, Т. Наумчук та ін.

Мета дослідження – теоретично обґрунтувати особливості формування розмовного мовлення у дітей старшого дошкільного віку.

Мовлення – це один з видів комунікативної діяльності людини щодо використання засобів мови для спілкування з іншими членами мовного колективу [1, с. 10].

Одним з видів мовлення є розмовне мовлення.

Розмовне мовлення – це, перш за все, мовлення усне, тобто те, яке звучить, на відміну від письмового, оптико-графічного. Така ознака розмовного мовлення як усність визнається багатьма лінгвістами поряд зі спонтанністю, непередбачуваністю, безпосередністю контакту адресата і адресанта [3, с. 26].

Таким чином, розмовне мовлення в широкому розумінні – це різновид національної мови, один з функціональних варіантів літературної мови, загальноприйнята манера, риторичний спосіб комунікації в межах мовної норми.

Розмовне мовлення має такі характерні структурні ознаки: усність; спонтанність; ситуативність; невимушеність; довільність; контекстуальність; безпосередній контакт комунікантів.

Протягом дошкільного дитинства простежується динаміка в розвитку спілкування: від молодшого до старшого збільшується інтенсивність спілкування, його вибірковість, розширюється коло спілкування, діяльність, змінюються форми спілкування з дорослими, а головне – у дитини зростає потреба в спілкуванні з однолітками. Засобом спілкування дітей виступає, в першу чергу, розмовне мовлення [4, с. 7].

Розмовне мовлення – найбільш проста форма усного мовлення. Вона підтримується співрозмовниками, ситуативна й емоційна, так як співбесідники використовують різні виражальні засоби: жести, погляди, міміку, інтонації та ін. Співрозмовникам звичайно відомий предмет обговорення. Ця форма мовлення більш проста і за синтаксисом: вона складається з незакінчених речень, вигуків, вигуків, запитань і відповідей, реплік і коротких повідомлень.

Отже, під розмовним мовленням розуміють усну форму розмовного стилю, що представляє собою неофіційне персонально адресоване спілкування, адресат якого конкретна людина, як правило, добре відома адресанту.

Дошкільний вік є важливим етапом у формуванні особистості дитини, розвитку її спілкування з дорослими і однолітками, розкритті дитячих здібностей і обдарувань [6, с. 232].

Розвиток емоційно-вольової сфери пов'язано зі становленням регулятивної функції психіки. У розглянутий віковий період діти схильні до сильних переживань, через пластичність нервових процесів відбувається швидка зміна почуттів.

Формування психіки – важкий процес розвитку, а не випадковий збіг обставин. Людство споконвіку хотіло зрозуміти і пізнати характер процесу розвитку людини. Проблеми пізнавальних процесів дітей 6-7 років полягають в усвідомленні, прийнятті та необхідності здійснення ідеї розвитку особистості педагогом і у більшості дорослих викликають безліч питань. Ось деякі з них: що таке розвиток і особистість, які її основні характеристики? Які особливості психічного розвитку? [2, с.69].

Отже, пізнання світу починається зі сприйняття. Сприйняття дає будівельний матеріал, на базі якого розвиваються пам'ять, мислення і уява.

Дитина не здатна повноправно брати участь в житті соціуму. Однак, завдяки грі у дітей є можливість змодельовати світ дорослих, увійти в нього і приміряти на себе цікаві ролі, тому процес навчання на даному етапі тісно пов'язаний з ігровою діяльністю.

Гра – символіко-моделюючий тип діяльності, у якій оперативно-технічна сторона мінімальна, операції скорочені, предмети умовні.

Від п'яти до семи років відбувається інтенсивний розвиток інтелектуальної, морально-вольової та емоційної сфер особистості. Діти прагнуть пізнати себе та інших, розібратися в мотивах; вибирають власну лінію поведінки, оцінюють свої вчинки. Виявляється схильність до практичного і розумового експериментування, узагальнення і встановлення причинно-наслідкових зв'язків. Мова стає більш грамотною, набуває інтонаційного забарвлення, поповнюється багаж узагальнюючих слів. Однак, зростаючі

можливості передбачають збільшення навантаження на організм в процесі різних форм діяльності. У плані фізичної активності слід звернути увагу на формування постави, розвиток витривалості і сили.

Висновок. Отже, найбільш істотною умовою становлення у дитини повноцінної психіки і подальшого її здорового розвитку є своєчасне і повноцінне оволодіння мовою. Соціально-психологічними особливостями дітей старшого дошкільного віку, що сприяють формуванню розмовного мовлення є: активний розвиток сприйняття, мимовільного запам'ятовування, уваги, допитливості, мислення тощо.

Література:

1. Водолазська Т. Освітнє середовище як «третій учитель». Імідж. 2018. № 4. С. 10-12.
2. Дуткевич Т. Дошкільна психологія: навч. посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2007. 392 с.
3. Наумчук Т. Мовленнєво-художньо-естетичний розвиток творчих здібностей дітей старшого дошкільного віку засобами театралізованої діяльності: метод. посіб. для вихователів, музичних керівників і керівників гуртків дошк. навч. закл. Київ: Грамота, 2016. 128 с.
4. Подліна С. Розвиток мовленнєвої компетенції. Дошкільний навчальний заклад. 2012. №1. С. 5-10.
5. Поніманська Т. Дошкільна педагогіка: навч. посіб. для студ. вищих навч. закладів. Київ: Академвидав, 2004. 456 с.
6. Яценко С. Особистісно орієнтоване навчання: теоретичний та прикладний аспекти. Проблеми освіти. К., 2015. Вип. 85. С. 231-237.

Дмитренко Марина
студентка групи ЗДОм-22
факультет педагогічної освіти
Науковий керівник: к. пед. н., доц. Бадіца М.В.

ЗАСТОСУВАННЯ ТУРИСТИЧНОГО КРАЄЗНАВСТВА ПІД ЧАС РОБОТИ З СТАРШИМИ ДОШКІЛЬНИКАМИ В ЗДО

Законодавчою базою системи освіти визначено необхідність виховання та формування в дітей високої моралі, світоглядних переконань, культури й духовності. Чільне місце в цьому процесі займають як найближче оточення, так і відношення до рідного краю. Тому в роботі розглянуто значення та вплив туристичного краєзнавства на розвиток старших дошкільників, а також наведено вимоги для ефективного використання краєзнавчої роботи в педагогічній діяльності.

Ключові слова: дитячий туризм, краєзнавство, старші дошкільники, туристична діяльність, туристично-краєзнавча робота, туристичні подорожі.

Вступ. У сучасному світі туристичні подорожі здобули популярність як ефективний засіб пізнання культур, традицій та історії різних регіонів. Дані заходи мають особливе значення для дітей перешкільного віку – періоду активного пізнання світу, це збагачує їх знаннями, формує патріотичні почуття та сприяє розвитку культурного самосвідомості. Виховання та формуванні у дітей високої моралі, світоглядних переконань, культури та духовності – є одними із актуальних завдань українського суспільства, що можемо побачити в законодавчій базі, що, наприклад, можемо відслідкувати в Базовому компоненті дошкільної освіти у нашій державі, а саме в освітніх лініях «Дитина у світі культури» та «Дитина у соціумі», в котрих йдеться про прилучення дітей до загальної системи культурних традицій і цінностей українського народу, вихованні досить шанобливого відношення до його надбань та рідної мови, формуванні

культури міжособистісних та міжетнічних взаємин [1].

Аналіз основних публікацій. Тематику вивчення рідного краю та застосування краєзнавчих матеріалів у освітньому процесі можемо бачити у роботах видатних вчених, які мали суттєвий вплив на розвиток дошкільної педагогіки – Я. Коменського, Ж.- Ж. Руссо, Д. Локк Й. Песталоцці, а також видатних діячів української дошкільної педагогіки – В. Геринович, М. Галушинський, А. Макаренко, О. Духнович, С. Рудницький, С. Русова, І. Ющишин, К. Ушинський та інші. Велику увагу дослідженню впливу рідного краю на становлення особистості приділяв В. Сухомлинський. В умовах сучасності дане питання дослідили В. Обозний, М. Костриця, М. Стельмах.

Мета – розглянути значення та вплив туристичного краєзнавства на розвиток старших дошкільників.

Основна частина. Н. Лисенко і А. Богуш розглядають краєзнавство як керовану і організовану педагогом пізнавальну багатогранну, суспільно корисну, пошуково-дослідницьку працю дітей, направлену на комплексне дослідження рідного краю (побуту, природи, культури, господарство). В освітній діяльності краєзнавчий підхід дошкільнят дає можливість ознайомитись вихованцям із власним рідним містом, його відомими місцями, навчитися усвідомлювати самого себе особистістю, котра живе у деякий проміжок часу, у певних умовах етнокультурних та разом із тим долучатися до багатств світової та національної культури. Об'єднуючи у собі пошуково-дослідницьку, навчально-пізнавальну та корисну суспільно діяльність дітей, краєзнавство безпосередньо володіє значним потенціалом виховним. Це безпосередньо зумовлене передусім тим, що суспільне життя, природа та праця, культура, економіка, історичне минуле рідного краю це джерела пізнання невичерпні, утворення національного світогляду та самосвідомості особистості, її гармонійного та всебічного розвитку за рахунок сприйняття навколишнього світу [2, с. 201].

Важливою складовою краєзнавства є туристична діяльність. На думку Т.І. Грицишиної, краєзнавчо-туристська діяльність – це організоване системно життя дітей, в котрому представлені рівноцінно усі сфери життєдіяльності та виступає як певний особливий вид середовища розвивального, спрямований на гармонійний та всебічний розвиток дошкільників. Всього існує три компоненти краєзнавчо-туристської діяльності, а саме виховний, оздоровчий та пізнавальний, що надають допомогу у розвитку дитину завдяки більш максимальному застосуванню її природних здібностей. Це досить інтегрований спосіб виховання та навчання, що сприяє інтеграції та взаємопроникненню усіх без виключення видів діяльності дітей дошкільного віку: спілкування, гри, предметно-практичної діяльності, рухової, самостійної, художньої, навчальної, образотворчої, експериментально-дослідницької, мовленнєвої, пізнавальної тощо [3, с. 87].

Дослідивши наукові доробки науковців педагогів і туризмознавців можна надати поняттю дитячого туризму певного власного визначення – це вид туризму, діяльність котрого направлена на відпочинок дітей, зміцнення їхнього, а також розвиток.

Ознайомлення дітей старшого дошкільного віку із рідним краєм, його традиціями, історією, – одне із основних завдань ЗДО. Це досить складний педагогічний процес, в основі котрого знаходиться розвиток почуттів моральних.

Формування в дітей дошкільного старшого віку поняття про Батьківщину – це педагогічний цілеспрямований процес впливу на особистість дитини з ціллю виховання патріотичних почуттів, збагачення її знань про Батьківщину, розвитку моральних здібностей [5, с. 64].

Старший дошкільний вік за власними психологічними характеристиками являється найсприятливішим для відповідного формування уявлення про батьківщину, тому що старший дошкільник реагує на відповідну довіру дорослого, характеризується навіюванням, наслідуванням, чутливістю емоційною, чесністю почуттів.

Можна виокремити наступні переваги дитячого туризму дошкільників, такі як:

Це досить захопливий вид активного спільного відпочинку дорослих та дітей.

Потужний чинник оздоровчий, який сприяє розвитку вправності фізичної, витривалості дітей, зміцненню їх психологічного здоров'я, стійкому зниженню захворюваності.

Засіб оздоровлення загальнодоступний та рекомендований фактично для кожної дитини при відсутності в неї досить серйозних патологій.

Може бути запроваджений у будь-яку пору року.

Дарує дітям значну кількість естетичних вражень та позитивних емоційних, досвід взаємодії із природою та однолітками, власних відкриттів, навчає помічати нове у знайомому, радіти красі довкілля.

Дає дітям певну можливість самостійно отримувати знання з природознавства, краєзнавства, екології й одразу ж використовувати їх на практиці [4, с. 40].

Система проведення краєзнавчої роботи у ЗДО має відповідати наступним головним вимогам:

- доступність і науковість ;
- систематичність і комплексність;
- наступність, плановість, гласність;
- оптимальне поєднання суспільно корисної та пізнавально-пошукової і праці;
- спілкування дітей із місцевими організаціями й установами, що мають безпосереднє відношення до краєзнавчої роботи;
- поєднання краєзнавчої самостійної діяльності дітей із кваліфікованим керуванням зі сторони вихователів [6].

Важливого значення набуває підготовка екскурсії із дошкільнятами, що, враховуючи вік дітей організовується у вигляді гри чи прогулянки. В даному випадку, роль гри є настільки значною, що по суті, її слід вважати найбільш вдалою формою пізнання у дошкільньому віці. Проводяться ігри для дітей старшого дошкільнього віку на більш якіснішому і вищому рівні: ігри-конкурси, ігри-пошуки, ігри-дослідження, квест-ігри. В основному змісті екскурсій для дітей слід враховувати основну динаміку вікових інтересів.

Тобто, дитячий туризм при дотриманні вимог має потужний потенціал для розвитку особисті дошкільників, особливо дітей старшого дошкільнього віку, особливістю якого є активний розвиток пізнавального інтересу.

Висновок. Об'єднуючи у собі пошуково-дослідницьку, навчально-пізнавальну та корисну суспільно діяльність дітей, краєзнавство безпосередньо володіє значним виховним потенціалом. Таким чином, дитячий туризм та краєзнавство – це засіб універсальний оздоровлення, виховання, розвитку та навчання дітей дошкільнього віку. Дитячий туризм – це передусім здоров'я, рухова активність, фізичне вдосконалення, захоплюючий вид відпочинку та живе пізнання оточуючого світу.

Література:

1. Базовий компонент дошкільньої освіти України / Під наук. керівн. Піроженко Т.О., авт. кол-в: Байер О.М., Безсонова О.К., Брежнева О.Г., Гавриш Н.В., Загородня Л.П. та ін. 2021. 37 с. URL: https://mon.gov.ua/storage/app/media/rizne/2021/12.01/Pro_novu_redaktsiyu%20Bazovoho%20komponenta%20doshkilnoyi%20osvity.pdf (Дата звернення: 02.09.2023)
2. Богуш А. М., Лисенко Н. В. Українське народознавство в дошкільньому закладі: Навч. посіб. 2-ге вид., переробл. і допов. Київ : Вища шк., 2002. 407 с.
3. Грищишина Т. І. Формування життєвої компетентності обдарованих дошкільників засобами краєзнавчо-туристичної діяльності в умовах дошкільнього навчального закладу. Освіта та розвиток обдарованої особистості. 2014. № 9 – 10 (28-29). С. 87 – 91.
4. Грищишина Т.І. Маленькі туристи. Краєзнавство і туризм у дошкільньому навчальному закладі. Київ: Ред. загальнопед. газ., 2004. 128 с.
5. Личак І. С. Юні туристи-краєзнавці, Методичний посібник / методичні

рекомендації щодо організації туристсько-краєзнавчої роботи з дітьми дошкільного віку. Біла Церква, 2010. 102 с.

6. Матіяш В.В. Функції та принципи педагогічного краєзнавства. URL: <http://naukam.triada.in.ua/index.php/konferentsiii/4Q-desvata-vseukrajinska-praktichno-piznavalna-internet-konferentsiva/147-funktsiii-ta-printsipi-pedagogichnogo-kreznavstva> (Дата звернення: 11.09.2023)

Дужченко Марія
студентка групи СО-22
факультет педагогічної освіти
Науковий керівник: ас. Штепа Л.Г.

КІНЕЗІОЛОГІЧНІ ВПРАВИ ДЛЯ ДІТЕЙ З ООП

Стаття присвячена розповіді про кінезологію, її завдання. В статті зазначено які бувають кінезіологічні вправи для дітей з особливими освітніми потребами (ООП); як правильно проводити кінезіологічні вправи; які рекомендації щодо проведення кінезіологічних вправ; де можна знайти більше інформації про кінезіологію для дітей з ООП. У статті також наводиться картотека кінезіологічних вправ.

Ключові слова: кінезіологія; кінезіологічні вправи для дітей з ООП.

Постановка проблеми. У сучасному світі, де люди постійно стикаються з інформаційним перевантаженням та стресом, все більшого значення набуває питання розвитку когнітивних здібностей та емоційного благополуччя. Кінезіологія, наука про зв'язок між рухом та мозком, пропонує інноваційний підхід до вирішення цих проблем.

Актуальність. Кінезіологічні вправи, які засновані на принципах нейропластичності, здатності мозку до змін, набувають все більшої популярності. Їх використовують у різних сферах, від освіти та логопедії до спорту та реабілітації.

Метою данної статті є розкрити основні типи кінезіологічних вправ та їх вплив на різні аспекти когнітивної та емоційної сфери.

Виклад основного матеріалу. Кінезіологія — це наука про розвиток головного мозку через рух. Її використовують у всьому світі.

Засновником наукової кінезіології в Стародавній Греції вважався Асклепід, який жив понад 2000 років тому. Елементи кінезіології містила давньоіндійська йога, Конфуцій та Гіппократ також користувалися кінезіо терапією. Секрет краси і молодості Клеопатри полягав у тому, що вона протягом усього життя використовувала кінезіологічні вправи, за рахунок яких підтримувала свій мозок в активному стані.

Кінезіологія — це наука про розвиток розумових здібностей і фізичного здоров'я через певні рухові вправи. Це своєрідна «гімнастика мозку». З її допомогою процес навчання і виконання будь-якого виду діяльності стає ефективнішим.

Завдяки «гімнастиці мозку» організм координує роботу правої та лівої півкуль, розвиває взаємодію тіла й інтелекту. Півкулі мозку людини відповідають за певні функції: Права півкуля головного мозку — гуманітарна, образна, творча — відповідає за тіло, координацію рухів, просторове і кінестетичне сприйняття. Ліва півкуля головного мозку — математична, знакова, мовленнєва, логічна, аналітична — відповідає за сприйняття слухової інформації, постановку мети і побудову програм.

Для того щоб творчо осмислити будь-яку проблему, необхідні обидві півкулі та взаємодія й синхронізація між ними. Кожна з них є не дзеркальним відображенням іншої, а необхідним доповненням.

Основна мета кінезіології — розвиток міжпівкульної взаємодії та синхронізація роботи півкуль головного мозку, що сприяє активізації розумової діяльності.

Завдання кінезіології: розвиток міжпівкульної взаємодії; синхронізація роботи

півкуль; розвиток дрібної моторики; розвиток здібностей; розвиток пам'яті, уваги, мислення; розвиток мовлення.

Вправи допомагають уникнути стресових ситуацій, поліпшити роботу мозку і всього тіла, а також сприяють гармонійному розвитку особистості та самореалізації у творчому плані.

Складаючи комплекси кінезіологічної гімнастики, потрібно брати до уваги методи і прийоми, використовуючи їх як основу.

Кінезіологічні вправи вдосконалюють механізми адаптації дитячого організму до зовнішнього середовища, знижують захворюваність і роблять життя дитини безпечнішим завдяки таким якостям, як спритність, сила, гнучкість; готують дитину до школи, поступово привчають її витримувати навантаження, проявляти волю; здатні допомогти дитині впоратися зі стресовими ситуаціями і постояти за себе в непростому житті.

Як проводити кінезіологічні вправи: Вправи проводять у будь-які режимні моменти як динамічні паузи та як частину заняття для дітей різного віку. Час проведення — 3–5 хвилин, у цілому це може становити до 25–30 хвилин на день. Діти мають точно виконувати рухи і прийоми. Вправи проводять у доброзичливій обстановці стоячи або сидячи за столом.

Для результативності корекційно-розвиваючої роботи необхідно враховувати певні умови: Заняття проводяться вранці; Заняття проводяться щодня, без пропусків; Заняття проводяться в доброзичливій обстановці; Від дітей потрібно точне виконання рухів і прийомів; Вправи проводяться стоячи або сидячи за столами; Тривалість занять з одного комплексу складає місяць, тиждень – перерва.

КАРТОТЕКА КІНЕЗІОЛОГІЧНИХ ВПРАВ

Тілесні рухи

"Перехресна маршировка". Треба крокувати, високо піднімаючи коліна поперемінно торкаючись правою і лівою рукою по протилежній нозі. Зробити 6 пар рухів. Потім крокувати торкаючись рукою однойменного коліна. Зробити 6 пар рухів. Закінчити торканнями по протилежній нозі. .

«Людина – павук». Стати обличчям до стіни, ноги на ширині плечей, долоні покласти на стіну на рівні очей. Пересуватися вздовж стіни вправо, потім уліво приставним кроком, руками й ногами рухати паралельно. Далі робити рухи лівою рукою і правою ногою, правою рукою і лівою ногою.

«Око – мандрівник». Початкове положення стоячи. Не повертаючи голови, знайти очима будь – який предмет, який назвав педагог.

Дихальні вправи

"Свічка". Початкове положення - сидячи за столом. Уявіть, що перед вами стоїть велика свічка. Зробіть глибокий вдих і постарайтеся одним видихом задути свічку. А тепер представте перед собою 5 маленьких свічок. Зробіть глибокий вдих і задуйте ці свічки маленькими порціями видиху.

«Хмара дихання». Потрібно зробити повільний вдих через ніс, надути живіт, руки перед грудьми. Повільний видих через рот, одночасно маюємо коло симетрично обома руками. Намагаємося розподілити повітря на все коло, повторюємо три рази. Можна намалювати квадрати і трикутники

Гімнастика мозку

Вправа «Дзеркальне малювання»

Покласти на стіл чистий аркуш паперу. Взяти в обидві руки по олівцю. Почати малювати одночасно обома руками дзеркально-симетричні малюнки, літери, цифри. При виконанні цієї вправи розслабляються очі і руки. Коли діяльність обох півкуль мозку синхронізується, помітно збільшиться ефективність роботи всього мозку. До слова, в кінезіології є такий цікавий прийом, не тільки корисний, але і захоплюючий. Більшість з нас виконують рутинні щоденні фізичні дії правою рукою (лівші – лівою).

Дослідження показують, що виконання звичайної дії «незручною» рукою активізує

нові ділянки мозку і допомагають розвивати нові контакти між клітинами мозку. Такі вправи дуже подобаються дітям.

Висновок статті. Кінезіологія - це ефективний метод корекції та розвитку дітей, особливо дітей з особливими освітніми потребами (ООП). Ці вправи допомагають: Покращити мовлення: стимулюють мовленнєві центри мозку, покращують артикуляцію, полегшують засвоєння нових слів та граматичних правил; Підвищити успішність навчання: покращують пам'ять, увагу, мислення, концентрацію, посидючість; Розвинути координацію рухів: покращують дрібну та загальну моторику, синхронізують роботу півкуль мозку; Зняти емоційну напругу: допомагають дітям розслабитися, позбутися тривоги та страхів.

Література:

1. UPL: <https://vseosvita.ua/library/kineziologichni-vpravi-dla-ditej-z-osoblivimi-osvitnimi-potrebami-73153.html>

Зайченко Світлана

вихователь-методист КЗДО КТ №235 КМР

ОСОБИСТІСНО-ПРОФЕСІЙНЕ СТАНОВЛЕННЯ ВИХОВАТЕЛЯ В ІННОВАЦІЙНОМУ ОСВІТНЬОМУ ПРОСТОРІ

Статтю присвячено розгляду закономірностей і принципів становлення особистості вихователя здатного до саморозвитку в інноваційному освітньому просторі.

Ключові слова: особистісно-професійне становлення, інноваційний освітній простір, педагогічна інновація, інноваційна діяльність вихователя.

Вступ. Особистісно-професійне становлення вихователя в інноваційному освітньому просторі вимагає глибокого розуміння сучасних педагогічних тенденцій та готовності до постійного професійного зростання. Складність і неоднозначність процесів, що відбуваються у суспільстві, їх різноманітна спрямованість з особливою гостротою ставлять перед кожною людиною проблему вибору і самовизначення в особистісних цінностях, культурі, місця у суспільному житті і професії. Сучасний вихователь – це професіонал, зріла особистість, яка здатна до саморегуляції і має в якості головної цінності особистість дитини, а тому і взаємодіє з нею на рівні людської гідності – власної і дитячої, не пригнічуючи, а підтримуючи і надихаючи. Взаємодія вихователя з дитиною здійснюється не на основі педагогічного розрахунку, а на усвідомленому прагненні знайти шлях до її серця. Допомагаючи іншим, педагог повинен зростати сам.

Аналіз основних досліджень і публікацій. Проблема становлення особистості педагога, розвиток його окремих якостей завжди привертала достатню увагу, зокрема такі її аспекти, як-от: засоби виховання особистості педагога (В. Бондаренко, І. Зязюн, В та ін.); роль творчості у педагогічній професії (О. Акімова, Р. Вайнола, Н. Гузій, В. Загвязинський, та ін.); роль самовиховання в удосконаленні особистості (С. Єлканов, Г. Коджаспірова, та ін.); проблеми особистісного вдосконалення й саморозвитку особистості (К. Левитан, С. Гончаренко, та ін.); питання професійної самоактуалізації особистості педагога (В. Алфімов, О. Андрієнко, та ін.); створення культурно-освітнього простору для покращення особистісних і професійних якостей (О. Анохін, Ю. Бродський, та ін.). Водночас вивчення стану проблеми становлення особистості вихователя у педагогіці свідчить про недостатню її розробленість як самостійної галузі дослідження.

Метою статті є висвітлення закономірностей і принципів становлення особистості вихователя в інноваційному освітньому просторі.

Основний виклад матеріалу. Нині для української педагогічної науки і практики актуалізується питання про те, які реальні феноменологічні характеристики мають бути

притаманні сучасному педагогу. Для сучасного вихователя необхідним є: вищий рівень самосвідомості – усвідомлення себе як унікальної особистості, чия самобутність і неповторність є головною виховною цінністю; людська гідність; здатність бути вільною людиною; нове самоставлення – ставлення до себе як до цілісності, здатної до саморозвитку, яка будує власне самоставлення задля підвищення своєї соціальної продуктивності і повноти особистісного самоздійснення.

Сучасний вихователь повинен бути:

- ✓ гнучким і відкритим до змін, що відбуваються в освітньому середовищі. Інновації часто вимагають нових підходів і стратегій, тому важливо бути готовим до змін та швидко адаптуватися до нових умов;
- ✓ постійно розвивати свої професійні навички і знання. Це включає в себе ознайомлення з сучасними методами навчання, використанням новітніх технологій, а також участь у професійних тренінгах і семінарах;
- ✓ відкритим до впровадження нових методів та підходів до навчання. Це може включати в себе використання інтерактивних технологій, проектно-орієнтованого навчання, спільної роботи та інших інноваційних стратегій;
- ✓ здатним аналізувати свою роботу, виявляти сильні та слабкі сторони, а також постійно прагнути до самовдосконалення. Рефлексія допомагає зрозуміти, які підходи працюють найкраще, і як можна покращити свою професійну практику.
- ✓ здатним співпрацювати з колегами, батьками та іншими зацікавленими сторонами. Комунікаційні навички та здатність до співпраці є ключовими для успішного впровадження інноваційних підходів.
- ✓ емпатичним і здатним розуміти потреби кожної дитини, враховувати їхні індивідуальні особливості та створювати для них комфортну та стимулюючу навчальну атмосферу.

Загалом, успішне особистісно-професійне становлення вихователя в інноваційному освітньому просторі вимагає поєднання гнучкості, професійної компетентності, відкритості до змін, а також здатності до рефлексії та співпраці.

Саме такий тип вихователя потрібен сучасній дошкільній освіті для розв'язання всіх поставлених перед нею завдань, але, як показує практичний досвід, – це швидше за все тенденція, а не масова реальність. Разом з тим, у самій дошкільній освіті, професійній діяльності є джерела і стимули особистісно-професійного саморозвитку вихователя. Одним із них виступає інноваційна діяльність.

Інноваційна діяльність веде до пошуку адекватних освітніх засобів, необхідних для адаптації людини до нової соціальної ситуації, розвитку життєвих сил і здібностей у змінному динамічному світі. Якщо раніше суспільство і система освіти могли задовольнятися нововведеннями, носіями яких були поодинокі ентузіасти, то нині новації вимагають організованого, наукового і планомірного, масового і суспільного до них відношення. Нині наука стає рушійною силою педагогічної практики. Створення нового у педагогіці має свої особливості, пов'язані з неповторністю особистості вихователя, можливостями вихованців, умовами розвитку закладу дошкільної освіти тощо. Зазначимо, що повністю нового, раніше невідомого, у педагогіці практично не може бути, хоча б тому, що сама наука має прикладний характер і спирається на знання й досвід з інших галузей людської діяльності.

Для розвитку педагогічних інновацій у дошкільному закладі необхідне певне мотиваційне середовище, що підкріплює орієнтовану на інноваційну діяльність і саморозвиток поведінку. З точки зору системного підходу, середовище є все зовнішнє стосовно даної системи, але лише таке зовнішнє, з яким вона пов'язана мережею комунікацій. Насамперед, середовище є простір. Простір є формою буття і як форма буття орієнтує нас на взаємодію як всередині простору, якщо воно обмежене, так і поза ним. Простір, по суті, задає зовнішній масштаб, вихідну орієнтацію та обумовлює більш конкретний просторовий рух. Ми розглядаємо інноваційний освітній простір, в якому

відбувається процес професійного саморозвитку вихователя, як такий, в якому спостерігається реальне перетворення педагогічної діяльності, здійснюється вибір шляху індивідуального руху вихователя і відбувається творча самореалізація його особистості. В інноваційному освітньому просторі дошкільного закладу зароджується інноваційна діяльність вихователя, що відображає його творчий потенціал, вихід за межі нормативної діяльності.

Інноваційний (творчий) потенціал педагога слугує основою його професійного саморозвитку, а їх взаємозалежність є однією із закономірностей становлення особистості вихователя, здатного до саморозвитку в інноваційному освітньому просторі. Чим вище особистісний потенціал і його здатність бути суб'єктом інноваційної діяльності, тим ефективніше процес особистісно-професійного саморозвитку педагога. В основі цієї закономірності лежить принцип значущості особистісного потенціалу вихователя при включенні його в інноваційний освітній простір закладу дошкільної освіти.

Вихователь, який прагне бути суб'єктом професійної діяльності, вносить постійні зміни у навколишню його педагогічну дійсність. Ці зміни є результатом інноваційної діяльності. Ми вважаємо: чим більш творчі результати професійної діяльності вихователя як інноваційної, тим впевненіше він просувається до професійної зрілості. Основою даної закономірності є принцип творчого творення у процесі інноваційної діяльності.

На нашу думку, інноваційна діяльність становить особистісну своєрідність кожного педагога, визначає рівень особистісно-професійного саморозвитку, ступінь сприйнятливості до педагогічних інновацій, характер і особливості формування авторської концепції, рівень її реалізації.

Висновок. Становлення особистості вихователя в інноваційному освітньому просторі ґрунтується на ряді закономірностей та принципів, які визначають його професійний розвиток та формування як особистості. Освіта в інноваційному просторі має базуватися на гуманістичних цінностях, зокрема на повазі до гідності та прав людини, тому вихователь повинен розвивати в собі гуманістичні якості, такі як співчуття, толерантність, повагу до індивідуальності кожної дитини. Інноваційний освітній простір, в якому здійснюється інноваційна діяльність вихователя і його особистісне зростання, не виникає сам по собі у педагогічному співтоваристві, він народжується у спільній діяльності керівництва закладу дошкільної освіти і всіх членів колективу, в їх глибинному спілкуванні.

Література:

1. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології. Підручник. 3-тє вид., доповн. Київ: Академвидав, 2015. С.352
2. Дичківська І. М. Підготовка майбутніх вихователів дошкільних закладів до інноваційної педагогічної діяльності: теорія і методика: монографія. Рівне: Видавець О. Зень, 2017. С.372
3. Козак Л. В. Теоретико-методичні засади підготовки майбутніх викладачів дошкільної педагогіки та психології до інноваційної професійної діяльності: дис. ... д-ра пед. наук: 13.00.04. Київський університет імені Бориса Грінченка. Київ, 2018. С.555

Формування комунікативних навичок дітей старшого дошкільного віку з розладами артистичного спектру

Актуальність обраної роботи обумовлюється низкою об'єктивних чинників - сьогодні рання діагностика, корекція та розвиток дітей із розладами аутистичного спектру надзвичайно важливі у зв'язку зі збільшенням неонатальної статистики з певними нозологіями.

Діагностичні критерії розладу аутистичного спектру (РАС) включають триаду симптомів, які з'являються у віці до трьох років: порушення вербальної та невербальної комунікації та обмеження, повторюваність і стереотипність поведінки, інтересів і діяльності [1 С.20].

Іншими словами, порушення розвитку мовлення та комунікації є чи не найбільшою проблемою для пацієнтів із розладом аутистичного спектру. Ми наголошуємо на важливості розуміння того, що діти з РАС не тільки мають труднощі з набуттям вербальних навичок, що може призвести до комунікативних порушень, але також мають труднощі з розумінням і використанням невербальної поведінки в комунікативних взаємодіях.

Ключові слова. *Вербальні та невербальні труднощі, затримка мовленнєвого розвитку, порушення соціальної взаємодії, раннє втручання.*

Питанням складних мовленнєвих розладів, зокрема у дітей з розладами аутистичного спектру, займалася група дослідників у складі Н. Базими, Т. Коломоєць, К. Островської, Л. Рибченко, Ю. В. Шевченко, В.Синьов, Т.Скрипник, В.Тарасун, Х. Ткач, М. Шеремет, Д. Шульженко, А. Хворова та ін. За їхніми висновками, порушення комунікативних навичок у дітей дошкільного віку з розладами спектру аутизму проявляється насамперед у розвитку невербальної комунікації.

Отже, маленькі діти з розладами спектру аутизму демонструють зниження лепету та вокалізації, а також чіткі відмінності в якості голосових звуків порівняно з дітьми, які зазвичай розвиваються. Встановлено, що діти на стадіях свого розвитку займаються самостійною грою зі звуками, а не використовують їх для спілкування.

Спостереження за дітьми демонструють, що діти з РАС в недостатній кількості використовують міміку, жести у зверненні до рідних, у них відсутнє прагнення йти на руки до дорослих, вони не звертають увагу до нової речі, а також не залучаються до ігор.

Спектр аутистичних розладів – це «багатоманітний різновид відмінностей, відхилень і порушень, центральним і спільним для яких є порушення соціальної інтеграції та небажання (навіть острах) дітей з розладами аутистичного спектру вступати в будь-який контакт із суспільством, зокрема зі своїм оточенням [2, с.51-56].

Вчені класифікують розлади спектру аутизму на кілька основних типів, включаючи синдром Каннера, синдром Аспергера, синдром Ретта, ранній дитячий аутизм і атипичний аутизм. Незалежно від специфічних проявів цих розладів, основними діагностичними критеріями аутизму виділяють триади поведінкових розладів. До них відносяться труднощі в соціальних відносинах і регулюванні, такі як проблеми з невербальною поведінкою, зоровим контактом, мімікою, позою і жестами.

Також спостерігаються порушення спілкування, такі як стереотипність, відсутність або затримка експресивної мови, значні порушення у використанні невербальних засобів спілкування та участі в колективній ігровій діяльності.

Крім того люди, а особливо діти з аутизмом часто демонструють обмежені моделі поведінки, інтересів і діяльності, які характеризуються повторюваною поведінкою, ритуалізмом, монотонністю, одержимістю та обмеженим і постійним інтересом до конкретних предметів або деталей [2, с 51-56].

Діти з розладами аутистичного спектру (РАС) стикаються з проблемами спілкування та соціальної взаємодії, потребуючи постійної підтримки спеціалістів. На РАС впливають генетичні, екологічні та нейробіологічні фактори. Підходи до лікування еволюціонували й включають сучасні методи лікування, такі як поведінкова терапія та медикаменти [3. с.15].

Діти старшого дошкільного віку з РАС часто страждають від вербальної взаємодії та соціального спілкування. Раннє втручання має вирішальне значення для покращення навичок спілкування у дітей з РАС.

Особи з РАС можуть виявляти труднощі в невербальному спілкуванні, затримки мови та порушення соціальної взаємодії. Ранні ознаки включають відсутність емоційного вираження та уникнення зорового контакту. Прикладний аналіз поведінки та сенсорна інтеграція використовуються для покращення комунікаційних здібностей. Індивідуальні навчальні плани та наочні посібники є важливими для підтримки дітей з РАС у навчальних закладах [4. 250 с.].

Розуміння відмінностей сенсорної обробки є ключовим для ефективного втручання. Для розвитку комунікативних навичок використовуються різні вправи, такі як словесне наслідування та ігрова терапія.

Поведінкові методи, такі як моделювання та підкріплення, використовуються для сприяння соціальному та когнітивному розвитку дітей з РАС. Загалом, адаптовані коригувальні заходи та відповідні втручання можуть допомогти дітям з РАС жити більш повноцінним життям, покращуючи їхні навички спілкування та соціальні взаємодії.

Анкетування комунікативних навичок дошкільників з дитячим аутизмом виявило недостатність основних комунікативних функцій у дітей з аутизмом.

Дослідження було зосереджено на дітей старшого дошкільного віку з розладами аутистичного спектру і виявило, що 60% мають низький рівень розвитку комунікативної взаємодії, а 40% – середній рівень. Більшість дітей намагалися використовувати мову для спілкування і поклалися на невербальні засоби.

Як метод розвитку комунікативних навичок у дітей з аутизмом було запропоновано ігрову діяльність, включаючи різні види ігор, такі як комбіновані, функціональні, символічні та сюжетно-рольові. Ці ігри допомагають розвивати комунікативні навички, уяву, розуміння властивостей предметів і соціальну взаємодію. Регулярне впровадження ігрових прийомів призводить до позитивних результатів у розвитку спілкування.

Педагогічна робота передбачає встановлення довіри, підвищення самооцінки, використання рольових ігор для відображення інтересів дітей, розвитку позитивних емоцій та уяви. Ігрова діяльність також допомагає дітям виражати емоції, розвивати комунікативні навички, вирішувати конфлікти. Заохочується залучення батьків до діяльності, щоб покращити їхні стосунки з дітьми та сприяти успішній соціальній взаємодії.

Ефективне спілкування з батьками має вирішальне значення для здорового розвитку дітей з аутизмом. Використання ігрової освіти може покращити міжособистісні взаємодії та моральне розуміння дітей старшого дошкільного віку з аутизмом, зрештою покращуючи комунікативні стосунки.

Висновки. На даний момент одним з найефективніших методів корекції розладів аутистичного спектру є прикладний аналіз поведінки. Це інтенсивна навчальна програма, заснована на поведінкових технологіях і психологічних методах навчання. Прикладний аналіз поведінки є основою найуспішніших у світі програм, спрямованих на корекцію дітей з аутизмом. Він покликаний допомогти дитині з вадами здоров'я адаптуватися в навколишньому середовищі та повноцінно адаптуватися в суспільстві.

Література:

1. Базима Н. В. Формування мовленнєвої активності у дітей з аутистичними порушеннями старшого дошкільного віку : *автореферат дис. ... канд. пед. наук : 13.00.03 М-во освіти і науки України, Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова*. Київ, 2014. С. 20.
2. Базима Н. В. Теоретичне вивчення проблематики аутизму. *Актуальні проблеми педагогіки, психології та професійної освіти*. 2015. № 1. С. 51-56
3. Шеремет М. К. - Особливості мовленнєвого розвитку дітей з РДА, Кондукова С. В. (2010). Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/znpkr_sp_2010_15_26. С.15.
4. Програма розвитку дітей дошкільного віку зі спектром аутистичних порушень . Наук. ред. та упоряд. Д. І. Шульженко. – Київ. 2013. 250 с.

Іванченко Карина
студентка групи ДВП-21
факультет педагогічної освіти
Науковий керівник: к. філол. н., доц. Іншаков А. Є.

РОЛЬ РІЗНИХ ВИДІВ ТЕАТРУ В РОЗВИТКУ ДОШКІЛЬНИКІВ

Стаття присвячена вивченню ролі різних видів театру в розвитку дітей дошкільного віку. Здійснено аналіз впливу театральної діяльності на формування творчої особистості, мовленнєвого та емоційного розвитку малят. Враховуючи те, що мистецтво театру є синтезом різних видів мистецтва, стаття розглядає взаємодію музики, танцю, живопису та акторської майстерності у театральних постановках для дітей.

Особлива увага приділяється ролі театральної діяльності у формуванні мовленнєвих навичок та розширенні словникового запасу у дошкільників через вивчення ролей та виразного висловлювання. Також розглядається використання медіатехнологій у театральній-ігровій діяльності з метою покращення якості взаємодії із сучасними технологіями.

Ключові слова: театр, розвиток дітей, дошкільний вік, творчість, мовлення, емоційна сфера, медіатехнології.

Мета статті полягає в дослідженні та аналізі ролі різних видів театру в процесі розвитку дошкільників. Автори статті присвячують увагу вивченню впливу театральної діяльності на формування творчої особистості дитини, її мовленнєвого та емоційного розвитку. Дослідження спрямоване на розкриття синергетичного взаємодії музики, танцю, живопису та акторської майстерності у театральних постановках, які спеціально адаптовані для аудиторії дошкільного віку.

Окремий акцент ставиться на вивченні впливу театральної діяльності на мовленнєвий розвиток малят, розширення їхнього словникового запасу та розвиток виразного висловлювання. Крім того, мета статті включає розгляд використання сучасних медіатехнологій у театральній-ігровій діяльності з метою оптимізації взаємодії із сучасними технологіями [5].

Результати дослідження мають на меті висвітлити переваги та значущість використання різних видів театру у розвитку дитячого організму, як психофізично, так і емоційно та когнітивно. Авторський підхід дозволяє визначити практичні застосування результатів у педагогічній роботі з дошкільниками для оптимального використання театральних методів у педагогічному процесі [1].

Театральна діяльність у дошкільних освітніх установах відіграє важливу роль у формуванні та розвитку особистості дитини. Цей вид діяльності максимально

урізноманітне види дитячого театру, сприяючи формуванню правильної моделі поведінки та підвищенню загальної культури дитини [4].

Особливе значення театралізованої діяльності полягає в ознайомленні дітей з дитячою літературою, музикою, образотворчим мистецтвом, правилами етикету, обрядами та традиціями. Цей процес допомагає удосконалювати навички втілення в грі певних переживань, стимулює до створення нових образів та розвиває мислення.

Використання інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) у дошкільній освіті набуває все більшої актуальності, дозволяючи досягти нового рівня якості знань. ІКТ в доступній та привабливій ігровій формі забезпечують високу пізнавальну активність дітей.

Результати використання театральної діяльності з дітьми дошкільного віку виявляються у їхньому оволодінні азами театрального мистецтва та системи знань про різні види театру. Впровадження театралізованої діяльності в освітній процес закладу дошкільної освіти дозволяє визначити механізми та умови формування творчої дитячої особистості [3].

Процес творчого розвитку дошкільників засобами театральної діяльності передбачає проходження «шляху набуття сценічної творчості». Це включає розкриття таланту актора й режисера у процесі вдосконалення та набуття нових знань і вмінь зі сфери театральної педагогіки.

Найвагомішим показником роботи педагога з питань театралізованої діяльності є стійкий інтерес вихованців до неї. Театр об'єднує дітей, надає їм уявлення про відчуття партнерства, взаємодопомогу, знімає скутість та сприяє ініціативі та самоствердженню [2].

Враховуючи вищезазначене, можна виділити основні напрями розвитку театральної гри в старшому дошкільному віці. Це включає поступовий перехід від гри поодному літературному або фольклорному тексту до гри-контмінації, від гри, де використовуються засоби виразності для передачі особливостей персонажа, до гри як засобу самовираження через образ героя.

Велике значення у гуртковій роботі займає використання нетрадиційних видів театру, таких як майстер-класи з мистецтва ляльководіння. Ці заходи вдало вписуються в мозаїку театралізованої діяльності та допомагають розвивати творчі здібності дітей.

Висновки. Таким чином, театр є ефективним засобом гармонійного розвитку та творчого потенціалу дитини. Використання інформаційно-комунікаційних технологій в дошкільній освіті також важливе, але не може замінити живого спілкування. Педагогам важливо вивчати можливості використання нових ІКТ та поєднання їх з традиційними методами виховання. Інтеграція театральної діяльності та ІКТ стає ключем до глибокого та багатогранного розвитку дітей, даруючи їм щасливі миті в їхньому дитинстві.

Література:

1. Амонашвілі Ш. У «чаші» Дитини сяє зародок зерна Культури. Хмельницький: Подільський культурно-просвітницький Центр ім. М.К. Реріха; Центр інноваційної педагогіки та психології Хмельницького національного університету, Всеукраїнська культурно-освітня асоціація Гуманної педагогіки, 2012. 72 с.

2. Артемова Л. В. Театр і гра. Київ: Томіріс, 2002. С. 108-144.

3. Базовий компонент дошкільної освіти / Науковий керівник: А. М. Богущ, дійсний член НАПН України, проф, д-р пед. наук; Авт. кол-в: Богущ А. М., Беленька Г. В., Богініч О. Л. Київ: Видавництво, 2021. 26 с.

4. Білан О. І., Возна Л. М. Програма розвитку дитини дошкільного віку «Українське дошкілля». Тернопіль: Мандрівець, 2021. 264 с.

5. Гураш Л. Відчуті і збагнуті: теорія і методика. Київ. *Дошкільне виховання*. 2002. С. 84-111.

ФОРМУВАННЯ ЛОГІКО-МАТЕМАТИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ДОШКІЛЬНИКА ЧЕРЕЗ ГРУ

У статті обґрунтовано особливості формування логіко-математичної компетентності у дітей дошкільного віку за допомогою гри.

Ключові слова: логіко-математична компетентність, логічне мислення, математичні концепції, розумовий розвиток.

Вступ. У Базовому компоненті дошкільної освіти реалізуються важливість модернізації навчального змісту, гуманізації принципів, їх цілей, всебічного розвитку особистості дитини. З боку модернізації дошкільної освіти, дітей треба навчити не тільки вимірювати, обчислювати, розрізняти геометричні фігури, орієнтуватися в часі і просторі, а й навчати логічно мислити, розвивати творчі здібності та пізнавальні інтереси під час освітнього процесу.

Аналіз основних (останніх) досліджень і публікацій. Під час останніх десятиліть проблемою формування логіко-математичної компетентності займалися такі вчені: реалізацію індивідуально-диференційованого підходу дітей розкрито у працях Н. Багласвої, Т. Степанової.

Науковець А. Белошиста досліджувала формування і розвиток математичних здібностей у дошкільників. У працях Л. Гайдаржійської пропонується методика формування елементарних математичних уявлень у дітей старшого дошкільного віку.

Л. Зайцева розкриває методику формування елементарної математичної компетентності у дітей старшого дошкільного віку. Особливості засвоєння абстрактних математичних понять вивчала М. Машовець. Науковець О. Кононко визначає життєву компетентність як сукупну характеристику дитини з погляду доцільності її свідомості та поведінки. Питанням з реалізації компетентнісного підходу у математичній освіті вищої педагогічної школи та закладів дошкільної освіти присвячені дисертаційні роботи С. Ракова та Л. Зайцевої.

Мета статті полягає в аналізі проблеми формування логіко-математичної компетентності у дітей дошкільного віку та всебічного розвитку під час гри.

Виклад основного матеріалу дослідження. Формування логіко-математичної компетентності за допомогою гри є ефективним і захопливим методом, який стимулює активну участь дітей у процесі навчання. Тож гра є важливим методом математичного розвитку дошкільників, оскільки вона сприяє активному вивченню математичних концепцій та заохочує розвиток критичного мислення, просторової уяви, логічного мислення та розв'язання проблем. Наприклад, різноманітні логічні головоломки, які включають в себе збирання пазлів, складання логічних послідовностей, лабіринти, логічні завдання та ігри, такі як «Знайди шлях», «Розгадай загадку», «Логічні послідовності», сприяють розвитку логічного мислення та вміння розв'язувати проблеми і знаходити рішення.

При формуванні елементарних математичних уявлень гра виступає як метод навчання і може бути віднесена до практичних методів. Гра – це не тільки задоволення і радість для дитини, з її допомогою можна розвинути у дитини увагу, пам'ять, мислення і уяву. Граючи, дитина може здобувати нові знання, вміння, навички, розвивати здібності, іноді навіть не усвідомлюючи цього.

До найбільш важливих властивостей гри можна віднести той факт, що в грі діти діють так само, як і в реальних ситуаціях, природним чином долаючи труднощі. Причому настільки висока активність досягається ними добровільно, без примусу. У молодшому

дошкільному віці широко використовуються ігри-симулятори: «Склади фігуру», «Знайди таку ж фігуру», «Порівняйте» і ін.

Ігрові методи математичних ігор дозволяють використовувати математичні концепції у формі розважальних ігор. Наприклад, ігри на лічбу, геометричні пазли, математичні картки та настільні ігри, такі як «Монополія» або «Каркасон», де діти можуть використовувати різні математичні стратегії для перемоги.

У рольових іграх діти можуть застосовувати математичні концепції у реальних ситуаціях. Наприклад, гра в магазин, де вони можуть рахувати гроші, обчислювати ціни та їх зміни, або гра в ресторан, де вони можуть використовувати навички додавання та віднімання для замовлення їжі. А використання конструкторів та будівельних наборів, які дозволяють дітям створювати та конструювати різноманітні об'єкти, сприяє розвитку просторового мислення та уяви, а також вивченню геометричних понять. Не менш важливу роль сьогодні відіграють інтерактивні ігри та веб-ресурси які можуть бути корисними інструментами для формування логіко-математичної компетентності. Вони можуть включати в себе вправи на розвиток логічного мислення, головоломки та ігрові ситуації, де діти можуть використовувати математичні навички.

Широко використовуються найрізноманітніші дидактичні ігри. Завдяки виховній задачі, одягненій в ігрову форму (план гри), ігрові дії і правила, дитина ненавмисно засвоює певну «порцію» пізнавального змісту. Всі види дидактичних ігор (предметні, настільні – друковані, словесні і ін.) є ефективним засобом і методом формування елементарних математичних уявлень у дітей всіх вікових груп. Предметні та словесні ігри проводяться на заняттях математики і поза ними, настільні, як правило, друковані, у вільний час. Всі вони виконують основні функції навчання – виховну та розвиваючу.

Переконані, що гра як метод навчання і формування елементарних математичних уявлень передбачає використання окремих елементів різних типів ігор (сюжетно-рольова, гра-драматизація, рухова), ігрових прийомів (момент несподіванки, пошук і т. д.) і результати самої гри.

Незважаючи на різноманітність ігор, їх головним завданням повинен бути розумовий розвиток дитини, розвиток логічного мислення, а саме вміння встановлювати найпростіші закономірності: порядок чергування фігур за кольором, формою, розміром. Цьому сприяють ігрові вправи на пошук пропущеної фігури в ряду. Також необхідною умовою успішності навчання і виховання дошкільнят є творче ставлення педагога до математичних ігор: варіювання ігрових дій і питань, індивідуалізація вимог до дітей, повторення ігор в тій же формі або з працею. Необхідність сучасних вимог обумовлена інтеграцією української освіти в європейський простір, математичною підготовкою дітей в процесі їх основної діяльності – ігор.

Математична підготовка дітей до школи передбачає не тільки засвоєння дітьми певних знань, але і формування у них кількісних просторових і часових уявлень. На мій погляд їх основна мета – підготувати мислення юного дошкільника до сприйняття фундаментальних математичних понять: «операції над множинами», «функція», «алгоритм».

На сучасному етапі виховання і навчання широко використовуються логіко-математичні ігри – це ігри, в яких змодельовані математичні відношення, закономірності, які передбачають виконання логічних операцій та дій. В процесі ігор діти опановують розумовими операціями: аналіз, синтез, абстрагування, порівняння, класифікація, узагальнення.

Найголовніше – це розвиток розумових здібностей у дітей, вміння вирішувати різні завдання. Широке використання спеціальних навчальних ігор важливо для пробудження інтересу до математичних знань у дошкільників, поліпшення пізнавальної активності і загального розумового розвитку. Протягом своєї педагогічної діяльності вихователі нашого дитячого садка склали безліч дидактичних ігор для розвитку логічного мислення і формування математичних здібностей дошкільнят. Багато ігор купуються в

спеціалізованих магазинах. Всі вони спрямовані на формування у дітей елементарних математичних уявлень, виконання рахункових операцій, аналітичних дій, розвиток абстрактного і логічного мислення.

Висновок. Особливістю формування логіко-математичної компетентності є насиченість навчального та виховного процесу проблемними життєвими ситуаціями практичного характеру, які активізують пізнавальні інтереси дітей дошкільного віку, розвивають передумови логічного мислення, вправляють вихованців у використанні набутих знань із математики. Тож гра допомагає дітям вчитися математики в природній, зацікавленій та забавній обстановці, що сприяє кращому засвоєнню матеріалу і розвитку важливих навичок для майбутнього успіху в навчанні. Тісний взаємозв'язок у логіко-математичних іграх навчання і розвитку дозволяє повніше реалізувати розумові можливості дошкільнят: діти творчо освоюють знання, у них розвивається пізнавальна активність. «Вчитися можна тільки весело... Щоб перетравити знання, треба поглинати їх з апетитом», - ці слова належать неспеціалісту в області дошкільної дидактики, французького письменника А. Франсу, але з ним важко не погодитися.

Література:

1. Базовий компонент дошкільної освіти: Наук. кер. Т. О. Піроженко ; авт.. кол.: О. М. Байер, О. К. Безсонова, О. Г. Брежнєва, Н. В. Гавриш, Л. П. Загородня, О. Г. Косенчук. К. : Видавництво, 2021.
2. Іщенко Л. В. Формування логіко-математичних понять у дітей старшого дошкільного віку. Збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини. 2009. Вип. 2. С. 139–144.
3. Підлипняк І. Логіко-математичний розвиток дітей дошкільного віку: особливості освітньо-виховного процесу. Науковий вісник. 2017. Вип. 2 (41). С. 194–196
4. Полєвікова О., Швець Т. Особливості логіко-математичного розвитку дошкільників за допомогою флеш-ігор. *Educological discourse*. 2021. № 3. Вип. 34. С. 144–159. DOI: 10.28925/2312-5829.2021.310

Костенко Євгенія
студентка групи ДВП-21
факультет педагогічної освіти
Науковий керівник: к. філол. н., доц. Іншаков А.Є.

РОЛЬ ДИДАКТИЧНИХ ІГОР І ВПРАВ У РОЗВИТКУ МОВЛЕННЯ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Актуальність обраної теми зумовлюється тим, що ров'язання виявлених проблем мовлення у дітей дошкільного віку сприяє більш глибокому розумінню природи цих мовленнєвих порушень, ролі дидактичних вправ і ігор у боротьбі і корекції порушень мовлення та допомагає у юному віці виправити ці проблеми, що суттєво полегшить життя дітям і їх батькам надалі.

Ключові слова: *розвиток мовлення, проблеми мовленнєвого апарату, дидактичні методи гри та вправи на корекцію мовлення, діти старшого дошкільного віку.*

Вступ. У старшому дошкільному віці у дітей зазвичай формується правильна вимова всіх звуків рідної мови. Однак у деяких дітей можуть спостерігатися порушення вимови, пов'язані з органічними дефектами мовного апарату, або зі зміною молочних зубів на постійні. Зв'язне мовлення є важливим етапом у формуванні мовних навичок дитини. Воно дозволяє дитині компетентно спілкуватися з іншими, висловлювати свої думки та почуття, розповідати про свій досвід.

Для розвитку зв'язного мовлення у дитини необхідно створювати сприятливе мовне

середовище, спонукати її до активного спілкування та використовувати різні методи та прийоми, що сприяють розширенню мовленнєвих навичок [2, с.22]

Аналіз основних досліджень з теми. Тема була досліджена у роботах Бойко О.В., Вітенко Г.В., Гончара О.М., Голуба О.В., та інших українських і зарубіжних дослідників.

Метою статті є визначення ролі дидактичних методів у вирішенні проблем порушень мовлення у дітей старшого дошкільного віку.

Основна частина. У дошкільному віці мовлення дитини розвивається дуже інтенсивно. У старшому дошкільному віці (від 5 до 7 років) дитина вже має достатній запас слів і може використовувати їх у різних ситуаціях. Однак, для того, щоб мовлення дитини було розвиненим у всіх напрямках, необхідно застосовувати різні методи розвитку мовлення.

Наочний метод є одним з найважливіших методів розвитку мовлення дітей старшого дошкільного віку. Він дозволяє значно підвищити ефективність навчання, зробити його більш цікавим і захоплюючим для дітей. Наочні засоби допомагають дитині краще зрозуміти і запам'ятати матеріал; розвивати спостережливість, увагу, мислення; розширювати словниковий запас; формувати граматичну правильність мовлення .

Практичний метод передбачає активізацію мовленнєвої діяльності дитини шляхом виконання різних практичних завдань. Наприклад, дитина може бути запропонована описати, що вона бачить, чує, відчуває, або придумати історію про те, що сталося [4, с. 102].

Крім методів, у розвитку мовлення дітей старшого дошкільного віку також широко застосовуються різні прийоми. До основних прийомів розвитку мовлення дітей старшого дошкільного віку відносяться:

1. Запитання. Запитання допомагають дитині краще зрозуміти матеріал, активізувати її мовленнєву діяльність, перевірити її знання.

2. Розповідь. Розповідь – це один із найважливіших прийомів розвитку мовлення. Розповідь допомагає дитині навчитися чітко і зв'язно висловлювати свої думки, описувати предмети, явища, події. Читання художньої літератури.

3. Читання художньої літератури – це чудовий спосіб зацікавити дитину мовою, розвинути її уяву, творчі здібності.

4. Заучування віршів, загадок, скоромовок допомагає дитині поліпшити звуковимову, словниковий запас, граматичні навички.

5. Дидактичні ігри з розвитку мовлення допомагають дитині усвідомити значення слів, навчитися правильно їх використовувати [7, с. 136].

Висновок. Таким чином, робота з розвитку мовлення дітей старшого дошкільного віку повинна бути систематичною і цілеспрямованою. Вона повинна проводитися в різних формах і методах. У дошкільному закладі роботу з розвитку мовлення дітей старшого дошкільного віку проводять вихователі, музичні керівники, логопед. Удома батьки також можуть допомагати своїм дітям у розвитку мовлення. Для цього можна використовувати різні методи і прийоми, які були описані вище.

Література:

1. Бойко О.В. Дидактичні ігри як засіб розвитку мовлення дітей старшого дошкільного віку. Молодий вчений. 2016. № 5. С. 47-50.

2. Вітенко Г.В. Дидактичні ігри та вправи в розвитку зв'язного мовлення дітей старшого дошкільного віку. Інноваційні підходи до розвитку дошкільної освіти: Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції. К.: КНУ імені Тараса Шевченка, 2021. С. 20-23.

3. Гончар О. М. Особливості використання дидактичних ігор у розвитку мовлення дітей старшого дошкільного віку. Вісник Житомирського державного університету. Серія «Педагогічні науки». 2022. № 2 (74). С. 123-126.

4. Гончаренко О.О. Дидактичні ігри та вправи як засіб розвитку мовленнєвої компетентності дітей старшого дошкільного віку. Науковий вісник Міжнародного

гуманітарного університету. Серія: Педагогіка, психологія, філософія. 2017. № 2. С. 100-104.

5. Голуб О.В. Роль дидактичних ігор і вправ у розвитку зв'язного мовлення дітей старшого дошкільного віку. Наука і освіта. 2018. № 2. С. 13-16.

6. Дроздова І. В. Дидактичні ігри та вправи у розвитку зв'язного мовлення дітей старшого дошкільного віку. Дошкільна освіта. 2018. № 11. С. 20-23.

7. Ковалева Н. А. Дидактичні ігри та вправи в розвитку мовлення дітей дошкільного віку: навчальний посібник. Харків: ХНПУ імені Г. С. Сковороди, 2012. 200 с.

Котирєва Дарина
студентка групи СОМ-23
факультет педагогічної освіти
Науковий керівник: ас. Древняк Л. П.

ВИКОРИСТАННЯ ПІСКОВОЇ АНІМАЦІЇ В ЛОГОПЕДИЧНІЙ РОБОТІ

Актуальність цього питання визначається необхідністю підтримувати і поліпшувати мовлення дітей дошкільного віку, коли формуються основи комунікативних навичок. Використання методів пісочної анімації допомагає зробити процес навчання більш ефективним і цікавим, сприяючи подальшому розвитку мовлення та покращенню якості спілкування у дітей.

Ключові слова : мовленнєві порушення, пісочна анімація, корекційна робота.

В останній час порушення мовлення у дітей дошкільного віку проявляється у вигляді обмеження словникового запасу, недорозвинення граматичної будови мовлення, труднощів актуалізації слів, особливостей формування фонетико-фонематичних процесів, порушення складової структури, помилок під час словозміни і словотворення, порушення синтаксичної структури, зв'язку слів у реченнях, порушень звуковимови.

Питання використання та застосування ігор піском у корекційно-розвитковій роботі порушують як науковці, так і логопедипрактики. Ігри з піском як один із видів розвивальних ігор розглядають Л. А. Шик, Н. І. Дикань О. М. Гладченко, Ю. М. Черкасова, використання піскової терапії як ефективного методу набуття комунікативного досвіду дитини із загальним недорозвитком мовлення – Т. Дичок, С. Глеваська І. Половіна О. А. визначає мету піскової терапії, виділяє три стадії гри з піском: хаос, боротьбу і вирішення конфлікту. «Ігри з піском» є темою одного з номерів журналу «Палітра педагога» за 2020 рік, дане питання розглядають Котова Л., Кондратець І., Камінська О., Закревська А. та інші.

Пісочниця є чудовим посередником для встановлення контакту дорослого з дитиною. У пісочниці дитина може малювати, ліпити, насипати (пересипати, висипати), копати, будувати. Усе це вона робить вільно і не боїться помилитися, тому що тут можна все легко і багаторазово виправляти. Принцип «терапії піском» був запропонований засновником аналітичної терапії, психотерапевтом Карлом Густавом Юнгом, винахідником стилю «пісочна анімація» є канадський режиссер мультиплікатор Керолін Ліф. Малювання на піску можна застосовувати на індивідуальних, підгрупових та фронтальних заняттях в групах компенсуючого типу для дітей з порушеннями мовлення. Обладнання (пісочниця з підсвіткою) та різноманітний дидактичний матеріал (дрібні іграшки, букви, цифри, коктейльні трубочки, прищіпки, камінчики, природний матеріал тощо) призначений для корекції мовленнєвих порушень та розвитку мовлення, підвищення мотивації до мовленнєвої діяльності та логопедичних занять, розвитку дрібної моторики, стимуляції сенсорних функцій, зняття м'язового та психоемоційного напруження, створення позитивного емоційного фону, підвищення працездатності

дитини, активізації когнітивних процесів (мислення, уваги, сприйняття, пам'яті). Для того щоб в пам'яті дитини закріпилося будь-яке поняття, його назва, значення, вона повинна побачити предмет, почути, спробувати, помацати тощо, адже пізнавальна активність дитини 3-5 років виражається, перш за все, в розвитку сприйняття, символічної (знакової) функції мислення і осмисленої предметної діяльності. Використовуючи даний матеріал, можна з успіхом проводити ігри, вправи з метою закріплення, систематизації, уточнення активного словника за лексичними темами, формування граматичної системи мовлення та фонетикофонематичних процесів, розвитку зв'язного мовлення. На заняттях, на яких використовується пісочна анімація, діти малюють пальцями (одним і кількома), ребром великого пальця, кулачком, різними дерев'яними паличками (наприклад, паличками для суші), ватними паличками, штампами, гребінцями. Також діти насипають пісок з кулачка, просіюють його за допомогою сита, висипають з будь-якої ємкості, використовують лопатки тощо. Дуже цікавим для дітей є такий метод розвитку зв'язного мовлення як коментоване малювання. Педагог малює у пісочниці круг та запитує в дітей, як вони думають, хто це? Варіантів відповіді може бути безліч: Колобок, сонце, ромашка, м'яч, куля тощо. Потім педагог домальовує лапки, виявляється, що це павучок, та продовжує розповідь про павучка, який повзе по доріжці. Далі педагог малює вертикальні лінії та запитує дітей про те, кого або що зустрів павучок на своєму шляху. Діти знов пропонують свої варіанти. Продовження розповіді залежить від фантазії дорослого та педагога. По закінченню малювання діти переказують розповідь про павучка. Під час збагачення та активізації словника з лексичної теми «Овочі, фрукти» діти малюють на піску різні овочі та фрукти відповідно до кольору світла, що включається педагогом послідовно. Під час даної роботи діти добирають прикметники до іменників-назв овочів та фруктів. Формування граматичних категорій є одним з основних напрямів корекційної роботи з дітьми із загальним недорозвиненням мовлення. Формуванню та закріпленню навичок вживати іменники у родовому відмінку однини сприяє дидактична гра «Тварини йдуть у гості»: дитина називає тварин (використовують дрібні іграшки), розташовує їх у пісочниці, потім малює доріжки від однієї тварини до іншої, будуючи при цьому речення такого типу: Ведмідь йде в гості до зайця. Дітям можна запропонувати малювати будинки для тварин, промовляючи речення Я малюю будинок для білки. На заняттях з формування навичок звукового аналізу дітям пропонують написати на піску «звуковий диктант»: логопед називає голосні, тверді приголосні та м'які приголосні звуки, діти на піску зображують відповідні звукові позначення – малюють кружки, одну смужку або дві смужки.

Пісочну анімацію доцільно використовувати для активізації мовленнєвої діяльності дітей. Наводжу зразок проведення однієї з таких ігор – дидактична гра «Спечемо тортик». Логопед пропонує дитині спекти фруктовий тортик, але для початку треба здогадатися, які фрукти ми до нього додаватимемо. Діти із заплющеними очима за смаком здогадуються, що це за фрукти, знаходять відповідну картинку (банан, апельсин, яблуко, груша, вишня тощо), називають їх. Потім діти малюють на піску фрукти (з названих) відповідно до кольору світла, що включається педагогом послідовно. Потім дитині повідомляють, що всі фрукти, які вони куштували, висушили та заховали в піску. Діти знаходять сухофрукти в піску, намагається здогадатися, що це за фрукт та знов називає його. Потім відбувається малювання торта на піску та розташовування на ньому шматочків сушених фруктів за інструкцією логопеда (візьми апельсин в поклади по середині торта, візьми яблучко і поклади на апельсин тощо). Потім педагог повідомляє, що до них в гості прийшли тварини та пропонує пригостити їх тортиком зі словами: «на», «бери» (на, кицю; бери, Хомо тощо). Слід зазначити, що дітям можна пропонувати малювати на піску як однією рукою, так й обома руками одночасно: малювати дві однакові геометричні фігури, сонце, метеликів, ялинку, гриби, квіти, писати цифри та букви лівою та правою рукою одночасно.

Отже, використання пісочної анімації в корекційній роботі з дітьми, які мають

порушення мовленнєвого розвитку, дає можливість забезпечити психологічний комфорт на занятті, підвищити мотивацію та інтерес дітей до діяльності, розвинути фонематичні процеси, вдосконалити граматичну будову мовлення, збагатити та активізувати словниковий запас дитини, розвинути зв'язне мовлення, сприяє активній участі дитини в корекційному процесі.

Література:

1. Дичок Т., Глеваська С. Розвиток комунікативної сфери дітей із загальним недорозвитком мовлення за допомогою пісочної анімації. Вісник Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Корекційна педагогіка і психологія. Кам'янець-Подільський : ПП Медобори-2006, 2017. Вип. 8.
2. Калуська Л., Отрощенко М. Інновації в дошкільлі. Програми, технології, проекти, ідеї, досвід : Посібник на допомогу дошкільним працівникам. Мандрівець, 2010.
3. Розвивальні ігри з водою та піском / Упоряд. Л. Шик, Н. Дикань, О. Гладченко, Ю. Черкасова. : Вид. група «Основа», 2010.
4. Половіна О. Пісочна терапія : міражі піщаної педагогіки. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/19666467.pdf>.

Куєвда Ксенія

студентка групи СО-20

факультет педагогічної освіти

Науковий керівник: д. філософії зі спеціальної освіти Сіденко Ю.О.

КОРЕКЦІЯ МОВЛЕННЄВИХ ПОРУШЕНЬ У ДІТЕЙ З АЛАЛІЄЮ ЗАСОБАМИ АРТ-ТЕРАПІЇ

Актуальність обраної теми обумовлюється тим, що на сьогоднішній день, зростає кількість дітей з алалією, які мають різний ступінь тяжкості, і не володіють мовою або майже не володіють нею навіть до вступу до школи. Складний симптомокомплекс мовленнєвих і немовленнєвих розладів негативно впливає не лише на комунікацію, але й на розвиток пізнавальної діяльності особистості. Вивчення цієї проблеми в логопедичній науці наразі не достатньо висвітлені.

Ключові слова: мовленнєві порушення, алалія, арт-терапія, корекція..

Постановка наукової проблеми. Алалія, розлад мовлення у дітей, представляє унікальну проблему, яку можна вирішити за допомогою інноваційних терапевтичних підходів. Арт-терапія, метод, який використовує спонтанну творчість дитини, відкриває вікно в її цінності, інтереси та внутрішній світ, допомагаючи зрозуміти їхні потреби та полегшуючи ефективні стратегії втручання [1]. Інтегруючи арт-терапію в корекції алалії, логопеди можуть використовувати творчий потенціал дітей для покращення навичок спілкування та емоційного благополуччя, пропонуючи багатообіцяючий шлях для комплексного лікування розладів мовлення.

Метою даної статті є теоретичне обґрунтування ефективності застосування засобів арт-терапії у корекційній роботі з дітьми з алалією.

Аналіз основних (останніх) досліджень і публікацій з обраної проблеми. Арт-терапія є універсальним інструментом для корекції мовленнєвих, психосоматичних розладів, емоційних відхилень, підтримки цілісного особистісного розвитку дітей [2]. Дослідження з питань навчання і виховання дітей з структурно-семантичними розладами були проведені такими науковцями, як О.Токарева, М. Хватцев, А. Маркова, В. Балаєва, Б. Гріншпун та інші. Дослідження О. Юрків висвітлює ефективність арт-терапії у вирішенні мовленнєвих розладів дітей дошкільного та старшого дошкільного віку, наголошує на її ролі в корекційній педагогіці та емоційній регуляції дітей з порушеннями опорно-рухового апарату [3; 4; 5]. У 1951 році Р. Левіна здійснила опис форм алалії у дітей з

психолого-педагогічної перспективи, а В.Орфінська в 1963 році досліджувала психолінгвістичний аспект алалії у своїх роботах. С. Штіль розглядає нетрадиційні методи корекційної роботи з дітьми, які страждають на алалію. Роль пасивного голосоутворення у корекційно-логопедичній роботі з дітьми з моторною алалією була визначена К. Зелінська-Любченко. Критерії диференційної діагностики моторної і сенсорної алалії та інших порушень мовлення і немовлення були розроблені Ю. Рібцун. Проблема диференційної діагностики алалії від інших порушень психофізичного розвитку також визначена як актуальна серед проблем вивчення сенсорної алалії В. Тищенком. Подібним чином дослідження корекції мовленнєвих розладів у старших дошкільників за допомогою арт-терапії були задокументовані в докторських дисертаціях, підкреслюючи позитивні результати включення художніх втручань у логопедію [4].

Виклад основного змісту дослідження. Арт-терапія є цінним інструментом у вирішенні мовленнєвих розладів у дітей за допомогою різних творчих підходів. Так, одним з ефективних методів є використання казкотерапії для корекції лексико-семантичної складової мовлення у старших дошкільників із загальним недорозвиненням мовлення [6].

Дидактичні ігри використовуються для цілеспрямованого формування фонетико-фонематичної сторони мовлення у дітей з дислалією – розладом мовлення, що характеризується утрудненою вимовою звуків або слів [6]. Подібним чином художня Література: використовується для сприяння розвитку фонетичного мовлення у дітей старшого дошкільного віку з ФФНМ (функціональна лобно-носова мальформація) [6].

Ігрова діяльність сприяє формуванню зв'язного мовлення дітей молодшого дошкільного віку із загальним недорозвиненням мовлення, формуванню навичок ефективного спілкування [6]. Розповідь виявляється ефективним методом виховання монологічного мовлення у дітей із загальним недорозвиненням мовлення, сприяючи формуванню їх умінь вербального висловлювання [6]. Використовуючи ці різноманітні техніки арт-терапії, розроблені для конкретних розладів мовлення, терапевти можуть ефективно підтримувати дітей у покращенні їхніх мовленнєвих здібностей і загальних навичок спілкування.

Арт-терапія стала багатообіцяючим заходом для вирішення різноманітних проблем у розвитку дітей, особливо у сфері мовлення та емоційного благополуччя. Залучаючись до спонтанної творчої діяльності під керівництвом арт-терапії, практики можуть отримати цінне уявлення про цінності, інтереси та внутрішній світ дитини [1]. Цей підхід виходить за межі простого художнього вираження; воно охоплює корекцію мовленнєвих, психосоматичних проблем, відхилень у розвитку особистості за допомогою різноманітних художніх модальностей [2].

Експериментальна апробація розробленої методики з застосуванням арт-терапії засвідчила її ефективність. В експериментальній групі було виявлено статистично значуще покращення показників мовленнєвого розвитку порівняно з контрольною групою.

За результатами дослідження, застосування лялькотерапевтичних технік позитивно вплинуло на розвиток у дітей експериментальної групи діалогічного мовлення, збагачення словникового запасу, засвоєння граматичних категорій, формування навичок побудови зв'язних висловлювань.

Якісний аналіз продемонстрував, що лялькотерапія сприяла налагодженню емоційного контакту з дітьми, зниженню тривожності, підвищенню їхньої комунікативної активності та мовленнєвої ініціативи. Загалом, арт-терапія була визнана ефективною для покращення емоційного благополуччя дітей з порушеннями опорно-рухового апарату, демонструючи універсальність і цілісний характер цього терапевтичного підходу до вирішення широкого кола проблем розвитку [5].

Висновки. Отримані результати дозволяють рекомендувати включення лялькотерапевтичних методів до комплексних програм логопедичної корекції алалії як дієвого

засобу гармонізації мовленнєвого та особистісного розвитку дітей. Завдяки цим тематичним дослідженням і результатам досліджень ефективність арт-терапії в лікуванні алаалії та пов'язаних з нею проблем у дітей стає все більш очевидною, підкреслюючи її роль як цінного інструменту для сприяння розвитку мовлення та емоційного здоров'я.

Література:

1. Корекція мовленнєвих порушень у дітей дошкільного віку засобами арт-терапії. Режим доступу: <http://elar.kpnu.edu.ua:8081/xmlui/handle/123456789/7447>
2. Застосування арт-терапії в логопедичній роботі з дітьми дошкільного віку. Режим доступу: vseosvita.ua/library/embed/0100ahgb-c295.docx.html
3. Корекція мовленнєвих порушень у дітей дошкільного віку. Режим доступу: <http://surl.li/swged>
4. Арт-терапія, як засіб корекції порушень зорового сприйняття. Режим доступу: <http://surl.li/ghlie>
5. Збірник наукових праць. Режим доступу: aqce.com.ua
6. Тищенко, В. В. Дослідження сенсорної алаалії у психолого-педагогічному дискурсі. Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова. Серія 19. *Корекційна педагогіка та спеціальна психологія*. Випуск 26. 2014. С. 229-233

Купп Катерина
студентка групи ДВП-20
факультет педагогічної освіти
Науковий керівник: к.філол.н., доц. Іншаков А.Є.

ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ ГОТОВНОСТІ СТАРШИХ ДОШКІЛЬНИКІВ ДО НАВЧАННЯ В ШКОЛІ

Актуальність обраної теми обумовлюється тим, що сучасному світі комунікативні навички стають все важливішими в різних сферах життя. Комунікація є ключовою навичкою, яка допомагає дітям здійснювати ефективне взаємодію з оточуючим світом, розуміти інших людей, виражати свої думки та ідеї, а також розв'язувати конфлікти. Старші дошкільники знаходяться в перехідному віці, коли вони активно розвивають свої комунікативні навички. Оскільки вони готуються до вступу до школи, де вимагається більш високий рівень комунікативної компетенції, формування комунікативної готовності стає важливою складовою їхньої підготовки.

Ключові слова: комунікативність, комунікативна готовність, старший дошкільний вік, процес навчання, школа.

Мета – теоретично обґрунтувати формування комунікативної готовності старших дошкільників до навчання в школі.

Успішність спілкування з оточуючими та професійний рівень часто визначаються через комунікативну готовність. Наукова Література: розглядає сутність цього поняття, його складові та фактори, що впливають на формування цієї якості.

Комунікативна готовність може бути описана як сукупність психологічних та соціальних характеристик, які визначають здатність особистості ефективно спілкуватися за допомогою мовлення. У свою чергу, вона включає в себе такі аспекти, як комунікативна компетентність, мотивація до спілкування, соціальні навички та інші аспекти [1, с. 126].

Безумовно, комунікативна готовність старших дошкільників є ключовою для успіху під час навчання в школі. Це важлива складова, яка допомагає їм у взаємодії з вчителями та іншими однолітками та включає вміння чітко висловлювати свої думки, користуватися мовленнєвими засобами для передачі інформації та вирішення різних

завдань та проблем. Володіння цими навичками допомагає дітям легше адаптуватися до навчального середовища та ефективно взаємодіяти у ньому.

Характеристики комунікативної готовності старших дошкільників до навчання в школі зазначені на рисунку 1.:

Рис. 1. Характеристики комунікативної готовності старших дошкільників до навчання в школі

Значення комунікативної готовності старших дошкільників для успішного старту у школі надзвичайно велике, оскільки воно визначає їхню здатність адаптуватися до нового навчального оточення. Недостатня комунікативна підготовка може ускладнити їхню адаптацію в школі, вплинути на навчальні успіхи та соціальну інтеграцію. Тому важливо розробляти та впроваджувати програми, спрямовані на розвиток комунікативної готовності старших дошкільників для успішного вступу до школи [3, с. 269].

Один із ефективних методів розвитку комунікативної готовності старших дошкільників – це взаємодія з іншими людьми. Дітям варто мати можливість брати участь у різноманітних групових активностях, колективних завданнях, таких як спільні ігри, спільні творчі проекти, виконання завдань у парах або групах. Це сприяє розвитку навичок спілкування, вміння чекати своєї черги, дотримання правил та вирішення конфліктних ситуацій [2, с. 7].

Для розвитку мовленнєвої культури у старших дошкільників важливо забезпечити доступ до літератури та ігрових матеріалів, які сприяють розвитку мовлення. Важливо, щоб діти могли вести діалог з дорослими, виражати свої думки, пояснювати свої дії та розуміти власні почуття. Надавання можливості виступати перед групою, розповідати про досягнення, аргументувати власні погляди також має значення для розвитку мовлення.

Рекомендації щодо формування комунікативної готовності старших дошкільників до навчання в школі, вчителі та батьки:

1. Забезпечити сприятливе психологічне та емоційне середовище для дітей. Старші дошкільники повинні відчувати себе впевнено та безпечно під час спілкування з вчителем та однолітками. Вчителі та батьки повинні проявляти повагу та терпіння до дітей, стимулювати їхні досягнення та позитивні якості [4, с. 285].

2. Залучати дітей до спілкування та взаємодії з оточуючим світом. Вчителі та батьки повинні створювати можливості для активної участі дітей у різних видів діяльності, таких як ігри, дослідження, маніпуляції з об'єктами тощо. Важливо, щоб діти

вчилися спілкуватися та взаємодіяти з різними людьми та об'єктами, а також навчалися розуміти свої власні потреби та емоції.

3. Забезпечити доступ до різних засобів комунікації та інформації. Вчителі та батьки повинні забезпечувати дітям доступ до різних матеріалів та обладнання для навчання та спілкування, таких як книги, іграшки, мультимедійні засоби тощо. Важливо, щоб діти мали можливість використовувати різні види комунікації, такі як мовлення, жести, міміку, зображення тощо.

4. Забезпечити розвиток мовлення та мовної культури. Вчителі та батьки повинні допомагати дітям вдосконалювати своє мовлення та вчити їх відповідальному та адекватному використанню мовних засобів. Також важливо навчати дітей сприймати мовлення інших людей, використовувати правильну інтонацію та ритм мовлення, а також культурно поводитися у спілкуванні.

5. Залучати дітей до спільного проектного навчання та роботи в групі. Вчителі та батьки повинні навчати дітей працювати в команді та розвивати навички співпраці та спільної діяльності. Такі заняття можуть сприяти розвитку комунікативних навичок та забезпечити формування вмінь спілкуватися з однолітками та іншими людьми.

6. Розширювати світогляд дітей та сприяти їхньому розвитку критичного мислення. Вчителі та батьки можуть використовувати різні методики та прийоми для розширення світогляду дітей та сприяння їхньому розвитку критичного мислення. Наприклад, дітям можна пропонувати різні завдання на аналіз, висловлювання власної думки та обговорення різних питань.

7. Забезпечити розвиток соціальних навичок та емоційної грамотності. Вчителі та батьки повинні навчати дітей ефективно взаємодіяти з іншими людьми, розвивати навички співпраці та спільної діяльності, а також вміння розуміти та керувати своїми емоціями.

Висновок. Отже, комунікативна підготовленість старших дошкільників до школи – це комплексне уявлення, що охоплює різноманітні аспекти дитячого розвитку. Це поняття вимагає систематичної та цілеспрямованої роботи з дітьми, врахування їхніх індивідуальних особливостей та потреб. Організація навчального процесу відповідно до цієї концепції, а також взаємодія з батьками, є ключовими для успішного формування комунікативних здібностей у дітей та їх підготовки до шкільного навчання.

Література:

1. Бацевич Ф.С. Основи комунікативної лінгвістики. Київ: Академія, 2004. 342 с.
2. Денисенко О.І. Розвиток навичок комунікабельності у дітей дошкільного віку. Черкаси: ЧОПОПП ЧОР, 2012. 32 с.
3. Калмикова Л.О. Розвиток мовлення дітей старшого дошкільного віку. Київ: Вид-во «ПП Медведєв», 2007. 304 с.
4. Огнев'юк О.В. Методичні рекомендації до Програми виховання і навчання дітей від двох до семи років «Дитина». Київ: Київ, ун-т Б. Грінченка, 2012. 400 с.

Леус Катерина
студентка групи ДВм-23
факультет педагогічної освіти
Науковий керівник: к.пед.н., доц. Суятинова К.Є.

АКТУАЛЬНІСТЬ ПІДГОТОВКИ ВИХОВАТЕЛЯ ЗАКЛАДУ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ ДО РОБОТИ В УМОВАХ ІНКЛЮЗИВНОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА

У статті розглядається теоретичний аспект проблеми підготовки вихователів закладів дошкільної освіти до роботи в умовах інклюзивного освітнього середовища.

Охарактеризовано підходи науковців щодо підготовки фахівців. Обґрунтовано важливість данної підготовки та визначено її основні компоненти.

Ключові слова: *підготовка, професійна діяльність, інклюзивне освітнє середовище, діти з особливими освітніми потребами.*

Інклюзивна освіта є важливим кроком у напрямку створення освітнього простору, відкритого для всіх. Сучасні вихователі мають бути готові до змін та розуміти, що інклюзивна освіта – це не лише надання додаткової допомоги дітям з особливими освітніми потребами, а й створення спільного освітнього середовища, в якому всі діти почуватимуться комфортно та впевнено. Однак для успішної реалізації цього завдання необхідно забезпечити якісну підготовку педагогів, які будуть працювати в умовах інклюзивного освітнього середовища.

Підготовка фахівців до роботи з дітьми в умовах інклюзивної освіти в закладах дошкільної освіти представлена в працях А. Аніщук, Л. Савчук, Л. Зданевич, Т. Зубаревої, О. Мартинчук та ін. Зокрема, науковці досліджували проблему організації інклюзивного середовища (А. Аніщук), організацію навчання дітей з особливими потребами (Л. Савчук), професійну підготовленість педагогів до інклюзивної практики (Л. Зданевич, Т. Зубарева), питання інклюзивної педагогіки (О. Мартинчук). Такими авторами, як А. Колупаєва та О. Таранченко в праці «Навчання дітей з особливими освітніми потребами в інклюзивному середовищі» було проаналізовано сутність, зміст інклюзивного середовища та фактори, що сприяють його створенню [3].

Мета статті полягає у висвітленні значення професійно-педагогічної підготовки вихователя закладу дошкільної освіти до роботи в умовах інклюзивного освітнього середовища.

Актуальність дослідження особливостей підготовки вихователів до роботи в інклюзивному освітньому середовищі обумовлена високою значимістю кваліфікованого персоналу дошкільних закладів. Ці фахівці є стратегічним капіталом суспільства, оскільки від їхніх знань і навичок залежить успішний розвиток дітей, а отже, і майбутнє суспільства.

Підвищена увага до навчання та підготовки вихователів є повністю обґрунтованою, оскільки в умовах воєнного стану кожна дитина отримує особливий статус. Вихователь є основним організатором педагогічного процесу, від якого значною мірою залежить створення безпечного освітнього середовища, сприятливого для повного та всебічного розвитку дитячої особистості.

Законом України «Про освіту» визначено, що інклюзивне освітнє середовище – сукупність умов, способів і засобів їх реалізації для спільного навчання, виховання та розвитку здобувачів освіти з урахуванням їхніх потреб та можливостей. Один із важливих аспектів роботи вихователя полягає в створенні такого освітнього середовища, де дитина з особливими освітніми потребами буде відчувати себе повноцінним членом колективу. Це допоможе їй розвиватися та соціалізуватися нарівні з іншими дітьми. Для досягнення цієї мети, вихователь має бути готовим до роботи в інклюзивному освітньому середовищі, розуміти особливості розвитку дітей з особливими освітніми потребами та вміти створювати умови, що сприяють їхньому успішному вихованню та розвитку [4].

За визначенням Л. Балла, формування інклюзивного освітнього середовища в освітніх установах є складним процесом, що залежить від багатьох факторів. По-перше, важливо забезпечити ефективну співпрацю між вихователями, батьками дітей з особливими потребами та іншими учасниками освітнього процесу. По-друге, інклюзивне середовище має бути адаптивним, тобто враховувати різні потреби та можливості дітей [1].

Про важливу роль освітнього середовища закладу дошкільної освіти, наголошувала К. Суятинова. На думку дослідниці, виховання та розвиток дошкільника, залежить не тільки від батьків, але і від професійної підготовки педагогів. Адже, саме вихователі

можуть створити індивідуальну траєкторію розвитку дитини, врахувавши запити батьків та можливості дошкільника [5].

Зважаючи на те, що вихователь є ключовою фігурою, яка реалізує впровадження інклюзивної освіти в закладах дошкільної освіти, важливо забезпечити високоякісну педагогічну підготовку майбутніх вихователів в ЗВО.

Цікавою є концепція, запропонована колективом авторів Т. Фасолько, Л. Врочинською та А. Пехаревою, що стосується структури професійно-особистісної готовності майбутніх вихователів дошкільних закладів до інклюзивної освіти. Вони виділили у цій структурі такі компоненти: емпіричний, емпатійний, свідомоформуєчий, почуттєво-комунікативний, оцінювально-результативний, контрольно-регулювальний, особистісний, креативний, мотиваційний, організаційний та проєктивний. Ці компоненти взаємопов'язані та взаємообумовлені. Вони забезпечують формування у вихователя необхідних знань, умінь та якостей, які необхідні для успішної роботи в інклюзивному освітньому середовищі [6].

Як зазначає О. Ковшар, обов'язковою є і спеціальна підготовка педагогів-вихователів у ЗДО. Вона включає в себе курси підвищення кваліфікації, теоретичні та практичні семінари, тренінги. Такі заходи необхідні для того, щоб педагоги могли забезпечити належні умови для розвитку та виховання дітей з особливими освітніми потребами в інклюзивному освітньому середовищі. Так, Криворізький державний педагогічний університет пропонує програми підвищення кваліфікації для педагогів дошкільної освіти. Одна з таких програм – курс «Актуальні засади організації інклюзивного середовища в ЗДО» [2].

Отримані знання та вміння дозволять педагогам: контролювати розвиток дітей з особливими освітніми потребами, звертаючи увагу на їхні фізичні, психічні та соціальні можливості; розробляти індивідуальні програми розвитку, навчання та виховання для кожної дитини з урахуванням її індивідуальних особливостей; надавати допомогу дітям з особливими освітніми потребами у розвитку та соціалізації; ефективно співпрацювати з батьками дітей з особливими освітніми потребами.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Професійно-педагогічна підготовка вихователів до роботи в умовах інклюзивного освітнього середовища є важливою частиною сучасної освіти. Розвиток нових методів роботи та отримання практичних навичок допомагають створювати ефективне інклюзивне середовище, яке сприяє повноцінному розвитку кожної дитини. Для забезпечення високоякісної підготовки вихователів до роботи в інклюзивних освітніх умовах потрібно: розробляти та впроваджувати в освітній процес освітні програми, які відповідають сучасним вимогам інклюзивної освіти; забезпечувати практичну підготовку вихователів для роботи з дітьми з ООП; створювати умови для постійного підвищення кваліфікації вихователів у сфері інклюзивної освіти. Впровадження цих заходів дозволить забезпечити ефективну підготовку вихователів до роботи в інклюзивному освітньому середовищі, що сприятиме успішному розвитку та соціалізації дітей з особливими освітніми потребами.

Подальші дослідження можуть бути спрямовані на розробку та впровадження нових методик та стратегій для підвищення якості підготовки вихователів у цьому напрямку.

Література:

1. Балла Л.. Особливості організації інклюзивного освітнього середовища закладу дошкільної освіти. Вісник Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького. Серія: "Педагогічні науки", 2021, 3: 110-115.
2. Ковшар, О. В. Створення інклюзивного освітнього середовища для дітей з особливими освітніми потребами в умовах сучасного закладу дошкільної освіти / О. В. Ковшар // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 5 : Педагогічні науки : реалії та перспективи : зб. наук. праць. – Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2019. – Вип. 67. – С. 122-126.

3. Колупасва А. А. Навчання дітей з особливими освітніми потребами в інклюзивному середовищі: навчально-методичний посібник / А. А. Колупасва, О. М. Таранченко. – Харків : Вид-во «Ранок», 2019. – 304 с.
4. Про освіту: Закон України від 05.09.2017 № 2145-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2145-19>
5. Суятинова К. Є. Безбар'єрність та рівний доступ до освітнього середовища. Еволюційні процеси в галузі дошкільної освіти: інноватика, досягнення, перспективний досвід : зб. матеріалів II Всеукр. Інтернет-конф. викладачів, студентів, аспірантів та молодих вчених (м. Маріуполь, 30 листопада 2021 р.) / Маріуп. держ. ун-т ; за заг. ред. О. Г. Брежневої, С. І. Макаренко. Маріуполь : МДУ, 2021. С. 157–162.
6. Фасолько Т., Врочинська Л., Пехарева А. Професійна підготовка вихователя ЗДО до діяльності в умовах інклюзивної освіти. Актуальні питання гуманітарних наук. 2023. Випуск 63. Том 2. С. 294 - 300.

Леус Катерина
студентка групи ДВм-23
факультет педагогічної освіти
Науковий керівник: ас. Дрежняк Л.П.

СПІВПРАЦЯ ЗДО І БАТЬКІВ ЯК УМОВА УСПІШНОГО ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ

У сучасному світі, виховання дітей з особливими освітніми потребами є однією з ключових сфер соціальної відповідальності. Актуальність співпраці між дошкільним закладом і батьками, базується на необхідності створення оптимального середовища для розвитку кожної дитини, з огляду на її потреби та можливості. Це завдання не тільки відображає важливість інклюзивної освіти, але й сприяє створенню відкритого та рівноправного суспільства.

Ключові слова: діти з особливими освітніми потребами, партнерська взаємодія.

Взаємодія закладу освіти та батьків – це складний процес, який розвивався протягом багатьох років і характеризувався різними підходами в залежності від етапу розвитку суспільства. Однак і сьогодні ця взаємодія залишається актуальною, оскільки вона є основою успішного виховання та навчання дітей, зокрема дітей з особливими освітніми потребами (ООП). Визначення «особа з особливими освітніми потребами» використовують щодо осіб, які потребують додаткової постійної чи тимчасової підтримки в освітньому процесі з метою забезпечення права на освіту, сприяння розвитку особистості, поліпшення стану здоров'я та якості життя, підвищення рівня участі у житті громади [1].

Питання співпраці з батьками дітей з ООП є предметом дослідження багатьох науковців. Так, у працях Т. Виноградової, Т. Кравченко, І. Мачуської, Л. Повалій, О. Дмитрієвої розглянуто теоретичні та методичні аспекти співпраці з батьками дітей з ООП. Науковці, спираючись на досягнення науки та особливості сучасного життя, визначили найбільш актуальні проблеми сімейного виховання дітей різних вікових категорій. Вони запропонували ефективні способи їх вирішення, зокрема залучення батьків до співпраці із закладами освіти.

Метою статті є обґрунтування важливості співпраці між ЗДО і батьками дітей з ООП в інклюзивному освітньому середовищі та визначення основних напрямів такої співпраці.

Важливою частиною співпраці є залучення батьків до процесу навчання та розвитку дитини. Ініціатива, спрямована на створення діалогу між освітнім закладом та

сім'єю, сприяє кращому розумінню потреб кожної дитини та розвитку індивідуальних програм, які враховують їхні потреби та особливості.

Зокрема, ефективна співпраця включає в себе систематичний обмін інформацією між педагогами та батьками, організацію зустрічей, семінарів чи тренінгів, спрямованих на спільне розв'язання проблем, а також створення сприятливого середовища для взаємодії та співпраці.

Ефективна співпраця між педагогами та батьками дітей з ООП є запорукою успішної реалізації інклюзивного навчання. Ця співпраця може бути ефективною лише за наявності трьох факторів: 1) сприятлива атмосфера, яка передбачає доброзичливу комунікацію між педагогічним колективом та батьками; 2) постійне двостороннє спілкування, яке дозволяє обмінюватися інформацією та думками; 3) сприйняття батьків як колег [3].

Налаштованість закладу дошкільної освіти на співпрацю з батьками виявляється в діях адміністрації, вихователів та інших працівників закладу. Досвід такої роботи залежить від того, як ЗДО розуміють і реалізують своє бачення роботи з батьками.

Для успішної співпраці з батьками дитини з ООП важливо з самого початку навчання дитини в закладі освіти створити позитивну атмосферу та довіру. Це допоможе батькам відчувати себе частиною освітнього процесу та сприятиме їхній залученню до співпраці.

У роботі педагога з батьками можна виділити три етапи:

1) Залучення батьків до навчального процесу (важливо переконати батьків у тому, що їхня участь у навчальному процесі дитини є необхідною).

2) Формування зацікавленості батьків у розвитку дитини (педагог може демонструвати батькам досягнення дитини, розповідати їм про її успіхи в навчанні та інших сферах життя).

3) Розкриття можливостей особистої участі батьків у навчанні дитини (відповідь на запити батьків, консультації, надання необхідної інформації та матеріалів).

Батьків турбують багато питань, пов'язаних з їхніми дітьми. Вони хочуть, щоб діти навчалися та розвивалися, відповідали віковим нормам і дотримувалися загальноприйнятих правил поведінки. Особливо це важливо для батьків дітей з особливими освітніми потребами. Педагоги повинні бути готові відповідати на запитання батьків, надавати їм допомогу та підтримку. Вони, також можуть допомогти батькам краще розуміти потреби та можливості їхніх дітей.

Серед найбільш ефективних форм співпраці можна виділити такі: 1) батьківські заходи, такі як «круглі столи», конференції та семінари, дозволяють батькам обмінятися досвідом, отримати нову інформацію та підтримку; 2) метод кейсів, який передбачає обговорення конкретних ситуацій, допомагає батькам краще зрозуміти, як реагувати на труднощі, з якими стикаються їхні діти; 3) включення батьків у процес занять з дитиною; 4) інформаційні стенди та тематичні виставки, які допомагають батькам дізнатися більше про інклюзивну освіту; 5) відкриті заняття фахівців дають батькам можливість побачити, як працюють професіонали з дітьми з особливими освітніми потребами.

Однією з форм співпраці в інклюзивній групі є спільні свята та інші виховні заходи. Вони дають можливість батькам відпочити та забути про проблеми, пов'язані з навчанням та вихованням їхніх дітей, а також сприяють розвитку міжособистісних відносин між батьками. Однак, не всі батьки готові до такої співпраці. Деякі батьки бояться, що їхні діти не зможуть впоратися з вимогами свята або заходу. Інші батьки просто не знають, як допомогти своїм дітям [2].

Зрештою, успішне виховання дітей з особливими освітніми потребами залежить від синергії між батьками та вихователями. Завдяки спільній прихильності, взаємній повазі та безперервній співпраці вони створюють середовище, яке сприяє розвитку дитини, відзначає її досягнення та забезпечує основу, необхідну для її успіху.

Висновки. Аналіз наукових джерел підтверджує, що співпраця між дошкільними

зкладами і батьками є ключовим елементом успішного виховання дітей з особливими освітніми потребами. Коли батьки і вихователі працюють разом, вони можуть об'єднати свої сили і ресурси, щоб створити для дитини сприятливе середовище, яке сприяє її розвитку. Важливою є постійна взаємодія, вдосконалення методів та пошук нових можливостей для покращення процесу співпраці між сім'єю та освітнім закладом.

Подальші дослідження цієї теми та вдосконалення практичних аспектів співпраці між батьками та педагогами, дозволить забезпечити більш якісну освіту та підтримку для кожної дитини, необхідності якої зростають у сучасному суспільстві.

Література:

1. Закон України «Про внесення змін до Закону України «Про освіту» щодо особливостей доступу осіб з особливими освітніми потребами до освітніх послуг» // Відомості Верховної Ради (ВВР). – 2017. – № 30. – ст. 322. – [Електронний ресурс]. – Джерело доступу : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2053-19>
2. Колупасва, А. (2010). Пугівник для батьків дітей з особливими освітніми потребами: Навчально-методичний посібник. Київ: ТОВВПЦ «Літопис –ХХ». 2010. 255 с.
3. Романюк, Н. (2021). Методичний посібник «Робота та співпраця із батьками дітей з ООП». URL: <https://vseosvita.ua/library/metodichniy-posibnik-roboti-ta-spiivpraca-iz-batkami-ditej-z-oor-406357.html> (дата звернення 28.11. 2023).

Лісінецька Олена
вихователька КЗДО № 142
Криворізької міської ради

ВПРОВАДЖЕННЯ ПОШУКОВО-ДОСЛІДНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У ДОШКІЛЬНЯТ

Стаття розкриває значення формування пошуково – дослідницької діяльності у дітей дошкільного віку. Розвиток дослідницьких навичок у дошкільнят – це важливий аспект сучасної дошкільної освіти, який дає можливість дітям самостійно пізнавати світ, готуватися до майбутніх навчальних та особистих звершень.

Ключові слова: пошуково-дослідницька діяльність, дошкільнята, формування.

Актуальність теми. Дошкільний вік - це період активного пізнання світу. Діти допитливі і люблять експериментувати. Вони прагнуть зрозуміти, як влаштований світ, чому він такий, який він є. Пошуково-дослідницька діяльність - це один із найефективніших способів задовольнити природну допитливість дитини.

Дослідницька діяльність дітей сприяє розвитку їхніх пізнавальних інтересів, формуванню екологічних знань і умінь, а також вихованню ціннісного ставлення до природи. Організуючи дослідницьку діяльність дітей, необхідно враховувати їх вікові особливості та інтереси. Досліди повинні бути цікавими і захоплюючими, а завдання - доступними для розуміння дітей. Дослідження можуть проводитися в різних формах: екскурсії в природу, досліди, ігри та ігри-заняття, спостереження. Важливо, щоб діти самостійно робили відкриття, отримували власний досвід.

Об'єктом дослідження є: вивчення та аналіз процесу формування дослідницької діяльності у дошкільнят.

Предметом дослідження є: педагогічний процес формування дослідницької діяльності у дошкільників через застосування певних методів та технологій.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Ідея використання пошуково-дослідницької діяльності для формування у дітей пізнавальних інтересів, екологічних знань і умінь, а також формування ціннісного ставлення до природи, не нова. Її розробляли такі вітчизняні педагоги та психологи, як Є.М. Водозова, А. Шлегер, О.С. Березюк, В.В. Русова, А.В. Семенова, С.П. Балашова, В.М. Дружинін, Н.І. Поліхун, О.І.

Савенков. Цінний внесок внесла З.П. Плохій, яка надала рекомендації щодо бережного ставлення до природного довкілля дошкільнят. (5,6) Вагомі поради є і у працях з екологічного виховання дослідниці Н.В. Лисенко. (3)

Проблема пошуково-дослідницької діяльності розглядається у сучасних дослідженнях педагогів: Я.А. Каменського, Р. Оуена, Ф. Фребеля, М. Монтесорі. Засновник вітчизняної педагогіки К.Д. Ушинський особливо приділяв увагу дослідницької діяльності малят. Його методичні аспекти по організації дослідницької діяльності були важливі...

Дослідницька діяльність дошкільнят повинна бути різноманітною, посиленою, щоб активізувала роботу дитячої думки Є.М. Водовозова, Є.І.Тихеева вважали: дошкільнята під час дослідів повинні спостерігати, діяти, мислити, робити висновки.

Дослідницька діяльність дітей сприяє:

- формуванню елементарних знань та навичок пошукової роботи;
- підвищенню інтересу до явищ живої і неживої природи;
- активізації самостійної розумової діяльності дошкільників;
- вирішенню проблем і питань, які постають перед дитиною в процесі навчання;
- самостійному робленню «відкриттів» у світі природи.

Оже, пошуково-дослідницька діяльність є ефективним методом екологічної освіти та виховання дітей дошкільного віку. Вона дозволяє розвивати у дітей пізнавальні інтереси, екологічні знання та вміння, а також формувати ціннісне ставлення до природи.

Викладання матеріалу. Мій підхід базується на принципах активного навчання та зацікавленості дітей у власному процесі вивчення навколишнього світу. Хочу зазначити, що дошкільнята дуже люблять досліди, вони для них, як фокуси.

В своїй роботі, я визначаю такі завдання:

1. Створення стимулюючого середовища.

Я створюю стимулююче середовище, де діти мають доступ до різноманітних матеріалів, інструментів та іграшок, що сприяють розвитку їхнього дослідницького інтересу.

2. Розширюю коло можливостей спостережень, експериментів.

Діти регулярно мають можливість спостерігати за природою, експериментувати з водою та вогнем. Вивчати рослини та тварин, що сприяє розвитку їхніх спостережливості та пізнавальних навичок.

3. Залучаю дітей до групових проектів.

Часто проводжу групові проекти, де діти разом розв'язують завдання, ставлять експерименти та діляться своїми відкриттями.

4. Використовую технічні засоби.

Я впроваджую використання інтерактивних технічних засобів, таких як проекційні технології та комп'ютери, ноутбуки для підтримки дослідницької активності та розвитку навичок роботи з сучасними технологіями.

5. Залучаю дітей до творчих лабораторій.

Для розвитку творчого мислення організовую творчі лабораторії, де діти можуть відчувати себе вченими та винахідниками, створюючи власні проекти та експерименти.

За період моєї роботи було помічено значний ріст інтересу дітей до дослідницької діяльності та самостійного вивчення.

Діти стали більш активними у висуванні запитань, формулюванні гіпотез, а також у плануванні та проведенні експериментів.

Формування пошуково-дослідницької діяльності є важливим елементом сучасної дошкільньої освіти, спрямованим на глибокий розвиток особистості дитини та підготовку її до подальшого навчання.

Сучасний дошкільний заклад є ключовим етапом у розвитку дитини, де вона отримує не лише відповіді на свої запитання, але й формує багаж знань, умінь та навичок, які будуть їй в нагоді в подальшому. Пошуково-дослідницька діяльність, що подібна до

гри, є універсальним та багатогранним методом, який може допомогти організувати роботу з дітьми.

Цей метод сприяє самостійному отриманню дітьми необхідної інформації та розвитку їхніх пізнавальних, творчих та мовленнєвих навичок. Організація пошуково-дослідницької діяльності відповідає сучасним тенденціям розвитку самостійності та творчості особистості, що робить її ефективним методом роботи з дітьми.

Важливо не ігнорувати пошуково-дослідницьку діяльність та використовувати її різноманітні форми в організації роботи з дітьми. Можливість проведення дослідів із відповідним обладнанням або без нього визначається конкретними умовами, проте навіть прості досліди можуть задовольнити пізнавальний інтерес дітей та привести до корисних результатів.

Пошуково-дослідницька діяльність є ефективним та перспективним методом в сучасному дошкільному навчанні, сприяючи розвитку дітей в різних аспектах їхньої особистості. Вона надає розвитку пізнавальної активності, творчого мислення, самостійності, допитливості, дослідницьких навичок. Формування пошуково-дослідницької діяльності у дошкільнят є важливим завданням, яке сприяє всебічному розвитку дитини.

Висновок. Формування пошуково-дослідницької діяльності є важливою складовою розвитку дошкільників. Цей метод сприяє розвитку пізнавальних, творчих, соціальних та емоційних навичок. Пошуково-дослідницька діяльність дозволяє враховувати індивідуальні особливості кожної дитини, створюючи унікальні умови для її розвитку. Вона є універсальною, адаптуючись до різних тем і завдань.

Участь в пошуково-дослідницьких процесах сприяє соціальному взаємодії та вихованню комунікативних навичок. Діти вчаться співпрацювати, обмінюватися ідеями та розвивати емпатію. Дослідницька діяльність стимулює цікавість та інтерес до навчання. Діти активно залучаються до вивчення світу, а також вчаться самостійно шукати відповіді на свої питання.

Роль вихователя у формуванні пошуково-дослідницької діяльності надзвичайно важлива. Вихователь є організатором, наставником та підтримкою у цьому процесі, що вимагає від нього глибокого розуміння потреб та можливостей кожної дитини. Ефективність формування пошуково-дослідницької діяльності залежить від комплексного підходу, який враховує педагогічні, психологічні та екологічні аспекти.

Формування пошуково-дослідницької діяльності є важливим елементом сучасної дошкільної освіти, спрямованим на глибокий розвиток особистості дитини та підготовку її до подальшого навчання.

Література:

1. Беленька Г. Експериментально-дослідницька діяльність дітей у природі як технологія пізнавального розвитку // Вихователь-методист дошкільного закладу. - 2012. - №11. - С. 10-21.
2. Гавриш Н. В., Кіндрат І. Р. Пізнаємо світ разом: навч.-метод. посіб. / – Харків: Ранок, 2021 – 96 с.
3. Лисенко Н. Практична екологія для дітей.//навч.метод.посібник. Івано- Франківськ.,- 1999.-156 с.
- 4.Ніколаєнко В.М. Екологічне виховання в ДНЗ.2- 6 років – Х.: Вид. група «Основа », - 2012. -207с.
5. Плохій З.П. Виховання екологічної культури дошкільників. – Київ: Ред. журн. «Дошкільне виховання», 2012.-с.5.
- 6.Плохій З.П. Ознайомлення з природою. Найпростіші досліди // Палітра педагога. – 2021. – № 3.-с.7.
7. Присяжнюк Л. Дитина і природа: форми взаємодії//Дошкільне виховання.-2023.-№1.- с.10.

8. Присяжнюк Л. Краса природи: від споглядання до творення. // Дошкільне виховання. - 2023. - №6-7. - с.3.
9. Слюсар А. Секрети природничої лабораторії // Дошкільне виховання. - 2021. - №6. - с.12.
10. Урюпіна І. В. Пошуково-дослідницька діяльність дошкільників у природі: робота (проект) / наук. керівник, к.пед.н., доц. Г. М. Семашкіна. – Херсон : ХДУ, 2021. – 48 с.
11. Шумей Т. І. Маленькі дослідники // Палітра педагога. – 2022. – №2. – с.8.
12. Яришева Н.Ф. Екологічне виховання дошкільників. – Київ: Грамота, 2001. - 48 с.

Мірошниченко Катерина
студентка групи СО-22
факультет педагогічної освіти
Науковий керівник: ас. Штепа Л.Г.

ФОРМУВАННЯ СЕНСОРНО-ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У ДІТЕЙ З ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИМИ ПОРУШЕННЯМИ

Стаття розглядає важливість формування сенсорно-пізнавальної діяльності у дітей з інтелектуальними порушеннями для повноцінного розвитку та адаптації до середовища. Розвиток сенсорних навичок є ключовим, оскільки відчуття та сприйняття формують основу чуттєвого пізнання дитини. Застосування мультисенсорних підходів та технологій може сприяти розвитку сенсорно-пізнавальних навичок. Наголошується на значенні сенсорної інтеграції для координації рухів та просторової орієнтації, а також на ролі сенсорної інтеграції в розвитку сенсорно-пізнавальних навичок. Підкреслюється важливість розвитку дрібної моторики для загального розвитку, самооцінки та соціальних навичок дітей з інтелектуальними порушеннями. У статті також розглядаються інноваційні терапії, техніки та прийоми для розвитку сенсорно-пізнавальної діяльності у цієї категорії дітей.

Ключові слова: діти з інтелектуальними порушеннями, сенсорно-моторний розвиток, дрібна моторика.

Актуальність. Полягає у тому, що формування сенсорно-пізнавальної діяльності у дітей з інтелектуальними порушеннями є важливою проблемою сучасного виховання та освіти. Так як сенсорний розвиток є основою для сприйняття навколишнього середовища та пізнання світу, його недостатня або некоректна сформованість може суттєво ускладнити процес адаптації дитини до оточуючого середовища та взаємодії з ним.

Мета статті. Полягає у вивченні та систематизації підходів до формування сенсорно-пізнавальної діяльності у дітей з інтелектуальними порушеннями, а також визначення ефективних методик для покращення їхнього сенсорного сприйняття та адаптації до середовища.

Виклад основного матеріалу. Розвиток сенсорно-пізнавальної діяльності дітей з інтелектуальними відхиленнями до сприйняття та розуміння оточуючого світу є важливим завданням. Воно важливе з кількох причин. По-перше, сенсорно-пізнавальна діяльність визначає спосіб, яким дитина сприймає світ навколо себе, що відіграє ключову роль у формуванні її розумових та емоційних процесів. По-друге, для дітей з інтелектуальними порушеннями, які можуть мати обмеженість у вияві своїх здібностей через специфічні особливості сприйняття, формування сенсорно-пізнавальної діяльності є ключовим елементом для подолання цих обмежень та розвитку їхнього потенціалу.[2]

Сенсорний розвиток у дітей з інтелектуальними порушеннями може проявлятися через ряд характерних особливостей. По-перше, часто спостерігається інактивність, тобто деякі діти можуть виявляти менше зацікавлення у рухливих іграх або експериментах з предметами. Уповільненість також може бути присутня, тобто діти потребують більше часу для сприйняття і обробки сенсорної інформації. Фрагментарність є ще однією

особливістю, тобто діти можуть мати труднощі із здатністю інтегрувати різні сенсорні враження в єдине ціле. Наприклад, вони можуть мати проблеми зі сприйняттям повноцінного образу або розрізненням між різними звуками. Недиференційованість також може відзначатися в тому, що діти можуть не реагувати адекватно на різні сенсорні стимули, такі як біль, температура або текстури. Звуження об'єму сприймання - це ще одна характеристика, яка може проявлятися у дітей з інтелектуальними порушеннями. Вони можуть мати обмежену здатність до сприйняття широкого спектру сенсорних вражень, таких як звуки, запахи або смаки.[1]

Розвиток сенсорних навичок відіграє ключову роль у розвитку дитини, оскільки через відчуття та сприйняття вона знайомиться з оточуючим світом. Цей процес включає розвиток здатності сприймати інформацію через різні органи чуття, такі як зір, слух, дотик, смак і запах. Сенсорний розвиток є важливим для всебічного розвитку дитини, оскільки він сприяє не лише розумовому, а й фізичному та естетичному зростанню. Вміння сприймати оточуючий світ через органи чуття допомагає удосконалювати практичні навички, оскільки кожна дія регулюється відчуттями. Також сенсорний розвиток є важливою передумовою для формування у дитини навичок управління предметами, творчої та продуктивної діяльності. Тому розвиток сенсорних навичок забезпечує фундамент для успішного навчання та життєвого успіху дитини.

Взагалі сенсорний розвиток дитини відбувається в різних видах діяльності. Сюди включають рухову, ігрову, комунікативну, трудову, пізнавальну, продуктивну діяльності та читання. Рухова активність сприяє координації рухів. Ігрова діяльність розвиває спостережливість та увагу. Комунікативна взаємодія з іншими формує сприйняття мовлення та слуху. Трудова діяльність навчає систематичності та використанню інструментів. Пізнавальна діяльність розвиває критичне мислення та аналітику. Продуктивна діяльність сприяє творчому мисленню та просторовій орієнтації. Читання розвиває увагу та пам'ять. Ці види діяльності об'єднуються для комплексного розвитку дитини.[3]

Всебічне уявлення про навколишній предметний світ у дитини не може скластися без тактильно-рухового сприймання, так як воно лежить в основі чуттєвого пізнання. Перші уявлення про форму, розмір і розташування предметів у просторі формуються через тактильне та рухове сприйняття. В розвиток тактильно-рухового сприймання входить розвиток дрібної моторики. Це є надзвичайно важливим аспектом розвитку у дітей з інтелектуальними порушеннями. Ці діти можуть мати обмежену здатність до контролю рухів, тому важливо надавати їм можливість практикувати та розвивати свою дрібну моторику, щоб забезпечити їм можливість самостійно функціонувати у світі.

Інноваційні методи розвитку дрібної моторики у дітей з інтелектуальними порушеннями включають ігрову терапію, ізотерапію, мовленнєво-рухову терапію, пісочну терапію, Су-Джок та логомасаж. Ці методи спрямовані на стимуляцію координації рухів, зміцнення м'язів та розвиток різних навичок у дітей. Ігрова терапія використовує ігри та іграшки, такі як конструктори, пазли, ліплення та малювання, для сприяння розвитку дрібної моторики та забезпечення задоволення від активності. Ізотерапія є одним з найбільш популярних методів. Це традиційне малювання, розфарбовування; малювання пінкою, клеєм. Мовленнєво-рухова терапія поєднують мовленнєві та рухові вправи для стимуляції моторики дитини, включаючи логоритмічні вправи та руханки. Пісочна терапія використовує пісок та різні іграшки для творчого вираження та розвитку дрібної моторики, тоді як кінезіотерапія передбачає фізичні вправи та маніпуляції з різними предметами для поліпшення координації рухів. Су-Джок терапія та логомасаж спрямовані на стимуляцію певних точок або механічний вплив на м'язи, нерви та кровоносні судини для поліпшення рухової активності та розвитку дрібної моторики у дітей. Ці методи можуть використовуватися окремо або в поєднанні для досягнення максимального ефекту в розвитку дрібної моторики.[4]

Висновок. У висновку можна сказати про те, що формування сенсорно-

пізнавальної діяльності у дітей з інтелектуальними порушеннями є надзвичайно важливим аспектом для їхнього повноцінного розвитку та адаптації до оточуючого середовища. Можна підкреслити значення розвитку сенсорних навичок, а також необхідність використання мультисенсорних підходів та технологій для покращення сенсорно-пізнавальної діяльності.

Література:

1. <https://naurok.com.ua/prezentaciya-izoterapiya-247358.html>
2. <https://www.psykholoh.com/post/%D1%81%D0%BF%D1%80%D0%B8%D0%B9%D0%BD%D1%8F%D1%82%D1%82%D1%8F-%D1%81%D0%B2%D1%96%D1%82%D1%83-%D1%86%D0%B5>
3. <https://naurok.com.ua/dopovid-zastosuvannya-zdorov-yazberigayuchih-form-roboti-v-rozvitku-navchanni-vihovanni-ditey-doshkilnogo-viku-118396.html>
4. <https://ispukr.org.ua/?p=5745>

Неволіхіна Вікторія
студентка групи ДВП-21
факультет педагогічної освіти
Науковий керівник: к. філол. н., доц. Іншаков А.Є.

ФОРМУВАННЯ ПОЧУТТЯ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ У ДОШКІЛЬНИКІВ

Актуальність обраної теми обумовлюється тим, що сучасне суспільство постійно еволюціонує, ставлячи перед батьками, вихователями та педагогами нові виклики у вихованні молодших поколінь. Однією з ключових завдань у цьому контексті є формування у дітей почуття відповідальності ще на етапі дошкільного віку.

Ключові слова: відповідальність, дошкільний вік, розвиток, цінності, виховання.

Вступ. У сучасному суспільстві питання виховання дітей виявляється все більш актуальним та складним завданням. Разом із тим, великим аспектом розвитку дитини є формування почуття відповідальності. Дошкільний вік є ключовим періодом у формуванні основних цінностей та навичок, серед яких відповідальність займає важливе місце. У цій статті ми розглянемо основні аспекти формування почуття відповідальності у дошкільників, визначимо ключові фактори та методи, які можуть сприяти цьому процесу.

Дослідженнями обраної проблеми займалися такі науковці: Богуш А., Макаренко А., Кононко О., Киричок А., Сухомлинський В.

Метою даної статті є вивчення та розкриття важливості формування почуття відповідальності у дошкільників.

Основна частина. Почуття відповідальності у дитини – це основна складова її психологічного та соціального розвитку. Воно означає здатність взяти на себе обов'язки та діяти відповідально у різних життєвих ситуаціях. Важливо звернути увагу на формування цінностей, які сприяють розвитку відповідальності, у дитячому віці.

Щодо дітей дошкільного віку, ставлення до них і вимоги до їхнього виховання зазнали змін у залежності від еволюції соціальних утворень та історичного прогресу суспільства. Інтерес до дошкільного дитинства з'явився у XVII столітті після появи праць Яна Амоса Коменського, чеського педагога. Протягом тривалого часу психологи та педагоги досліджували можливості формування моральних якостей у дітей, пройшовши від спонування до слухняності та дисципліни до підтримки самостійності та надання вибору [1].

Вітчизняна педагогіка пропонувала два підходи до вирішення цієї проблеми. Перший асоціювався з А. Макаренком, відомим педагогом, згідно з його концепцією

відповідальність особистості формувалася в колективі через сильне емоційне сприйняття. Це була відповідальність залежності, де власні почуття людини мотивували її дії.

Інший підхід, який запропонував та втілював В. Сухомлинський, полягав у вченні дитини жити відповідно до законів добра, сприяючи розвитку емпатії та формуванню якостей, таких як милосердя, здатність розуміти інших, сердечність та людяність. Цей підхід сприяв формуванню відповідальності, розглядаючи її як здатність реагувати на почуття інших людей [3].

Поштовхом до формування відповідальності у дошкільників є розвиток їх самостійності. Надання можливостей для самостійного вибору, вирішення проблем, виконання простих обов'язків розвиває в них вміння приймати рішення та нести відповідальність за них. Також важливо вчити дітей аналізувати свої вчинки та їх наслідки. Це може бути викладання через ігри, де діти вирішують конфлікти, розв'язують завдання та висловлюють свої почуття щодо результатів своєї діяльності.

Важливими залишається розвиток емпатії та співчуття до інших дітей, тварин, природи сприяє формуванню почуття відповідальності. Дитина, яка розуміє, що її дії можуть вплинути на інших, стає більш відповідальною у своїх вчинках.

Не менш важливо, щоб діти бачили та сприймали дорослих як приклади відповідальності. Здійснювати спільні дії, виконувати певні обов'язки разом з дорослими, допомагати у побуті – це розвиває усвідомлення дітей про важливість власної відповідальності.

Нагородження та заохочення за вчинки, які вказують на відповідальність, має значний вплив. Це може бути словесна похвала, визнання зусиль, навіть символічні подарунки, що підтримують позитивні вчинки та стимулюють їхнє повторення.

Основні знання про прийняті у суспільстві норми взаємин дитина отримує наслідуючи та наслідуючи поведінку дорослих у ранньому дитинстві. Велика значущість особистості дорослого для малюка стимулює його наслідувати цю поведінку. У дошкільному віці, діти здатні засвоїти та систематизувати складну інформацію через мовлення та навчання. Проте, отримані знання лише підтверджують або спростують результати попереднього досвіду соціалізації дитини у найближчому оточенні – родині. Це робить батьків дітей дошкільного віку та тих, хто їх оточує, відповідальними за власну поведінку та вплив на знання дітей щодо норм і правил моральної поведінки.

Отримані дітьми знання, що є основою формування відповідальності, можна умовно розділити на кілька груп:

1. Знання про норми поведінки серед людей;
2. Знання про правила організації та здійснення діяльності;
3. Знання про емоції та їх виникнення в результаті взаємодії з іншими людьми;
4. Знання про працю дорослих, їх обов'язки в суспільстві та взаємозв'язок між членами суспільства [2; 3].

Сучасні програми розвитку дошкільнят у навчальних закладах, таких як "Дитина", "Я у Світі", "Українське довкілля", дозволяють поетапно передавати дітям необхідні знання в певній системі. Ці програми орієнтуються на певні теми (правила, емоції, професії тощо), розкривають їх характеристику, причини, наслідки випадків ігнорування цих правил та ставлення людей до них. Розглядаючи специфіку формування відповідальності у дошкільнят під час різних видів діяльності, таких як гра, комунікація, трудова та художня, можна побачити, що цей процес відбувається по-різному в кожному з перерахованих видів [3].

Висновки. Формування почуття відповідальності у дошкільників – це складний і багатогранний процес, який демонструє вплив різноманітних факторів. Сім'я, дошкільний заклад, вихователі та сама дитина – усі вони взаємодіють у цьому процесі. Розуміння основних принципів та методів формування відповідальності може допомогти батькам та педагогам ефективніше виховувати дітей, готуючи їх до подальшого життя.

Література:

1. Базовий компонент дошкільної освіти / нова редакція / Керівник авторського колективу Богуш А. М. – К.: МОНмолодьспорту, 2012. – 21 с.
2. Кононко О. Л. Виховуємо соціально компетентного дошкільника. – К.: Світич, 2009. – 208 с.
3. Сухомлинський В. О. Виховання обов'язку / В. О. Сухомлинський: Вибр. тв.: В 5 т. – К.: Рад. школа, 1977. – Т.5. – С. 472–488.
4. Киричок А.В. Виховання гуманістичних цінностей молодших школярів: актуалізація педагогічних ідей В.О. Сухомлинського / Збірник наукових праць. Педагогічні науки. Випуск 54. – Херсон: Видавництво ХДУ, 2009. – 441 с. С. 164 – 169.

Никитенко І.

Вчитель-дефектолог

Комунальний заклад дошкільної освіти (дитячий садок)

№ 102 компенсуючого типу Криворізької міської ради

ФОРМУВАННЯ СОЦІАЛЬНО-КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ З ООП

В статті обґрунтовано та висвітлено необхідність формування соціально-комунікативної компетентності у дітей дошкільного віку з ООП. Розглянуто необхідність всебічного підходу до розвитку даних компетентностей, як важливу стимуляцію інтеграційних процесів та соціалізації особистості.

Ключові слова: соціально-комунікативні навички, дошкільний вік, діти з ООП, спілкування, гра.

Відомо, що дитинство – це особливий і неповторний період у житті кожної людини. Протягом цього часу не лише закладаються основи здоров'я, а і формується особистість – її цінності, переваги та орієнтири. То, як протікає дитинство, безпосередньо впливає на успішність майбутнього життя особистості. Саме соціальний розвиток є цінним етапом у цьому процесі.

Психологічна готовність дитини до школи значною мірою залежить від її вміння взаємодіяти з іншими дітьми та дорослими, ефективно співпрацювати з ними. Крім того, швидкість здобуття знань, відповідних віку, має важливе значення для дошкільника.

Наукові дослідження підтверджують, що прагнення дитини до спілкування вбудоване в її генетичний код. Соціально-комунікативний досвід визначає основу для позитивної самореалізації, а відсутність комунікативних навичок може призвести до негативних наслідків [1, с.101].

У дошкільному віці важливо, щоб дитина розширювала коло свого спілкування, взаємодіяла з однолітками та дорослими. Засоби спілкування, такі як жести, міміка, мова та інтонація, відіграють велику роль у задоволенні комунікативних потреб.

Сучасний світ, зокрема комп'ютери та телевізори, можуть впливати на комунікативний розвиток дітей негативно. Розвиток емоційного світу дитини також суттєво впливає на формування її комунікативної сфери.

Спілкування з дитиною – це відповідальна задача, оскільки саме в спілкуванні вона засвоює цінності та стиль взаємодії. Педагог, що вміє побудувати ефективне спілкування, не лише навчає, а й служить прикладом для наслідування.

Загалом, позитивний соціально-комунікативний досвід стає фундаментом для успішної самореалізації особистості. Усвідомлене та відповідальне спілкування в дошкільному віці грає важливу роль у визначенні моральних цінностей та ставлення до інших у подальшому житті.

Сучасний світ ставить перед дітьми великі виклики у сфері соціально-комунікативних вмінь. Здатність ефективно спілкуватися та взаємодіяти з оточуючими стає ключовою якістю для їхнього успіху в особистому та професійному житті. Отже, розвиток соціально-комунікативних навичок у дітей визнається важливою метою виховання.

Діти дошкільного віку з ООП стикаються з викликами, які впливають на всі аспекти їхнього життя, включаючи соціально-комунікативні навички. Зрозуміння особливостей їхнього розвитку є ключовим для створення ефективних підходів до навчання та підтримки.

Основні аспекти розвитку соціально-комунікативних навичок у дітей дошкільного віку з ООП.

- *Недостатність сприйняття соціальних сигналів:*

Діти з ООП часто мають труднощі у розумінні невербальних сигналів, таких як міміка обличчя та жести. Вчителі та батьки повинні активно працювати над розвитком навичок розпізнавання та інтерпретації соціальних сигналів.

- *Проблеми зі сприйняттям та вираженням емоцій:*

Важливим аспектом соціально-комунікативних навичок є вміння виражати та розуміти емоції. Діти з ООП можуть мати труднощі у виявленні своїх почуттів та розумінні емоцій інших. Розвивати ці навички можна через спеціально розроблені програми та вправи.

- *Обмежені мовленнєві навички:*

Багато дітей з ООП мають обмеження у мовленні, що може вплинути на їх здатність ефективно спілкуватися. Застосування альтернативних методів комунікації, таких як підтримуюча та альтернативна комунікація (PECS), може допомогти їм виражати свої думки та потреби.

- *Труднощі взаємодії в соціальних іграх:*

Діти з ООП можуть відчувати труднощі в участі в типових соціальних іграх, таких як рольові ігри чи спільні заняття. Важливо створювати адаптовані сценарії та враховувати індивідуальні особливості кожної дитини.

- *Підвищена потреба індивідуального підходу:*

Кожна дитина з ООП унікальна, і важливо враховувати її потреби та можливості при плануванні навчальних програм і способів взаємодії.

- *Сприяння позитивним соціальним зв'язкам:*

Створення позитивного та підтримуючого оточення допомагає дітям з ООП у розвитку соціально-комунікативних навичок. Важливо стимулювати позитивні соціальні взаємодії та формувати в них навички спільної гри та роботи в групі.

- *Залучення до спеціалізованих програм:*

Багато закладів освіти та центрів розробляють спеціальні програми для дітей з ООП, спрямовані на розвиток соціально-комунікативних навичок дітей з ООП. Важливо активно користуватися такими можливостями для покращення соціальних вмінь дітей [3, с.13].

Роль гри у формуванні соціально-комунікативних навичок у дітей дошкільного віку з ООП.

Гра відіграє визначальну роль у розвитку соціально-комунікативних навичок у дітей. Вона створює унікальне середовище для експериментування, взаємодії та спілкування, що допомагає дітям не лише навчатися, а й розуміти світ та формувати навички, які будуть корисні протягом усього життя. Гра створює умови для успішного формування соціально-комунікативних навичок, які мотивують дитину до позитивного спілкування, дозволяє дітям переживати різні ролі, відчувати емоції інших персонажів, що сприяє розвитку емпатії та співпереживання. Вона надає можливість дітям спілкуватися, обговорювати і домовлятися між собою. Також саме у грі створюються ситуації, в яких

діти повинні взаємодіяти та використовувати різні форми комунікації для досягнення спільної мети.

Гра дозволяє дітям експериментувати з різними ролями, сприяє розумінню соціальних ролей та взаємин. Вона розвиває творчість та уяву, сприяє виникненню нових ідей та способів взаємодії, допомагає переносити теоретичні знання у реальні соціальні ситуації, розвиваючи вміння застосовувати набуті знання на практиці. Гра активно стимулює розвиток мовлення, сприяючи використанню різних комунікаційних стратегій, допомагає формувати позитивні соціальні стереотипи та ставлення до інших. [2, с.148].

Таким чином, ми можемо відзначити, що соціально-комунікативні навички є не лише ключовим елементом дитячого розвитку, але й визначають успішність і адаптивність особистості у різних сферах життя. Період дошкільного дитинства виявляється критичним для формування цих навичок, які включають в себе вміння ефективно спілкуватися, розвивати взаємини та розуміти емоції, що відіграють важливу роль у побудові стійких соціальних відносин. Діти з розвинутими соціально-комунікативними навичками мають кращі шанси соціальної адаптації та досягнення успіху в навчанні. Сприяти розвитку цих навичок можна шляхом створення відкритого та підтримуючого середовища, де дитина має можливість взаємодіяти з однолітками та дорослими, а також експериментувати з різними формами спілкування.

Успішне формування соціально-комунікативних навичок у дошкільників з ООП вимагає від педагогів та батьків гнучкості та індивідуального підходу. Використання ігрових методів, спрямованих на розвиток спілкування, а також акцент на позитивних моделях взаємодії допомагає не лише забезпечити вивчення необхідних навичок, але й створити позитивний фундамент для подальшого розвитку особистості.

Отже, соціально-комунікативні навички у дітей є важливим кроком у побудові стійких, взаємовигідних відносин, які визначають не лише їхню взаємодію в дитячому віці, але і створюють основу для подальшого саморозвитку та успіху особистості.

Література:

1. Захарова Т.А. Соціалізація дошкільника як чинник розвитку компетентності майбутньої особистості // Молодий вчений. – 2015. – № 5 (20). – Частина 3. – С. 101-103.

2. Діти і соціум: особливості соціалізації дітей дошкільного та молодшого шкільного віку: монографія / А.М. Богущ, Л.О. Варяниця, Н.В. Гавриш, С.М. Курінна, І.П. Печенко; наук. ред. А.М. Богущ; за аг. ред. Н.В. Гавриш. – Луганськ: Альма-матер, 2006. – С. 148.

3. Дитина з порушеннями інтелектуального розвитку / С. В. Трикоз, Г. О. Блеч. — Харків: Вид-во «Ранок», ВГ «Кенгуру», 2018. — (Інклюзивне навчання). — С. 12-13.

Никончук Ганна
вихователь-методист КЗДО КТ №220 КМР

ФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ СВІДОМОСТІ У СТАРШИХ ДОШКІЛЬНИКІВ ЗАСОБАМИ ВЗАЄМОДІЇ ЗАКЛАДУ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ З РОДИНОЮ

У статті висвітлено аспекти формування національної свідомості у старших дошкільників засобами взаємодії закладу дошкільної освіти з родиною.

Ключові слова: громадянська позиція, національна свідомість, патріотизм, патріотичне виховання, родинне виховання.

Вступ. Актуальність питання обумовлена необхідністю виховання патріотизму починаючи з дошкільного віку. В цей період відбувається формування культурноціннісних орієнтацій духовно-етичної основи особистості дитини, розвиток її

емоцій, відчуттів, мислення, механізмів соціальної адаптації в суспільстві, починається процес національно-культурної самоідентифікації, усвідомлення себе в навколишньому світі. Формування громадянської позиції свідомого українця має полягати в активному обстоюванні традиційних для нашого менталітету чеснот: любові до рідної землі, товаришкості, розумної достатності, цінності родинного життя, духовного повсякденного буття, уважного ставлення до людей. Саме з раннього дитинства, з перших років життя дитини починається плекання національної свідомості й самосвідомості, прищеплення моральних ідеалів та ціннісних орієнтирів, що мають свій початок з родинного виховання, а своє продовження – в суспільному вихованні. Поєднання суспільного виховання й родинного виховання сприяють неперервному процесу набуття знань, вмінь та навичок у дітей дошкільного віку, що сприяє покращенню результатів формування патріотично свідомої особистості.

Аналіз основних (останніх) досліджень і публікацій. Опрацювання та аналіз наукової психолого-педагогічної літератури свідчить, що проблема патріотичного виховання дошкільнят є актуальною і мало розробленою в теорії та методиці виховання.

До проблем патріотизму зверталися корифеї вітчизняної педагогіки Г. Ващенко, О. Духнович, А. Макаренко, С. Русова, Г. Сковорода, В. Сухомлинський, К. Ушинський та інші. У своїх працях вони висвітлювали актуальні для свого часу проблеми розвитку почуття патріотизму у дітей та молоді, висували ідею виховання «свідомого» громадянина, патріота своєї Батьківщини. На думку В. Сухомлинського, А. Макаренка, О. Вишневецького, І. Бега та інших патріотичне виховання, як складова національної системи виховання, завжди було і є одним із найважливіших напрямів освіти і виховання особистості.

Мета статті – розкрити аспекти формування у підростаючого покоління любові до рідної країни, що здійснюється в першу чергу сім'єю, безпосереднім соціальним оточенням через передавання певних культурних традицій, звичаїв, обрядів, вірувань.

Виклад основного матеріалу дослідження. Кожне нове покоління людей живе і розвивається у певному національному середовищі, життя якого залежить від особливостей державного устрою країни. Тому на сучасному етапі в Україні патріотичне виховання розглядається як один з найважливіших компонентів соціалізації дітей та молоді. Виховання у молодого покоління почуття патріотизму, відданості справі зміцнення державності, активної громадянської позиції нині визнані проблемами загальнодержавного масштабу.

В сучасних суспільно-політичних умовах, коли Україна зусиллями українських військових, добровольців, волонтерів відстоює свободу і територіальну цілісність, пріоритетного значення набуває саме патріотичне виховання дітей. Дошкільний вік є саме тим періодом, коли слід розпочинати формування в дітей елементів національної свідомості, пробудження любові і поваги до національної мови, традицій, символіки. Саме в цей час закладаються передумови громадянських якостей, розвиваються уявлення дітей про людину, суспільство і культуру.

Патріотичні почуття у дошкільників є результатом спільної ідейно-виховної роботи сім'ї та дошкільного закладу, і головне не пропустити той момент, коли виховні зусилля будуть мати найкращий ефект, коли робота, проведена педагогом, дасть гарний результат. Важливо залучати батьків, родину та громаду до процесу формування національної свідомості дітей. Родинні свята, обряди, виставки дитячих робіт та інші заходи, які організуються разом з батьками та громадою, сприяють зближенню і підтримці національної ідентичності.

Закон України «Про освіту», Концепція національно-патріотичного виховання дітей та молоді чітко окреслили мету, завдання, стратегічні напрями та шляхи реформування дошкільних інституцій відповідно до сучасних тенденцій економічного і духовного розвитку країни. Головний орієнтир оновлення змісту їх роботи – максимальне врахування етнічних і регіональних особливостей та широке використання засад народної

педагогіки, національної культури, сучасних досягнень науки, надбань світового педагогічного досвіду.

Національна самосвідомість і гідність, дбайливе ставлення до державної та рідної мов, історії, культури й традицій свого народу і держави, любов до малої батьківщини, інтерес до міжнаціонального спілкування та інші основи формуються за допомогою цілеспрямованого педагогічного впливу на дитину в умовах дошкільного закладу одночасно з повсякденним впливом батьків, усієї родини, сімейного укладу, ставлення один до одного в родині, серед інших найближчих для дитини дорослих у діяльності та на фоні суспільних подій.

Для підвищення якості дошкільної освіти, забезпечення її сталого інноваційного розвитку колектив нашого садочка спрямовує свою педагогічну діяльність на формування різнобічно розвиненої, духовно багатой, оптимістично та патріотично налаштованої особистості, при цьому приділяючи увагу патріотичному вихованню у контексті взаємодії з родиною та розвитку духовного потенціалу особистості дитини дошкільного віку. Педагогічний колектив нашого дошкільного закладу об'єднав зусилля з батьками, намагаючись вибудувати ефективну і цілісну систему роботи в цьому напрямі. Спільна робота вихователів та батьків щодо формування національно-патріотичної свідомості у дітей старшого дошкільного віку, виховання поваги до традицій свого народу, бажання їх дотримуватися, виховання толерантного ставлення до оточуючих, виховання поваги до родини, формування життєвої компетентності дитини, до змісту якої і входить поняття «бути громадянином своєї країни, патріотом свого народу» направлена на створення системи освітньої роботи з батьками та дітьми з формування патріотичної свідомості громадян.

Тісна співпраця батьків та вихователів побудована на принципах поваги, довіри та досягнення єдиної мети у національно – патріотичному вихованні дітей дошкільного віку дасть позитивні результати у формуванні національно свідомої особистості дитини та дорослого у взаємодії родинного та суспільного виховання.

Усі форми роботи з батьками служать важливій меті: всебічному і гармонійному розвитку особистості, її здібностей і обдарувань, збагачення на цій основі інтелектуального потенціалу народу, його духовності і культури.

Педагогічний колектив і колектив батьків – це єдиний живий організм, який об'єднує спільна мета і діяльність, гуманні стосунки та висока відповідальність.

Взаємозв'язок родинного виховання і дошкільної освіти забезпечує неперервність процесу формування активно-патріотичної позиції, що забезпечується шляхом: планування і здійснення систематичної, послідовної виховної роботи в дошкільних навчальних закладах і родині на засадах спеціальних принципів патріотичного виховання; введення змісту національно-патріотичного виховання до змісту різних видів діяльності дітей; цільового охоплення виховною діяльністю всіх сфер життєдіяльності дитини в освітньому закладі й сім'ї. Отже, успіх процесу формування активно-патріотичної позиції залежить від забезпечення неперервності цього процесу у виховному просторі дошкільної освіти і родинного виховання.

Висновок. Таким чином, взаємодія сім'ї та закладу дошкільної освіти – це тривалий процес, довга й кропітка праця, що вимагає від педагогів і батьків терпіння, творчості та взаєморозуміння. У нових формах взаємодії з батьками реалізується принцип партнерства, діалогу. Різноманітність інтерактивних форм взаємодії з батьками, дозволяє вихователям значно поліпшити відносини з сім'ями, підвищити педагогічну культуру батьків, і розширити уявлення дітей за різними освітніми лініями. Основні цілі інтерактивної взаємодії - обмін досвідом, вироблення загальної думки, формування умінь, навичок, створення умови для діалогу, групове згуртування, зміна психологічної атмосфери .

Література:

1. Богуш А. Патріотичне виховання починається з доброти. Педагогіка добра у спадщині Василя Сухомлинського // А. Богуш / Дошкільне виховання, 2016. – №11. –С. 4 –7.
2. Гавриш Наталія, Крутій Катерина. Національно-патріотичне виховання у ситуації соціального неспокою: змінюємо підходи //Наталія Гавриш, Катерина Крутій / Дошкільне виховання, 2015. –№ 8. –С. 2 –7.
3. Концепція національно-патріотичного виховання дітей та молоді, затверджена наказом Міністерства освіти і науки України від 16.06.2015 р. № 641//Режим доступу: http://osvita.ua/legislation/Ser_osv/47154/

Олешкевич Оксана
студентка групи ДВПм-23
факультет педагогічної освіти
Науковий керівник: к. філол.н., доц. Іншаков А. Є.

ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ РОЗВИТКУ МОВЛЕННЕВОЇ ТВОРЧОСТІ ДІТЕЙ ПЕРЕДШКІЛЬНОГО ВІКУ В ІГРОВІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

Актуальність обраної теми обумовлюється тим, що мовленнєва творчість є важливим аспектом розвитку дитини на передшкільному етапі. Гра відіграє ключову роль у розвитку мовлення, тому вивчення педагогічних умов, які сприяють розвитку цієї творчості у дітей, є актуальним завданням для сучасної педагогіки. Дошкільний вік є періодом інтенсивного розвитку мовлення, коли формуються основи мовленнєвої діяльності, тож гра в цей період відіграє важливу роль, оскільки через неї дитина вчиться спілкуватися, виражати свої думки та почуття, розвиває уяву та творчість. Тому важливо вивчати, які саме педагогічні умови гри сприяють розвитку мовлення у дітей та які ігри є найбільш ефективними у цьому віці.

Ключові слова: мовлення, педагогічна умова, розвиток, мовленнєва творчість, передшкільний вік, ігрова діяльність.

Вступ. Мовленнєва творчість у дітей передшкільного віку є важливим етапом їхнього розвитку, оскільки саме в цей період формуються основи мовленнєвої компетентності та творчого мислення. Важливо враховувати, що кожна дитина унікальна, тому її мовленнєва творчість буде відображенням її унікальності та індивідуальних особливостей.

Аналіз основних досліджень і публікацій з обраної проблеми. Т. Піроженко пропонує визначати мовленнєвий розвиток дитини як комплексну характеристику, яка враховує емоційні, когнітивні та лінгвістичні досягнення, утворюючи цілісний підхід до оцінки дитини [8, с. 75]. А. Гончаренко зазначає про взаємозв'язок між різними видами діяльності у дошкільників, такими як ігрова, мовленнєва та рухова, та їх вплив на спілкування [4, с. 26]. Л. Іщенко акцентує увагу на важливості спілкування серед дітей та їхнього вихователя [5, с. 139].

Мета статті – теоретично обґрунтувати педагогічні умови розвитку мовленнєвої творчості дітей передшкільного віку в ігровій діяльності.

Основна частина. Розвиток мовленнєвої творчості у дітей передшкільного віку у ігровій діяльності потребує створення сприятливого середовища та застосування певних педагогічних умов. Виділяємо наступні педагогічні умови розвитку мовленнєвої творчості дітей передшкільного віку в ігровій діяльності:

1. Створення комфортного середовища для гри важливе для розвитку мовленнєвої творчості у дітей передшкільного віку. Це дозволяє дітям відчувати себе в безпеці та вільно, щоб експериментувати з мовою та виражати свої думки. Комфортне середовище для гри може бути створене за допомогою різноманітних засобів [2, с. 96].

2. Для розвитку мовленнєвої творчості важливо використовувати *різноманітний і цікавий ігровий матеріал*. Це можуть бути різні іграшки, книги, пазли та інші предмети, які спонукають дітей до активної мовленнєвої діяльності [7, с. 32].

3. Для розвитку мовленнєвої творчості дітей передшкільного віку корисно проводити *різноманітні мовленнєві вправи та ігри*. Ці активності сприяють активному використанню мови, розвитку мовленнєвих навичок та збагаченню словникового запасу [3, с. 95].

4. *Стимулювання творчого мислення та експериментування з мовою* є важливим аспектом розвитку мовленнєвої творчості у дітей передшкільного віку. Для цього можна використовувати різноманітні методи та прийоми [1, с. 127].

5. *Сприяння самовираженню та самореалізації* важливо для розвитку мовленнєвої творчості у дітей передшкільного віку. Це означає створення умов, в яких діти можуть вільно висловлювати свої думки, почуття та ідеї, навіть якщо вони відрізняються від загальноприйнятих стандартів [6, с. 219].

Висновок. Розвиток мовленнєвої творчості у дітей передшкільного віку є актуальною та важливою проблемою сучасної педагогіки. Досягнення успіху у цьому напрямку вимагає від педагогів глибокого розуміння особливостей мовленнєвого розвитку дітей та вміння створювати сприятливі умови для їх творчого самовираження у мовленні через ігрову діяльність. Мовленнєва творчість дошкільників – це унікальна здатність дітей дошкільного віку використовувати мовлення для створення нових та оригінальних висловлювань.

Література:

1. Аніщук А. М. Дошкільна лінгводидактика: навч. посіб. 2-ге вид., доп. і переробл. Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2015. 317 с.
2. Богуш А. М. Методика організації художньо-мовленнєвої діяльності дітей у дошкільних закладах. Київ: Слово, 2010. 304 с.
3. Гавриш Н. В. Розвиток мовленнєво-творчої діяльності в дошкільному віці: монографія. Донецьк: Лебедь, 2001. 218 с.
4. Гончаренко А. М. Розвиток мовленнєвої компетентності старших дошкільників: навч.-метод. посіб. Київ: Світич, 2019. 160 с.
5. Іщенко Л. Розвиток мовленнєвої творчості дітей дошкільного віку. *Психолого-педагогічні проблеми сільської школи*. Київ, 2012. № 41. 278 с.
6. Лисенко Н. В. Педагогіка українського дошкільця: У 3-х частинах. Ч.2: Навч. посіб. Київ: Видавничий Дім «Слово», 2010. 360 с.
7. Паласевич І. Дошкільна лінгводидактика. Дрогобич: РВВ ДДПУ ім. І. Франка, 2016. 108 с.
8. Піроженко Т. О. Комунікативно-мовленнєвий розвиток дитини: монографія. Київ: Нора-Принт, 2002. 311 с.

Парицька Катерина
студентка групи ДВП-20
факультет педагогічної освіти
Науковий керівник: к. філол.н., доц. Іншаков А.Є.

ЕСТЕТИЧНЕ ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ ПЕРЕДШКІЛЬНОГО ВІКУ ЗАСОБОМ ХУДОЖНЬОГО СЛОВА

Актуальність обраної теми обумовлюється тим, що сучасне питання естетичного виховання тісно переплітається з процесом формування естетичної культури молодого покоління. Особистісна орієнтація сучасної освіти полягає в активному залученні дітей до естетичного досвіду та творчої діяльності вже на передшкільному етапі. Це стає основою для подальшого естетичного розвитку кожної

особистості. Особливо важливим є розуміння особливостей естетичного виховання та естетичної діяльності, а також основних теоретичних аспектів формування естетичної культури особистості. Забезпечення доступу дітей до різноманітних видів мистецтва, музики, літератури, танцю та інших форм виразності відкриває перед ними можливість власного творчого самовираження. Освіта повинна сприяти розвитку естетичної чутливості та здатності аналізувати й оцінювати естетичні явища.

Ключові слова: процес виховання, естетичне виховання, передшкільний вік, художнє слово.

Вступ. Естетичне виховання допомагає дітям розвивати творчу уяву, розширювати світосприйняття та сприяє формуванню культурних цінностей. Важливо надавати дітям можливість вибору в мистецтві та культурній діяльності, щоб вони могли розвивати свої сильні сторони та індивідуальний підхід до мистецтва. Остаточо, естетичне виховання та розвиток естетичної культури дітей стають важливою складовою сучасної освіти, сприяючи формуванню гармонійної та культурно освіченої особистості.

Проблемами дослідження естетичного виховання займалися наступні науковці: Д. Бондаренко, О. Вишневський, З. Воевода, Н. Дуднік, С. Огурцова, О. Серeda, Т. Тюльпа, В. Фомін, Н. Чужа та інші.

Активне залучення дітей передшкільного віку до естетичних цінностей є однією з важливих умов, за якими педагог керує цим процесом. Ця робота трудомістка і потребує від педагогів володіння вміннями систематично й ненав'язливо залучати дітей до цінування краси й наповнення красою свого життя, в тому числі красою мови. Педагог веде дітей від сприйняття краси до розуміння і формування естетичних понять, а також судження й оцінки. Крім того, вважаємо доцільним надати такі методичні рекомендації, які б сприяли розвитку естетичного виховання дітей передшкільного віку засобом художнього слова.

Мета статті: теоретично обґрунтувати естетичне виховання дітей передшкільного віку засобом художнього слова.

Основна частина. Освіта у сфері естетичного розвитку має надзвичайну вагу у формуванні особистості та її всебічному розвитку. Значення краси та мистецтва в житті людини відоме з давніх часів. Мистецтво, як ключовий компонент краси та естетичного сприйняття, має величезний вплив на людину, це сприяє розвитку свідомості, почуттів, переконань та моральності, а також створює можливості для духовного зростання. Згідно з висловленням Д. Бондаренка, естетичне виховання у дітей передшкільного віку має на меті організацію різноманітних художньо-естетичних активностей, спрямованих на розвиток здатності сприймати та розуміти прекрасне в мистецтві та житті. Це означає виховання дитини у сприйнятті краси навколишнього світу, її здатності слідувати красі та навіть створювати красу [1, с. 334].

Н. Дідусь, розкриваючи суть естетичного виховання, також вважав, що надзвичайно важливо внести художній елемент у процес дитячого життя. Він трактував естетичне виховання як цілеспрямований процес формування творчої особистості, котра здатна сприймати і оцінювати прекрасне, довершене, гармонійне у житті, природі, мистецтві, жити і творити за законами краси [6, с. 143].

На думку Д. Бондаренко, естетичне виховання – це виховання почуттів, на яких ґрунтується свідомість, а отже інтелект, і все те, що відрізняє людину від інших істот. І лише тоді, коли ці почуття перебувають у гармонії з навколишнім світом, формується особистість у всій її повноті [1, с. 334].

Естетичне виховання у дітей передшкільного віку – це формування їхнього сприйняття краси та розвиток відношення до художньої краси, природи, міжособистісних зв'язків, художніх потреб і творчості. Краса, пов'язана з душею, працею, мовою та зовнішністю людини, має значення, яке впливає на формування особистості з самого дитинства. Творчі досягнення людства, української культури в тому числі, від

материнських колискових до вищих проявів мистецтва, сприяють розвитку почуття прекрасного в дитині [2, с. 146].

У передшкільному віці естетичне сприйняття має свої особливості. Важливо розвивати чутливість дитини до сприйняття найяскравіших якостей предметів і явищ, щоб формувати емоційний відгук на них. Дітей захоплюють ритмічні рухи, мелодійні звуки, яскраві кольори, виразна міміка та голос дорослих. Це пов'язано з розвитком вербальної комунікації, усвідомленням моральних норм та формуванням цікавості до різних видів мистецтва, таких як музика, образотворче мистецтво, декламація віршів та інші художні заняття [3, с. 398].

Основним методом естетичного розвитку дітей є їх власна художня творчість, через яку вони виявляють нові можливості та переосмислюють світ навколо. Це може виявлятися в створенні мистецьких виробів, малюнків, композицій з пластиліну, музичних імпровізаціях. Це сприяє розвитку їх особистості, вираженню власних почуттів та сприйняттю навколишнього світу через творчу діяльність [4, с. 72].

Найчастіше у закладах дошкільного виховання дітей прилучають до таких видів художньої діяльності:

- 1) зображувальна діяльність (сприймання творів образотворчого мистецтва, малювання, ліплення, виготовлення аплікацій);
- 2) музична діяльність (сприйняття музики, співи, ігри, танці, хороводи, гра на музичних інструментах);
- 3) художньо-мовленнєва діяльність (слухання казок, розповідей, читання віршів, творчі розповіді тощо);
- 4) театралізована діяльність [4, с. 78].

Непідробний інтерес до такої діяльності, наполегливе, терпляче намагання пізнати й опанувати її таємниці є першими сигналами творчого начала особистості, наявність якого діагностують за такими критеріями:

- 1) ставлення, інтереси, здібності, які знаходять утілення у художній творчості;
- 2) способи творчих дій;
- 3) якість продуктів дитячої художньої діяльності.

Т. Поніманська вважає, що казка є улюбленим літературним жанром дітей передшкільного віку, і вона, на її думку, є їх унікальним способом зростання та виховання. Педагог звернула увагу на те, що дошкільнятам важливо не лише слухати казки, а й самим створювати фантастичні історії. Тому, на її думку, оволодіння навичками дитячого казкотворення, а саме: об'єднання знань і уявлень дітей для створення сюжетів, планування творчих робіт, використання відповідних мовних засобів (художніх зачинів, повторів, прислів'їв, потішок) може бути лише досягнутим завдяки вихователям, можливо лише за умов послідовних систематичних навчальних занять [7, с. 378].

На особливий вплив усної народної творчості та художньої літератури на сприйняття дітьми дійсності, творчої праці, людського героїзму, краси природи вказують О. Серета, Т. Тюльпа та інші. Вони наголошують на необхідності ретельного відбору літератури для дітей передшкільного віку та висувають певні вимоги до вихователів щодо використання літератури в освітньому процесі в дошкільних закладах [8; 9].

Тому педагоги звернули увагу на те, що, обираючи дитячі твори, вихователі повинні дивитися не лише на зміст, а й на літературно-художню цінність, мати самобутню художню виразність. Проте, на їхню думку, якщо вихователь не володіє вміннями та навичками виразного читання, не має тонкого розуміння ідейно-художнього змісту твору, естетичного відчуття твору, не виховує у дітей любов до книги, то неможливо давати дітям всебічне естетичне виховання.

Літературні твори мають величезний вплив на формування естетичних почуттів, суджень, поведінки, смаків, ідеалів і переконань у дітей дошкільного віку. Герої художніх творів є особливим матеріалом для створення образів, які впливають на уяву та формують естетичні уявлення. Літературні образи, використовуючи слово, здатні створювати яскраві

зображення та аналізувати життєві ситуації. Словесні образи мають не лише емоційне, але й концептуальне значення, сприймаючись розумом. Таке слово в літературі має потужну силу [5, с. 87].

Через літературні образи діти переживають широкий спектр почуттів: від любові та радості до горя і ненависті. Вони відчують дії героїв та сприймають їх як власні, аналізуючи добро та зло. Через цей процес емпатії дитина розрізняє та усвідомлює моральні принципи, навчається розрізняти добро від зла. Читання художніх творів сприяє її вихованню та розвитку.

Висновок. Отже, теоретичний аналіз наукових досліджень дозволяє стверджувати, що метою вивчення художніх творів в передшкільному віці має бути не лише засвоєння художніх цінностей, створених дітьми засобами мистецтва слова, не лише формування гармонійно розвинутої особистості, а насамперед виховання милосердної, справедливої особистості і доброзичливої людини. Педагог має навчити дітей слухати себе та інших, аналізувати власний емоційний стан та емоції інших, ставити себе в позицію друзів чи літературних героїв, щоб зробити певні висновки, і на цій основі формувати власне позитивне ставлення, особисті естетичні якості.

Література:

1. Бондаренко Д. В. Трактовка поняття «естетична культура» в психолого-педагогічній літературі. Педагогіка вищої та середньої школи: Збірник наукових праць Кривий Ріг, 2006. Вип. 15. С. 334-339.
2. Бойцун І. Є., Негодяєва С.А. Дитяча Література.: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. Луганськ: ДЗ «Луган. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка», 2013. 319 с.
3. Булгакова Т. М. Історико-педагогічні основи художньо-естетичного виховання особистості. *Молодий вчений*. Київ: Академвидав, 2016. С. 261-264.
4. Владимірова А. Л. Актуальність проблем естетичного виховання дітей засобами національного пісенного фольклору. *Наука і освіта*. Київ: Академвидав, 2011. С. 71-73.
5. Гончар Т. Особливості естетичного виховання дошкільнят. Вінниця: Вісник науково-методичних досліджень Вінницьк. гуманіт.- пед. коледжу. 2014. С. 78-82.
6. Дідусь Н. І. Естетичне виховання. *Педагогіка: Навчальний посібник*. Харків: ТОВ «Одісей», 2003. С. 143-145.
7. Поніманська Т. І. Дошкільна педагогіка: підручник. Київ: Академвидав, 2013. 464 с.
8. Серєда О. Розвиток естетичної творчої діяльності молодших школярів засобами різних видів мистецтва: Програма спецкурсу. *Початкова школа*. 2007. № 2. С. 57-80.
9. Тюльпа Т. М. Розвиток теорії й практики естетичного виховання школярів в Україні (1917-1937 рр). Харків: ХНПУ ім. Г.С. Сковороди, 2005. 21 с.

Пархомець Богдана
студентка групи ДВП- 20
факультет педагогічної освіти
Науковий керівник: к. філол. наук, доц. Іншакова І.Є.

ВИКОРИСТАННЯ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО ФОЛЬКЛОРУ В РОЗВИТКУМОВЛЕННЯ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Актуальність обраної теми обумовлюється використанням українського народного фольклору в розвитку мовлення дітей дошкільного віку. Він є ключовим елементом їхнього культурного виховання та формування основ комунікативних навичок.

Ключові слова: мовлення дошкільників, розвиток мовлення, український фольклор, українські народні пісні, патріотизм.

Використання українського народного фольклору в розвитку мовлення дітей дошкільного віку є ключовим елементом їхнього культурного виховання та формування основ комунікативних навичок.

Знайомство із виразними образами та ритмічними конструкціями народних пісень та загадок сприяє формуванню правильної дієвої мови та артикуляції. Можна зазначити, що використання українського народного фольклору в дошкільному віці є не лише засобом збереження культурної спадщини, але й потужним інструментом для стимулювання розвитку мовлення та розширення мовної компетентності дітей.

Відповідно до цього виникає актуальність вивчення теми «Використання українського народного фольклору в розвитку мовлення дітей дошкільного віку».

Мета дослідження – визначити та дослідити використання українського народного фольклору в розвитку мовлення дітей дошкільного віку в умовах сучасності.

Розвиток мовлення у дітей дошкільного віку є фундаментальним етапом їхнього загального розвитку. Дошкільники починають володіти навичками повного речення та структурованого висловлювання. Вони можуть розповідати про події, висловлювати свої думки та розвивати здатність аргументації. У цьому віці також відзначається поява розширеного сприйняття мови, коли діти розуміють і використовують не лише слова, алей невербальні елементи, такі як жести, міміка та інтонація.

Навчання через український народний фольклор може допомагати дітям засвоювати основні граматичні структури та лексичні одиниці мови, оскільки багато фольклорних творів характеризуються особливим мовленнєвим стилем. Це робить процес вивчення мови менш абстрактним та більш доступним для маленьких учнів.

Вивчення впливу форм українського народного фольклору на мовленнєвий розвиток дітей дошкільного віку виявляє важливий аспект формування комунікативних навичок та культурного сприйняття світу. Перш за все, народні казки, легенди та пісні вирізняються високою емоційною насиченістю, що сприяє розвитку емоційного інтелекту та емпатії у малят. Ці тексти мають не лише розважальний, але й виховний характер, сприяючи вихованню моральних цінностей та соціального розуміння.

Використання фольклору на заняттях по мовленнєвому розвитку з дітьми дошкільного віку є важливим елементом Базового компонента дошкільної освіти в Україні. Фольклор може стати цікавим і ефективним засобом для розвитку мовленнєвих навичок, творчості та культурного розуміння у дітей.

Фольклор в повсякденному житті дошкільників не лише надає розважальну та культурну цінність, але і активно сприяє їхньому загальному розвитку, розширюючи знання, розвиваючи навички та сприяючи формуванню позитивних цінностей.

Впровадження українського народного фольклору в навчальний процес допомагає створювати позитивне ставлення дітей до вивчення мови та розвиває любов до власної культурної спадщини. Це важливий крок у формуванні національної самосвідомості та підтриманні мовної і культурної ідентичності.

Висновок. Таким чином, вивчення форм українського народного фольклору має вагомий вплив на загальний розвиток дітей дошкільного віку, сприяючи їхньому емоційному, мовленнєвому та соціокультурному зростанню.

Література:

1. Богуш А. Українське народознавство в дошкільному закладі: Навч. посіб. 2-ге вид., переробл. і допов. К.: Вища шк., 2012. 407 с.
2. Вашуленко М. Формування мовної особистості молодшого школяра в умовах переходу до 4-річного початкового навчання. Початкова школа. 2000. № 4. С. 11-14.
3. Киричук О. Освіта як фактор громадського самовизначення особистості. К., 2010. 215 с.
4. Калужька Л. Дивокрай. Вибрані дидактико-методичні матеріали у 2-х книгах для працівників дошкільних закладів. Книга перша. Тернопіль: Мандрівець, 2016. 320с.
5. Стельмахович З. Наукові засади педагогічного процесу у дошкільних закладах. К., 2011. 250 с.
6. Український дитячий фольклор. К, 2017. 250 с.

КІНЕЗІОЛОГІЧНІ ВПРАВИ ЯК ЗАСІБ РОЗВИТКУ ЗАГАЛЬНОЇ ТА ДРІБНОЇ МОТОРИКИ ДОШКІЛЬНИКІВ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ

У статті висвітлюється дослідження впливу кінезотерапії на розвиток загальної і дрібної моторики дошкільників з особливими освітніми потребами

Ключові слова: дрібна моторика, кінезіологічні вправи, корекційно-логопедична робота.

Вступ. Останнім часом зросла кількість дітей з особливими освітніми потребами і порушенням пізнавальної діяльності. Діти відстають у розвитку словесно-логічного мислення, не опановують аналізу і синтезу, порівняння й узагальнення. У них недостатньо розвинена ручна моторика, часто порушена координація рухів. Чинниками, що негативно впливають на розвиток, є погіршення екологічної та соціальної обстановки, інфекції, алкоголізм, тютюнопаління, вживання наркотиків, відсутність диференційованих методів навчання, завищені вимоги сучасної освіти, які випереджають розвиток мозку дитини. Ця ситуація висуває завдання пошуку ефективних форм і прийомів порушень та попереджень порушень у розвитку дітей в умовах закладу дошкільної освіти. Формами такої роботи можуть стати комплекси кінезіологічних вправ.

Аналіз основних (останніх) досліджень і публікацій. Питання застосування різних видів кінезіологічних вправ було предметом наукових пошуків таких авторів, як: Ж.Белікова, М.Дудко, Л.Севастьяненко, О.Мартинюк. Ними запропоновано комплексне застосування гімнастичних вправ хатха-йоги, які включають статичні, динамічні, дихальні вправи для корекції деформації хребта й підвищення рівня функціональної тренуваності. Т.Малашій доводить, що «кінезіологія – унікальний практичний інструмент відновлення здоров'я. Це інноваційний, цілісний підхід до діагностики функціональних порушень у системах організму, структурних, біохімічних, психо-емоційних, енерго-інформаційних, з позиції єдності та взаємодії внутрішнього світу і зовнішнього.

В.О.Сухомлинський уважав, що рух пальців призводить до порушення мовленнєвих центрів головного мозку і посилення погоджень діяльності мовленнєвих зон. Розвиток інтелекту безпосередньо залежить від сформованості півкуль головного мозку та їхньої взаємодії. Зважаючи на це, дуже важливо застосовувати на практиці цю інноваційну технологію, що зробить доступною тренування «мозку» у дітей дошкільного, шкільного віку та дітей з особливими освітніми потребами

Мета статті полягає в дослідженні впливу кінезотерапії на розвиток загальної і дрібної моторики дошкільників з особливими освітніми потребами.

Виклад основного матеріалу дослідження. Життя дитини потребує використання точних, скоординованих рухів кистей і пальців, які необхідні для одягання, малювання і письма, а також виконання безлічі різноманітних побутових і навчальних дій. Термін «кінезіологія», як наука про зв'язки психологічного стану людини з роботою її м'язів і рухами, перекладається з грецької як «наука про рухи» (kinesis – «рух», logos – «вчення, слово»).

За допомогою кінезіологічних вправ процес навчання і виконання будьякого виду діяльності стає ефективнішим. Завдяки «гімнастиці мозку» організм координує роботу правої та лівої півкуль, розвиває взаємодію тіла й інтелекту. Півкулі мозку людини відповідають за певні функції: права півкуля головного мозку – гуманітарна, образна, творча – відповідає за тіло, координацію рухів, просторове і кінестетичне сприйняття.

Ліва півкуля головного мозку – математична, знакова, мовленнєва, логічна, аналітична – відповідає за сприйняття слухової інформації, постановку мети і побудову

програм. Для того щоб творчо осмислити будь-яку проблему, необхідні обидві півкулі та взаємодія й синхронізація між ними. Кожна з них є не дзеркальним відображенням іншої, а необхідним доповненням.

Як відомо, рівень інтелектуального розвитку безпосередньо залежить від розвитку дрібної моторики рук, а інтелектуальна сфера формується під поштовхом пальців. Розвиток руки відіграє важливу роль у формуванні мозку та інтелекту, оскільки рука найбільше представлена в корі головного мозку. З цією метою можна використовувати вправи на розтягування та розвиток гнучкості: ці вправи допомагають покращити гнучкість м'язів і суглобів, що може бути особливо корисним для дітей з особливими потребами, які можуть мати обмеження у русі.

Велика моторика – це та частина рухового розвитку, що забезпечує стабілізацію та переміщення тіла у просторі. Наприклад ігри з використанням обладнання для розвитку рухових навичок включають в себе різноманітне обладнання, таке як тунелі, підвісні мости, батуту, що допомагає розвивати різноманітні рухові навички.

Дрібна моторика – це здатність дитини виконувати дрібні та точні рухи кистями та пальцями рук внаслідок скоординованих дій трьох систем нервової, м'язової, кісткової. Вправи на розвиток дрібної моторики рук включають в себе малювання, ліплення, вирізання, складання мозаїк та інші вправи, які сприяють розвитку моторики рук та пальців. Дрібна моторика відіграє найрізноманітнішу роль у житті та діяльності дітей дошкільного віку. Моторика активізує необхідні і пригнічує непотрібні психічні процеси в даний час, сприяючи організованому і цілеспрямованому відбору інформації в організм відповідно до реальних потреб.

Кінезіологічні вправи мають накопичувальний ефект, підвищуючи розумову працездатність і оптимізуючи інтелектуальні процеси у дітей і дорослих. Саме тому використання фізичних вправ зумовлює покращення психоемоційного та соматичного стану, активізації життєдіяльності та працездатності. Це є новим інноваційним аспектом в корекційно-логопедичній роботі, коли дорослі працюючи з дітьми і виконуючи даний комплекс вправ визначають покращення загального стану, сплеск сил та енергії, покращення функції кровообігу, нормалізацію роботи внутрішніх органів.

Кінезіологічні вправи вдосконалюють механізм адаптації організму дитини до зовнішнього середовища, знижують захворюваність і роблять життя дитини безпечнішим за рахунок розвитку таких якостей як спритність, сила, гнучкість, готують дитину до школи, поступово привчаючи її до навчання, нести навантаження, виявляючи свою волю, вміти допомогти дитині впоратися зі стресовими ситуаціями та вистояти на висоті важкого життя.

Величезна користь та привабливість кінезіологічних вправ полягає в їх простоті і практичності. Дитина може виконувати ці вправи в будь-який час і в будь-якому місці, для підвищення ефективності того, що вона в даний момент робить. Головна ідея, яку визначають кінезіологи, полягає у тому, що розвиваюча робота повинна бути спрямована від руху до мислення, а не навпаки.

Застосування цього методу вправ дає можливість розвитку дрібної моторики, кистьового захоплення руки, розвиток та корекцію когнітивних процесів, зорово-просторових уявлень; зниження стомлюваності; підвищення здатності до довільного контролю; сприяє профілактиці дислексії та дисграфії; допомагає адаптації ліворуких; розвиває міжпівкульну спеціалізацію, міжпівкульну взаємодію, синхронізацію роботи півкуль. Кінезіологічні вправи дають кумулятивний ефект для підвищення розумової працездатності та оптимізації інтелектуальних процесів як у дітей, так і дорослих. Вправи на розвиток дрібної моторики рук включають в себе малювання, ліплення, вирізання, складання мозаїк та інші вправи, які сприяють розвитку моторики рук та пальців.

Комплекси кінезіологічних вправ, рухові вправи та ігри можуть стати стимулом для дітей з особливими освітніми потребами, сприяючи підвищенню їхньої мотивації та

інтересу до навчання. Це може допомогти залучити їх до процесу навчання та покращити їхні результати.

Висновок. Таким чином, можна дійти висновку про те, що розвиток дрібної та загальної моторики у дітей дошкільного віку з порушеннями розумового розвитку свідчить про актуальність цього питання. Дрібна та загальна моторика відіграють багато різних ролей у житті та діяльності дітей з інтелектуальними порушеннями. Вони активують необхідні і гальмують непотрібні в даний момент психічні і фізіологічні процеси, сприяють організованому і цілеспрямованому добору інформації в організм відповідно до реальних потреб, забезпечуючи вибірково і тривалу концентрацію на об'єкті або діяльності. Виражене порушення особливостей дрібної та загальної моторики у дітей дошкільного віку з порушеннями інтелекту перешкоджають розвитку цілеспрямованості в поведінці та діяльності, значно знижує працездатність, а, отже, значно ускладнює організацію освітнього процесу. У зв'язку з цим виникає потреба у пошуку методів і прийомів, які сприяють розвитку дрібної моторики дошкільників з інтелектуальною недостатністю. Таким методом є використання кінезіологічних вправ.

Література:

1. Кінезіологія як метод розвитку мовлення та інтелектуальних здібностей дітей з особливими освітніми потребами. URL: <https://naurok.com.ua/kineziologiya-yak-metod-rozvitkumovlennya-ta-intelentualnih-zdibnostey-ditey-z-osoblivimi-osvitnimi-potrebami-177445.html>

2. Кінезіологія як засіб розвитку мовлення та інтелектуальних здібностей дітей з особливими освітніми потребами URL: http://osnova.com.ua/news/1353-Кінезіологія_як_засіб_розвитку_мовлення_та_інтелектуальних_здібн. 4. Лічман Н. М. Кінезіологія як засіб розвитку мовлення та інтелектуальних здібностей дітей з особливими освітніми потребами. Логопед. 2018. № 6. С. 6-17.

Плескач Ірина
керівник гуртка з хореографії
КЗДО (ясла-садок) №158 КМР

ТАНЦЮВАЛЬНА ІМПРОВІЗАЦІЯ ЯК ЗАСІБ РОЗВИТКУ ТВОРЧОЇ ОСОБИСТОСТІ ДИТИНИ

У статті обґрунтовано сутність та зміст поняття «танцювальна імпровізація», представлено та схарактеризовано танцювальну імпровізацію як засіб розвитку творчої особистості, представлено методику розвитку творчих здібностей дошкільнят засобами імпровізації на заняттях з хореографії.

Ключові слова: імпровізація, танцювальна та хореографічна імпровізація, творча особистість, творчий потенціал.

Вступ. Танцювальне мистецтво відіграє величезну роль у вихованні творчої, всебічно розвиненої особистості. Заняття хореографією долучають дитину до світу прекрасного, виховують художній смак, прищеплюють любов до танцю. Навчання дітей хореографії дасть змогу розвинути музично-ритмічний слух, увагу, пам'ять, пластичну виразність рухів, емоційність, музикальність, творчу уяву.

Танцювальні здібності дитини розкриваються у здатності імпровізувати в русі під музику. Особливим видом хореографічної діяльності, при якому носієм художнього змісту є сам процес діяльності, що розгортається в часі - є танцювальна імпровізація.

Аналіз основних (останніх) досліджень і публікацій. Імпровізація, як один з основних засобів розвитку творчої особистості, розглядається в хореографічній педагогіці вітчизняними та зарубіжними науковцями.

Так, роль імпровізації під час роботи над хореографічним твором досліджував С. Мінтон; основні аспекти використання імпровізації в сучасній хореографії вивчав В. Грек; Л. Хоцяновська та А. Рехвіашвілі у книзі «Методика виконання імпровізації та контактної імпровізації» розглядають цей різновид художньої творчості як основний напрям сучасного хореографічного мистецтва, подають матеріал щодо її походження та розвитку, розкривають її принципи та особливості. На необхідність використання імпровізації у процесі хореографічної діяльності дітей та молоді як засобу формування їхньої творчості вказували Л. Андрощук, М. Коновалова, О. Мартиненко, М. Марушка, С. Оборська та ін

Мета статті полягає в аналізі танцювальної імпровізації як засобу розвитку творчої особистості дитини.

Виклад основного матеріалу дослідження. Імпровізація це несподіване, непередбачуване створення та виконання твору мистецтва, тобто рухів, танців, етюдів, без попередньої підготовки. Вона зустрічається в різних стилях та напрямках хореографічного мистецтва, зокрема в сучасному та народно-сценічному танцях.

Танцювальна імпровізація є потужним інструментом у розвитку творчої особистості малюка і впливає на:

1. Розвиток фізичної активності та координації. Танець взагалі сприяє фізичному розвитку, а танцювальна імпровізація надає дитині можливість експериментувати з рухами та формами. Це поліпшує м'язів тонус, координацію та гнучкість. Крім того, через вільний рух імпровізації дитина розвиває своє тілесне сприйняття і відчуття простору.
2. Стимулювання творчої уяви. Танцювальна імпровізація дає дітям можливість висловлювати свої почуття і емоції через рух та танець. Вони можуть вільно творити, експериментувати з різними стилями і образами. Це сприяє розвитку творчої уяви та відкриттю нових способів вираження себе.
3. Сприяння соціальному розвитку. Групова танцювальна імпровізація допомагає дітям вчитися спілкувати та співпрацювати. Вони вчаться слухати інших, взаємодіяти та адаптуватися до рухів і ідей інших учасників групи. Це сприяє формуванню соціальних навичок та покращенню комунікативних здібностей.
4. Підвищення самоповаги та самовираження у процесі танцювальної імпровізації діти відчувають свою унікальність і важливість в групі. Вони вчаться вірити в себе. Виразити свої почуття і емоції через танець. Це допомагає підвищити самоповагу та розвивати вміння виражати себе.
5. Розвиток музичної чутливості. Танцювальна імпровізація сприяє розвитку музичної чутливості, оскільки діти вчаться сприймати ритм, мелодію та темп музики. Це може підтримати їх інтерес до музики та викликати бажання досліджувати різні музичні жанри.

Хореографічні імпровізації також можна класифікувати:

- за кількістю суб'єктів творчої діяльності (групові та індивідуальні);
- за метою реалізації навчально-виховного процесу (навчальні, розвиваючі творчу фантазію);
- з характером стимулюючих засобів (образні, музичні, «живий живопис», «жива скульптура» та інше);
- за тематикою (вільна тема, пропонована тема).

Групові імпровізації можуть бути масовими, коли всім учасникам задається загальна тематика, (наприклад: «Дощ», «Зима»). Іншим варіантом групової імпровізації є рольова, коли кожному учаснику пропонується певне індивідуальне завдання. (Наприклад: імпровізація «Цирк»). Завдання: показати клоунів, жонглерів, циркових тварин. Такий вид імпровізації, як навчальний, використовується для закріплення вивченої хореографічної лексики). Педагог пропонує створити певний хореографічний імпровізаційний образ, використовуючи заданий танцювальний

елемент. (Наприклад: вивчений елемент – припадання. Тема імпровізації «Ріпка»). Музичний матеріал для хореографічних імпровізацій повинен бути різноманітним, але якісним.

Надзвичайно цікавим і результативним у плані творчого самовираження дітей є синкретичні імпровізації, коли хореограф пропонує дітям літературний твір (казку). Картину і на основі осмислення матеріалу діти створюють певні образи (наприклад: педагог пропонує послухати казку, а потім музику, написану за мотивами цього твору. Завдання: створити пластичну імпровізацію на основі пропонованого матеріалу).

Залучення зразків живопису (картин), скульптури, іграшок до створення хореографічних імпровізацій дозволяє відображати статичні образи в пластичній динамічній імпровізації.

Танцювальна імпровізація може бути для дітей творчою, допитливою та веселою. Сприяти їх фізичному розвитку та вираженню емоцій. На занятті важливо створити невимушену та підтримуючу атмосферу, щоб діти відчували свободу вираження емоцій через рухи. Облаштуйте простір, забезпечте вільний простір для руху, де діти можуть вільно почуватися. Важливо створити безпечне та стимулююче середовище для самовираження та творчості. Виберіть музику. Обирайте музику, яка заохочує дітей для створення танцювальної імпровізації. Можете обрати різноманітні стилі музики – від класики до популярних пісень. Але важливо враховувати вікові особливості дітей та їх вподобання.

Вправи та етюди, які розкривають творчий потенціал дитини.

Рухи природи. Увімкніть музику, що нагадує звуки природи (шелест листя, гомін вітру, спів птахів). Дозволити дітям вільно рухатись під впливом звуків, імітуючи певні рухи. Наприклад. Потанцюйте, наче квітка, що розквітає, або листочок, що плаває на воді.

Намалюй танець. Намалюйте різні форми та лінії на папері. Кожен малюнок може вказувати на певний рух чи почуття. Діти обирають малюнок та танцюють, імпровізуючи те, що бачать на папері.

Тіньовий танець. Діти танцюють в парах, один з них слідує за рухами імпровізованого лідера, намагаючись копіювати їх, але з затримкою, немов вони йдуть в тіні.

Фантазійні історії. Розкажіть дітям коротку фантазійну історію, а потім запропонуйте їм створити певні образи через танець. Наприклад. Якщо історія про інопланетян. Діти можуть танцювати, уявляючи себе космічними істотами, або космічними кораблями.

Рухи тварин. Запропонуйте дітям імітувати рухи різних тварин. Наприклад: хода слона, лисички, політ метелика, стрибки жабки. Це сприятиме розвитку творчості, фізичної активності і викличе і викличе радість. Музика повинна відповідати характеру різних тварин.

Ігри – це ще один чудовий спосіб залучити дітей у творчий процес – стимулювати танцювальну імпровізацію, розвивати творчу активність, індивідуальність і фантазію.

Висновок. Танцювальна імпровізація не лише розвиває фізичні та творчі аспекти, але й впливає на соціальний емоційний та когнітивний розвиток дитини. «Творча особистість» – це особистість, соціально адаптована, здатна до активних і творчих перетворень, до пошуку оригінальних рішень. У сучасному часі відбувається акцент на увагу щодо розвитку творчої особистості дитини є одним із шляхів для розвитку, так як творчість є інструментом інноваційних перетворень. Сучасний танець і імпровізація є одним із шляхів для розвитку творчої особистості дитини. В процесі навчання імпровізації відбуваються реалізації творчого потенціалу дітей, прагнення до авторства, що виражається в потребі створювати новий мистецький продукт, користуючись інтегруючим методом, що сприяє всебічному розвитку особистості.

Література:

1. Грек В. А. Імпровізація в хореографії: поліаспектність проявів. Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв. 2019. № 2. С. 463-466. URL: <http://nbuv.gov.ua/UJRN/vdakkkm>
2. Хореографія в дошкільному навчальному закладі: Парціальна програма /В.В.Удовіченко, Т.А.Сиротенко, Н.Ф.Кугуєнка, Вид.-во «Ранок», 2014.- 80с.
3. Хоцяновська Л. Ф., Рехвіашвілі А. Ю. Методика виконання імпровізації та контактної імпровізації: навчальний посібник. Київ: КНУКіМ, 2017. 104 с.
4. Шевчук А.М. Дитяча хореографія: програма та навчально-методичне забезпечення хореографічної діяльності дітей від 3 до 7 років: 2-ге видання без змін. К:Шк.світ,2011 – С. 128

Подольська І.
Вчитель-дефектолог
Комунальний заклад дошкільної освіти (дитячий садок)
№ 102 компенсуючого типу Криворізької міської ради

ЗАСТОСУВАННЯ ЕЙДЕНТИЧНИХ ТЕХНІК В РОБОТІ З ДІТЬМИ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ

У статті аналізується проблема застосування у корекційно-розвитковій роботі з дошкільниками з ООП ейдетотехнологій, як механізму забезпечення розвитку компенсаторних процесів.. Представлена система ейдетичних підходів побудованих на основі вільних асоціацій. Розкриті механізми застосування ейдетичних технік в роботі з дітьми дошкільного віку з особливими освітніми потребами.

Ключові слова: *корекційно-розвиткова робота, ейдетика, ейдетотехнології, психофізичний розвиток, дидактичні ігри.*

У сучасному освітньому просторі все більше популярності набуває впровадження інноваційних освітніх технологій. Вони сприяють гуманізації процесу навчання, його особистісному орієнтуванню, оптимізації взаємодії з вихованцями. У корекційній педагогіці можливості використання інноваційних освітніх технологій та їх значущість у практиці роботи з дітьми з особливими потребами досліджені не достатньо. Становлення особистості дитини з особливими потребами, під час якого формуються вищі психічні функції є однією з актуальних проблем корекційної педагогіки.

На сучасному етапі особливого значення надається удосконаленню змісту навчання та виховання дітей з особливими потребами. Актуальними стають пошуки нових підходів до педагогічної підтримки, перспективних технологій розвитку. Вади психофізичного розвитку дітей з особливими потребами не дозволяють використовувати освітні технології в «чистому» вигляді, а потребують урахування багатьох об'єктивних і суб'єктивних обставин. Тому, запровадження у корекційно-розвитковий та виховний процес сучасних освітніх технологій вимагає перш за все вивчення потенційних можливостей та психофізичних особливостей дитини, її характеру, поведінки, ставлення до навколишнього тощо.

У кожної людини у житті час від часу трапляються складні, суперечливі ситуації, коли здається виходу немає. У таких випадках хтось впадає у відчай і безнадію, опускає руки, а інший сприймає труднощі як виклик і обов'язково знаходить правильне рішення. Які ж риси необхідно мати, щоб виходити переможцем? Насамперед вміти нестандартно мислити, помічати найдрібніші деталі, логічно розробляти варіанти, бути впевненим у собі. Ми маємо розвивати ці здібності у дітей. Але питаємо себе, чи маємо ми самі ці здібності, щоб формувати їх у дітей? Якщо ні то варто почати працювати над собою. В цьому нам допоможе ейдетика (від грецького ейдос образ). Це напрямок психологічної науки, який визначає ейдетизм як різновид образної пам'яті і можливості його

практичного застосування у різних сферах життя людини. Чи помічали ви, з якою легкістю дитина запам'ятовує фрази з мультфільмів, рекламних роликів, слова з пісень? А скільки зусиль їй треба докласти для того, щоб запам'ятати віршик, правило чи таблицю множення? До того ж, вивчений віршик дитина забуває через тиждень два, а улюблені фрази пам'ятає місяцями. У чому ж тут справа? А справа в тому, що діти сприймають та запам'ятовують інформацію через світ образів. В першому випадку основою для запам'ятовування став яскравий образ, а в другому нав'язана дорослим інформація. Перші 5-7 років права півкуля, відповідальна за уяву, розвивається у людини швидше за ліву, відповідальну за логічне та аналітичне мислення. Ось чому яскраві образи такі важливі у житті дітей. Як допомогти дитині запам'ятовувати необхідну інформацію і вчасно пригадувати її? Як пробуджувати інтерес, спонукати до мовленевої активності, дарувати відчуття успіху? На ці запитання відповідає ейдетика.

Теорія ейдотехніки, створена в марбурзькій психологічній школі (Німеччина) у 20-х-40-х роках ХХ ст. Засновник цього вчення Е. Менш стверджував, що ейдетизм як різновид образної пам'яті є закономірною стадією дитячого розвитку.

Ейдетика це не тільки розвиток уваги, уяви, пам'яті, різних видів мислення, а й спосіб подачі навчального матеріалу. Вона залучає всі аналізатори дитини: дозволяє не лише побачити, а й помацати, почути, скуштувати, понюхати; подає нове через добре знайомі дітям образи [2, с.7]. Ейдети стверджують, що не буває поганої пам'яті, а ми просто часто не вміємо нею користуватися. Причина цього недостатньо розвинене асоціативне мислення. Відомі психологи зазначають, що наукові поняття не засвоюються і не заучуються дитиною, а виникають і формуються за допомогою величезного напруження її власної думки.

Особливості застосування ігор ейдетичного напрямку в корекційно – розв'язковій роботі з дітьми дошкільного віку з ООП

- Кожна гра - це комплекс завдань, які дитина виконує за допомогою картинок, іграшок, тактильних карток, кубиків, цеглинок тощо.

- Завдання даються дитині в різних формах: у вигляді моделей, схем, площинного малюнка, письмових та усних інструкцій.

- Завдання розміщені в порядку наростання складності, тобто в них використано принцип народних ігор: від простого до складного.

- Більшість ігор не вичерпується запропонованими зразками, а дозволяють дітям складати нові варіанти завдань, займатися творчою діяльністю.

- Ігри не сумісні з примусом, створюють атмосферу вільної та радісної творчості.

- Ігри слід повторювати, адже це необхідна умова розвивального ефекту.

- У процесі ігор вдосконалюється фонематичний слух, гострота зору, сприйняття простору і часу, мовлення, мислення, пам'ять та інші психічні процеси.

Система ейдетики пропонує будувати роботу з дітьми дошкільного віку на основі: вільних асоціацій, пов'язаних з предметними образами, кольорних асоціацій, асоціацій пов'язаних з геометричними формами, тактильних асоціацій, предметних асоціацій, асоціацій викликаних друдлами, звукових асоціацій, смакових асоціацій, нюхових асоціацій, графічних асоціацій [1, с.9].

Застосування ейдетичних технік в роботі з дітьми дошкільного віку з особливими потребами.

У дошкільному дитинстві гра є провідним видом діяльності, тому що в ній створюється зона найближчого розвитку, проявляються та розвиваються психічні процеси та новоутворення дошкільного віку.

Сучасні дослідження доводять, що одним з найефективніших видів навчальної та виховної роботи з дітьми, які мають особливі потреби є гра, особливо дидактична. У дидактичних іграх і ігрових вправах удосконалюється сенсорний досвід дітей, вони засвоюють сенсорні еталони, оволодівають вміннями їх диференціювати, класифікувати, а потім використовувати в характеристиці реальних предметів або явищ.

Ігри і вправи з використанням ейдотехнологій спрямовані на активізацію сенсорно-перцептивних процесів, процесів мислення та комунікації. А головне вони не обтяжують дитину, навпаки переключають її на діяльність іншої півкулі, отже дитина відпочиває. До того ж, застосовуючи методи ейдетики, ми підключаємо інші відчуття: слухові, тактильні, рухові, нюхові і навіть смакові. Таким чином відбувається розвиток всіх компенсаторних процесів, як наслідок ефективність навчання покращується.

Дослідницький інтерес підтримується можливістю експериментувати з різним матеріалом у різноплановій предметно-практичній діяльності. Різний ступінь складності створює умови для особистісного зростання дитини.

Доцільне поєднання матеріалу з різних змістовних ліній створює емоційний відгук на процес діяльності, сприяє розкриттю творчого потенціалу дошкільника.

Таким чином на корекційних заняттях та в повсякденному житті прийоми ейдотехнологій ми вважаємо гнучкими, простими та доступними для дитячого сприйняття, здатними поступово перевести дитину з особливими освітніми потребами до свідомого накопичення образів та використання досвіду в ігровій та предметно-практичній діяльності. Ейдетика допомагає розвивати потенційні можливості дошкільника з ООП, стимулює творчий розвиток, формує основи саморегуляції, сприяє позитивній самооцінці та допомагає створювати ситуацію успіху. Такий підхід допомагає вчитися дітям бачити світ навколо себе з різних точок зору та розвиває їхню соціальну та емоційну компетентність.

Література:

1. Антошук Є. Ейдетичні вправи для пам'яті й уваги / Євген Антошук // Дошкільне виховання. – 2014. – № 1. – С. 18-19.
2. Антошук Є. Таємниці «Школи ейдетики» / Євген Антошук // Початкова освіта. – 2001. – № 42. – С.7-1
3. Кривоніс М.Л. «Ейдетика як засіб підготовки дитини до школи» / Авт.-упоряд. М. Л. Кривоніс, О. Л. Дроботій. Харків: Вид-во «Ранок», 2012.-160 с.
4. Чепурний Г. А. Мнемотехніка: технологія ефективного засвоєння інформації в умовах сучасної освіти: навчально-методичний посібник / Г. А. Чепурний. Тернопіль: Мандрівець, 2015. - 152 с

Пономаренко Анастасія
студентка групи ЗДО-20
факультет педагогічної освіти
Науковий керівник: к. філол. н., доц. Іншакова І.Є.

РІДНА МОВА – ОСНОВА НАЦІОНАЛЬНОГО ДОШКІЛЬНОГО ВИХОВАННЯ

Актуальність обраної теми обумовлена необхідністю наукового осмислення і розкриття проблем національного виховання в дошкільних установах: "Мова є не просто інструментом спілкування, а й засобом пізнання світу та формування особистості дитини", - вважав Жан Піаже. Зазначені аспекти є важливими для сучасного виховання, оскільки вони безпосередньо визначають рівень мовленнєвої компетентності та національної свідомості дітей.

Ключові слова: *рідна мова, національне виховання, мовленнєва компетентність, принципи використання рідної мови, методи і прийоми формування мовної компетентності, роль батьків.*

Рідна мова є не лише засобом спілкування, але й ключовим елементом національної самосвідомості та духовності. У сучасному світі, де глобалізація посилює свої тенденції, питання збереження та розвитку рідної мови набуває особливої

актуальності. Важливо визначити, як використання рідної мови може стати основою національного дошкільного виховання, враховуючи сучасні виклики та завдання.

Проблема використання рідної мови в національному дошкільному вихованні є предметом дослідження багатьох науковців. У науковій літературі існує широкий спектр підходів до вирішення цієї проблеми.

Дослідники, які дотримуються традиційного підходу, вважають, що використання рідної мови в дошкільному закладі має бути спрямоване на формування у дітей базових мовленнєвих навичок і вмінь. Вони пропонують використовувати в освітньому процесі традиційні методи і прийоми мовного виховання, такі як читання, письмо, гра, наслідування, практична діяльність.

Дослідники, які дотримуються інноваційного підходу, вважають, що використання рідної мови в дошкільному закладі має бути спрямоване на розвиток у дітей мовної культури, творчого мислення, критичного ставлення до мови. Вони пропонують використовувати в освітньому процесі активні методи і прийоми мовного виховання, такі як проблемне навчання, творчі проєкти, ігрові технології.

Незважаючи на значний обсяг досліджень, присвячених проблемі використання рідної мови в національному дошкільному вихованні, існує ряд питань, які недостатньо вивчені.

До таких питань можна віднести:

- вплив використання рідної мови на формування національної свідомості, любові до Батьківщини, гордості за свій народ;
- ефективність використання різних методів і прийомів формування мовної компетентності дітей дошкільного віку;
- роль батьків у процесі формування мовної компетентності дітей дошкільного віку.

Метою дослідження є обґрунтування основ використання рідної мови в національному дошкільному вихованні в сучасних умовах.

У рамках дослідження будуть розглянуті такі питання:

- роль рідної мови в національному дошкільному вихованні;
- принципи використання рідної мови в дошкільному закладі;
- методи і прийоми формування мовної компетентності дітей дошкільного віку;
- роль батьків у процесі формування мовної компетентності дітей дошкільного віку.

Мета статті – обґрунтувати основи використання рідної мови в національному дошкільному вихованні в сучасних умовах.

Враховуючи сучасні виклики та завдання, використання рідної мови в національному дошкільному вихованні має бути спрямоване на:

- формування в дітей інтересу до рідної мови, любові до неї;
- розвиток мовленнєвих навичок і вмінь, зокрема мовлення, слухання, читання, письма;
- збагачення словникового запасу;
- розвиток творчого мислення;
- формування мовної культур

Автор статті пропонує новий підхід до використання рідної мови в національному дошкільному вихованні, який базується на таких принципах:

- єдності мовного виховання з національним вихованням;
- особистісно-орієнтованому підході;
- інтеграції мовного виховання з іншими освітніми областями;
- використанні активних методів і прийомів мовного виховання.

Цей підхід передбачає, що використання рідної мови в дошкільному закладі має бути спрямоване не тільки на формування у дітей базових мовленнєвих навичок і вмій, а й на розвиток у них мовної культури, творчого мислення, критичного ставлення до мови.

Впровадження нового підходу до використання рідної мови в національному дошкільному вихованні дозволить:

- підвищити ефективність формування мовної компетентності дітей дошкільного віку;

- сприяти формуванню у дітей національної свідомості, любові до Батьківщини, гордості за свій народ;

- забезпечити успішну адаптацію дітей до життя в українському суспільстві.

Рідна мова є основою національного дошкільного виховання, оскільки вона:

- є засобом спілкування, пізнання і творчості, що сприяє всебічному розвитку дитини;

- втілює в собі національний дух, традиції, цінності, що сприяє формуванню у дитини національної свідомості, любові до Батьківщини, гордості за свій народ;

- є фактором соціалізації дитини, що сприяє її адаптації до життя в суспільстві.

Рідна мова допомагає дитині:

- опанувати світ навколо себе, пізнати його закони та явища;

- розвивати свої творчі здібності, уяву, мислення;

- формувати свою особистість, ціннісні орієнтири, світогляд;

- адаптуватися до життя в суспільстві, набути необхідних соціальних навичок.

Використання рідної мови в дошкільному закладі має базуватися на таких принципах [2, с. 14-20]:

- єдності мовного виховання з національним вихованням. Мовне виховання має бути спрямоване на формування у дітей національної свідомості, любові до Батьківщини, гордості за свій народ.;

- особистісно-орієнтованому підході. Мовне виховання має бути спрямоване на розвиток у дітей мовної компетентності відповідно до їхніх індивідуальних особливостей та потреб;

- інтеграції мовного виховання з іншими освітніми областями. Мовне виховання має бути органічно пов'язане з іншими освітніми областями, що сприятиме всебічному розвитку дитини;

- використанні активних методів і прийомів мовного виховання. Мовне виховання має бути спрямоване на активізацію мовленнєвої діяльності дітей.

Для формування мовної компетентності дітей дошкільного віку необхідно використовувати різноманітні методи і прийоми, які сприяють активізації мовленнєвої діяльності дітей.

До таких методів і прийомів можна віднести:

- ігрові методи - є найбільш ефективними для дітей дошкільного віку. Вони допомагають дитині засвоїти мовні норми та правила в невимушеній, цікавій формі.

- методи наслідування - допомагають дитині перейняти мовні навички і вміння від дорослих.

- методи практичної діяльності - допомагають дитині закріпити мовні навички і вміння в процесі виконання конкретних завдань.

- методи проблемного навчання - допомагають дитині самостійно оволодіти мовними нормами та правилами.

- методи творчого навчання - допомагають дитині розвивати творчі здібності в мовленнєвій діяльності.

Батьки відіграють важливу роль у процесі формування мовної компетентності дітей дошкільного віку. Вони можуть сприяти цьому, якщо:

- створювати вдома сприятливе мовне середовище, в якому дитина може спілкуватися рідною мовою;

- читати дитині книги, вірші, казки;
- грати з дитиною в мовні ігри;
- розповідати дитині про свій рідний край, його історію та культуру.

Висновки. Впровадження нового підходу до використання рідної мови в національному дошкільному вихованні дозволить підвищити ефективність формування мовної компетентності дітей дошкільного віку, сприяти формуванню у дітей національної свідомості, любові до Батьківщини, гордості за свій народ, забезпечити успішну адаптацію дітей до життя в українському суспільстві.

Надалі необхідно продовжити дослідження з метою:

- розробки більш ефективних методів і прийомів формування мовної компетентності дітей дошкільного віку;
- розробки рекомендацій для педагогів і батьків щодо використання рідної мови в національному дошкільному вихованні.

Література:

1. Міхеєнко Г. Дошкільне виховання. 2019. С. 3-6.
2. Корнієнко О. Дошкільне виховання. №12. 2019. С. 14-20.

Резник Карина
студентка групи СО-20
факультет педагогічної освіти

Науковий керівник: д. філософії зі Спеціальної освіти Сіденко Ю.О.

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ СЕНСОРНОГО РОЗВИТКУ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ З ТЯЖКИМИ ПОРУШЕННЯМИ МОВЛЕННЯ В УМОВАХ СПЕЦІАЛЬНОГО ДОШКІЛЬНОГО ЗАКЛАДУ

За останні десятиліття спостерігається збільшення кількості дітей з різними формами порушень мовлення. Це вимагає постійного вдосконалення психолого-педагогічних підходів та методик для їхнього розвитку та інтеграції в суспільство. Постійний науковий прогрес у галузі спеціальної педагогіки та психології сприяє розвитку нових методик та підходів до розвитку дітей з тяжкими порушеннями мовлення. Активна інтеграція цих наукових досягнень у практику роботи спеціальних дошкільних закладів є ключовим для ефективного сенсорного розвитку дітей означеної нозології.

Ключові слова: психолого-педагогічні умови, тяжкі порушення мовлення, діти дошкільного віку, спеціальний заклад освіти.

Постановка наукової проблеми. Пізнання дитиною навколишнього світу починається з живого споглядання, з відчуття і сприймання. Розвинена сенсорика – це основа для вдосконалення практичної діяльності сучасної людини. Збагачення сенсорного сприйняття полягає у мовленнєвому розвитку дитини та є основою для розвитку конструктивних навичок, уявлень про властивості та ознаки предметів. Тому, зміст корекційної роботи з дітьми з тяжкими порушеннями мовлення має бути спрямований на збагачення їхнього досвіду різними сенсорними враженнями, формування умінь орієнтуватися у сенсорних еталонах, їх видах, ознаках, властивостях.

Аналіз основних (останніх) досліджень і публікацій з обраної проблеми. Дослідженням особливостей сенсорного розвитку дітей з тяжкими порушеннями мовлення займалися: Н. Базима, С. Конопляста, О. Косякової, І. Мартиненко, А. Обухівська, Т. Сак, М. Шеремет та ін. Вчені стверджують, що сенсорний розвиток дітей дошкільного віку з тяжкими порушеннями мовлення полягає у розробці та використанні найбільш ефективних психолого-педагогічних умов, методів та засобів в спеціальному дошкільному закладі.

Мета статті – визначити психолого-педагогічні умови сенсорного розвитку дітей дошкільного віку з тяжкими порушеннями мовлення в умовах спеціального дошкільного закладу.

Виклад основного змісту дослідження. Розуміння специфіки порушень мовлення у дітей дошкільного віку допомагає педагогам та спеціалістам здійснювати індивідуальний підхід до кожної дитини, розробляти ефективні програми корекції та навчання, спрямовані на максимальне відновлення або компенсацію мовленнєвих навичок [2].

Психолого-педагогічні підходи до розвитку сенсорного сприйняття у дітей дошкільного віку з тяжкими порушеннями мовлення вимагають комплексного підходу, що враховує особливості їхнього стану та потреб. Педагоги та спеціалісти повинні враховувати індивідуальні особливості кожної дитини з порушеннями мовлення при розробці програм розвитку сенсорного сприйняття. Це означає адаптацію завдань, методик та матеріалів до потреб конкретної дитини, враховуючи її рівень розвитку та інтереси.

Важливо створити для дітей з тяжкими порушеннями мовлення стимулююче навколишнє середовище, яке сприяє розвитку їхнього сенсорного сприйняття. Це може включати як матеріали для розваг та навчання, так і різноманітні ігрові ситуації, які заохочують активне використання всіх органів чуття. Застосування методів, які залучають багато сенсорних каналів, може бути особливо корисним для дітей з порушеннями мовлення. Це означає використання тактильних, зорових, слухових та інших видів стимуляції одночасно для підвищення ефективності навчання та розвитку. Важливо включати батьків у процес розвитку сенсорного сприйняття своєї дитини. Педагоги та спеціалісти можуть надавати поради та інструкції батькам щодо методів стимулювання сенсорного сприйняття вдома [1].

Психолого-педагогічні підходи до розвитку сенсорного сприйняття у дітей з порушеннями мовлення є комплексними та індивідуалізованими, спрямованими на максимальне використання можливостей кожної дитини для досягнення успіху в цій сфері. Основними психолого-педагогічними умовами сенсорного розвитку дітей з тяжкими порушеннями мовлення є:

1. Індивідуалізація підходу: Кожна дитина має унікальні потреби та особливості. Розробка індивідуальних програм та планів розвитку на основі аналізу сенсорних порушень та рівня розвитку кожної конкретної дитини допоможе забезпечити ефективну підтримку.

2. Стимулювання всіх сенсорних систем: Розвиток сенсорних навичок (зорових, слухових, дотикових тощо) є важливим елементом розвитку загальної комунікації та мовлення. Використання спеціальних методик та матеріалів, спрямованих на стимулювання кожної сенсорної системи, допоможе дитині з ТПМ отримати більше вражень та сприятиме розвитку мовлення.

3. Розвиток мовлення через сприйняття: Застосування методик, що базуються на сприйнятті мови (слухання, розуміння мовлення), може бути ефективним для дітей з порушеннями мовлення. Зокрема, важливо створювати ситуації, де діти з ТПМ можуть слухати мовлення, використовуючи аудіозаписи, інтерактивні ігри та рольові ігри.

4. Постійна підтримка та корекція: Педагогічний персонал повинен забезпечувати постійну підтримку та корекцію дитини з ТПМ в процесі навчання та розвитку. Це включає в себе індивідуальні заняття, співпрацю з логопедами, психологами та іншими спеціалістами для вирішення конкретних проблем та вдосконалення навичок мовлення.

5. Соціальна інтеграція: Забезпечення можливостей для взаємодії з іншими дітьми та дорослими є важливим елементом розвитку для дітей з порушеннями мовлення. Групові заняття, спільні ігри та проекти сприяють соціальній інтеграції та розвитку мовлення через спілкування.

6. Залучення сім'ї: Сім'я відіграє ключову роль у розвитку дитини з ТПМ. Підтримка сім'ї через консультації, навчання та надання рекомендацій забезпечить їм необхідні знання та навички для підтримки розвитку мовлення дитини вдома [3].

Створення таких психолого-педагогічних умов в спеціальному дошкільному закладі сприяє не лише розвитку мовлення, але й загальному розвитку дитини з тяжкими порушеннями мовлення.

Висновки. Отже, забезпечення оптимальних умов для навчання та розвитку дітей дошкільного віку з ТПМ є важливим завданням для сучасного освітнього корекційного середовища. Індивідуалізація підходу, стимулювання всіх сенсорних систем, розвиток мовлення через сприйняття, постійна підтримка та корекція, соціальна інтеграція та залучення сім'ї є ключовими складовими успішного процесу навчання та розвитку дітей з тяжкими порушеннями мовлення.

Література:

1. Інноваційні технології в корекційній роботі з дітьми з особливими освітніми потребами : навч.-метод. посібник. Харків : «Друкарня Мадрид», 2018. 110 с.
2. Кривоніс М., Дроботій О. Сенсорний розвиток: з досвіду роботи 5–6 (7) років. Харків: Видавництво «Ранок», 2012. 256 с.
3. Логопсихологія : навчальний посібник. С. Ю. Конопляста, Т. В. Сак. Київ : Знання, 2012 . 293 с.

Рибченко Яна
студентка групи ДВП-21
факультет педагогічної освіти
Науковий керівник: ас. Бойко С.П.

ВПЛИВ КОЛЬОРУ НА ЕМОЦІЙНИЙ СТАН ДИТИНИ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Актуальність обраної теми обумовлюється полягає у поглибленні існуючих знань про вплив кольорів на емоційний стан та розвиток творчих здібностей дітей дошкільного віку;

Ключові слова: *кольоросприйняття, психологія кольору, кольорознавство, вплив кольору на емоційний стан.*

Колір – це світла сторона дитинства. Діти люблять кольори, реагують на кольори, милуються кольорами та граються з ними. Знайомство з кольорами допомагає їм розвивати більш повне і тонке сприйняття навколишніх предметів і явищ, розвиває спостережливість і мислення, збагачує мову.

Спочатку вони використовують обмежену палітру, але в міру зростання їх палітра розширюється. Діти знайомляться з кольорами, безпосередньо сприймаючи їх у зв'язку з навколишнім світом, а також інтегруючись зі словами, що їх описують.

Згідно з дослідженнями, сприйняття кольору включає в себе сприйняття кольору в навколишньому житті і в мистецтві, здатність передавати колір при створенні зображень в малюнках і аплікаціях, здатність підбирати і створювати кольори і відтінки в образотворчій діяльності для створення кольорових образів, а також здатність виражати особисте ставлення до кольору. Сприйняття кольору – це не тільки прояв художніх здібностей людини, а й здатність відображати навколишній світ. Різноманітні емоції, які дитина переживає під час занять мистецтвом, а також нові знання, отримані в процесі діяльності, мають велике значення для її творчості. Колірна палітра є своєрідним індикатором загального стану дитини, її розумового та морального розвитку.

Об'єктивна наука довела, що колір – це лише суб'єктивне відчуття, яке виникає при впливі на зоровий аналізатор електромагнітного випромінювання певної довжини. Об'єктивно, він залежить від заломлюючих, відбиваючих і поглинаючих властивостей

світлових хвиль і поля зору поверхні середовища або об'єкта між джерелом випромінювання і людським оком [1].

Мета статті: теоретично обґрунтувати та практично підтвердити важливість кольоросприйняття у розвитку дітей дошкільного віку.

Відповідно до мети були поставлені такі завдання:

вивчити особливості сприйняття кольору у дітей дошкільного віку;

визначити вплив кольорів на психіку дитини дошкільного віку;

виявити динаміку рівня розвитку кольоросприйняття у дітей дошкільного віку та зробити висновки.

Деякі кольори заспокоюють, деякі стимулюють. Деякі кольори викликають посмішку, інші – лякають. Улюблені кольори дитини можуть багато розповісти про її особистість, страхи та уявлення про майбутнє. Кольори також мають терапевтичний ефект.

Чи подобається дитині певний колір, що вона думає про нього і які асоціації він викликає, не цікавить ні фізіологію, ні, тим більше, фізичну оптику, яка не цікавиться психологією сприйняття кольору. Це не означає, що немає жодної науки, яка б не цікавилася цими питаннями. Однак більшість з них є вторинними (наприклад, етнографія, афективна психологія, кольорознавство)

Кольоросприйняття – це наука про колір, яка включає знання про природу кольору, основні, композиційні та додаткові кольори, основні особливості кольору, кольоровий контраст, змішування, кольорову гармонію, кольорову мову, кольорову гармонію, кольорову культуру. Кольоросприйняття розвиває інтелектуальні здібності дітей, пам'ять і увагу, вчить дітей думати, аналізувати, зіставляти, зв'язати, складати, уявляти, експериментувати з фарбами, слухати і висловлювати власні думки, впливає на формування словникового запасу і зв'язного мовлення дитини [1].

Психологія кольору – це наука, яка вивчає взаємозв'язок між кольором і психікою. Її інтереси включають вплив кольору на психічну діяльність людини, об'єктивізацію психічних процесів і станів за допомогою кольору, а також колірну психодіагностику.

Сьогодні психологія кольору є емпіричною наукою. Однією з головних перешкод на шляху розробки наукової теорії взаємозв'язку кольору і психіки є відсутність систематизації та узагальнення накопичених фактів про взаємозв'язок кольору і психіки [2].

З перших років життя діти отримують величезну кількість інформації про колір, і за умови нормального мовленнєвого та розумового розвитку діти починають звертати увагу на кольори предметів з дуже раннього віку. Однак світ кольорів відкривається не відразу, а розширюється в певній послідовності. Спочатку сприймаються лише теплі кольори, такі як червоний, оранжевий і жовтий, але в міру розвитку психічних реакцій додаються зелений, синій, блакитний і фіолетовий, і поступово стають сприйнятливими всі відтінки спектру. Перше знайомство з кольором – важлива подія в житті дитини. Вигляд яскравих плям, що з'являються на листку, здається дивом. Дитина настільки захоплена, що намагається з'єднати всі кольори в лінію, але не розуміє, що її малюнок – ніщо [3].

Висновок: при роботі над кольоросприйняттям особливо важливо створити умови для розвитку дитини. Необхідно звертати увагу на колір, його зміни і його характеристики, як під час спільної діяльності, так і під час самостійної діяльності дитини. Підбирати відповідні віку цілеспрямовані матеріали для спеціально організованих заходів та ігор, рухливих ігор і уроків.

Література:

1. Методичний посібник. Колір в житті малюка. Творча група вихователів ДНЗ №7 м.Нетішин.
2. Дуткевич Т.В. Дитяча психологія. Навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2012. 424 с.
3. Павелків Р.В., Цигипало О.П. Дитяча психологія. К.: Академвидав, 2008. 432 с.

Рой Ксенія
студентка групи ЗДО-20
факультет педагогічної освіти
Науковий керівник: к. філол. н., доц. Іншакова І.Є.

АНАЛІЗ МОВЛЕННЕВОГО РОЗВИТКУ ДОШКІЛЬНИКІВ

Актуальність теми визначається важливістю розуміння та вдосконалення процесу формування мовленнєвої компетентності у дітей дошкільного віку. Мовленнєвий розвиток є ключовим елементом загального розвитку особистості та впливає на успішність в навчанні та соціальній адаптації. Аналіз цього процесу дозволяє виявити особливості та фактори, що впливають на мовленнєвий розвиток дітей, розробляти ефективні методи та стратегії педагогічного впливу, а також сприяє розробці практичних рекомендацій для підвищення мовленнєвої компетентності у дошкільників. З огляду на значущість мовленнєвого розвитку в ранньому віці, дослідження у цій області сприяє створенню оптимальних умов для повноцінного особистісного росту та соціальної інтеграції дитини.

Ключові слова: мовленнєвий розвиток, мовленнєва компетентність, діалогічне мовлення, взаємодія сім'ї та дошкільного закладу, педагогічний досвід, соціальна адаптація.

На тлі сучасних викликів та завдань у галузі дошкільної освіти наша тема виступає як актуальна та стратегічно важлива. Забезпечення повноцінного мовленнєвого розвитку у дітей є необхідністю, яка визначається не лише педагогічними аспектами, але й глибоким розумінням його впливу на різні сфери особистісного і соціального росту.

Спостереження за мовленнєвим розвитком дошкільників викликає ряд наукових питань та викликів. Зокрема, необхідно ретельно розглянути фактори, що впливають на формування мовленнєвих навичок у цьому віковому періоді, враховуючи сучасні педагогічні підходи та психологічні тенденції.

Актуальність дослідження полягає в тому, що розвиток мовлення в дошкільному віці є важливим етапом у формуванні основних навичок та умінь дітей. В умовах швидкої соціальної трансформації та зміни підходів до виховання, вивчення процесів мовленнєвого розвитку стає стратегічно важливим для вдосконалення методик та практик дошкільної освіти [3].

Дослідження мовленнєвого розвитку дошкільників має прямий зв'язок із сучасними завданнями в галузі педагогіки та психології. Розуміння цього процесу сприятиме вдосконаленню педагогічних стратегій, адаптованих до сучасних вимог та потреб дитини, що є ключовим аспектом забезпечення її гармонійного розвитку в сучасному суспільстві.

Мовленнєвий розвиток дошкільників є однією з найважливіших проблем дошкільної освіти. Він є основою для успішного навчання в школі, а також для подальшого розвитку особистості дитини [2].

В Україні дослідженнями мовленнєвого розвитку дошкільників займалися видатні педагоги та дослідники, серед яких:

Людмила Петрівна Мельник: вивчала звукову сторону мови у дошкільників, присвячуючи свої дослідження розвитку фонетичних навичок у дітей.

Олена Іванівна Лесько: проводила дослідження щодо формування граматики у дошкільників, розвиваючи теорію психічного розвитку дитини.

Марія Олександрівна Ковальчук: фокусувалася на вивченні розвитку зв'язного мовлення дошкільників та питаннях лінгводидактики.

Василь Іванович Павленко: досліджував роль мовлення у розвитку особистості дитини, розвиваючи психологічні аспекти мовленнєвого процесу.

Ці вчені внесли суттєвий внесок у розвиток науки та методик вивчення мовленнєвого процесу у дошкільників в українському педагогічному контексті.

У сучасних дослідженнях мовленнєвого розвитку дошкільників акцент робиться на таких аспектах:

- Формування мовленнєвої компетентності дошкільників.
- Розвиток мовлення як засобу спілкування та пізнання.
- Особливості мовленнєвого розвитку дітей з особливими освітніми потребами [1].

Серед останніх досліджень з проблеми мовленнєвого розвитку дошкільників можна виділити такі:

Монографія О.Б. Полевикової «Оптимізація мовленнєвого розвитку дітей дошкільного віку» (2018 р.). У цій монографії автор аналізує різні підходи до розвитку мовленнєвої компетентності дошкільників, а також розробляє власну модель оптимізації мовленнєвого розвитку дітей.

Стаття Н.В. Скрипки «Особливості мовленнєвого розвитку дітей з особливими освітніми потребами» (2022 р.). У цій статті автор досліджує особливості мовленнєвого розвитку дітей з особливими освітніми потребами, а також розробляє рекомендації щодо їхньої корекції.

Стаття О.В. Фоменко «Використання інтерактивних технологій у розвитку мовленнєвої компетентності дошкільників» (2023 р.). У цій статті автор досліджує ефективність використання інтерактивних технологій у розвитку мовленнєвої компетентності дошкільників.

На основі проведеного аналізу можна зробити такі висновки:

Дослідження мовленнєвого розвитку дошкільників у сучасній Україні є актуальним і перспективним напрямком. У дослідженнях мовленнєвого розвитку дошкільників акцент робиться на таких аспектах, як формування мовленнєвої компетентності, розвиток мовлення як засобу спілкування та пізнання, особливості мовленнєвого розвитку дітей з особливими освітніми потребами.

У сучасних дослідженнях мовленнєвого розвитку дошкільників застосовуються різні методи і методики, зокрема, експериментальні, описові, теоретичні.

На основі проведеного аналізу можна виділити такі питання, що недостатньо вивчені у контексті мовленнєвого розвитку дошкільників:

– Особливості мовленнєвого розвитку дітей у сучасному інформаційному середовищі.

– Вплив гендерних чинників на мовленнєвий розвиток дітей.

– Вплив раннього розвитку мовлення на подальший успіх дитини у навчанні та житті.

Ці питання є актуальними і потребують подальшого дослідження.

Дослідження особливостей мовленнєвого розвитку дітей у сучасному інформаційному середовищі дозволить виявити вплив інформаційних технологій на мовленнєву діяльність дітей, а також розробити рекомендації щодо використання інформаційних технологій у розвитку мовлення дітей.

Дослідження впливу гендерних чинників на мовленнєвий розвиток дітей дозволить виявити особливості мовленнєвого розвитку хлопчиків і дівчаток, а також розробити рекомендації щодо розвитку мовлення дітей з урахуванням їхньої статевої належності.

Дослідження впливу раннього розвитку мовлення на подальший успіх дитини у навчанні та житті дозволить виявити зв'язок між рівнем мовленнєвого розвитку дитини в ранньому віці та її успішністю у навчанні та житті.

З метою вдосконалення взаємодії між дошкільними закладами та сім'ями для ефективного розвитку мовленнєвої компетентності дошкільників, стаття присвячена аналізу теоретичних аспектів та дослідженню практичних питань, пов'язаних із цією проблемою.

Метою дослідження є визначення нового підходу до розвитку мовленнєвих навичок у дошкільників, який враховує сучасні виклики та враховує ініціативи Міністерства освіти України. Автор прагне висвітлити не лише теоретичні аспекти вивченої проблеми, але й запропонувати конкретні практичні рекомендації для педагогічної практики. Такий підхід спрямований на підвищення ефективності педагогічної роботи та створення оптимальних умов для повноцінного мовленнєвого розвитку малюків у дошкільних закладах.

Основна частина дослідження мовленнєвого розвитку дошкільників розгортається як важливий етап в розкритті ключових аспектів даної теми, намагаючись висвітлити сутність явища та виявити фактори, що впливають на мовленнєвий розвиток малюків.

В ході дослідження було визначено основні ідеї, які визначають процес розвитку мовлення у дошкільників. Зокрема, вивчено вплив родинного середовища та дошкільного закладу на формування мовленнєвих навичок. Спрямовуючись на цільову аудиторію, були враховані особливості розвитку мовлення дітей старшого дошкільного віку, враховуючи їх унікальні потреби та можливості.

Експериментальні дослідження включали в себе аналіз використання прийомів та методів для розвитку діалогічного мовлення, оцінку педагогічного досвіду в контексті мовленнєвого розвитку, а також вплив ініціатив Міністерства освіти України на ефективність взаємодії сім'ї та дошкільного закладу у цьому процесі.

Отримані результати дозволяють визначити ключові тенденції та важливі залежності між різними аспектами мовленнєвого розвитку дошкільників. Викладені ідеї вносять вагомий внесок у розуміння та оптимізацію педагогічної практики для сприяння ефективному мовленнєвому розвитку дітей в ранньому віці.

Важливо відзначити, що дослідження спрямоване не лише на теоретичний аналіз, але й на практичну придатність отриманих результатів, що дозволяє розробити конкретні методичні рекомендації для вчителів і батьків, сприяючи оптимальному мовленнєвому розвитку дошкільників.

У підсумку проведеного дослідження мовленнєвого розвитку дошкільників, можна зробити ряд ключових висновків, які вказують на важливість подальших досліджень та вдосконалення педагогічної практики.

Основні Результати Дослідження:

1. Розуміння Ролі Сім'ї та Дошкільного Закладу: Дослідження виявило, що ефективна взаємодія між сім'єю та дошкільним закладом є ключовою для успішного мовленнєвого розвитку дітей.

2. Важливість Діалогічного Мовлення: Аналіз показав, що діалогічне мовлення відіграє значущу роль у формуванні мовленнєвої компетентності дошкільників.

3. Методичні Рекомендації для Педагогів: Дослідження надало можливість розробити конкретні методичні рекомендації для педагогів щодо ефективного впливу на мовленнєвий розвиток дітей.

Подальші Розвідки:

1. Глибокий Аналіз Впливу Ініціатив Міністерства Освіти: Перспективним напрямком подальших досліджень є більший аналіз впливу програм та ініціатив Міністерства освіти України на розвиток мовлення дошкільників.

2. Дослідження Індивідуальних Різниць у Розвитку: Подальше дослідження повинно враховувати індивідуальні різниці серед дітей та вплив різноманітних факторів на їхній мовленнєвий розвиток.

3. Розвиток Інноваційних Педагогічних Підходів: Дослідження повинно спрямовуватися на створення та випробування інноваційних педагогічних підходів для покращення мовленнєвого розвитку дітей.

Усі ці аспекти визначають шляхи подальших досліджень та практичних застосувань для забезпечення належного мовленнєвого розвитку дошкільників у вітчизняному освітньому контексті.

Література:

1. Вахніна Н.С. Розвиток мовлення дітей дошкільного віку: теоретичні основи та методика. К.: Педагогічна думка, 2008. 231 с.
2. Левківська О.В. Розвиток мовлення дітей дошкільного віку: методичні рекомендації. К.: Академвидав, 2008. 277 с.
3. Піроженко Т.О. Комунікативно-мовленнєвий розвиток дошкільника. К.: Ранок, 2016. С 17.

Сахно Дарія
студентка групи ДВП -21
факультет педагогічної освіти
Науковий керівник: д. пед. н., проф. Ковшар О.В.

РОЗУМОВЕ ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ СЕРЕДНЬОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ В ДИДАКТИЧНІЙ ГРІ

У представленій статті проведено аналітичне дослідження впливу дидактичних ігор на розумовий розвиток дітей середнього дошкільного віку. Автори детально визначили структурні елементи дидактичних ігор, розкриваючи їхню роль у формуванні когнітивних навичок у малюків. В ході дослідження було з'ясовано поточний стан вирішення даної проблеми у практичній діяльності вихователів. Результати дозволяють визначити позитивний вплив дидактичних ігор на підвищення рівня розумового розвитку дітей, а також вказують на можливі напрями оптимізації використання таких ігор у педагогічній практиці. Враховуючи отримані висновки, можна розробити ефективні методи навчання, спрямовані на покращення якості освіти для дошкільнят.

Ключові слова: дидактичні ігри, розумове виховання, діти середнього дошкільного віку.

Вступ. В сучасному суспільстві важливо формувати конструктивні особистості, здатні до самореалізації та ініціативи. Починаючи від дошкільного віку, педагоги мають велике завдання – розвивати особистість дитини, а особливо актуальним є розвиток дитини середнього дошкільного віку, що нерозривно пов'язаний із розумовим вихованням.

Розумове виховання є однією з ключових складових у вихованні молодого покоління на протязі різних епох. Це завдання визнане одним із найважливіших, ставлячи перед собою мету забезпечити центральну роль освіти в загальному психічному розвитку дитини на протязі її життя [5, с. 8].

Розумовий розвиток дитини – це складний процес, спрямований на формування пізнавальних інтересів, знань і умінь. Його важливість полягає в тому, що він не лише забезпечує дітей базовими знаннями, а й стимулює розвиток їхньої творчості та критичного мислення. Виховання цілісної особистості, здатної ефективно вирішувати актуальні проблеми, визначається як результат успішного розумового виховання в дитячих роках.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Провідні зарубіжні та вітчизняні педагоги розглядають дидактичну гру як один із найбільш ефективних засобів організації діяльності дітей. Темі гри і її впливу на розвиток дитини старшого дошкільного віку присвячено багато досліджень (Л. Виготський, А. Леонт'єв, С. Рубінштейн, Б. Анан'єв, Д. Ельконін та ін.). Педагоги створювали цілі системи дидактичних ігор (Ф. Фребель, М. Монтессорі, Є. Тихеева, О. Смирнова та ін.).

Мета статті. Визначити вплив дидактичних ігор на процес розумового виховання дітей середнього дошкільного віку.

Виклад основного матеріалу. Гра визначається як основна діяльність дитини, що становить ключову передумову для розвитку її мотиваційно-потребної сфери. Дослідники

наголошують, що основним аспектом вивчення мотивацій і потреб є рольова гра, яку вчені визнають як ключовий елемент цього процесу [3, с. 184].

З раннього віку діти виявляють інтерес до предметів, які їх оточують, та взаємодіють з ними, вивчаючи їх основні функції. Важливе значення в житті дітей дошкільного віку має гра, яка дозволяє їм розкрити свій потенціал, виходячи за межі стандартних обмежень. Гра стає сприятливим середовищем для виникнення нових мотивів діяльності та пов'язаних з ними завдань.

Важливо відзначити, що гра виконує ключову роль у формуванні нових психологічних мотивів у дітей. Вона дозволяє їм експериментувати, розкривати свої інтереси та розвивати творчість, створюючи винятковий контекст для вирішення завдань та досягнення цілей. Таким чином, гра є не лише розважальною, але і невід'ємною частиною процесу розвитку дитячої особистості.

Дидактична гра представляє собою ефективний засіб впливу на навчальний та виховний процес у дітей, особливо середнього дошкільного віку. Цей метод впливає на емоційну та інтелектуальну сфери малюків, сприяючи їхньому розвитку та формуванню ключових навичок.

У процесі дидактичних ігор відбувається стимуляція активності дитини, що сприяє розвитку самостійності у прийнятті рішень. Крім того, гра сприяє засвоєнню та закріпленню знань, формує вміння та навички співпраці, а також впливає на формування соціально значущих рис особистості [4, с. 79].

Дидактичні ігри мають структуру, яку можна розглядати через призму декількох ключових елементів. До них відносяться дидактичне завдання (основна мета гри), ігрові правила, ігрові дії, а також висновок або закінчення гри. Ці елементи взаємодіють між собою, створюючи оптимальні умови для навчання та розвитку дитини.

Важливим аспектом розвитку дітей середнього дошкільного віку є їхнє орієнтування в навколишньому світі. Це досягається через самостійну діяльність дітей під час взаємодії з дорослими та однолітками. Вони вивчають властивості та ознаки предметів, які стають об'єктом спеціального вивчення. У цьому віці розвиваються словесно-логічне мислення та логічні операції, що є ключовим інструментом для формування уявлень про світ і адаптації до сучасного суспільства.

Діти середнього дошкільного віку вже можуть виконувати елементарні логічні операції, такі як класифікація, серіація, узагальнення, а також встановлювати співвідношення «частина – ціле». Їхнє уявлення про світ систематизується, і на його основі формуються загальні категорії мислення. Діти можуть розуміти приховані взаємозалежності в природі, механізми пристосування живих організмів до середовища та сприймати залежність зовнішніх природних змін від сезонів [2, с. 56].

Діти середнього дошкільного віку активно розвивають свою розумову діяльність, використовуючи узагальнені способи, такі як порівняння, елементарний аналіз та узагальнення. Шляхом порівнянь предметів та явищ вони визначають відмінності і спільне, а потім відтворюють це в поняттях. Елементарний аналіз дозволяє дітям відрізнити об'єкти за їхніми властивостями та призначенням, а також об'єднувати їх на основі спільних ознак і функцій.

У цьому віці діти вже можуть об'єднувати предмети за загальними поняттями, такими як меблі, посуд, одяг, транспорт і т.д. По мірі зростання, вони осмислюють своє соціальне «Я» і розуміють, як їх оточуючі ставляться до них. Вони розвивають прагнення займати певне положення серед дорослих і ровесників.

Диалогічне спілкування грає ключову роль у розвитку дітей цього віку, допомагаючи їм встановлювати взаємодії і взаємини, а також вивчати світ людей. Дидактичні ігри із встановленими правилами грають важливу роль у формуванні партнерських відносин. Діти вчаться узгоджувати свої дії на основі обов'язкових правил, які є обов'язковими для всіх учасників спільної діяльності.

Правила виступають як засіб встановлення рівноправних відносин та збереження спільної гри. Взаємодія в межах цих правил допомагає задовольняти потребу дітей у особистому успіху та позитивній оцінці власних можливостей. Участь у грі дозволяє їм продемонструвати свої навички і отримати позитивний відгук від інших. Важливою частиною цього процесу є різні форми взаємодії, включаючи одночасну та послідовно-почергову участь в дидактичних іграх.

У процесі дидактичних ігор одні діти середнього дошкільного віку можуть вчитися взаємодіяти з предметами як заступниками, тоді як інші - з уявними предметами. Перехід до формування рольових способів передбачає проведення ігор імітаційного характеру, рухливих ігор з сюжетним змістом. В ході таких ігор діти, приймаючи роль, навчаються виразності рухів та жестів.

Висновок. Вважаємо, що завдання вихователя полягає в тому, щоб відшукати максимум педагогічних ситуацій, в яких може бути реалізовано зацікавленість дитини до функціональної розумової діяльності. Педагог зобов'язаний безперервно покращувати процес навчання, що дозволяє дітям середнього дошкільного віку ефективно засвоювати програмний матеріал. Тому принципово застосовувати ігрові складові та дидактичну гру на заняттях.

Література:

1. Артемова Л. В. Вчися граючись. К.: Томіріс, 2019. 170 с.
2. Букатов В. М. Педагогічні таїнства дидактичних ігор: Посібник. К.: 2022. 126 с.
3. Вікова і педагогічна психологія / О. В. Скрипченко, Л. В. Долинська, З. В. Огороднійчук та ін., 2-е вид., допов. К.: Каравела, 2019. 400 с.
4. Загоруйко О. Я. Великий універсальний словник української мови. Харків: Торсінг плюс, 2020. 768 с.
5. Саюк В. Історико-педагогічний аналіз використання гри у навчальному процесі. К.: 2028. № 7

Сербіна Вікторія
студентка групи СОМ-23
асистент вчителя КГ№22КМР
факультет педагогічної освіти
Науковий керівник: ас. Штепа Л.Г.

СПЕЦИФІКА РОБОТИ КОРЕКЦІЙНОГО ВЧИТЕЛЯ-ЛОГОПЕДА У ПОЧАТКОВІЙ ЛАНЦІ ЗАКЛАДУ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ З УЧНЯМИ, ЯКІ МАЮТЬ ПОРУШЕННЯ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО РОЗВИТКУ

Діти з порушенням інтелектом від народження перебувають в стані інтелектуальної депривації, коли інформація ззовні сприймається перекручено, спотворено переробляється і викривлено засвоюється, а, отже, спотворено актуалізується. Виражені порушення емоційно-вольової сфери, пізнавальної діяльності, недорозвинення психічних процесів перешкоджають повноцінній соціалізації таких дітей, встановленню двостороннього контакту між дитиною та соціумом, що в свою чергу не може не позначитися на формуванні самосвідомості. Означена проблема є актуальною, оскільки знання своєрідності психічного розвитку дитини з інтелектуальними порушеннями допомагає кваліфіковано вирішувати питання навчання і виховання дітей, долати або компенсувати порушені психічні сфери.

Ключові слова: інтелектуальні порушення; соціалізація дітей; корекційна робота; органічні ураження головного мозку; психічний розвиток.

Реалізація компетентнісного підходу у системі загальноосвітнього та спеціального навчання визнано пріоритетом освітньої політики держави. Формування та розвиток у дітей ключових компетентностей стало необхідним і новим концептуальним орієнтиром у

шкільній освіті XXI століття, оскільки одним із основних чинників становлення особистості є сформованість життєвої компетентності як здатності застосовувати набуті знання, уміння, навички у практичній життєдіяльності.

Особливості розвитку психіки дітей з порушеним інтелектом досліджували українські науковці: Л. С. Вавіна, А. М. Висоцька, О. В. Гаврилов, Ю. В. Галецька, О. В. Гармаш, В. В. Золотоверх, А. А. Колупаєва, М. П. Матвеева, Н. Д. Мацько, Т. В. Сак, В. М. Синьов, О. П. Хохліна та інші. Організація допомоги дітям з інтелектуальними порушеннями та їхнім батькам була предметом дослідження М. В. Бірюкової, М. Г. Генінг, С. Д. Забрамної, Н. Б. Лур'є, Т. Н. Чернікової.

Видатні педагоги і психологи відзначають, що у дітей із інтелектуальним порушенням явно виражене зниження пізнавальної діяльності, що виникло на основі органічного ураження головного мозку. Наука розрізняє чотири ступені прояву даного ураження:

Легкий ступінь – F70 (IQ 50–69);

Помірний ступінь – F71 (IQ 35–49);

Тяжкий ступінь – F72 (IQ 20–34);

Глибокий ступінь – F73 (IQ нижче 20).

Для мене є знайомим помірний ступінь прояву інтелектуального порушення: дев'ятирічний хлопчик з повної багатодітної родини має достатній рівень комунікації на елементарному рівні, опановує більшість навичок самообслуговування, має фрагментовані думки, фразове мовлення. Хоча й потребує супроводу та додаткових опор (картинки або предмети, які візуалізують сказане), не може довго слухати пояснення вчителя, потребує розширених інструкцій і йому важко даються соціальні сигнали від інших. В анамнезі дитини (з опитування матері) мова не йде про вагомні причинно-наслідкові зв'язки у виникненні даного порушення.

На думку дослідників, характерною рисою для дітей з інтелектуальними порушеннями помірного ступеня є здатність до опанування понять, що мають конкретний побутовий зміст і водночас нездатністю до самостійного понятійного мислення. Мовлення таких дітей формується уповільнено: окремі слова, іноді фрази, розуміння зверненого до них мовлення на побутовому рівні збережено; порушена загальна моторика, що ускладнює формування навичок самообслуговування, але поступово такі навички формуються. Діти з інтелектуальними порушеннями помірного ступеня мають оволодіти навичками спілкування, соціально-побутовими навичками, грамотою, рахунком, деякими уявленнями про навколишній світ, навчитися якомусь ремеслу. Але в той самий час вони потребують постійної допомоги і не здатні жити самостійно (так само як і діти з інтелектуальними порушеннями тяжкого та глибокого ступенів).

Спілкування з однолітками такої дитини ускладнено - вона не вмє грати, не розуміє і не дотримується умов гри, не розуміє правил сюжетно-рольової гри.

Діти з інтелектуальними порушеннями характеризуються особливим розвитком пізнавальної діяльності, якому притаманний недостатньо високий рівень довільної уваги, здатності зосередитись на тому чи іншому завданні, стійкості у сприйманні та аналізі явищ навколишньої дійсності, обмеження уяви. Як позитивні, так і негативні емоції такої дитини характеризуються безпосереднім активним проявом у поведінці: бурхливий прояв радості і невдоволення незалежно від обставин, можна спостерігати певну обмеженість потреб дитини (особливо пізнавальних), а також тих що викликають її інтерес до діяльності. Здатність до навчання таких дітей відбуваються у власному уповільненому темпі і в обмеженій кількості. На темп засвоєння інформації та її кількість впливає визначення дитиною власних емоцій за допомогою слів або жестів, що і запобігатиме розвитку афективності.

Афективність – бурхливе реагування дитини на ситуацію, швидка зміна одного емоційного стану на інший, емоційна імпульсивність, притаманне більшості дітей з порушенням інтелектуального розвитку [1].

Дослідниками в галузі встановлено соціальне призначення компетентнісно-орієнтованої освіти дітей з порушеннями розумового розвитку, яка ґрунтується на основі формування в учнів життєвої компетентності, базових соціально-адаптивних навичок з урахуванням індивідуальної специфіки протікання дизонтогенезу та його якісно-кількісних проявів у дітей цієї категорії. Важливим є активізація адаптаційних та соціалізуючих здібностей на основі різноманітних форм освітньої інтеграції таких школярів засобами спеціального, компенсаторного, корекційно-розвивального навчання, професійної спрямованості діяльності компетентних фахівців. В цій діяльності важливою є правильна діяльність, направлена на прогресивний розвиток дитини з ООП.

Спостереження та постановка цілей - необхідні етапи у роботі з особливими дітьми. Після того, як дитина почала відвідувати заклад загальної середньої освіти, а педагоги організували навчальне середовище для неї, можна користуватися таким інструментом як спостереження за дитиною. Спостереженням займається асистент вчителя, фіксуючи зміни у поведінці чи навчанні, уподобання, труднощі й потреби. Спостереження фіксуються в довільній формі у щоденнику спостережень впродовж всього періоду навчання дитини за інклюзивною формою навчання.

До команду супроводу залучені заступник директора з навчально-виховної роботи, вчителі, які працюють в даному класі, асистент вчителя, психолог, логопед, соціальний педагог, медична сестра, батьки.

Робота логопеда в даному випадку базується на розвитку комунікативних навичок та розвитку мовленнєвих навичок.

Наука виділяє три основні комунікативні акти:

Базові: дихання, звуки, емоції, положення тіла та рухи тіла, місцеположення в просторі (наприклад, є діти, які користуються тільки цими актами, тоді можна зчитувати їхні емоції й розуміти, що відбувається; дитина починає швидко дихати, коли отримує складне завдання).

Прості: показування очима, кивання головою, тактильний контакт із предметом, підняття руки вгору, відповіді картками “так” чи “ні”.

Складні: жестова мова, Макатон, дошка з картками, мовлення (усне, письмове).

Діти мають труднощі в оволодінні навчальною лексикою, зокрема щодо розуміння та використання термінів, визначень, нових понять.

У своїй діяльності вчитель-логопед має послуговуватись основними компонентами розвитку мовлення, такими як:

- Розвиток словника (засвоєння слів, назв предметів, дій, їхніх якостей, оволодіння узагальнюючими словами),
- Формування граматичного ладу мови (навчання граматично правильно змінювати слова і поєднувати їх в реченні),
- Розвиток культури мови і мовний слух (вміння чітко і правильно вимовляти всі звуки та звукосполучення у словах рідної мови),
- Розвиток розмовного (діалогічного) мовлення (залучення дітей до різних форм мовного спілкування),
- Навчання грамоти (ознайомлення з реченням, словом, складом, навчання звуковому аналізу слів, виконання вправи по підготовці до письма) [5].

Основні структурні компоненти професійної діяльності вчителя-логопеда:

- діагностична діяльність (вивчення анамнезу, історії розвитку, причин порушень у дитини, бесіда з батьками, спостереження за дитиною, обстеження мовлення);
- складання індивідуальних корекційно-компенсаторних планів роботи з кожною дитиною;
- визначення доцільних форм взаємодії з дитиною, видів;
- вироблення навичок свідомого сприймання та розуміння зверненого мовлення; корекційно-розвивальної роботи;
- корекційна робота з виправлення порушень усного та писемного мовлення;

- надання порад, консультацій батькам, педагогам, залучення родин до, корекційного процесу, пошуку шляхів його вдосконалення;
- співпраця з медичним персоналом закладу та поліклініки;
- аналіз результативності роботи, визначення динаміки розвитку дитини, ведення документації та складання звітів;
- участь у різних заходах методичної роботи, самоосвіта;
- пропаганда логопедичних знань, взаємодія з громадськістю.

Тому вважаю, що роль логопеда в реалізації індивідуальної програми розвитку базується на:

1. аналізі джерел: висновок ІЦР (анамнез, інформативна бесіда з батьками – очікування/запит, результати спостереження асистента вихователя.
2. командній роботі щодо постановки першочергових цілей, окреслення очікуваних результатів, визначення часових орієнтирів.
3. підготовці індивідуальної корекційної програми з напрямком “Розвиток мислення”/Проведення корекційно-розвиткових занять.
4. виборі необхідного корекційного обладнання для розвитку мовлення згідно з Типовим переліком корекційних засобів.
5. якісному моніторингу/перегляді ІЦР/корекції цілей.
6. постійному обміні інформацією із членами команди супроводу.

Література:

1. Трикоз С. В., Блеч Г. О. Дитина з порушеннями інтелектуального розвитку: науково-популярне видання. Київ: Літера ЛТД, 2019. 40 с.
2. Синьов В. М., Матвєєва М. П., Хохліна О. П. Психологія розумово відсталого дитини: Підручник / В. М. Синьов, М. П. Матвєєва, О. П. Хохліна. – К.: Знання, 2008. 452 с.
3. Особливості розумового розвитку учнів допоміжної школи. Спеціальна психологія. Частина I / За ред. М. П. Матвєєвої, С. П. Миронової. – Кам’янець-Подільський: Кам’янець-Подільський державний педагогічний університет, інформаційно-видавничий відділ, 1999. 220 с.
4. Закон України про освіту. Відомості Верховної Ради. – 1991. – № 34. – С.451
5. Марченко І.С. Сучасні логопедичні технології у подоланні мовленнєвих розладів у дітей із порушеннями психофізичного розвитку. Логопедія. 2011. №1. 120 с.

Сербіна Вікторія
студентка групи СОм-23
асистент вчителя КГ №22КМР
факультет педагогічної освіти
Науковий керівник: ас. Древняк Л. П.

ФОРМУВАННЯ МОВЛЕННЄВОЇ АКТИВНОСТІ У ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ ІЗ ЗПР ЗАСОБАМИ МНЕМОТЕХНІКИ

У дітей молодшого шкільного віку активно удосконалюються навички усного мовлення - розширюється словниковий запас, відбувається оволодіння все складнішими граматичними структурами, формується гостра потреба в комунікації. Особливо актуальною стає ця проблема по відношенню до дітей із затримкою психічного розвитку, оскільки розвиток активного мовлення у таких дітей здійснюється уповільненими темпами і характеризується певними якісними особливостями.

Ключові слова: мовленнєва активність, затримка психічного розвитку (ЗПР), мнемотехніка, мнемотаблиці.

Проблемою вивчення і корекції затримки психічного розвитку молодших школярів у нашій країні займаються сучасні дослідники і педагоги: Борякова Н. Ю., Глухів В. П., Марковська І. Ф., Чепурний Г. А., Шевченко Ц. Р., та інші [1].

Видатні педагоги і психологи відзначають, що у дітей із затримкою психічного розвитку в більшості випадків буває порушене сприйняття, увага, мислення, пам'ять, мова.

У дітей з ЗПР часто буває порушено увагу: довго не формується довільна увага;

- увага нестійка, розсіяна, погано концентрується і знижується при незначній втомі. Навіть бурхливі позитивні емоції (святкові ранки, перегляд телепередач тощо) знижують увагу;

- малий обсяг уваги;

- не можуть правильно розподіляти увагу (важко одночасно слухати і писати);

- спостерігаються труднощі в переключенні уваги з одного виду діяльності на інший;

- часто звертають увагу на другорядні деталі та утримують її деякий час.

Сприйняття:

- уповільнений темп сприйняття, потрібно більше часу для виконання завдання;

- звужений обсяг сприйняття;

- спостерігаються труднощі при сприйнятті подібних предметів (коло і овал);

- порушено сприйняття кольору (особливо відтінків кольорів), величини, форми, часу, простору;

- утруднене просторове сприйняття, оскільки недостатньо сформовані міжаналізаторні зв'язки;

- фізіологічний слух збережений, але порушено фонематичні сприйняття;

- утруднений стереогноз (впізнавання на дотик).

Пам'ять :

- недостатня міцність запам'ятовування. Короткочасна пам'ять переважає над довготривалою, тому потрібне постійне підкріплення і багатократне повторення;

- гірше розвинена вербальна пам'ять, краще зорова;

- страждає здатність до логічного запам'ятовування. Краще розвинена механічна пам'ять.

Мислення :

- недостатня сформованість розумових операцій аналізу, синтезу, порівняння, узагальнення тощо;

- особливо страждає словесно - логічне мислення. Цей вид мислення в нормі формується у дітей до семи років, а у дітей з ЗПР значно пізніше. Діти не розуміють картинку з прихованим змістом, загадку, приказку, прислів'я;

- не можуть без допомоги педагога встановити причинно - наслідкові зв'язки;

- не розуміють прихований зміст загадки, прислів'я ...

Мова :

- практично у всіх дітей з ЗПР є ті чи інші мовленнєві порушення, порушена звуковимова, фонематичний слух, порушений граматичний лад. Особливо страждає зв'язне мовлення, побудова зв'язного висловлювання, порушена смислова сторона мови.

Перехід до свідомої мовленнєвої активності дуже важкий для цих дітей і в багатьох випадках затягується аж до переходу на середню ланку. У процесі розвитку мовленнєвої активності діти із ЗПР потребують постійної стимуляції з боку дорослого, систематичної допомоги, яка виявляється або у формі питань, або в підказці. Легшою для засвоєння є ситуативне мовлення, тобто з опорою на наочність, на конкретну ситуацію.

Використовуючи мнемотехнічні прийоми в навчанні дітей, треба враховувати особливості пам'яті дітей молодшого шкільного віку.

Застосування мнемотехніки у роботі з дітьми початкових класів має свої переваги:

- зниження інформаційного перевантаження;

- ефективне засвоєння інформації;

- розвивається вміння нестандартно мислити;
- зміцнюється здоров'я;
- розвивається мовлення [2].

Як зазначає автор сучасної класифікації методів мнемотехніки Чепурний Г. А., на практиці для покращення запам'ятовування, як правило, застосовується комбінація кількох прийомів. Проте, у прикладах, що ілюструють певний прийом, зосереджена увага саме на його особливостях та способі застосування.

Автор розподіляє методи за різними принципами і способами використання.

- «Стенографіст» (від грецьк. στενός - вузький, тісний і γράφειν - писати) - це прийом, при якому текстова інформація, що запам'ятовується, записується за допомогою окремих ключових букв, особливих знаків і цілого ряду скорочень.

- «Фонетична асоціація» (від грецьк. phonetikos – звуковий, голосовий) – це прийом, при якому для покращення запам'ятовування іноземного слова чи незнайомого терміну підбирається співзвучне слово або його частина, яка асоціативно пов'язується з перекладом або значенням цього слова.

- «Перетворення» - це метод первинної обробки інформації, який перетворює складну для сприйняття інформацію в зручну для ефективного відтворення. Метод складається з наступних прийомів: аналогія, трансформація, піктограми, стенографіст, фонетична асоціація, неологізм, цифрообраз, цифро-буквений код, індивідуальна асоціація, закономірність.

- «Трансформація» (від пізньолат. transformatio — перетворення) - це прийом, при якому для покращення запам'ятовування відбувається перетворення значення і образу одного об'єкту в інший.

- «Аналогія» (грецьк. analogia – відповідність, подібність) – це прийом, при якому для покращення запам'ятовування між інформаційними одиницями знаходять спільні ознаки, властивості, якості, тенденції розвитку тощо [3].

З огляду на переважання мимовільного запам'ятовування і короткотривалого збереження інформації в пам'яті молодшого школяра із ЗПР, для міцного запам'ятовування потрібні: враження повторення асоціації. Аби діти щось запам'ятали, потрібно викликати в них «живі» враження, задіяти в процес запам'ятовування якомога більше органів чуття. При цьому зорові враження є найсильнішими.

Також потрібне систематичне повторення побаченого матеріалу. Аби забезпечити запам'ятовування, треба пов'язати для дітей потрібну інформацію з якоюсь іншою, уже їм відомою так, аби вона сприймалася цілісно. А значить, матеріал має бути викладений в логічній зв'язній послідовності. Найскладніший прийом — це мнемотаблиці, які складаються із декількох мнемодоріжок. За допомогою мнемотаблиць можна запам'ятати й відтворити доволі довге оповідання, казку, вірш. Діти швидко запам'ятовують послідовність сюжетних подій, коли бачать мнемотаблицю. Так їм значно простіше переказувати текст казки, вчити вірш напам'ять.

Якість і швидкість запам'ятовування дитиною наочного матеріалу залежить від того, наскільки інформативно будуть побудовані картки чи таблиці, яка буде їх кількість для певного вірша чи казки.

За побаченою логічно зв'язаною сукупністю мнемокарток спочатку дитина буде розповідь, вживаючи іменники, дієслова, пізніше в розповідь вводить прикметники, прислівники, яких ще на початку знайомства з текстом не було. Якщо дитина знайома із засобами мнемотехніки вже давно, можна ускладнювати завдання, вводючи порожню картку між двома інформативними. Так дитина не просто пригадуватиме зміст зображення, а й намагатиметься додати щось своє, чого, можливо, не існувало в первинному змісті тексту, тим самим розвиваючи уяву, фантазію.

Підсумовуючи, зазначаємо, що прийоми мнемотехніки вирішують завдання, спрямовані на розвиток основних психічних процесів - пам'яті, уваги, мислення, а також творчої фантазії; перекодування інформації, тобто перетворення абстрактних символів в

образи. А впровадження технології мнемотехніки сприяє підвищенню професійного рівня педагогів, спонукає їх шукати нові нетрадиційні форми і методи навчання, проявляти творчі здібності, креативність; сприяє підвищенню інтересу дітей до навчання, активізує пізнавальну діяльність, підвищує якість засвоєння програмного матеріалу дітьми, передбачає роботу з дітьми з особливими освітніми потребами.

Література:

1. Колупаєва, А. А. Педагогічні технології інклюзивного навчання. Навч.-методичний посібник / А. А. Колупаєва, О. М. Таранченко. - Харків : Ранок, 2018. - 160 с.
2. Стаття «Методи мнемотехніки як засіб мотивації до навчання дітей з особливими освітніми потребами». Інтернет ресурс <https://naurok.com.ua/stattya-metodi-mnemotehniki-yak-zasib-motivaci-do-navchannya-ditey-z-osoblivimi-osvitnimi-potrebami-30671>.
3. Чепурний Г. А. Мнемотехніка: технологія ефективного засвоєння інформації в умовах сучасної освіти. Навч.-метод посібник / Г. А. Чепурний. – Тернопіль : Мандрівець, 2014. – 126 с.

Сідоров Владислав
студент групи ДВП-21

факультет педагогічної освіти

Науковий керівник: к. філол. н., доц. Іншаков А. Є.

НОВІТНІ ПЕДАГОГІЧНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В РОБОТІ З ДОШКІЛЬНИКАМИ

Актуальність обраної теми в сучасному світі технології швидко розвиваються. Використання новітніх педагогічних технологій у роботі з дошкільниками може поліпшити якість навчання та сприяти розвитку різних навичок, які є важливими для майбутнього.

Ключові слова: педагогічний досвід, новітні педагогічні технології, технологія.

Для початку, вважаємо за необхідне розкрити сутність базових понять, якими ми оперуватимемо протягом всієї роботи. Ключовими поняттями є «технологія», «педагогічна технологія», «нова педагогічна технологія» [1, с. 67].

На думку автора статті Андрія Розтока технологія це – (грец.techne – мистецтво, майстерність і «logos» – слово, учення) у значенні науки про майстерність виникла у зв'язку з технічним прогресом. Велике значення воно має у виробничій діяльності, де технологія трактується як сукупність знань про способи й засоби оброблення матеріалів, мистецтво володіння процесом [1, с. 53].

Розвиток цілого світу пов'язаний із прогресом. З кожним роком людство розвивалось із кожним поколінням зростали вимоги до соціальних технологій, і важливим чинником була гармонізація взаємодія людини і природи, людей на планеті [2, с. 90].

Згідно з науковою літературою, педагогічні технології визначаються як система організаційних – методичних прийомів, спрямованих на підвищення та ефективності навчання. Ми можемо віднести, до числа сучасних технологій, інтерактивні дошки, віртуальні приміщення [2, с. 67].

Педагогічна технологія – це наука яка вивчає і розробляє зміст і методи навчання педагогічного процесу. З теоретичної точки зору існує загальноприйняте уявлення про технологію це конструктор який керує навчальним процесом за своєю схемою, яка відображає ознаки, притаманні й традиційні організації навчального процесу впорядкованість процесу навчання, мета і оцінювання результатів.

Принцип спільних проєктів – це допомога дітям відчутти їхню життєву потребу в знаннях.

Принцип спільних проєктів – це не над, а разом – головне завдання вихователя цього принципу не вкладати в голови а навчати. Вихователь повинен допомогти дітям опанувати спосіб інтелектуальних дій.

Принцип активної участі дошкільного закладу у своїй справі – це задовольнити загальні позитивні результати, але на превеликий жаль вихователі ігнорують це факт, що досягти результат завдяки активності малої частини групи, а інші пасивно спостерігають та займаються своїми справами. Ми маємо зрозуміти що навчальний процес потрібно організовувати так, щоб кожній дитині було весело, і щоб кожна дитина зайнялась хорошою справою і щоб ця справа їх розвивала.

Принцип активного залучення сім'ї до освітнього процесу в дошкільному закладі – це культура великої кількості батьків які залишаються в скрутному становищі. Потрібно активно залучати батьків в навчальний процес, вихователі повинні в вихованій формі наставити батьків, як правильно виховувати свою дитину. Також можна провести день відкритих дверей. Проведення різних свят, вікторин, розваг. А також підготовлювати та вчити дитину, як готуватись до робочого дня це розвиває увагу дитини. Використання вище наведених прикладів це і є інноваційні технології, які не є протиставленням. Елементи та досвід цих навчань мають доповнити та покращити процес навчання дітей і сприяти покращенню навчального процесу. Ми повинні для себе зробити і правило та запам'ятати що інноваційні технології – це не догма, а лише підказка в якому напрямку ми можемо рухатись, а це – в удосконаленню навчального процесу [3, с. 45].

Аналізуючи елементи інноваційних технологій у ЗДО, варто звернути на деякі недоліки, які виникають в навчальному процесі [2, с. 67].

Педагоги не відчують себе професійними у своїй справі, тому бояться водити новітні педагогічні технології.

Відтак, ми маємо зрозуміти дану проблему і пропонувати етапи вирішення цієї проблеми на сучасному рівні ЗДО з використанням педагогічних новітніх технологій.

Отже, можна зробити висновок що не потрібно боятись використовувати новітні технології в ЗДО. А навпаки розповідати іншим що я професійний працівник та не боюсь вносити в програми різні зміни, а головне це мати досвід із новітніми технологіями тому що якщо немає досвіду не буде результату.

Література:

1. Бабанський Ю. К. Методи навчання в сучасній загальноосвітній школі. Київ, 1992. 208 с.
2. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології [Текст] : навчальний посібник. Київ : Академвидав, 2004. 352 с.
3. Селевко Г. К. Енциклопедія образотворчих технологій [Текст]: У 2 т. Т.1. Київ, 2006. 816 с.

Скоробогатова Анастасія
вихователька КЗДО №142
Криворізької міської ради

STREAM-ОСВІТА ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ВІНАХІДЛИВИХ ЗДІБНОСТЕЙ У ДОШКІЛЬНЯТ

Стаття розкриває значення та використання STREAM-освіти для формування винахідливих здібностей у дошкільнят.

Ключові слова: *STREAM-освіта, винахідливі здібності, формування.*

Постановка проблеми. STREAM-освіта є ефективним засобом формування винахідливих та креативних здібностей у дошкільнят. Термін "STREAM" означає науку (Science), технології (Technology), інженерію (Engineering), мистецтво (Arts) та математику (Mathematics). Цей підхід акцентує інтеграцію цих областей для розвитку різних аспектів дитячого розвитку. STREAM-освіта в дошкільному віці допомагає

підготувати дітей до майбутнього навчання та сприяє їхньому розвитку винахідливості та креативності в різних галузях знань.

Аналіз останніх досліджень. Формування винахідливих здібностей – це процес, який має починатися з дитинства. Дослідження науковців К. Крутій, Т. Грицишиної та І. Стеценко показали, що для цього необхідно створювати умови для спільної ігрової та творчої діяльності дітей (3, 4). Така діяльність сприяє розвитку таких важливих якостей для формування винахідливих здібностей, як креативність, логічне мислення та допитливість. Крім того, важливо формувати в дітей такі якості, як самостійність, відповідальність та ініціативність. Діти з винахідливими здібностями здатні до обґрунтованих дій у нестандартних ситуаціях та усвідомлюють власну відповідальність перед собою, колективом і суспільством.

Мета статті - розкрити сутність STREAM-освіти для формування винахідливих здібностей дошкільнят.

Виклад основного матеріалу. STREAM-освіта сприяє розвитку винахідливості у дошкільнят:

1. Експерименти та наука:
 - Проведення простих наукових експериментів допомагає дітям розуміти принципи природи і викликає їх цікавість.
 - Експлорація природних явищ та експерименти сприяють розвитку спостережливості та аналітичних здібностей.
2. Технології та інформаційні технології:
 - Використання простих технологічних іграшок та інтерактивних програм допомагає розвивати навички програмування та розв'язування проблем.
 - Вивчення базових аспектів технологій розвиває критичне мислення та технічну креативність.
3. Інженерія та конструювання:
 - Заняття з конструюванням за допомогою конструкторів, включаючи LEGO, розвивають просторову уяву та дрібну моторику.
 - Розв'язання інженерних завдань сприяє розвитку навичок проблемного мислення та творчого підходу.
4. Мистецтво:
 - Творчі заняття мистецтвом дозволяють дітям висловлювати свою уяву та розвивати естетичний смак.
 - Мистецькі проекти можуть включати елементи науки та інженерії, сприяючи інтегрованому розвитку.
5. Математика:
 - Гри та завдання, які включають математичні концепції, допомагають у розвитку математичного мислення.
 - Задачі та завдання з області математики можуть бути інтегровані в ігри та творчі проекти.
6. Ігровий підхід:
 - Використання гри як основного методу навчання сприяє активному залученню дітей та розвитку їх творчих здібностей.

STREAM-освіта – це освітній підхід, який фокусується на розвитку творчих і винахідливих здібностей у дошкільнят. Він передбачає використання різних методів і прийомів, які стимулюють мислення, фантазію і креативність дітей.

STREAM-освіта має ряд переваг для розвитку винахідливих здібностей у дошкільнят. По-перше, вона допомагає дітям побачити світ по-новому, розвиває їхню здатність до нестандартного мислення. По-друге, STREAM-освіта навчає дітей критично мислити, аналізувати інформацію і знаходити нові рішення. По-третє, вона допомагає дітям розвивати свої творчі здібності, вміння генерувати ідеї і втілювати їх у життя.

Я використовую STREAM-освіту для формування винахідливих здібностей у дошкільнят на:

- Занятті з конструювання. Конструювання – це чудовий спосіб стимулювати творче мислення дітей. Можна запропонувати дітям побудувати щось із незвичайних матеріалів, наприклад, з картонних коробок, природних матеріалів або навіть сміття.
- Занятті з малювання. Малювання – це ще один ефективний спосіб розвивати творчі здібності дітей. Можна запропонувати дітям намалювати щось незвичайне, наприклад, тварину з крилами або будинок на дереві.
- Занятті з музики. Музика – це чудовий спосіб розвивати креативність дітей. Можна запропонувати дітям придумати свою власну мелодію або написати пісню.
- Занятті з художньо-естетичного розвитку. Театр – це чудовий спосіб розвивати фантазію дітей. Можна запропонувати дітям придумати свою власну виставу або гру.
- Занятті з природничих наук. Природничі науки – це чудовий спосіб розвивати критичне мислення дітей. Можна запропонувати дітям провести експерименти або дослідження.

Важливо, щоб STREAM-освіта була захоплюючою та цікавою для дітей. Якщо діти отримують задоволення від навчання, вони з більшою ймовірністю будуть проявляти творчість і винахідливість.

Як зробити STREAM-освіту більш захоплюючою для дошкільнят?

- Не варто обмежуватися одним методом навчання. Використовую різні методи і прийоми, щоб утримати увагу дітей і стимулювати їхнє мислення.
- Створюю сприятливу атмосферу. Важливо, щоб діти відчували себе комфортно і вільно висловлювали свої ідеї.
- Помилки – це важлива частина процесу навчання. Не критикую дітей за помилки, а допомагаю їм їх виправити.

STREAM-освіта – це потужний інструмент, який може допомогти дітям розвинути свої винахідливі здібності. Важливо використовувати цей інструмент правильно, щоб зробити навчання захоплюючим і ефективним.

У сучасному світі діти з самого малку оточені технологіями, тому важливо навчити їх ними користуватися. Це можна зробити, розвиваючи у них навички інженерії, а також творчість та дослідницький дух.

В старшому дошкільному віці діти мислять наочними образами. Тому в процесі STREAM-освіти я використовую різні види мистецтва, які допомагають розвивати уяву та творчі здібності.

Діти мають право на вибір та самореалізацію. Тому важливо, щоб вони мали можливість спробувати себе в різних галузях знань, щоб знайти те, що їм подобається.

Фантазія, творчість та сміливість – важливі якості, які необхідні для успіху в будь-якій сфері діяльності. Тому їх потрібно розвивати з раннього дитинства.

Збагачення дошкільнят знаннями про навколишній світ сприяє їхньому розумовому розвитку та творчості. Чим більше дитина знає та бачила, тим більш значущою та продуктивною буде її діяльність.

Сучасна освіта має бути спрямована на розвиток у дошкільнят здатності бачити зв'язки між різними областями знань. Це допоможе їм краще розуміти світ і застосовувати набуті знання у різних життєвих ситуаціях. STREAM-освіта – це один із шляхів реалізації цього завдання.

Висновок:

Отже, STREAM-освіта надає інтегрований підхід до розвитку різних аспектів особистості дитини: від науки та математики до мистецтва та технологій. Діти активно залучаються до навчального процесу через гру, експерименти та творчі завдання, що

сприяє розвитку їхньої винахідливості та радості від навчання. STREAM-освіта сприяє створенню цікавого та стимулюючого навчального середовища, що робить процес навчання захопливим та мотивуючим. Діти навчаються розв'язувати проблеми, аналізувати ситуації та шукати творчі підходи до вирішення завдань, що розвиває їхнє критичне мислення. STREAM-освіта використовує технології та інженерні підходи, що сприяє розвитку технічної грамотності та орієнтації у цифровому світі. Участь у групових проєктах та командних завданнях допомагає розвивати навички співпраці та ефективної комунікації, що є важливим для подальшого соціальної взаємодії. Заняття з мистецтва та творчі проєкти сприяють розвитку творчого мислення та допомагають дітям виражати себе через творчість. STREAM-освіта сприяє вихованню навичок проблемного вирішення завдань, що стає важливою складовою винахідницького підходу. Гра в STREAM-освіті використовується як основний метод навчання, що створює позитивне ставлення до навчання та підтримує інтерес дітей та готовність до майбутнього навчання.

Література:

1. «Базовий компонент дошкільної освіти» Міністерство освіти, 12.01.2021
2. Вінтоняк І. журнал «Джміль» «Міжнародна космічна станція» 2023, №6, с.2
3. Крутій К., Грицишина Т. журнал «Дошкільне виховання» «STREAM-освіта дошкільнят: виховуємо культуру інженерно мислення» 2016, № 1, с. 3
4. Стеценко І. журнал «Дошкільне виховання» «STREAM-освіта: техніка+мистецтво» 2022, № 12, с. 14
8. Стеценко І. Логіки світу: Розвиток логічного мислення дітей 5-го року життя.– К.: Ред. загальнопед. газ., 2015. – 112с. – (Бібліотека «Шкільного світу»).

Скулінець Анна
студентка групи ДВП-20
факультет педагогічної освіти
Науковий керівник: к. філол. н., доц. Іншакова І.Є.

ДИДАКТИЧНІ ІГРИ ЯК ЗАСІБ ЗБАГАЧЕННЯ ЛЕКСИЧНОГО ЗАПАСУ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Актуальність обраної теми обумовлюється тим, що дидактичні ігри використовують як засіб збагачення лексичного запасу дітей старшого дошкільного віку в педагогічному процесі ЗДО. Також важливим є визначення особливостей дидактичних ігор, визначення поняття, значення дидактичних ігор.

Ключові слова: *гра, дидактична гра, лексична компетентність, старший дошкільний вік.*

Головною метою даної роботи є дати визначення поняттям: дидактична гра, гра. Вивчити питання використання дидактичних ігор в закладі дошкільної освіти. Визначити особливості та значення дидактичних ігор.

Гра – це „чарівна паличка”, з допомогою якої можна навчити малюка читати, писати і, головне, мислити, винаходити, доводити. Ігрова діяльність – це невід’ємна частина життя у дітей дошкільного віку [8].

Дошкільний вік – період швидкого збагачення словника. Розвиток і збагачення словникового запасу безпосередньо залежить від умов життя й виховання; індивідуальні особливості тут більш помітні, ніж у будь-якій іншій галузі психічного розвитку. Звідси випливає, що своєчасний і якісний розвиток лексичної компетентності – важлива умова повноцінного мовленнєвого розвитку випускника дошкільного навчального закладу. Виховання з перших років життя інтересу до мови і вживання влучних висловів, образних слів та словосполучень, прагнення до досконалого володіння рідною мовою – це надійний шлях до розвитку виразного, яскравого мовлення і формування високодуховної особистості, громадянської гідності людини [1].

Як відомо, провідною діяльністю дітей дошкільного віку є гра. Дидактичні ігри – надзвичайно поширений засіб словникової роботи. Всі дидактичні ігри сприяють розв'язанню одного з головних завдань розумового виховання – розвитку мовлення дітей. Під час гри поповнюється й активізується словник, формується правильна вимова, розвивається зв'язне мовлення, виробляється вміння правильно висловлювати свої думки [1].

У 1960-х рр. великою популярністю в освіті стали користуватися методи дидактичних ігор - деякі вчені відносять їх до практичних методів навчання, інші виділяють в особливу групу. На користь виділення методу дидактичних ігор в особливу групу говорить, по-перше, той факт, що вони виходять за межі наочних, словесних і практичних методів, вбираючи в себе їх елементи, а по-друге, те, що вони мають особливості, притаманні лише їм [3].

Значення дидактичних ігор:

- 1.Збагачує чуттєвий досвід дитини, забезпечує розвиток сприймання;
- 2.Формує волю;
- 3.Сприяє естетичному розвитку [2] .

Людина починає розмовляти тоді, коли засвоїть певну кількість мовленнєвих одиниць. Одиницею мовлення є слово. Необхідно постійно збільшувати запас слів у дитини, розширювати, збагачувати словник під час ознайомлення з навколишнім світом (предметами, явищами живої і неживої природи, суспільного життя). Відбуватися це повинно так, щоб діти засвоювали зв'язки між предметами, явищами, властивостями і діями [5].

Лексична компетентність - це запас слів у межах певного вікового періоду, здатність дитини використовувати слова, правильно вживати образні вирази, прислів'я, приказки, фразеологічні звороти. Одним із головних завдань мовленнєвого розвитку є словникова робота, у процесі якої формується лексична компетентність дошкільника. Дитина засвоює слова рідної мови впродовж раннього і дошкільного періоду життя. Розвиток активного мовлення та збагачення словника відбувається в процесі безпосереднього сприйняття нею навколишньої дійсності під час щоденного спілкування. Орієнтовна кількість слів у дітей на кінець старшого дошкільного віку - до 4-4500 слів [7].

Принципи активізації словника дошкільнят:

-Позитивна атмосфера. Створення сприятливого мовного середовища заохочує дітей використовувати нові слова в повсякденному спілкуванні.

-Використання конкретних прикладів. Показуючи дітям конкретні ситуації, в яких можна використати нові слова, ми спонукаємо їх активно використовувати ці слова.

-Ігровий підхід. Граючи в ігри, діти не тільки запам'ятовують нові слова, а й цікаво отримують нові знання.

Етапи активізації словника в дошкільних закладах:

Словникові ігри та завдання. Створення цікавих ігор та завдань, що допомагають дітям активно вивчати нові слова.

Тематичні заняття. Проведення занять на визначену тему, де діти вивчають нові слова, пов'язані з цією темою.

Чуттєва пам'ять. Створення асоціацій з запахами, текстурами, звуками для збереження нових слів.

Театралізовані вистави. Влаштування вистав, де діти мають використовувати нові слова та виразно висловлювати свої репліки [4].

Тема: «Іграшки»

Дидактична гра «Вгадай іграшку»

Дидактична задача: збагачувати предметний словник, словник прикметників, орієнтуючись на його ознаки і дії.

Ігровий матеріал: іграшки: ведмедик, заєць, лисиця, каченя.

Ігрові правила: розглянути, послухати, дізнатися іграшку і сказати, як називається.

Ігрові дії: Вихователь приносить чарівну коробку з іграшками, показує іграшки і називає їх. Потім розповідає про кожній іграшці, називаючи зовнішні ознаки: «Це м'яка іграшка. Вона сіра. Хвостик короткий, а вуха довгі. Любить морквину, стрибає спритно». Аналогічно описуються інші іграшки, діти називають їх [6].

Отже, проаналізувавши використання дидактичних ігор, їх значення та особливості можемо зазначити, що дидактичні ігри сприяють розвитку лексичного запасу дітей дошкільного віку. Дидактичні ігри – надзвичайно поширений засіб словникової роботи. Всі дидактичні ігри сприяють розв'язанню одного з головних завдань розумового виховання – розвитку мовлення дітей.

Література:

1. Албул В. Засоби розвитку словника у дошкільників. С. 3-5
URL: <http://www.apppsychology.org.ua/data/jrn/v5/i17/3.pdf>
2. Анісімова О. Особливості ігор за правилами. Дидактичні ігри: організація та керівництво.
URL: https://ksuonline.kspu.edu/pluginfile.php/191977/mod_resource/content/
3. Дидактичні ігри як метод навчання.
URL: https://stud.com.ua/46760/pedagogika/didaktichni_igri_metod_navchannya
4. Кончіц І. На Урок освітній проект. Консультація для педагогів: "Активізація словника дошкільнят: принципи та методи".
URL: <https://naurok.com.ua/konsultaciya-dlya-pedagogiv-aktivizaciya-slovnika-doshkilnyat-principi-ta-metodi-377673.html>
5. Король А. Основні напрямки в роботі з розвитку мовлення у дошкільників. 2015
URL: <https://www.logoclub.com.ua/statti/rozvitok-movlennya/61-osnovni-napryamki-v-roboti-z-rozvitku-movlennya-u-doshkilnikiv>
6. Маловичко Л. Дидактичні ігри з розвитку словника дітей Інструменти педагога. 2021
URL: <https://vseosvita.ua/library/didakticni-igri-z-rozvitku-slovnika-ditej-493545.html>
7. Методика словникової роботи у ЗДО: основні аспекти. Методичні рекомендації для вихователів. Квасилівський ЗДО (ясла-садок). URL: <http://leleka.rv.ua/metodyka-slovnkovoyi-roboty-u-zdo-osnovni-aspekty.-metodychni-rekomendaciyi-dlya-vyhovateliv.html>
8. Череп Н. Дидактична гра.
URL: <https://naurok.com.ua/stattya-didaktichna-gra-345144.html>

Суровєшкіна Юлія
студентка групи ДВП-21
факультет педагогічної освіти
Науковий керівник: к. філол. наук, доц. Іншаков А.Є.

ПАРТНЕРСТВО ДОШКІЛЬНОГО ЗАКЛАДУ ТА СІМ'Ї У ПАТРІОТИЧНОМУ ВИХОВАННІ

Актуальність обраної теми. Формування патріотичних почуттів у підростаючого покоління зумовлюється водночас процесом становлення України як європейської держави, сприяє цілісності, соборності України, що є серцевиною національної ідеї. Патріотизм – одне з найглибших почуттів. Кожна людина – неповторна, унікальна особистість, яка веде свій рід від пращурів на тій землі, на якій народились.

Ключові слова: патріотичне виховання, патріотизм, патріотична освіта, патріотичні почуття дітей.

Мета дослідження: теоретично обґрунтувати ефективність партнерської взаємодії «заклад дошкільної освіти — родина» в процесі патріотичного виховання дошкільників.

В наш час пріоритетним є національно-патріотичне виховання української молоді. На офіційному сайті Міністерства освіти та науки України проголошено: «національно-патріотичне виховання дітей та молоді – це комплексна системна і цілеспрямована діяльність органів державної влади, освітніх закладів, громадських організацій, сім'ї та інших соціальних інститутів щодо формування у молодого покоління високої патріотичної свідомості, почуття вірності, любові до Батьківщини, турботи про благо свого народу, готовності до виконання громадянського і конституційного обов'язку із захисту національних інтересів, цілісності, незалежності України, сприяння становленню її як правової, демократичної, соціальної держави» [0].

Патріотизм – це почуття прив'язаності та любові до своєї країни, готовність служити їй та захищати її інтереси. Він виявляється у відданості, гордості, повазі та відповідальності перед своєю нацією і її цінностями.

До основних напрямів патріотизму у дітей дошкільного віку відносять:

Формування любові до рідного краю

Почуття власної гідності як представників свого народу

Виховання любові, поваги до своїх національних особливостей

Формування духовно-моральних взаємин

Формування любові до культурного спадку свого народу

Толерантне ставлення до представників інших національностей, до ровесників, батьків, сусідів, інших людей.

У БКДО (2021 року) та освітніх програмах, які розроблені відповідно до нього, пропонуються різноманітні форми та методи патріотичного виховання. Серед них:

1. Розповіді, бесіди, читання художньої літератури;
2. Ігри, вправи, заняття;
3. Екскурсії, подорожі;
4. Свята, розваги, фестивалі;
5. Художньо-творча діяльність;
6. Трудова діяльність;
7. Соціально-корисна діяльність.

З метою встановлення готовності вихователів до формування патріотизму у дошкільників пропонуємо провести серію семінарів. Розглянемо більш детально *проблемний семінар «Виховуємо патріота»*, що розроблений Л. Шкрєбтієнко [0, с. 174].

Наведемо орієнтовний план проведення семінару:

Патріотичні почуття дошкільників, їх структура та природа;

Сучасний стан проблеми виховання патріотизму, ключові завдання ЗДО;

Рівні патріотичної вихованості дошкільників;

Форми та методи, що сприяють патріотичному вихованню дошкільників;

Діяльність ЗДО щодо виховання патріотичних почуттів у дошкільників;

Роль батьків у процесі патріотичного виховання дошкільників.

Такий семінар дасть змогу вихователям підвищити рівень компетентності у процесі патріотичного виховання.

Пропонуємо розглянути практичне заняття з дітьми та їх батьками «Батьківські посиденьки», що розроблене Н.Кисіль [0, с. 193]. Дане заняття має на меті підвищити рівень знань дитини про свою власну родину й про те, на якому рівні батьки знають дитину.

Гарною традицією у процесі налагодження співпраці закладу дошкільної освіти та родини вихованців може стати проведення «Тижня добрих справ» – такі тижні містять в собі величезну кількість виховних моментів.

Сімейне вивчення свого роду допоможе дітям розпочати осмислення дуже важливих та глибинних постулатів. За даним напрямом можна запропонувати батькам провести такі виставки: «Моя родина», «Герб нашої родини», «Родинний девіз». Головною метою таких заходів є виховання бережливого ставлення та любові до своєї

родини, сім'ї [0, с.85].

Отже, національне виховання, включаючи одну з найсуттєвіших його галузей – етнопедагогіку, спроможне в недалекому майбутньому відродити генетичний код українського народу, сформувати новий тип українця, здатного вивести свою державу на світовий рівень культури.

Висновок: у ході проведеного дослідження ми дійшли таких висновків:

Аналіз результатів діагностики стану патріотичної вихованості сучасних дошкільників дає підстави стверджувати: рівень сформованості патріотичних почуттів є достатнім.

На нашу думку, патріотичне виховання дошкільників буде відбуватися більш ефективно за таких умов:

Створення в закладі дошкільної освіти такого активного виховного середовища, яке цілеспрямовано і різнобічно впливає на розвиток кращих національних та загальнолюдських якостей особистості дитини;

Організація взаємодії «вихователь-батьки» на партнерських засадах;

Підвищення педагогічної обізнаності та інформаційної освіти батьків;

Впровадження інноваційних форм роботи з виховання патріотичних почуттів дошкільників.

Отже, тільки за умови системного цілеспрямованого формування особистості-патріота дитини в процесі партнерської взаємодії «заклад дошкільної освіти – родина» можливе виховання патріотичних почуттів кожного громадянина, а значить – творення єдиної української нації, представники якої прагнуть побудувати розвинуте демократичне суспільство, жити в прогресивній державі.

Література:

1.Організація взаємодії закладу дошкільної освіти з батьками вихованців. Доступно за URL: <http://sone4ko.rv.ua/osvitnya-diyalnizakladu/vza%D1%94modiya-zdo-ta-batkiv-vixovancziv.pdf> (дата звернення 19.11.2023).

2.Полевікова О.Б., Шурда Ж.І. Концепція Софії Русової як теоретичне підґрунтя формування національного образу «Я» дитини. Zbiór artykułów naukowych. IV Międzynarodowej Naukowo-Praktycznej Konferencji "Educational Sofia Rusova heritage in the context of contemporary Elementary Education" (01.11.2016 - 02.11.2016). Warszawa: Wydawca: Sp. z o.o. «Diamond trading tour», 2016. Str. 41-43.

3.Примушко Н., Серга Т. Україна – це ми! З досвіду патріотичного виховання дітей. Дошкільне виховання, 2016. № 8. С.8-10.

4.Базовий компонент дошкільної освіти в Україні. Доступно за URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/doshkilna-osvita/bazovij-komponent-doshkilnoyi-osviti-v-ukrayini?=&print> (Дата звернення: 25.11.2023).

Суровцева Ельвіра

студентка групи ЗДО-20

факультет педагогічної освіти

Науковий керівник: к. філол. н., доц. Іншаков А.Є.

МЕТОДИЧНА РОБОТА З КАЗКОЮ В СТАРШИХ ГРУПАХ ЗАКЛАДУ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

Актуальність обраної теми обумовлюється тим, що в практичній діяльності сучасних закладів дошкільної освіти важливим є питання методичної роботи вихователя ЗДО з казкою. Одним із ключових завдань у цьому аспекті є вміння педагога правильно організувати дитячий колектив у процесі роботи над казкою.

Ключові слова: дошкільники, дошкільний вік, казка, розвиток, виховання.

Вступ. Серед різноманітних жанрів літератури, які використовуються у роботі з дітьми, необхідно відмітити казку. Вона виступає таким матеріалом, який комплексно впливає на розвиток дитини – має психолого-педагогічний та лінгводидактичний потенціал [1, с. 24]. Дослідження останніх років (А. Богуш, Н. Гавриш, М. Крулехт, К. Кругій, Т. Поніманської, Н. Лисенко та ін.) свідчать про те, що інтенсивність розвитку дитини в діяльності прямо залежить від ступеня засвоєння нею позиції суб'єкта цієї діяльності [1; 2; 5].

Основна частина. Завдання педагога чи психолога полягає у тому, щоб підібрати чи створити казку відповідно до потреб дитини. Якщо казку підібрано вдало, дитина «вбудовує» її послання у свій життєвий сценарій.

Вивчаючи концепцію комплексної терапії Т. Д. Зінкевич-Євстигнеєвої можна помітити, що вона будується на п'яти видах казок. Це – художні, дидактичні, психокорекційні, психотерапевтичні, медитативні.

Художні казки – це казки, створені багатовіковою мудрістю народу та авторські історії. Власне це і є те, що прийнято називати казками, міфами, притчами, історіями. У художніх казках є і дидактичний, і психокорекційний, і психотерапевтичний, і навіть медитативний аспекти. Саме в них дитина дізнається, що життя – це активне протиборство двох важливих елементів: добра і зла. Причому добро завжди винагороджується, а зло – неодмінно карається. Художня казка пропонує дитині модель певної життєвої ситуації. [3, с. 5-9].

Дидактичні казки – створюються педагогами для цікавого подання навчального матеріалу. Причому їхніми героями зазвичай стають абстрактні поняття та явища природи (Доброта, Сила, Вітер, Сонце), неживі предмети (іграшки), символи (фігури, букви, звуки, танцювальні дії та ін.), для яких спеціально створюється казкових образів світу.

Дидактичні казки можуть розкривати зміст та важливість певних знань. Тобто у формі дидактичних казок педагоги можуть реалізувати навчальні завдання, а також такі казки перестають бути нудними і з'являється стимул до виконання завдань [4, с. 121-125].

Корекційні казки (психокорекційні) – створюються для м'якого впливу на поведінку дитини. Під корекцією тут розуміється «заміщення» неефективного стилю поведінки більш продуктивним, а також пояснення дитині змісту того, що відбувається. Багато письменників створюють психокорекційні казки, можливо самі того й не усвідомлюючи. Вони дозволяють коригувати поведінку дитини або її особисті риси характеру (сором'язливість, неохайність, примхливість, жадібність тощо). Також психокорекційна казка може навчати дітей чемності, доброзичливого та дбайливого ставлення до оточуючих і природи.

Терапевтичні (психотерапевтичні) – казки, що зцілюють душу. Казки, що розкривають глибинний зміст подій, що відбуваються. Історії, що допомагають побачити те, що відбувається з іншої сторони, зі сторони життя духу. Вони не завжди однозначні, не завжди мають «традиційно» щасливий кінець, але завжди глибокі і проникливі. Психотерапевтичні казки часто залишають людину із запитанням. Це, у свою чергу, стимулює процес особистісного зростання. Психотерапевтичні казки створюються в процесі пошуку сенсу подій, що відбуваються та проблемних ситуацій. Вони часто присвячені проблемам життя і смерті, ставленню до втрат і здобутків, подіям, що повторюються, любові і шляху. Ці казки допомагають там, де інші психологічні техніки безсилі; там, де нам потрібно перейти в галузь філософії подій та взаємин.

Медитативні казки – орієнтовані на розвиток різних видів чутливості: зорової, слухової, нюхової, смакової, тактильної та кінестетичної. Характер цих казок – мандрівка. Казка схожа на «чукотську пісню»: «Що бачу, про те співаю» Щоб створити таку казку потрібно згадати ситуацію, коли ми почувалися щасливими, спокійними, радісними. Такі казки слухають під спокійну музику.

Художні медитативні казки можливо розказувати на початку заняття: вони покращать концентрацію уваги, пам'ять і працездатність вихованців. Наприкінці заняття – знімуть втому, напругу, нормалізують емоційний стан [5, с. 27-37].

У дошкільному закладі використовують такі види занять з казкою:

- читання (авторських, віршованих) казок;
- розповідання народних казок;
- театралізація – розігрування та показ казки вихователем;
- драматизація – розігрування в ролях знайомої дітям казки;
- відтворення характерних рис героїв;
- інсценізація – точне й послідовне відтворення змісту казки дітьми за допомогою костюмів, різних атрибутів, декорацій;
- ігри за сюжетами знайомих казок;
- перегляд казок у телепереглядах, кінофільмах;
- узагальнювальні бесіди на теми: «Моя улюблена казка», «В гостях у казки», «Казка в гостях у дітей»;
- тематичні розважальні заняття: «Казка дідуса Панаса»; «Вам казка, а мені бубликів в'язка»;
- дидактичні ігри: «З якої казки я прийшов?», «Добери картинку», «Лист дідуса – казкаря» та ін.;
- переказування знайомих казок дітьми;
- бесіди на морально-етичні теми за змістом казок;
- самостійне складання дітьми казок;
- бесіди за змістом казкових ілюстрацій та репродукцій художніх картин з казковим сюжетом;
- свято казки у дошкільному закладі [3, с. 7-8].

Висновок. Аналіз науково-педагогічної та психологічної літератури дозволив зробити такий висновок: по-перше, казка впливає на психічний розвиток дитини: розвиває почуття, мислення, уяву, фантазію, сприймання, волю. По-друге, розвиває розуміння мови на слух, словник, зв'язне мовлення, формує правильну граматичну будову, виховує звукову культуру. По-третє, казка навчає, виховує і соціалізує.

Література:

1. Витоки мовленнєвого розвитку дітей дошкільного віку / Укл. А.М. Богуш. Одеса : Маяк, 1999. 84 с.
2. Деркач О.О. Педагогіка творчості: Арт-терапія та казкотерапія на допомогу вчителю, вихователю, практичному психологу: Навчально– методичний посібник. Вінниця, ВДПУ, 2009. 88 с.
3. Кучеренко Ж. Казка як складова освітнього процесу. Вихователь-методист дошкільного закладу. №10. 2010. с. 5-9.
4. Шалімова Л. Л. Казкотерапія як засіб розвитку дошкільнят. Л. Л. Шалімова. Х.: Вид-во «Ранок», 2012. 160 с.
5. Янич П.І. Психологічні функції чарівної казки. Журнал практичного психолога. 1999, № 10-11. С. 27-37.

ІМЕРСИВНЕ СЕРЕДОВИЩЕ ЯК ІННОВАЦІЙНА ТЕХНОЛОГІЯ РОЗВИТКУ МОВЛЕННЯ ДІТЕЙ З ТПМ

Обрана тема є актуальною, оскільки вона відкриває можливості для застосування інноваційних технологій у розвитку мовлення дітей з тяжкими порушеннями мовлення, а також стимулює дослідження нових підходів та методів у сфері спеціальної та інклюзивної освіти. Імерсивні технології, такі як віртуальна реальність (VR) та розширена реальність (AR), надають зовсім новий підхід до навчання та розвитку, використовуючи сучасні технічні можливості.

Ключові слова: імерсивність, віртуальна реальність (VR), розширена реальність (AR), тяжкі порушення мовлення (ТПМ).

Імерсивність визначається як комплекс відчуттів людини, що знаходиться у штучно створеному тривимірному світі. Вона відкриває нові перспективи для розвитку мовлення дітей з тяжкими порушеннями мовлення. Цей підхід до навчання ґрунтується на створенні ефекту «присутності», викликаного комплексом відчуттів людини в іншому, віртуальному світі [1, с. 8].

У сучасних дослідженнях імерсія розглядається як метод, що може створити новий рівень «поглиблення» у навчанні, аналогічний віртуальному сприйняттю [2, с. 257]. В педагогіці, імерсивність пов'язується з методом занурення, що використовує активні дидактичні методи для сприяння єдності свідомого і підсвідомого в процесі навчання та релаксації [3, с. 26].

Імерсивність освітнього середовища визначається його можливістю залучення суб'єкта в систему відносин, визначеною його змістом. Це технологічне середовище створює психологічний стан, де людина відчуває власне «Я» включеним в процес і взаємодіє з оточуючим середовищем, забезпечуючи безперервний потік стимулів та досвіду [3, с. 31].

Щоб досягти максимального розвитку мовлення у дітей з тяжкими порушеннями мовлення, важливо використовувати інноваційні технології, зокрема імерсивні середовища. Валерій Биков у своїй роботі детально розглядає можливості виникнення техногенного середовища, оснащеного властивостями штучного інтелекту, яке стає оточенням для навчання та професійної діяльності [4, с. 318]. Ці інновації включають в себе використання віртуальної реальності для занурення людини в умови, що сприяють розвитку мовлення.

Одним з ключових аспектів імерсивного середовища є його інтерактивність та здатність до моделювання спеціалізованих професійних сценаріїв для навчання [4, с. 313]. Дослідження Сергеева визначає базові принципи імерсивного навчання, такі як самоорганізація, селективність, присутність, взаємна орієнтація, фізична безпосередність та суб'єктна опосередкованість. Імерсивне навчальне середовище визначається як динамічний, системний, самоорганізований психологічний конструкт, що використовується для активного навчання.

Виділені основні типи імерсивних середовищ - психологічні (з повним зануренням у суб'єктивний світ), фізичні (з повним зануренням в реальне середовище) та середовища зі змінною реалістичністю, що відкриває можливості для навчання в різних контекстах [4, с. 322].

Педагогічні аспекти імерсивних середовищ визначають мету навчання як створення умов для отримання практичного досвіду та його використання у професійній діяльності [5, с. 186]. У такому середовищі навчання моделюються спеціалізовані

професійні сценарії для розвитку мовлення, що може ефективно впливати на дітей з тяжкими порушеннями мовлення.

Імерсивне навчальне середовище стає динамічним, системним психологічним конструктом, який сприяє інтерактивності та самоорганізації в навчанні. Педагогічна комунікація в імерсивному середовищі має суб'єкт-суб'єктний характер, де педагог є організатором та активним учасником комунікації.

Узагальнюючи, імерсивне середовище, як інноваційна технологія, може стати потужним інструментом для розвитку мовлення дітей з тяжкими порушеннями мовлення. Застосування цієї технології в навчанні дозволяє створювати адаптивні та індивідуалізовані сценарії, що враховують особливості кожної дитини, тим самим сприяючи їхньому розвитку мовлення.

Незважаючи на переваги імерсивного середовища для розвитку мовлення, існують обмеження використання цієї технології [6, с. 48]. Технічні аспекти, високі витрати на впровадження та експлуатацію, відсутність спеціалізованого контенту та можливість негативного впливу на здоров'я є серйозними факторами. Брак єдиної методології підкреслює необхідність розробки нових педагогічних рішень для використання нових технологій в освіті.

Імерсивне середовище, забезпечуючи глибоке занурення, відповідає відкритому характеру сучасної освіти. Віртуалізація навчання розширює розуміння процесу занурення, що вимагає трансформації системних, діяльнісних та суб'єктно-особистісних параметрів освіти. Усунення обмежень та розробка ефективних методологій для використання імерсивних технологій може відкрити нові можливості для розвитку мовлення дітей з тяжкими порушеннями мовлення.

Література:

1. Литвинова С. Г. Методика використання технологій віртуального класу вчителем в організації індивідуального навчання учнів [Текст] : автореф. дис. канд. пед. наук : 13.00.10 / Литвинова Світлана Григорівна ; Ін-т інформ. технологій і засобів навчання НАПН України. - К., 2011. - 22 с.

2. Пінчук Ольга Імерсивні технології в навчанні: проблема чи перспектива? [Текст] / О. Пінчук // Proceedings of the XII International scientific-practical conference «INTERNET-EDUCATION-SCIENCE» (IES-2020), Ukraine, Vinnytsia, 26-29 May 2020. – Vinnytsia : VNTU, 2020. – С. 257–258.

3. Богачков Ю.М., Пінчук О.П. Персональне середовище самоспрямованого навчання учнів // Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми : збірник наукових праць. Вінниця : ТОВ «Друк плюс», 2020. Вип. 56. 24-42.

4. Биков В. Ю., Буров О. Ю., Дементієвська Н.П. Кібербезпека в цифровому навчальному середовищі. Інформаційні технології і засоби навчання. - 2019. - Том. 70. - №2. - С. 313-331.

5. Крюкова Є. С., Голуб Т. П., Америкідзе О. С. Використання імерсивних технологій в освіті Інноваційна педагогіка. 2021. № 32, т. 2. С. 186-188. URL:http://www.innovpedagogy.od.ua/archives/2021/32/part_2/39.pdf

6. Зязюн І. А. Освітні імерсивні технології у вимірах педагогічної рефлексії /І.Зязюн // Світло. – 2020. – № 1. – 54 с

Ушакова Софія
студентка групи ДВП-21
факультет педагогічної освіти
Науковий керівник: к. філол. наук, доц. Іншаков А. Є.

ВИКОРИСТАННЯ НОВІТНІХ ПЕДАГОГІЧНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ ЗАКЛАДУ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ ДЛЯ ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ

В сучасному світі, де технологічні зрушення надають нові можливості у всіх сферах людського життя, використання новітніх педагогічних технологій в освітньому процесі стає ключовим аспектом вдосконалення навчального середовища. Особливо актуальним стає питання впровадження інновацій в дошкільній освіті, зокрема для дітей з особливими освітніми потребами.

Ключові слова: дошкільники, дошкільна освіта, новітні педагогічні технології, діти з особливими освітніми потребами.

Актуальність дослідження полягає в тому, що впровадження новітніх педагогічних технологій може сприяти більш ефективному розвитку дітей з особливими освітніми потребами, створюючи індивідуалізовані підходи до навчання та сприяючи розвитку їх потенціалу. У контексті сучасних завдань дошкільної освіти, де визнання та повага до різниці стають основоположними принципами, важливо розробляти та впроваджувати технології, які враховують унікальні потреби та здібності кожної дитини.

Метою статті є дослідження та обґрунтування ефективного використання новітніх педагогічних технологій в освітньому процесі дошкільного закладу для дітей з особливими освітніми потребами. Автор ставить за мету визначення нових підходів до індивідуалізованого навчання, розвитку мовлення та комунікаційних навичок, а також створення інклюзивного навчального середовища. Основний акцент дослідження робиться на розробці практичних методик та стратегій, спрямованих на оптимізацію процесу навчання та соціальної адаптації дітей з особливими освітніми потребами за допомогою новітніх засобів та педагогічних інновацій.

Особливі освітні потреби означають необхідність створення умов, спрямованих на максимальне розкриття актуальних та потенційних можливостей (когнітивних, енергетичних і емоційно-вольових, включаючи мотиваційні) у дітей із вадами розвитку під час процесу навчання. Термін "навчання" включає не лише освітній процес у школі, а й охоплює дитячий садок та роботу з корекції та розвитку в ранньому дитинстві [1; 2].

Особливі освітні потреби включають різноманітні варіації індивідуальних вимог та підтримки для учнів із різними вадами розвитку чи особливостями. Деякі з типових видів особливих освітніх потреб включають:

-специфічні навчальні порушення: дислексія (порушення читання та письма), дисграфія (порушення написання);

-розлади уваги та гіперактивність (РУГ): аутизм та розлади спектра аутизму: дитячий аутизм;

-розлади поведінки та емоційні розлади: депресія, страхи та фобії, розлад біполярного спектру, розлади емоційного розвитку;

-фізичні обмеження: моторні порушення, глухота чи низький слух, сліпота чи низький зір;

-інші медичні становища: хронічні захворювання, неврологічні порушення [2; 3].

Дошкільний вік є важливим періодом для розвитку дітей, і в разі наявності особливих освітніх потреб цей період вимагає додаткової уваги та підтримки.

Для дошкільників з особливими освітніми потребами важливо визначити індивідуальні потреби кожної дитини та розробляти підходи до навчання та розвитку, які

враховують їх унікальні характеристики. Також важливо залучати батьків і створювати партнерські відносини для ефективної підтримки дитини в процесі розвитку.

Діти із спеціальними освітніми потребами мають інший підхід до навчання, який обумовлений особливостями їхнього розвитку. Розумна та цілеспрямована виховна діяльність може враховувати ці особливості та компенсувати певні вади. Завдяки можливостям компенсації та гнучкості їхньої нервової системи під час виховання відбувається розвиток особистісних якостей.

Сучасні технології, які можуть бути використані в ЗДО можуть бути достатньо різними, і кожна з технологій має свій вплив на розвиток дітей. До сучасних технологій можна віднести:

1.Індивідуалізація навчання: діти з особливими освітніми потребами часто потребують індивідуалізованого підходу в дошкільному навчальному процесі. Сюди можна віднести розробки індивідуальних матеріалів ,для того щоб кожна дитина навчалася в своєму темпі. За допомогою індивідуальних матеріалів, дитина буде навчатися як здорова дитина, виконувати завдання і не відставати у розвитку .

2.Спеціалізована педагогічна підтримка: діти з особливими освітніми потребами користуються підтримкою спеціалізованих педагогів таких як дефектолог, психолог, логопед та інші фахівці які володіють методиками роботи з дітьми ООП, і це може вплинути на їхній емоційний стан, спілкування з однолітками та самооцінку.

3.Адаптовані засоби та технології: застосовують адаптовані засоби та технології, такі як спеціальні програми, спеціальне обладнання для дітей з особливими потребами. Це може допомогти полегшити процес навчання та перебування дитини у ЗДО та допомогти у засвоєнні матеріалу.

4.Сприяння соціальній інтеграції: створюють умови для соціальної інтеграції дітей з особливими освітніми потребами. Це сприяє взаємодії дітей з однолітками та педагогами.

5.Адаптація інтересів: враховують індивідуальні особливості дітей та їхні інтереси ,створюють середовище в якому дитині буде комфортно. Завдяки цьому дитина розуміє свою важливість в цьому світі, те що вона потрібна і її сприймають такою яка вона є.

6.Візуалізація інформації: застосовують візуальні матеріали такі як картинки, плакати, інтерактивні дошки. Це сприяє полегшенню сприйняття інформації.

7.Звукова підтримка: використовують аудіоматеріали для покращення та усвідомлення нового матеріалу. Це сприяє розвитку слухового сприйняття через аудіо.

8.Інтерактивність: використання інтерактивних завдань та ігор сприяє у дітей зацікавленості, розвиток уваги, концентрацію.

9.Мультимедійні ресурси: проводять роботу з дітьми за допомогою відео та анімацій для можливостей засвоєнню дітьми матеріалу та розвитку навичок сприйняття.

10.Комунікаційні засоби: застосовують спеціальні засоби комунікації для невербального спілкування. Такі як жести, міміка, картинки, фотографії. Це допомагає дитині адаптуватися у соціумі. Також використовують платформи для спільної роботи та обміну ідеями [4].

Висновок. Інноваційні педагогічні технології виявляються специфічними та високонавантаженими, вимагаючи особливих знань, навичок та обдарувань. У сфері освіти інноваційні педагогічні технології представляють новий етап у взаємодії та розвитку науково-педагогічної творчості та впровадження її результатів. Складність та різнобічність педагогічної діяльності створюють умови для розгортання багатьох педагогічних технологій, і їхня динаміка постійно зростає. Широкий спектр і різноманітність педагогічних технологій визначають потребу у їхній класифікації. Ефективне впровадження інноваційних технологій у роботі з дітьми, які мають особливі освітні потреби у розвитку мовлення, можливе лише через їх творче використання, адаптацію та пристосування. Створювати умови для розвитку творчої ініціативи дітей у театральній діяльності, сприяти вираженню виконавської творчості, розвивати навички

впевненого та вільного виступу, спонукати до імпровізації за допомогою міміки, виразних рухів та інтонацій.

Література:

1. Інклюзивно-ресурсний центр №8 Святошинського району м. Києва Хто такі діти з ООП? URL: <https://kyiv8.irc.org.ua/hto-taki-diti-z-oop-19-00-39-05-04-2021> (дата звернення 07.12.2023).
2. Софій Н., Найда Ю. Діти з особливими освітніми потребами. URL: <https://osvita.ua/school/method/upbring/1555> (дата звернення 07.12.2023).
3. Сторожук М. В. Класифікація мовленнєвих порушень. URL: <https://dvclinic.com.ua/uk/news/klassifikacziya-rechevyh-narushenij> (дата звернення 07.12.2023).
4. Пилєва О. В. Особливості психічного розвитку дітей з ООП. URL: <https://vseosvita.ua/library/osoblivosti-psihicnogo-rozvitku-ditej-z-oop-245144.html> (дата звернення 08.12.2023).

Федусова Лариса
студентка групи СОМ-23
факультет педагогічної освіти
Науковий керівник: ас.Древняк Л.П.

РОЗВИТОК КОМУНІКАТИВНИХ ЗДІБНОСТЕЙ УЧНІВ З АУТИЗМОМ ЗАСОБАМИ АЛЬТЕРНАТИВНОЇ КОМУНІКАЦІЇ

Актуальність дослідження розвитку комунікативних здібностей учнів даних категорій викликана, перш за все, їх впливом на подальший комунікативно-мовленнєвий розвиток дитини з аутизмом. За умов використання засобів альтернативної комунікації кожна дитина, що має порушення мовлення, отримує необмежений доступ до спілкування та взаємодії. Засоби альтернативної комунікації в навчальному процесі допомагають підтримати мотивацію до спілкування, налагодити комунікацію, спростити процес соціальної інтеграції. Тому наразі результати дослідження даної теми мають велике значення для роботи з учнями, які мають порушення в мовленнєвій сфері.

Ключові слова: розлад аутичного спектра, комунікативні здібності, засоби альтернативної комунікації, мовлення.

На сучасному етапі розлади аутистичного спектра стають не тільки клінічною, але, в першу чергу, психолого-педагогічною проблемою. В основі адаптації дитини до вимог соціуму і мікроколективу освітнього закладу лежить зрозумілість соціальних ситуацій, передбачуваність та адекватність комунікації. Тому, чи не найбільшою проблемою для осіб з розладами аутичного спектра є порушення розвитку мовленнєвих та комунікативних здібностей.

Діти з аутизмом не просто мають труднощі набуття мовленнєвих навичок, що спричинює порушення комунікації, а також труднощі розуміння та використання невербальної поведінки у комунікативній взаємодії.

Комунікація має різні форми, такі як мовлення, погляд, текст, вираз обличчя, дотик, рухи тіла та жести, жестова мова, символи, малюнки, використання пристроїв для генерації мовлення тощо. Крім слів, ми користуємося жестами та мімікою, текстовими повідомленнями, смайлами-емоджі в телефоні. Малюнки на дорожніх знаках, вказівники, символічні зображення, розташовані у громадських закладах, «повідомляють» нам про певні правила та надають важливу інформацію. Ми всі можемо потрапити в ситуацію, коли потребуємо підтримки у спілкуванні, наприклад, коли перебуваємо в країні, мови якої не знаємо, або якщо маємо тимчасове ураження органів мовлення внаслідок, наприклад, операції тощо. Саме в таких випадках виникає потреба у застосуванні засобів альтернативної комунікації. [4, с. 16]

Альтернативна комунікація – це засіб, за допомогою якого людина, яка не в змозі використовувати мовлення, отримує можливість спілкуватися. [4, с.14]

Усі комунікативні системи, що не залучають усне мовлення як основний шлях передачі інформації іншим особам, називаються «додатковими» та «альтернативними». До альтернативних засобів комунікації належить використання контактних контекстних дошок, комп'ютерів та планшетів з функцією управління очима, лінійних малюнків, приладів для генерації мовлення, матеріальних об'єктів, ручних знаків, жестів, тощо, все це допомагає дитині висловити думки, бажання, потреби, почуття, ідеї тощо. [1, с.14]

Альтернативні засоби використовуються додатково з метою доповнення наявного мовлення або, коли мовлення відсутнє або розвинуте недостатньо. Їх використання може бути, як тимчасовим – для використання пацієнтами в післяопераційний період у відділеннях інтенсивної терапії або під час процесу активізації мовлення у дитини, так і постійним – при використанні людиною, яка має в них потребу упродовж усього життя.

Освітній процес, побудований із застосуванням засобів альтернативної комунікації, позитивно впливає на розвиток мовлення учнів з аутизмом. Вони отримують можливість сприймати навчальну інформацію на вищому рівні, мають можливість реалізуватися пізнавальній активності дитини, уможлиблює соціальний та особистісний розвиток. Що, в свою чергу, підвищує загальний рівень обізнаності учнів, позитивно відображається на успішності з окремих дисциплін. Дитина, у якої внаслідок певних причин відсутнє активне вербальне мовлення, за допомогою альтернативних засобів комунікації стає активним учасником освітнього процесу. Вона може сприйняти, обробити, зрозуміти інформацію, що подається, сформулювати та сформулювати власний вислів, донести його суть до інших дітей у класі. [3,с. 65]

Отже, використання засобів альтернативної комунікації позитивно впливає не лише на рівень засвоєності знань, умінь та навичок з навчальних дисциплін (освітній процес передбачає й виховні складові, які допомагають учням сформувати соціально-побутові та комунікативні навички), а отже, впливає й на процеси адаптації та соціалізації дітей з аутизмом.

Література:

- 1.Купчак О. М. Система логопедичної корекції з дітьми із розладами спектру аутизм. Актуальні питання корекційної освіти. Вип. 2. 2011. С. 11–19.
 - 2.Куценко Т. О. Використання допоміжної альтернативної комунікації при навчанні дітей з розладами аутичного спектра // Освіта осіб з особливими потребами: шляхи розбудови. 2013. Вип. 4 (2). С. 209–218.
 - 3.Павленко Т. В. Основні психологічні підходи визначення поняття «комунікація» // Актуальні проблеми психології: Збірник наукових праць Інституту психології імені Г. С. Костюка. Том. ІХ, Загальна психологія. Етнічна психологія. Історична психологія. Київ, 2016. Вип. 9. С. 368–376.
 - 4.Скрипник Т.В. Феноменологія аутизму. – Київ: Фенікс, 2010. – с. 373
 - 5.Спеціальна педагогіка: Понятійно-термінологічний словник / за ред. академіка В. І. Бондаря. Луганськ : Альма-матер, 2003. – 436с.
 - 6.Тарасун В.В., Хворова Г. М. Концепція розвитку, навчання і соціалізації дітей з аутизмом. – К.: Наук. світ, 2004. – 100с.
 - 7.Чайка М. С., Усатенко Г. В., Кривоногова О. В. Теорія та практика використання альтернативної комунікації для осіб з особливими освітніми потребами : навчально-методичний посібник. — Київ : ФОП Усатенко Г. В., 2021. — 80с.
- Autism spectrum disorders: identification, education, and treatment / edited by Dianne Zager.— 3rd ed. New Jersey: Erlbaum (1999). - 609p.

ФОРМУВАННЯ МОВЛЕННЕВО-РУХОВИХ НАВИЧОК У ДІТЕЙ З ДИЗАРТРИЄЮ ЗАСОБАМИ ЛОГОПЕДИЧНОГО МАСАЖУ

Актуальність обраної теми обумовлюється, тим, що все частіше науковці та практикуючі логопеди проявляють інтерес до логопедичного масажу, як одного з дієвих методів подолання порушень рухливості та чутливості артикуляційних органів. Актуальною ця проблема є для дітей з порушеннями мовлення, оскільки на сьогодні в Україні спостерігається тенденція до зростання кількості дітей з тяжкими порушеннями мовлення. До таких порушень відноситься і дизартрія, корекція якої має важливе медико-педагогічне та соціальне значення.

Ключові слова: дизартрія, логопедичний масаж, мовленнєво-рухові навички, звукомоторика, артикуляційна моторика.

Постановка наукової проблеми. Труднощі створення, втримування та переключення артикуляційної позиції, порушення дихання, голосу, недостатня мелодійність та інтонованість можуть бути викликані порушенням іннервації. Оскільки, безпосередній механічний вплив на м'язи та нервові закінчення під час масажу може призводити не тільки до місцевої реакції (прилив крові до органів, краще їх постачання киснем та мікроелементами) але і до збудження або запуску гальмівних процесів у корі головного мозку, важливо знати які техніки та на яких етапах корекційної роботи варто використовувати аби вплив був ефективним. Не менш важливим є визначення послідовності впливу на окремі частини артикуляційного апарату, врахування анатомічної будови органу та представлених у ньому розгалужень нервових закінчень.

Аналіз основних (останніх) досліджень і публікацій з обраної проблеми. Використання логопедичного масажу для активізації тонусу м'язів та формування усвідомленого керування артикуляційними органами були предметом дослідження Н.С. Гаврилової [1, 2], Ю.В. Рібцун [3]. Ефективність логопедичного масажу при відновленні іннервації анатомічно ушкоджених м'язів вивчала О.М. Ткач [4], М. Савінова [5], І. Соколовська [5]. Розроблена велика кількість масажних та постановочних зондів, писані методики використання для логопедичного масажу допоміжних засобів. У даній роботі зроблено акцент та послідовності використання ручного, зондового масажу та використання заміників у роботі з дітьми з дизартричними порушеннями.

Мета статті – дослідити формування мовленнєво-рухових навичок у дітей з дизартрією засобами логопедичного масажу.

Виклад основного змісту дослідження. Дизартрія – це тяжке мовленнєве порушення, що характеризується важкими порушеннями м'язового тонусу, патологічністю мовлення та голосоутворювання.

Причиною дизартрії є органічне ураження структур головного мозку, що відповідають за рух та іннервацію артикуляційного та голосового апарату, це є наслідком впливу тератогенних факторів в пренатальний та постнатальний період розвитку дитини.

В залежності від локалізації та проявів дизартрії класифікують на різні форми та види. Звісно головною схожою ознакою є органічне ураження структур в головному мозку, що призводить до порушення іннервації, появу паралічів, гіперкінезів, порушується звуковимова та просодична сторона мовлення.

Автори запропонували оригінальну корекційно-логопедичну методику через такі напрями: розвиток сенсомоторного рівня мовленнєво-рухової організації як початкової ланки формування просодики, формування просодичних компонентів, як складових регулюючих фізіологічних процесів та комунікативно-емоційних засобів спілкування;

розвиток та вдосконалення навичок керування просодичним оформленням висловлювання [2, 3].

Логопедичний масаж надає загальний позитивний вплив на організм в цілому, викликаючи сприятливі зміни в м'язовій та нервовій системах, що відіграють основну роль у мовленнєво-руховому процесі. Під впливом масажу підвищується еластичність м'язових волокон, сила та обсяг їхньої скорочувальної функції, працездатність м'язів.

Сутність масажу полягає в нанесенні механічних подразнень у вигляді погладжування, пощипування, розтирання, розминання, биття та вібрації. При легкому, повільному погладжуванні знижується збудливість тканин, що масажуються, що надає заспокійливий, розслаблюючий вплив. Енергійні і швидкі рухи при масажі підвищують подразливість тканин, що масажуються, скорочують м'язи [1].

Диференційоване застосування різних прийомів масажу дозволяє знизити м'язовий тонус при спастичності м'язів і навпаки підвищити його при гіпотонії артикуляційної мускулатури. Диференційований масаж допомагає у подальшому формуванню та здійсненню довільних (активних), координованих рухів органів артикуляції.

Найбільш ефективним способом нормалізації тонусу м'язів є логопедичний масаж, який реалізується у такій послідовності: масаж обличчя за класичними масажними лініями; масаж шиї, комірцевої зони та загалом м'язів верхнього плечового поясу; масаж губ, ясен, язика, твердого та м'якого піднебіння, язичка та задньої стінки глотки до межі блювотного рефлексу. Може реалізовуватись як ручний, точковий чи масаж з використанням зондів. Масаж передбачає кілька рівнів реалізації контролю за правильність та симетричністю виконання рухів як самою дитиною та і логопедом [4].

Експериментальна частина нашої роботи проводилась у Дошкільному навчальному закладі №28 комбінованого типу Криворізької міської ради. Вибірку становили діти старшої дошкільної групи (8 дітей) з дизартричними розладами. Дослідно-експериментальна робота включала кілька етапів. На першому етапі проводився констатуючий експеримент, виявлялося вихідне стан м'язів мовного апарату. На другому етапі здійснювався формуючий експеримент, проводилася апробація методики використання логопедичного масажу під час корекції звуковимови в дітей із дизартричними розладами. На третьому етапі проводилася контрольна діагностика, аналізувалися результати виконаної роботи.

Порівняльний аналіз показує, що отримані хороші результати в корекції звуковимови у дітей: всі звуки поставлені, їх автоматизація відбувається на різних етапах (у складах, словах, реченнях та зв'язному мовленні). Поліпшення звуковимови сприяє збереженню звуконаслідуванню в словах різної складової структури і ритмічного малюнка слова, а також робить позитивний вплив на становлення фонематичного слуху. Переважна більшість дошкільнят експериментальної групи вільно використовують поставлені звуки у спонтанній мові, здійснюють самоконтроль; Проблеми з'являються лише за ускладнення мовного матеріалу.

Висновки. Отже, на констатуючому етапі дослідно-експериментальної роботи нами виявлялися показники рівня сформованості артикуляційної та мимічної моторики, стан тонусу м'язів мимовільної та довільно артикуляційної моторики (рухової функції апарату артикуляції, динамічної організації рухів артикуляційного апарату), стан звук. Зазначені недоліки звуковимови викликані порушеннями рухової функції органів апарату артикуляції (недостатньою точністю, координацією і перемиканням рухів, особливо тонких диференційованих рухів губ, язика, наявністю неврологічної симптоматики у вигляді мінуючого тонусу, супутніх рухів).

Запропонована методика корекції звуковимови відображає особливості роботи при дизартрії, головною метою якої є використання логопедичного масажу на всіх етапах корекційної роботи. Описані методи та прийоми можуть використовуватись логопедами в рамках індивідуальних занять. Апробація представленої методики доводить свою ефективність, що відбивається на результатах, показаних дітьми експериментальної групи.

Можна прогнозувати, що з використанням логопедичного масажу підвищується ефективність корекції звуковимови в дітей із дизартричними розладами дошкільного віку.

Література:

1. Гаврилова Н.С. Логопедичний масаж, як засіб корекції порушень артикуляційної моторики у дітей. URL: <https://sites.znu.edu.ua/about/>
2. Гаврилова Н.С. Типи порушень артикуляційної моторики та особливості їх корекції. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/apko_2016_8_8
3. Рібцун Ю.В. Види логопедичного масажу в роботі з дітьми із порушеннями мовленнєвого розвитку. Педагогічна освіта: теорія і практика: зб. наук. пр. Кам'янець-Подільськ. нац. ун-ту ім. Г. Огієнка; гол. ред. П. С. Каньоса. Вип. 14. Кам'янець-Подільський: КПНУ. 2023. С. 368–372.
4. Ткач О.М. Використання масажу для подолання дизартричних порушень. URL: <https://aqce.com.ua/vipusk-n10-2018/tkach-om-vikoristannja-masazhu-dlja-podolannja-dizartrichnih-porushen.html>
5. Сучасні проблеми логопедії та реабілітації: матеріали I обл. наук.-практ. конф. Суми, 2020, 244 с.

Шульга Галина
студентка групи СО-20
факультет педагогічної освіти
Науковий керівник: ас. Штепа Л.Г.

ЗАСТОСУВАННЯ ЛОГОПЕДИЧНИХ ІГОР ПРИ ОПТИЧНІЙ ДИСГРАФІЇ

Актуальність обраної теми обумовлюється, тим, що проблема вивчення і корекції специфічних порушень писемного мовлення, зокрема, оптичної дисграфії, у дітей в даний час є однією з найбільш актуальних завдань логопедії. З кожним роком в початковій школі збільшується кількість дітей з різними видами такого порушення. Для подолання оптичної дисграфії під час корекційної роботи доцільно систематично виконувати спеціальні вправи на подолання відповідного типу розладу письмового мовлення.

Ключові слова: дисграфія, оптична дисграфія, корекційна робота, логопедичні ігри.

Постановка наукової проблеми. Письмо являє собою складну, системну і довільну психічну діяльність, яка забезпечується участю різних структурно-функціональних компонентів, багатьох психічних функцій. Воно тісно пов'язане з усним мовленням і здійснюється тільки на основі досить високого рівня її розвитку. Однак сформованість усного мовлення є лише однією з передумов успішного оволодіння письмом. Поряд з виявленням специфічних механізмів порушень письма в останній час все більше уваги приділяється загально функціональним механізмам мовної діяльності, які відіграють важливу роль і при оволодінні письмовою мовою. В якості таких загально функціональних механізмів такими вченими як Рибаченко Д.Б., [1] Савінова Н.В., [1] М. Шеремет [4] розглядаються розумові операції, такі як: сприйняття, пам'ять, увага, здатність до абстрактних способів діяльності, сформованість загальної поведінки, регуляції та саморегуляції, намірів і мотивів поведінки.

Аналіз основних (останніх) досліджень і публікацій з обраної проблеми. Порушення процесу оволодіння письмовою мовою в даний час розглядаються Якимчуком Г.О. в різних аспектах: клінічному, психологічному, нейропсихологічне, психолінгвістичних, педагогічному [3]. На думку вчених Шеремета М.К., Мартиненка І.В., специфічні розлади письма (дисграфії) тягнуть за собою порушення в оволодінні орфографією часто є причиною стійкої неуспішності, відхилень у формуванні особистості дитини [4]. Проблема корекції порушень письма все ще залишається актуальною. Це пов'язано з недостатньою ефективністю традиційних методик корекції дисграфії, зі

збільшенням числа учнів з порушенням письма, а також з ускладненням симптоматики і механізмів цього порушення.

Мета статті – дослідити особливості застосування логопедичних ігор при оптичній дисграфії.

Виклад основного змісту дослідження. Аналіз вітчизняної та зарубіжної літератури показав, поняття дисграфії по-різному визначається різними авторами. Однак більшість сходиться на думці, що дисграфія – це часткове специфічне порушення письма. Тобто, порушення, що не пов'язане із засвоєнням орфографічних правил. Більшість авторів відмежовує порушення оволодіння письмом від інших труднощів, що можуть виникати на перших етапах оволодіння письмом (наприклад, помилки через не знання граматичних правил).

Дисграфія також визначається як стійка неспроможність оволодіти навичками письма за графічними правилами, незважаючи на достатній рівень інтелектуального і мовленнєвого розвитку і відсутності грубих порушень зору та слуху [3].

Дані досліджень дозволяють нам виділити причини виникнення дисграфії, а саме: затримка у формуванні певних функціональних систем, важливих для засвоєння писемного мовлення, органічні мовленнєві порушення, спадкова схильність до дисграфії, коли успадковується якісна незрілість окремих мозкових структур, що беруть участь у писемному мовленні; системні порушення мовлення, як відображення недорозвинення усного мовлення у всіх його ланках; труднощі становлення латералізації (функціональної симетрії в діяльності парних сенсомоторних органах); розлади сприймання простору і часу; несформованість довільної моторики, недостатність слухо-моторної координації і почуття ритму [4].

При оптичній формі дисграфії у дітей спостерігається порушення зорового сприйняття, аналізу і синтезу, а також моторної координації, неточність уявлень про форму і колір, величину предмета, недорозвинення пам'яті, просторового сприйняття і уявлень, труднощі оптико-просторового аналізу, несформованість оптичного образу букви. Змішування букв по кінетичній і оптичній подібності не слід приймати за звичайні «описки», так як вони не пов'язані ані з вимовою, ані з правилами орфографії. Такі помилки можуть спричинити зниження якості не тільки письма, а й читання. Порушення письма у дитини носить стійкий системний характер, тому корекційна робота повинна бути спрямована на мовну систему в цілому, а не тільки на усунення ізольованого дефекту.

Для проведення ефективної корекційної роботи логопеда з дітьми при оптичній формі дисграфії треба взяти до уваги ранні терміни початку корекційної роботи, комплексність заходів, спрямованих на подолання специфічних помилок, своєчасно підключити до виконання домашніх завдань батьків. Після проведення комплексного обстеження проводиться серія спеціальних корекційних занять, а також паралельно ведеться робота за індивідуальними зошитами [5].

Для подолання оптичної дисграфії під час корекційної роботи доцільно систематично виконувати спеціальні вправи на подолання відповідного типу розладу писемного мовлення.

У процесі розвитку графічних навичок у дітей виховуються довільна увага і пам'ять. На початкових етапах корекційної роботи проводять графічні вправи, які сприяють розвитку дрібної моторики пальців та кистей рук і координації цих рухів, розвивають зорове сприймання і увагу. З цією метою дітей тренують у накресленні «у повітрі» та на аркуші паперу прямих горизонтальних і вертикальних ліній в обмеженому просторі, у здійсненні ритмічних колових рухів, хвилястих ліній в горизонтальному і вертикальному напрямках, обведенні малюнків, складанні картинок за точками-штрихами і штрихування. Штрихування є засобом розвитку узгоджених дій зорового і рухового аналізаторів і укріплення рухового апарату руки.

Розфарбовування малюнків передбачає різними видами штрихування забезпечують поступовість у розвитку і укріпленні дрібної мускулатури пальців та кисті руки, координації її рухів.

Після відпрацювання зазначених вправ завдання ускладнюються: діти навчаються організовано починати і закінчувати свою роботу, ставити перед собою певні задачі правильного зображення обраних фігур, утримувати ці задачі в операційній пам'яті. Даються завдання на змальовування фігур різної складності, продовження узорів, перемальовування зображень (наприклад, квіточки) [1].

Підключається робота у зошитах у велику клітинку. Такий розмір клітинки дає більші можливості для розвитку дрібної моторики і елементарних графічних навичок, так як малювання по клітинкам вимагає дрібних і точних рухів, а також створює сприятливі умови для розвитку орієнтування у мікропросторі. Такі завдання зміцнюють дрібну моторику пальців та кисті руки, удосконалюють зорово-моторну координація і орієнтування, розвивають довільну увагу, зорову пам'ять тощо.

Висновки. Отже, неправильна вимова будь-яких звуків, може стати причиною помилок при письмовому мовленні. Коли дитина вчиться писати, то обов'язкова участь у формуванні письма всіх описаних передумов, а також і всіх ланок його структури і надалі в здійсненні цього процесу особливо чітко простежується при його порушенні. Вчасно розпочата корекційно-профілактична робота, спрямована на розвиток невербальних форм психічних процесів як однієї із передумов писемного мовлення у дітей із вадами мовленнєвого розвитку, дозволить наблизити рівень розвитку цих процесів до показників дітей із нормальним мовленнєвим розвитком і запобігти появі графічних і оптико-просторових помилок у процесі оволодіння навичкою письма в подальшому шкільному навчанні.

Література:

1. Рибаченко Д.Б., Савінова Н.В. Корекція оптичної дисграфії в учнів 1 класу. URL:http://www.ek.kubg.edu.ua/cgi-bin/irbis64r_17/cgiirbis_64.exe?LNG=uk&Z21I
2. Сучасна логопедія: інноваційні технології. Збірник тез доповідей Всеукраїнської науково-практичної конференції (за ред. Савінової Н.В.) Миколаїв: Миколаївський національний університет імені В. О. Сухомлинського, 2021. 214 с.
3. Сучасні проблеми логопедії та реабілітації: матеріали VII Всеукраїнської заочної науково-практичної конференції (15 лютого 2018 року, м. Суми). Суми, 2017. 198 с.
4. Шеремет М.К., Мартиненко І.В. Хрестоматія з логопедії: Навчальний посібник. К., 2016. 360 с.
5. Якимчук Г.О. Структура порушення при дисграфії в обранні корекційного маршруту. URL: https://lib.iitta.gov.ua/721507/1/Якимчук%20Г.В._ЗБІРНИК_13_

Тімошенко Альбіна
студентка групи СО-20

факультет педагогічної освіти

Науковий керівник: к. соц. н., доцент Коломоєць Т. Г.

ДІАГНОСТИКА МОВЛЕННЄВОЇ ГОТОВНОСТІ ДІТЕЙ ПЕРЕДДОШКІЛЬНОГО ВІКУ З ДИЗАРТРІЄЮ ДО НАВЧАННЯ В ШКОЛІ

Актуальність обраної теми обумовлюється тим, що дизартрія є поширеним мовним розладом у дітей дошкільного віку, і діагностика мовної готовності до школи може допомогти визначити потребу в індивідуальній підтримці та навчанні для успішного навчання та соціальної адаптації.

Ключові слова: мовленнєва готовність до школи, діти із дизартрією, діагностика мовленнєвої готовності, складові мовленнєвої діагностики.

Діти з дизартрією, які готуються до школи, потребують ретельної діагностики мовленнєвої готовності. Це пов'язано з тим, що дизартрія може негативно впливати на розвиток фонетико-фонематичних, лексичних, граматичних та інших мовленнєвих навичок, що, в свою чергу, може ускладнити процес навчання.

Отже, потрібно описати основні методи діагностики мовленнєвої готовності дітей переддошкільного віку з дизартрією до навчання в школі, аби уникнути труднощів у навчанні.

Для визначення рівня мовленнєвої готовності дітей, логопеди повинні застосовувати метод спостереження за дитиною, проводити бесіди з дитиною, розробляти та проводити спеціальні мовленнєві проби та завдання, а також використовувати логопедичні тести. Вчасне проведення діагностики мовленнєвої готовності дітей з дизартрією до навчання в школі дозволить визначити рівень розвитку мовлення дитини, у разі необхідності, виявити мовленнєві порушення і скласти план логопедичної роботи, а також створити оптимальні умови для навчання дитини в школі.

Діагностика мовленнєвої готовності дітей з дизартрією до навчання в школі включає в себе шість основних складових: обстеження артикуляційної моторики (дозволяє дослідити м'язовий тонус артикуляційних м'язів, дати оцінку обсягу та динамічності рухів артикуляційних органів, перевірити точність та координацію артикуляційних рухів); обстеження звуковимови (визначити порушення звуковимови, провести аналіз характеру спотворень звуків, оцінити стійкість та вміння диференціювати звуки; обстеження фонематичного слуху (досліджуються здатності розрізняти звуки мови на слух, визначається рівень сформованості фонематичних уявлень); обстеження лексичного запасу (перевіряється обсяг активного та пасивного словника, проводиться оцінка розуміння та вживання слів у різних контекстах); обстеження граматичного ладу мови (досліджується здатність правильно використовувати граматичні форми, оцінюється рівень сформованості морфологічних та синтаксичних навичок); обстеження зв'язного мовлення (відбувається перевірка вміння складати розповіді, перекази, описувати предмети та картинки, проводиться оцінка зв'язності, послідовності, логічності та емоційної виразності мовлення).

Зауважимо, що діагностика мовленнєвої готовності дітей з дизартрією до навчання в школі повинна проводитися логопедом. Батькам дітей з дизартрією рекомендується регулярно консультуватися з логопедом для отримання кваліфікованої допомоги. А для самого розвитку мовлення дітей з дизартрією рекомендується використовувати спеціальні логопедичні вправи та ігри.

Отже, дана діагностика є важливим етапом підготовки до шкільного життя. Своєчасне виявлення та корекція мовленнєвих порушень у дітей з дизартрією дозволяє успішно навчатися та адаптуватися.

Література:

1. Волинець, В. М. Мовленнєва готовність дітей дошкільного віку з дизартрією до навчання в школі : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02 / Волинець Вікторія Миколаївна. Київ, 2021. 20 с.

2. Діагностика мовленнєвого розвитку дітей дошкільного віку : метод. посіб. / [авт. кол. : Т. О. Піроженко, О. В. Лагутіна, О. Г. Шевченко та ін.]. Київ : Видавництво «Академія», 2023. 208 с.

Тригуб Юлія
студентка групи СО-20
факультет педагогічної освіти

Науковий керівник: д. філософії зі спеціальної освіти Сіденко Ю.О.

МЕТОДИКА ФОРМУВАННЯ НАВИЧОК СПІЛКУВАННЯ У ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ З ПОРУШЕННЯМИ МОВЛЕННЕВОГО РОЗВИТКУ ЗАСОБАМИ ІГРОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Актуальність обраної теми обумовлюється низкою об'єктивних чинників – порушення мовлення серед дітей дошкільного віку стають все більш поширеними проблемами, ефективна комунікація є ключовою навичкою для успішної адаптації дітей дошкільного віку у суспільстві, ігрова діяльність відома своєю ефективністю у розвитку дітей.

Ключові слова: навички спілкування, діти дошкільного віку, порушення мовленнєвого розвитку, методика формування, ігрова діяльність, інклюзивне навчання

Постановка наукової проблеми. Дитячий вік – це період інтенсивного розвитку, а розвиток мовлення в цьому віці є одним із ключових аспектів, що впливає на подальше соціальне та академічне становище дитини. Не випадково увага дошкільної освіти зосереджується на стимулюванні мовленнєвого розвитку.

Значимість дослідження полягає в тому, що воно відповідає на виклики сучасності у сфері педагогіки та психології. Діти з порушеннями мовленнєвого розвитку потребують спеціального підходу, оскільки їхня можливість спілкування може бути обмеженою або ускладненою. Ігрова діяльність є ключовим інструментом у формуванні навичок спілкування для таких дітей. Гра дозволяє залучати різноманітні сенсорні канали, створювати ситуації спілкування, а також сприяє позитивній емоційній атмосфері, що є важливим для ефективного навчання [1].

Аналіз основних (останніх) досліджень і публікацій. Проблемою вивчення спілкування та комунікативних навичок у дошкільнят займалися такі вчені: як А. Марушевич, А. Запорожць, О. Савіна та ін., а питанням дослідження комунікативного боку мовленнєвого розвитку дітей із мовленнєвими порушеннями, стали предметом вивчення А. Богуш, Т. Піроженко, Ю. Рібцун. та ін.

Мета статті полягає у вивченні ефективних методик формування навичок спілкування у дітей дошкільного віку з порушеннями мовленнєвого розвитку через ігрову діяльність

Виклад основного змісту дослідження. Однією з ключових методик є навчання дошкільнят бесіди. Бесіда є організованим процесом розмови між вихователем та дітьми на обрану тему, містить багато питань та відповідей, спрямованих на розвиток логічного мислення. Перш за все, бесіда навчає дитину логічно думати та висловлювати свої думки чітко та послідовно. Педагог, ставлячи запитання, сприяє розвитку у дитини здатності до логічного мислення та допомагає сформулювати повноцінну відповідь [4].

Крім того, бесіда сприяє уточненню та систематизації уявлень, які дитина вже має, та розвитку зв'язного мовлення. Вона допомагає перейти від конкретності мислення до абстрактності, що є важливим для підготовки до навчання у школі. Крім того, бесіда сприяє розвитку у дитини послідовності викладу фактів та суджень, не відхиляючись від обраної теми. Цей метод, як зазначається, є одним з найефективніших факторів розвитку мовлення дитини.

Розвиток зв'язного мовлення у дітей дошкільного віку є однією з найважливіших складових їхнього пізнавального процесу. Дослідження різноманітних джерел масової інформації виявило, що метод навчання дітей описовим розповідям займає провідне

місце серед наукових методик. Це свідчить про значимість цього підходу до розвитку мовленнєвих навичок у дітей [2].

У першу чергу, варто зазначити, що навчання дітей описовим розповідям спрямоване на вивчення основних особливостей та характеристик предметів та явищ. Діти вправляються у розмірковуванні, синтезі, аналізі та порівнянні, що сприяє розвитку у них уваги, уваги, пам'яті, мислення та спостережливості. Це допомагає дітям виокремлювати та співставляти характеристики предметів та використовувати їх для формування зв'язного мовлення. Описові розповіді також сприяють розвитку сенсорики дітей, адже вони вчаться розрізняти особливості предметів за їхнім виглядом, текстурою, запахом тощо. Це розвиває їхню здатність сприймати навколишній світ та виражати свої спостереження словами [4].

Важливо зазначити, що описові розповіді дітей зазвичай не містять діючих осіб, що стимулює їх до застосування прикметників, епітетів та порівнянь. Це сприяє розширенню лексичного запасу дітей та формуванню в них уміння будувати структуровані речення.

Основна мета опису полягає в уявленні предмета або явища у своїй послідовності та логічності. Починаючи з головного та найсуттєвішого, діти поступово додають деталі, розкриваючи повну картину. Це вимагає від них вміння структурувати свої думки та висловлювати їх у зв'язний текст. Вміння переказувати текст – це ключовий етап у формуванні мовленнєвих навичок. Це не лише сприяє розширенню словникового запасу, а й розвиває увагу, мислення, пам'ять та здатність сприймання [3].

Для дітей з вадами мовлення процес освоєння переказу може бути особливо складним, але дуже важливим. Переказ, як відображення літературного тексту через усне виразне мовлення, є формою монологу та вимагає активного розвитку розумових навичок у дитини. Процес навчання переказу включає прослуховування та розуміння тексту, запам'ятовування основних подій, розуміння загального змісту та деталей.

Якісний переказ відображає не лише розвиток мовлення, а й збагачує словник, покращує чіткість вимови та розуміння структури мовлення. Використання художніх творів у навчальному процесі має важливе значення, оскільки сприяє формуванню в дитини «відчуття мови» та ефективному розвитку зв'язного мовлення.

Проведення навчання методу переказу важливо починати лише після того, як дитина володіє простим фразовим мовленням. Це допомагає забезпечити ефективний процес освоєння навичок переказу та розвитку мовленнєвих компетенцій у дітей

Розвиток комунікативних навичок у дітей дошкільного віку є ключовим аспектом їхньої підготовки до подальшого життя. Для досягнення успіху у цій сфері необхідне тісне співробітництво всіх фахівців, які займаються педагогічним процесом. Щодня, у повсякденному житті, взаємодія дитини з педагогом, батьками та однолітками має сприяти формуванню їхніх комунікативних навичок.

Педагог, що працює з дітьми цього віку, повинен мати глибокі знання про особливості цих дітей, методи діагностики та корекції їхнього спілкування. Важливо забезпечувати постійну роботу з формування цих навичок під час навчального процесу та поза ним. Навіть прогулянки та звичайні режимні моменти можуть стати часом для розвитку комунікативних навичок, важливо постійно стимулювати дітей до мовних взаємодій [1].

Використання ігор з правилами виявляється ефективним засобом формування комунікативних навичок. Такі ігри стимулюють розвиток мовленнєвих процесів та мовної активності, сприяють створенню позитивної атмосфери та радісного настрою. Крім того, вони допомагають підготувати дітей до школи, розвиваючи навички спілкування та сприйняття правил. Отже, спільна робота педагогів, батьків та інших спеціалістів, а також використання різноманітних методів, включаючи ігри з правилами, є необхідними умовами для успішного формування комунікативних навичок у дітей дошкільного віку.

Принцип індивідуального підходу в педагогіці є важливою складовою успішного навчання та розвитку дітей. Цей принцип передбачає врахування індивідуальних особливостей кожної дитини, зокрема її мовленнєвих та емоційних характеристик. Зважаючи на різноманітність мовленнєвих порушень та ступінь їхньої тяжкості, педагог повинен здійснювати індивідуальний підхід до кожної дитини [6].

Основні напрямки реалізації принципу індивідуального підходу включають в себе вивчення стану мовлення кожної дитини та врахування цих знань у педагогічній діяльності. Наприклад, у процесі ігрової діяльності важливо враховувати ставлення, інтереси та характер участі кожної дитини на іграх. Сором'язливі, нерішучі діти потребують особливої уваги та підтримки, тоді як активні діти з організаторськими здібностями також повинні мати можливість виявити себе та взяти активну участь у грі.

Окрім цього, індивідуальний підхід має бути спрямований на усунення мовленнєвих та комунікативних труднощів, зокрема недостатність словникового запасу, відсутність дієслівного словника та інші проблеми у вживанні невербальних засобів спілкування. У цьому контексті ігри з правилами виявляються ефективним засобом формування комунікативних навичок та моральних цінностей у дітей. Вони сприяють розвитку дружелюбності, вмінню діяти разом та відчуттю себе членом колективу.

У системі ігор з розвитку комунікативних здібностей важливо проводити роботу у чотирьох основних напрямках, що сприяють збагаченню мовленнєвого досвіду та формуванню навичок ефективного спілкування. Це дозволить кожній дитині отримати необхідну увагу та підтримку в її мовленнєвому розвитку, а також розвивати в них вміння ефективно спілкуватися з оточуючими [5].

Висновки. Отже, дослідження підтвердило гіпотезу про позитивний вплив використання ігор у педагогічному процесі дошкільної освіти на якість навчання та розвиток комунікативних навичок у дітей. Це підтверджує необхідність включення ігор у навчальні програми з метою покращення якості освіти та ефективного розвитку дітей з різними комунікативними потребами. **Література:**

1. Альохіна Н. Формування комунікативної компетентності майбутніх фахівців. *Наукові записки. Серія: Культура і соціальні комунікації*. 2022. №3. С. 23–31.
2. Васьківська Г. Формування комунікативної компетентності особистості як основна проблема сучасної лінгводидактики. *Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки*, 2016. С.33-38.
3. Колодич О. Сучасні підходи до вивчення мовленнєвої діяльності. *Педагогіка і психологія*. 2014. № 4. С. 17–20.
4. Листопад М. Формування комунікативних умінь у дітей старшого дошкільного віку засобами гри-драматизації. *Педагогічні науки*, збірник наукових праць, Випуск LXXVII. Том 1, 2017. С.98-102.
5. Луценко І. Культура мовленнєвого спілкування: зміст і методи роботи: розвиток мовлення. *Дошкільне виховання*. 2014. № 5. С. 10-12.
6. Михальська С. Чинники та критерії комунікативно-мовленнєвого розвитку дошкільника. *Проблеми сучасної психології*. 2020. Випуск 9 С.107–118.

Холіна Карина
студентка групи СО-20
факультет педагогічної освіти

Науковий керівник: д. філософії зі Спеціальної освіти Сіденко Ю.О.
РОЗВИТОК ЗВ'ЯЗНОГО МОВЛЕННЯ У ДОШКІЛЬНИКІВ ІЗ ЗАГАЛЬНИМ
НЕДОРОЗВИНЕННЯМ МОВЛЕННЯ ЗАСОБАМИ МУЗИКОТЕРАПІЇ

У дошкільного віку недорозвинення мовлення є серйозною проблемою, яка може впливати на соціальну та академічну успішність дитини. Музикотерапія є потенційним інструментом для покращення зв'язного мовлення у цієї категорії дітей, проте мало вивчено її ефективність у цьому контексті.

Ключові слова: загальне недорозвинення мовлення, зв'язне мовлення, музикотерапія, вокалотерапія.

Постановка наукової проблеми. У дітей із загальним недорозвиненням мовлення (ЗНМ) розвиток зв'язного мовлення часто порушений. Такі діти мають труднощі з побудовою зв'язних висловлювань, використанням граматичних конструкцій та лексичного запасу. Це негативно впливає на їхню здатність спілкуватися з однолітками та дорослими, а також на загальний розвиток.

Музикотерапія є одним із ефективних методів корекції мовленнєвих порушень у дошкільників. Музика має позитивний вплив на психоемоційний стан дитини, стимулює розвиток мовленнєвих функцій та сприяє формуванню зв'язного мовлення.

Аналіз основних (останніх) досліджень і публікацій з обраної проблеми. Як стверджують чисельні сучасні дослідники, лише 15-20% звуку, який виробляється під час співу, знаходиться в просторі. Інша частина звукової хвилі поглинається внутрішніми органами, викликаючи їх вібрацію, забезпечуючи біоакустичну стимуляцію життєво важливих органів і підвищуючи адаптаційні та інтелектуальні здібності людини. На думку С. Шушарджана, музикотерапія є фізіологічним методом активізації пристосувально-захисних реакцій. Спів не тільки позитивно впливає на роботу всіх внутрішніх органів, але і стабілізує електропровідність головного мозку [2].

За визначенням В. Ємельянова, Н. Шаповалової та ін. вважають, що в у процесі співу, так як і в інших видах художньої діяльності, відбувається зняття нервового напруження. Доведено, що технологія «тонування» (тонінга), як найбільш вживаного та широко розробленого засобу вокалотерапії, допомагає виправити проблеми проявів загального недорозвинення у дітей в сучасних умовах [2].

Мета статті – визначити ефективність застосування засобів музикотерапії на мовленнєвий розвиток дітей із загальним недорозвиненням мовлення.

Виклад основного змісту дослідження. Загальне недорозвинення мовлення (ЗНМ) – складне мовленнєве порушення, при якому у дитини з нормальним слухом та інтелектом порушуються усі компоненти мови: лексика, фонетика, граматики. Мовленнєвий недорозвиток може бути виражений в різному ступені: від повної відсутності мовленнєвих засобів спілкування до розгорнутого мовлення з окремими елементами лексико-граматичного та фонетичного недорозвитку.

Всесвітня федерація музикотерапевтів пропонує таке визначення музикотерапії: «музична терапія пов'язана з використанням музики та її елементів (звуків, ритму, мелодій) з метою розвитку та відновлення функції індивіда, який допомагає досягти кращої внутрішньої й міжособистісної інтеграції та якості життя». Музикотерапія включає: прослуховування музичних творів, спів, виконання ритмічних рухів під музику, відтворення музичних творів, гру на музичних інструментах для дітей, імпровізацію (активна музична терапія), поєднання музики та мистецтва, розповідь, танцювальну терапію, рефлексотерапію стоп, ароматерапію та інше [1].

Джерела свідчать про існування двох методів музикотерапії. Перший - пасивне прослуховування, спрямоване на розслаблення нервової системи. Другий – вокалотерапія, або терапія співом, яка включає творчі аспекти сприйняття музики. При застосуванні пасивної музикотерапії дитина слухає лише музичні твори, які позитивно впливають на здоров'я та загальне самопочуття. У цей час активна форма включає активну участь дитини у створенні музики, співу та руху.

Вокалотерапія відноситься до активної музикотерапії. Музика та мовлення пов'язані між собою. Людська мова побудована на тих самих окремих елементах, що й музика. Музика є потужним елементом, який впливає на емоційну сферу людини і здавна використовується для лікування різних захворювань. Показово, що вокалотерапія – метод активної терапії органів і функцій дихання завдяки звуковим вібраціям, діафрагмального дихання, дозованих співоцьких навантажень. Під час співу відбувається процес

ауторегуляції дихальної функції дитини, що має загальнооздоровчу дію, насичує кров киснем, регулює енергообмін [2].

Залежно від обсягу впливу вокальні вправи спрямовані на:

- а) розвиток дзвінкого та легкого звуку;
- б) покращення чіткості мовлення;
- в) зменшення або повне зняття скутості щелеп;
- г) відпрацювання точної інтонації звуку;
- г) розвиток м'якого, плавного та протяжного звуковедення.

Всі ці напрями прямо чи опосередковано впливають на формування інтонаційної та ритмічної сторони мовлення [3].

Висновки. Таким чином, музикотерапія виявляється надзвичайно ефективним інструментом розвитку зв'язного мовлення у дошкільників із загальним недорозвиненням мовлення. Вона сприяє не лише покращенню комунікативних навичок, але й стимулює емоційний та когнітивний розвиток. Результати досліджень підтверджують важливість впровадження музикотерапії як частини комплексного підходу до розвитку мовлення у дітей з мовленнєвими порушеннями.

Література:

1. Бакай С.Ю., Музикотерапія та вокалотерапія у сучасному педагогічному процесі: <http://enpuir.npu.edu.ua/handle/123456789/10087>
2. Михневич Д. Г. Вокалотерапія – подолання дефектів мови за допомогою вокалу. Збірник наукових матеріалів XXXVII Міжнародної науково-практичної інтернет – конференції elconf.com.ua. 2019. С. 61-65
3. Міщенко О. А. Вокальні вправи та вокально-ритмічні ігри як засоби формування інтонаційно-ритмічної сторони мовлення у дітей старшого дошкільного віку із ЗНМ. *Актуальні питання корекційної та інклюзивної освіти*. Харків : ХНПУ імені Г. С. Сковороди, 2020. 376 с.

Наукове видання

Наукові здобутки студентів з дошкільної та спеціальної освіти

Збірник наукових і науково-методичних праць